

Fundusze Europejskie
dla Opolskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

OPOLSKIE

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA OPOLSKIEGO 2021-2027

wersja nr 4

OPOLE, LUTY 2026 r.

INSTYTUCJA ZARZĄDZAJĄCA

FUNDUSZAMI EUROPEJSKIMI DLA OPOLSKIEGO 2021-2027

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

OPOLE 2026 r.

SPIS TREŚCI

1.	STRATEGIA PROGRAMU: GŁÓWNE WYZWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU I ODNOŚNE ROZWIĄZANIA POLITYCZNE	11
2.	PRIORYTETY	38
2.1	PRIORYTETY INNE NIŻ POMOC TECHNICZNA	41
2.1.1	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI OPOLSKIEGO.....	41
2.1.2	FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM.....	61
2.1.3	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO.....	101
2.1.4	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO	109
2.1.5	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE OPOLSKI RYNEK PRACY I EDUKACJĘ	116
2.1.6	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE WŁĄCZENIE SPOŁECZNE W OPOLSKIM	153
2.1.7	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE W OPOLSKIM	183
2.1.8	EUROPEJSKI BUDŻET DLA SPOŁECZEŃSTWA OPOLSKIEGO	192
2.1.9	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE INWESTYCJE SPOŁECZNE W OPOLSKIM	199
2.1.10	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH OPOLSKIEGO.....	211
2.A	CEL SZCZEGÓŁOWY DOTYCZĄCY PRZECIWDZIAŁANIA DEPRYWACJI MATERIALNEJ	229
2.2.1.A	PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ - EFRR.....	229
2.2.1.B	PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ – EFS+	234
2.1	PRIORYTETY INNE NIŻ POMOC TECHNICZNA	240
2.1.13	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ODBUDOWY I ODPORNOŚCI OPOLSKIEGO PO POWODZI (RESTORE)	240
2.1.14	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZDOLNOŚCI OBRONNYCH OPOLSKIEGO	247
2.1.15	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ OCHRONY I ODBUDOWY EKOSYSTEMÓW I INFRASTRUKTURY WODNEJ	253
2.1.16	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZMOCNIENIA ODPORNOŚCI INFRASTRUKTURY CYWILNEJ NA ZAGROŻENIA MILITARNE I KRYZYSOWE.....	260
2.1.17	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ EDUKACJI W BUDOWANIU ODPORNOŚCI OPOLSKIEGO.....	267
3.	PLAN FINANSOWY.....	278
3.1	ŚRODKI FINANSOWE W ROZBICIU NA POSZCZEGÓLNE LATA	284

3.2 ŁĄCZNE ŚRODKI FINANSOWE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE FUNDUSZE ORAZ WSPÓŁFINANSOWANIE KRAJOWE	284
4. WARUNKI PODSTAWOWE	285
5. INSTYTUCJE PROGRAMU	412
6. PARTNERSTWO	414
7. KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ.....	417
8. STOSOWANIE KOSZTÓW JEDNOSTKOWYCH, PŁATNOŚCI RYCZAŁTOWYCH, STAWEK RYCZAŁTOWYCH I FINANSOWANIA NIEPOWIĄZANEGO Z KOSZTAMI	419
ZAŁĄCZNIKI	420

NAJWAŻNIEJSZE SKRÓTY

AOS	Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna
B2B	Transakcje pomiędzy dwoma lub więcej podmiotami gospodarczymi (ang. business-to-business)
B2C	Relacje występujące pomiędzy przedsiębiorstwami i klientami indywidualnymi (ang. business-to-consumer)
B2E	Model, w którym przedsiębiorstwa wykorzystują elektroniczne środki przekazu do komunikacji z pracownikami (ang. business-to-employee)
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BDL	Bank Danych Lokalnych
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
B+R	Prace badawczo-rozwojowe
B&R	ang. Bike and Ride - system parkingów dla rowerów, umożliwiający bezpieczne pozostawienie roweru i kontynuację podróży przy użyciu publicznego transportu zbiorowego
CEF	Skrót od ang. Connecting Europe Facility – oznaczający Instrument „Łącząc Europę”
CIS	Centrum Integracji Społecznej
CSR	Skrót od ang. Country-specific Recommendations Zalecenie Rady z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r.
COIE	Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera
CP	Cel Polityki
CS	Cel szczegółowy
CSOs	Podmioty społeczeństwa obywatelskiego (civil society organisations)
CUS	Centrum Usług Społecznych
CZP	Centrum Zdrowia Psychicznego
DI	Deinstytucjonalizacja
DNSH	Zasada „Do No Significant Harm” - „nie czyni poważnych szkód” w odniesieniu do wyznaczonych celów środowiskowych
DFE	Departament Funduszy Europejskich
DUAL-USE	Produkty podwójnego zastosowania
EBO	Europejski Budżet Obywatelski
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFSI	Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne
EGD	European Green Deal, Europejski Zielony Ład
EIS	Europejska Inicjatywa Społeczna
EMBO	Europejski Młodzieżowy Budżet Obywatelski
ERP	Planowanie zasobów przedsiębiorstwa (ang. Enterprise Resource Planning)
FAMI	Funduszu Azylu, Migracji i Integracji

FE	Fundusze Europejskie
FENG	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 - projekt
FERC	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 - projekt
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
FS	Fundusz Spójności
FEO 2021-2027 FEO Program	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
GDJ	Gospodarstwa domowe zamieszkujące domy jednorodzinne
GOZ	Gospodarka o obiegu zamkniętym
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	Gminne Programy Rewitalizacji
GR	Grupy robocze / grupa robocza
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IA	Instytucja Audytowa
IF	Instrumenty finansowe
IIT	Inny Instrument Terytorialny
IK	Instytucja Koordynująca
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
IP FEO 2021-2027	Instytucja Pośrednicząca Funduszami Europejskimi dla Opolskiego 2021-2027
ITS	System Inteligentnego Transportu (ang. intelligent transportation system)
IZ FEO 2021-2027	Instytucja Zarządzająca Funduszami Europejskimi dla Opolskiego 2021-2027
JE	Jednostka Ewaluacyjna
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KE	Komisja Europejska
KIS	Klub Integracji Społecznej
KJE	Krajowa Jednostka Ewaluacji
KM FEO 2021-2027 KM	Komitet Monitorujący Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
KP	Kontrakt Programowy jest mechanizmem uzgodnień pomiędzy rządem, reprezentowanym przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, a samorządem województwa stanowiącym zobowiązanie stron do realizacji zadań w ramach programu służącego realizacji Umowy Partnerstwa.
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPOŚK	Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych
KPP	Karta Praw Podstawowych
KPPUiWS	Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji
KPR	Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020
KPRES	Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku
KS	Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia
KSRR2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

MC	Ministerstwo Cyfryzacji
MFIPR	Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MKiDN	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MOF	Miejskie obszary funkcjonalne
MOS	Młodzieżowe ośrodki socjoterapii
MOW	Młodzieżowe ośrodki wychowawcze
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MRPiPS	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
MRiRW	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
MRR	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
MŚP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
MZ	Ministerstwo Zdrowia
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NUTS	Klasyfikacja Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
OCRG	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki
OP	Oś priorytetowa
OSI	Obszary Strategicznej Interwencji
OSI krajowe	Miasta średnie tracące funkcje społeczno - gospodarcze oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Osi krajowe w województwie opolskim to: – Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze - 8 miast: Brzeg, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Krapkowice, Namysłów, Nysa, Prudnik, Strzelce Opolskie, – Obszary zagrożone trwałą marginalizacją - 15 gmin: Baborów, Branice, Cisek, Domaszowice, Gorzów Śląski, Kamiennik, Murów, Otmuchów, Paczków, Pakosławice, Pawłowiczki, Radłów, Świerczów, Wilków, Wołczyn.
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OUW	Opolski Urząd Wojewódzki
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OWP	Ośrodek wychowania przedszkolnego
OZE	Odnawialne źródła energii
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PE	Parlament Europejski
PGO WO	Plan Gospodarki Odpadami Województwa Opolskiego
PKB	Produkt Krajowy Brutto
PM2,5	aerozole atmosferyczne (pył zawieszony) o średnicy nie większej niż 2,5 mikrometra
PM10	mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek o średnicy nie większej niż 10 mikrometrów
PSZOK	Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020
PO ÍŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
PO WER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

POZ	Podstawowa Opieka Zdrowotna
PPO	Proces przedsiębiorczego odkrywania - proces stałego dialogu uczestników regionalnego systemu innowacji reprezentujących obszary inteligentnych specjalizacji z zachowaniem wiodącej roli biznesu.
PPP	Partnerstwo Publiczno-Prywatne
PT	Pomoc techniczna
PTFE	Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich 2021-2027
PS	Polityka Spójności na lata 2021-2027
P&R	Parkuj i Jedź (ang. Park&Ride, P&R) – parking zlokalizowany w pobliżu peryferyjnych przystanków przeznaczony dla osób korzystających z publicznego transportu zbiorowego
RFE	Rzecznik Funduszy Europejskich
RIS	Regionalne Inteligentne Specjalizacje
RSIWO2030 RSI	Regionalna Strategia Innowacji do roku 2030 (ang. Regional Innovation Strategy) Regionalna Strategia Innowacji Województwa Opolskiego do roku 2030
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu
Rozporządzenie EFRR	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności
Rozporządzenie EFS+	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013
Rozporządzenie ogólne Rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (RWP)	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Akwakultury, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcie Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
RPO WO 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020
SFC	Skrót od ang. Structural Funds common database – oznaczający wspólny system informatyczny dla funduszy strukturalnych
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SOSW	Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze
SPE	Specjalne potrzeby edukacyjne
SRKL 2030	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030
SRPZ 2020	Strategia Rozwoju Polski Zachodniej 2020
SRT	Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)
Strategia Opolskie 2030	Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego. Opolskie 2030
STEAM	Kształcenie w pięciu dyscyplinach (science – nauka, technology – technologia, engineering – inżynieria, arts – sztuka, mathematics – matematyka).
SUE RMB	Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego
SUW	Stacja Uzdatniania Wody
SWO	Samorząd Województwa Opolskiego
SWOT	Skrót pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia). Jest to metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie.

TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TEN-T	Transeuropejska Sieć Transportowa
TIK	Technologie informacyjno-komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UMWO	Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego
UP	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce
Wb	Wartość bazowa
US	Urząd Statystyczny
WTZ	Warsztaty Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZH	Zasady horyzontalne
ZIT	Zintegrowana Inwestycja Terytorialna
ZWO	Zarząd Województwa Opolskiego

CCI	2021PL16FFPR008
Tytuł w języku angielskim	European Funds for Opolskie 2021-2027
Tytuł w języku (językach) narodowym (narodowych)	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027
Wersja	1
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	1 stycznia 2021
Kwalifikowalny do	
Nr decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Nr decyzji zmieniającej w sprawie państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej w sprawie państwa członkowskiego	
Przesunięcie inne niż istotne (art. 24 ust. 5 rozporządzenia w sprawie przepisów ogólnych)	Tak/ Nie
Regiony NUTS objęte programem (nie dotyczy EFMRA)	PL52 - Opolskie
Dany fundusz	☒ EFRR
	☐
	☒ EFS+
	☐
Program	☐ w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wyłączenie dla regionów najbardziej oddalonych

1. STRATEGIA PROGRAMU: GŁÓWNE WYZWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU I ODNOŚNE ROZWIĄZANIA POLITYCZNE

Realizacja FEO 2021-2027 będzie oparta na doświadczeniach poprzednich perspektyw finansowych, dzięki którym region znalazł się wśród regionów o największym potencjale instytucjonalnym oraz sprawności i skuteczności w wydatkowaniu środków europejskich. Potwierdzają to krajowe rankingi poziomu kontraktacji i płatności w ramach RPO 2014-2020, badania jakości rządzenia w regionach prowadzone na zlecenie KE przez Uniwersytet w Göteborgu oraz badanie opinii publicznej przeprowadzone przez Instytut Badań Rynkowych i Społecznych nt. oceny władz samorządów województw z 2020 r.

FEO 2021-2027 bierze pod uwagę najważniejsze dla regionu dokumenty strategiczne, tj. SRWO 2030¹, w tym Diagnozę regionalną², RSIWO 2027³, analizy gospodarcze i społeczne, ale też cele krajowych dokumentów strategicznych, m.in.: SOR⁴ - oraz KSRR 2030⁵. Interwencja w FEO 2021-2027 jest zgodna z zapisami UP⁶ oraz kierunkami wskazanymi m.in. w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019 2020 (Country Report: Polska 2019 i 2020), Zaleceniach Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. (CSR), w tym wytycznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania Polityki Spójności na lata 2021-2027 (Załącznik D), Unijnej Strategii wzrostu gospodarczego - Europejski Zielony Ład, Unijnej Strategii na rzecz bioróżnorodności 2030, Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityce ekologicznej państwa 2030, Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (2021), Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., Nowym Europejskim programie na rzecz kultury (2018), Agendzie dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej (2007), Reflection papers numer 4⁷.

Działania ujęte w ramach celów szczegółowych FEO 2021-2027 są zgodne z zasadą DNSH.

Planowana w FEO 2021-2027 interwencja skupiona na innowacyjności, zielonych technologiach i cyfryzacji przyczyni się do zacieśniania współpracy międzynarodowej beneficjentów środków UE. Powyższe stwarza możliwość nawiązania kontaktów z partnerami makroregionu SUERMB, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących

w zakresie określonym w załączniku D do Sprawozdania krajowego 2019, tj. zwiększania potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystania zaawansowanych technologii, zrównoważonej gospodarki wodnej oraz przystosowania do zmian klimatu.

Zakres programu jest komplementarny z interwencją programów krajowych służących realizacji celów polityki spójności na perspektywę 2021-2027, jak też innych instrumentów krajowych i unijnych.

Działania FEO 2021-2027 będą komplementarne z działaniami programu Interreg CZECHY-POLSKA 2021-2027, m.in. dla konkurencyjności regionu, ratownictwa, zapobiegania zagrożeniom, usuwania katastrof na obszarach przygranicznych, zarządzania zasobami naturalnymi, infrastruktury transportowej, czy kultury i turystyki.

W stosownych przypadkach projekty będą wspierać inwestycje, które łączą zrównoważony rozwój, estetykę i zasady integracji inicjatywy *Nowy Europejski Bauhaus* w celu znalezienia przystępnych

¹ Przyjęty uchwałą nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r.

² *Opolskie 2030. Diagnoza regionalna – opracowanie na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do 2030 roku*, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, Opole listopad 2020.

³ Przyjęty uchwałą nr 5624/2021 Zarządu Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r.

⁴ Przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 8 z dnia 14 lutego 2017 r. (M.P. poz. 260).

⁵ Przyjęta przez Radę Ministrów uchwałą nr 102 z dnia 17 września 2019 r. (M.P. poz. 1060).

⁶ Oficjalne negocjacje UP z KE zakończyły się 30 czerwca 2022 r.

⁷ *Efekty wdrażania europejskiej polityki spójności w województwie opolskim w latach 2014-2020 w wymiarze gospodarczo-społecznym i instytucjonalnym. Doświadczenia, wnioski i rekomendacje*, Komitet Przestrzennego zagospodarowania Kraju PAN (KPZK PAN), Warszawa-Opole, styczeń 2022.

cenowo, sprzyjających integracji, zrównoważonych i atrakcyjnych rozwiązań dla wyzwań klimatycznych⁸.

Rozwój terytorialny

W latach 2014-2020 wdrażanie funduszy europejskich w woj. opolskim oparto na instrumentach terytorialnych. Jako OSI wskazano: subregiony, miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji, ośrodki depopulacji i obszary przygraniczne⁹. Subregionalny układ terytorialny w woj. opolskim odgrywa znaczącą rolę w kształtowaniu procesów społeczno-gospodarczych w regionie. Władze subregionów aktywnie uczestniczyły w opracowaniu strategii subregionalnych oraz w budowaniu strategii województwa. Podejście to stosowano do: przygotowania terenów inwestycyjnych, strategii niskoemisyjnych, efektywności energetycznej w budynkach publicznych, dziedzictwa kulturowego i kultury oraz edukacji.

Pozytywne doświadczenia sprawiają, że w perspektywie finansowej 2021-2027 realizowane będzie podejście terytorialne - poprzez zastosowanie instrumentu ZIT dla MOF Aglomeracji Opolskiej, IIT wspierających rozwój 4 Subregionów powiązanych ze sobą funkcjonalnie poprzez realizację projektów, wymagających współpracy JST zgodnie ze wspólnie opracowaną strategią, rewitalizację miast, gmin miejsko-wiejskich i wiejskich (w oparciu o GPR-y pełniące funkcję strategii IIT) oraz krajowe OSI, tj. miasta średnie tracące funkcje społ.-gosp. i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Zadania ZIT będą ograniczone do wyboru operacji poprzez wskazanie listy projektów w strategii. Wyzwaniem dla spójnego rozwoju terytorialnego regionu będzie interwencja na wzmocnienie OSI regionalnych cechujących się systemami powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych określonych w SRWO 2030. Wsparcie skierowane będzie m.in. na rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego, wzmocnienie funkcji kulturowych, ochronę i poprawę jakości środowiska oraz walorów krajobrazowych, czy wzmocnienie funkcji społecznych służących mieszkańcom regionu.

Wprowadza się również kompleksowe działania finansowane z EFS+, tj. edukacji, usług zdrowotnych, społecznych, czy projekty grantowe o zasięgu lokalnym.

Poziom rozwoju i tempo wzrostu gospodarczego

Woj. opolskie charakteryzuje śr. poziom rozwoju gosp. mierzony wart. PKB na mieszkańca. Mimo wzrostu PKB per capita obserwuje się pogorszenie relacji w stos. do śr. wartości w kraju. Do atutów województwa należy gł. zróżnicowana struktura przemysłu oraz długoletnia tradycja produkcji przemysłowej (przemysł spożywczy, mineralny, metalowy oraz chemiczny), położenie oraz wzrost wartości eksportu, co przekłada się na wartość regionalnego PKB.

W skali europejskiej Opolszczyzna zaliczana jest do grupy regionów „innowatorów o skromnych wynikach”. Jest obszarem relatywnie wolnego tempa wzrostu gosp. i na tle kraju w 2020 r. zajęła 11. miejsce¹⁰. Odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw w regionie jest wyższy, niż usługowych. W ostatnich latach udział innowacyjnych przedsiębiorstw usługowych był dużo niższy od wartości dla Polski, a słabością tych przedsiębiorstw jest niska skłonność do współpracy w działalności innowacyjnej. Dzięki RPO WO 2014-2020 47 przedsiębiorstw podjęło współpracę z ośr. badawczymi, a dzięki wspartej infrastrukturze zrealizowano 125 projektów badawczych. W celu utrzymania i podniesienia aktywności działań w obszarze innowacji konieczne jest skupienie się na wspieraniu MŚP we wdrażaniu powstałych innowacji¹¹ produktowych, procesowych i usługowych. Powyższe wiąże się z dokonaniem transformacji gosp., wsparciem zmiany modeli biznesowych w kierunku Przemysłu 4.0, niskoemisyjności i wykorzystaniu zielonej technologii. Priorytetowo wspierane będą np. współprace pomiędzy nauką a biznesem w celu wypracowania nowych koncepcji innowacyjnych oraz umocniona zostanie współpraca podmiotów w celu dyfuzji innowacyjności w regionie.

⁸ https://europa.eu/new-european-bauhaus/index_en

⁹ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 roku*, Opole, 2012, s. 70-72.

¹⁰ *Indeks Millenium 2020 Potencjał innowacyjności Regionów*, s.5.

¹¹ *Podręcznik Oslo 2018*, GUS, Warszawa, Szczecin 2020

Opolskie w nakładach na działalność B+R jest jednym z najłabszych regionów w Polsce w relacji do PKB. W latach 2014-2019 nakłady w relacji do PKB wzrosły z 0,34% do 0,55%, co jest m.in. wynikiem inwestycji w ten obszar ze środków RPO WO 2014-2020. Wydano ok. 14,6 mln EUR na infrastrukturę B+R, co wygenerowało ok. 4 mln EUR inwestycji w zakresie innowacji lub badań i rozwoju. Należy kontynuować wsparcie rozwoju potencjału badawczo-rozwojowego, współpracy pomiędzy biznesem a nauką oraz zwiększenie nakładów w przedsiębiorstwach na działania B+R, które są nadal na zbyt niskim poziomie.

Analizy regionalnych wyzwań rozwoju innowacji w perspektywie finansowej 2021-2027 wskazują na konieczność dążenia do osiągnięcia poniższych celów strategicznych:

- wzmocnienie współpracy instytucji edukacyjnych i naukowych z otoczeniem w obszarze nauczania i prowadzenia badań
- rozwój kapitału intelektualnego w przedsiębiorstwach,
- poprawa zdolności rynkowych jednostek B+R
- podnoszenie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
- promowanie i premiowanie postaw przedsiębiorczych w nauce
- rozwój systemu wsparcia innowacji oraz sieci współpracy
- wspieranie procesów komercjalizacji
- zwiększenie poziomu internacjonalizacji działalności gospodarczej i naukowej.

Cyfryzacja przedsiębiorstw

Dostęp do Internetu w przedsiębiorstwach jest powszechny. W 2020 w opolskim ponad 97% przedsiębiorstw sektora niefinansowego posiadało dostęp do sieci przez łącze szerokopasmowe. Wartość ta jest najniższą w kraju, ale niewiele niższą, niż średnia krajowa - 98,6%. Rozwój przedsiębiorstw związany jest z wykorzystaniem osiągnięć technologii teleinformatycznych. Dzięki procesowi cyfryzacji mogą efektywniej zarządzać swoimi zasobami. W 2020 dla 66,4% przedsiębiorstw strona internetowa spełniała funkcję prezentacji katalogów, wyrobów lub cenników (wzrost o 13 p.p. przy wzroście na poziomie kraju o 6,4 p.p.), ale tylko 15,6% przedsiębiorstw otrzymywało zamówienia tą drogą. Dostępność takich rozwiązań znacząco wpływa na przewagę konkurencyjną przedsiębiorstw otwierających się na nowe technologie i rynki. SWO w ramach RPO WO 2014-2020 wspierał przedsiębiorstwa w zakresie TIK: dofinansowano kwotą ok. 10 mln EUR ponad 160 podmiotów. Działania takie należy kontynuować, aby pobudzać przedsiębiorstwa do większej aktywności w tym obszarze.

Gospodarka niskoemisyjna, ochrona powietrza i energetyka

W 2018 r. w województwie odnotowano¹² przekroczenia dopuszczalnego poz. stężenia średniodob. dla PM₁₀ (strefa opolska i miasto Opole – liczba dni z przekroczeniem normy dobowej 50 µg/m³ wahała się od 41 do 69) oraz stężenia średnioroczn. dla PM_{2,5} (wartość średnioroczna w strefie opolskiej – Kędzierzyn-Koźle wynosiła 29 µg/m³). Wg danych GIOŚ na obszarze woj. nie odnotowano wówczas przekroczenia poz. alarmowych PM₁₀, a przekroczenie poz. informowania wystąpiło 2-krotnie¹³. Wśród wytwarzanych zanieczyszczeń dominuje sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 54,3% wielkości emisji¹⁴. Dużym czynnikiem powodującym utrzymywanie się złej jakości powietrza atmosferycznego są też zanieczyszczenia z sektora bytowo-komunalnego oraz komunikacja miejska, w tym zbiorowa¹⁵. Dzięki wsparciu z RPO WO 2014-2020 nastąpił spadek emisji gazów cieplarnianych

¹² Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolski. Raport wojewódzki za rok 2018. GIOŚ, WIOŚ Opole, 2019.

¹³ Jakość powietrza w Polsce w roku 2018 w świetle wyników pomiarów prowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, 2019.

¹⁴ Raport 2018 o stanie zagospodarowania przestrzennego, Województwa Opolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 2018, s. 26-36.

¹⁵ Stan środowiska w województwie opolskim w roku 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu, Opole 2012, s. 21-24, Udział emisji komunalno-bytowej pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} oraz B(a)P w strefie opolskiej wynosi 97%

o ok. 30 tys. ton równoważnika CO₂. Jednak KE zwraca uwagę na utrzymującą się nieefektywność polskiej gosp. dot. ograniczeń emisji dwutlenku węgla, wskazując m.in. na nieodpowiednią izolację budynków zwiększającą energochłonność¹⁶. Istotne będzie więc wdrażanie nowoczesnych technologii wspierających niskoemisyjną gosp., ukierunkowaną na poprawę efektywności energetycznej, rozwój i wykorzystanie niskoemisyjnych technologii produkcji energii elektrycznej, w tym bazujących na OZE.

Zapobieganie zagrożeniom

Ogromnym zagrożeniem dla rozwoju lokalnego są klęski żywiołowe, katastrofy ekologiczne, zmiany klimatyczne oraz „ekstremalne zjawiska pogodowe”¹⁷. Opolskie jest zagrożone cyklicznie występującymi zalewami powodziowymi w dorzeczu Odry i jej dopływów. Zrealizowane inwestycje przeciwpowodziowe wciąż nie zapewniają pełnego bezpieczeństwa. Problemem jest także niedostateczna ilość sprzętu ratowniczego oraz jego duże wyeksploatowanie. Wskutek zmian klimatycznych pojawiają się też inne, lawinowo narastające, ekstremalne zjawiska: susze, niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, porywiste wiatry, fale upałów i gwałtowne burze.

Konieczne jest podejmowanie dalszych działań w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, jak i doposażenia służb ratowniczych (na terenie województwa działa 518 jednostek OSP, z czego 172 włączone są do KSRG), gdyż wyposażenie wielu z nich jest przestarzałe. W ramach RPO WO 2014-2020 kupiono 17 wozów pożarniczych do prowadzenia akcji ratowniczych. Służby ratownicze otrzymały także wsparcie na przeciwdziałanie skutkom pandemii COVID-19.

Bardzo ważne będą także działania związane m.in. z ograniczeniem utraty wody z obiegu, adaptacji do zmian klimatu, edukacyjne oraz z zakresu niebieskiej i zielonej infrastruktury.

Gospodarka wodno-ściekowa

Długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej na 100 km² w woj. opolskim wynosi 56,6 km (w kraju to 54,2 km). Obsługuje to 73,9% mieszkańców regionu, przy średniej krajowej 71,5%. W okresie 2014-2020 gęstość tej sieci wzrosła o 10,7 km / 100 km², a odsetek osób korzystających z kanalizacji zwiększył się o ok. 15 p.p. W ramach RPO WO 2014-2020 wybudowano lub zmodernizowano ponad 60 km sieci.

Istnieją jednak duże rozbieżności w zakresie dostępności do sieci kanalizacyjnej między obszarami miejskimi i wiejskimi. W 2020 r. z sieci kanalizacyjnej korzystało 91,8% mieszkańców miast, a jedynie 53,6% mieszkańców wsi. Dużym problemem jest także zły stan techniczny części sieci kanalizacyjnej wynikający z wieku i struktury materiałowej rur kanalizacyjnych. Ponadto na terenie woj. opolskiego 20% aglomeracji wpisanych do KPOŚK nie spełnia wymogów wskazanych w Dyrektywie 91/271/EWG z 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych¹⁸. Niezbędne jest więc dalsze wsparcie rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej oraz budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków.

Gospodarka odpadami

Zmiany przepisów dot. gosp. odpadami wymusiły zmiany organizacji gosp. odpadami w woj. opolskim. Postawiły one gminy przed koniecznością dostosowania się do wymagań ustawowych oraz rynkowych.

W ramach RPO WO 2014-2020 dzięki zrealizowanym projektom 330 tys. osobom ułatwiono selekcję odpadów poprzez możliwość ich wywozu do PSZOKów, co wpłynęło na wzrost ilości zebranych selektywnie odpadów w stos. do całości z 23,6% w 2014 r. do 39,8% w 2020 r. Odsetek ten w kolejnych latach będzie wzrastać, gdyż wiele PSZOK-ów oddano lub zostanie oddanych do użytku

w stosunku do całkowitej emisji powierzchniowej w województwie. *Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, Raport wojewódzki za rok 2018*, Opole, 2019, s. 35.

¹⁶ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019, SWD(2019) 1020 final, Bruksela, Załącznik D, s. 68.

¹⁷ Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST w województwie opolskim oraz działań na przyszłość – opinia gmin i powiatów, Opole, 2018 r., s.24.

¹⁸ VI aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, załącznik nr 3.

po 2020 r. Podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych nadal jednak pozostaje ich składowanie¹⁹. W celu sprawnej transformacji z gosp. liniowej na cyrkularną konieczne jest zapewnienie efektywnego funkcjonowania systemu gosp. odpadami komunalnymi oraz właściwego ich przetwarzania, a także podnoszenie świadomości ekologicznej.

Budowa nowych instalacji termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych została potwierdzona jako jeden z kierunków działań w *Planie Gospodarki Odpadami dla województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028*²⁰. Utylizacja odpadów medycznych urosła do rangi problemu również z uwagi na zwiększenie ich ilości przez pandemię COVID-19. Na terenie woj. opolskiego jedyna firma, która zajmuje się utylizacją odpadów medycznych znacznie podniosła stawkę za kg odpadów, co generuje wysokie koszty dla placówek medycznych w regionie.

Różnorodność biologiczna

Wyzwaniem regionów, w tym też opolskiego, jest zwiększenie różnorodności biologicznej, także przez zwiększanie pow. obszarów chronionych. Zgodnie z Unijną strategią na rzecz bioróżnorodności ochrona powinna objąć co najmniej 30% obsz. lądowych i 30% obsz. morskich w UE²¹.

Zróżnicowana przestrzeń fizyczno-geograficzna regionu sprzyja zróżnicowaniu siedlisk, więc wysokiej bioróżnorodności²². Potencjały zawarte w zasobach naturalnych stanowią atuty rozwojowe regionu i w kontekście korzyści płynących z właściwie ukierunkowanego ruchu turystycznego, zachowania cennych przyrodniczo siedlisk, ale także ochrony zasobów genowych roślin oraz zwierząt. Opolszczyzna zajmuje obszar 9,4 tys. km², z czego blisko 1/3 powierzchni obejmują prawne formy ochrony przyrody.

W latach 2014-2020 wsparto ponad 77 tys. ha terenu zapewniając lepszy status ochrony oraz ponad 600 siedlisk/zbiorowisk roślinnych. Nadal odnotowywany jest ciągły spadek bioróżnorodności województwa²³. Konieczne jest więc wsparcie poprawiające potencjał środowiskowy, ochrony terenów i gatunków cennych przyrodniczo oraz budowanie wiedzy ekologicznej i świadomości społecznej.

Mobilność mieszkańców oraz dostępność do rynków pracy

Najważniejszą kwestią dla regionu jest dostępność do jego stolicy – miasta Opola. W układzie drogowym dominuje bowiem kierunek wschód-zachód, co sprawia, że obszary bardziej oddalone od regionu są często lepiej skomunikowane z Opolem, niż te bliżej położone, ale z utrudnionym dostępem do autostrad. Usprawnienie systemu transportowego wymaga powiązania z efektywną siecią transportową powiatów zlokalizowanych na obrzeżach regionu z centrum oraz centrum regionu z głównymi węzłami życia gosp. kraju i Europy.

Rozwój Opolszczyzny nierozzerwalnie łączy się z poprawą dostępności do infrastr. transportowej w skali krajowej, europejskiej, a także do centrum regionu i jego zaplecza.

Jednocześnie jednak transport drogowy przyczynia się do emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń, a także hałasu. Emisje z transportu stanowią około ¼ całkowitej emisji gazów cieplarnianych w UE. Stąd konieczne jest zwrócenie się w stronę inwestycji dot. mobilności miejskiej i zrównoważonego transportu, które są bardziej przyjazne dla środowiska i społeczeństwa.

¹⁹ *Plan gospodarki odpadami województwa opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lata 2023-2028*, ATMOTERM S.A., Opole, 2016 r. s.55.

²⁰ *Plan gospodarki odpadami (...)*, op. cit., s. 252

²¹ *Unijna Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030. Przywracanie przyrody do naszego Życia*, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów. Bruksela 20.5.2020 r., s. 5.

²² *Opolskie 2030 (...)*, op. cit., s. 22.

²³ *Ekspertyza z badania pn. Analiza powiązań społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w woj. opolskim oraz prognoza wskaźników dla nich istotnych w perspektywie do 2030 r.*, Państwowy Instytut Naukowy – Instytut Śląski w Opolu „Sondaż” Olgierd Gwiżdż, Opole 2018 r., s. 59.

Funkcjonujące połączenia wykazują się rentownością i znaczną ilością potoków pasażerów. To również efekt składanych wniosków mieszkańców, możliwości budżetowych i zmian w zagosp. przestrzennym. Niemniej jednak na mapie województwa znajduje się wiele tzw. białych plam, do których dojazd transportem autobusowym jest utrudniony, bądź wręcz niemożliwy. W celu reaktywacji połączeń i tworzenia nowych tras powstał m.in. fundusz autobusowy, który jednak nie przyniósł spodziewanych rezultatów. Komercyjni przewoźnicy kierują się przede wszystkim zyskiem, a mało rentowne linie nie są dla nich atrakcyjne.

Zgodnie ze strategią na rzecz mobilności niskoemisyjnej²⁴, wszystkie rodzaje transportu mają stać się bardziej zrównoważone, a ekologiczne alternatywy powszechnie dostępne. Konieczne są więc m.in. inwestycje w zakup niskoemisyjnego i zeroemisyjnego taboru wraz z niezbędną infrastr. dla transportu publicznego, w tym stacjami do ładowania oraz tankowania paliw alternatywnych oraz budowa infrastr. dla niezmotoryzowanych celem ułatwienia poruszania się między miejscowościami.

Rozwój edukacji

Wyzwania:

1. Poprawa dostępu do miejsc wychowania przedszkolnego oraz dostosowanie do potrzeb dzieci ze SPE, w tym z niepełnosprawnościami.
2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dla uczniów z rodzin z grup defaworyzowanych, mieszkających na obszarach zmarginalizowanych i/lub wiejskich.
3. Zwiększenie udziału osób 15+ w kształceniu ustawicznym, z naciskiem na kwalifikacje zawodowe.

Cel:

Osiągnięcie do 2030 wskaźnika odsetka osób dorosłych uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu (w wieku 25-64 lata) na poziomie śr. UE²⁵.

Zwiększenie do 2030 wskaźnika liczby os. w wieku 16-74 lat mających podstawowe i ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe do poziomu 66%²⁶.

Wzrost do 2030 liczby studentów kształcących się na kier. o profilu praktycznym do 40%²⁷.

Sytuacja aktualna:

Edukacja przedszkolna

W regionie występują duże dysproporcje wewnątrzterytorialne w dostępie do wychowania przedszkolnego. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2018 r. wynosił 92% (Polska 89,5%): w miastach 107,3% (Polska 103,4%), na wsi 75,2% (Polska 70,5%).

Kształcenie ogólne i zawodowe

Liczba uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność lub inną przyczynę w roku szkolnym 2020/2021: 5 178. Słabością kształcenia jest niewystarczające przygotowanie do zawodu oraz kształcenie praktyczne. Odsetek młodzieży w woj. opolskim, która nie zdała egzaminu maturalnego w 2018 wynosił blisko 22% (w kraju – 20,3%), a odsetek młodzieży w regionie, która w 2018 nie uzyskała zaliczenia z egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie wynosił ok. 26% (w kraju – 24,72%). W RPO WO 2014-2020 stawiano na

²⁴ Europejska Strategia na rzecz mobilności niskoemisyjnej https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:e44d3c21-531e-11e6-89bd-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF.

²⁵ Oczekiwana wartość wskaźnika na podstawie SRKL 2030.

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

edukację zawodową: wsparto ok. 15 tys. uczniów szkół zawodowych, utworzono ok. 600 dodatkowych miejsc przedszkolnych, a ponad 26 tys. dzieci objęto dodatkowymi zajęciami.

Uczenie się dorosłych

Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu w 2018 stanowiły jedynie 3,7% (Polska 5,7%) wśród osób w wieku 25-64 lata. Szacuje się, że w 2030 odsetek wynosić będzie 3,57%. Odsetek osób posiadających podstawowe lub ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe w regionie był jednym z najniższych w kraju - w 2018 41%, a np. w woj. mazowieckim wynosił 54%.

Rynek pracy

Wyzwania:

1. Zwiększenie dostępu do zatrudnienia w szczególności dla grup najbardziej oddalonych od rynku pracy.
2. Dostosowanie potencjału pracodawców oraz ich pracowników do potrzeb rynku pracy.
3. Zapobieganie przedwczesnemu opuszczaniu rynku pracy poprzez m.in. rehabilitację medyczną.

Cel:

Osiągnięcie do 2030 r. wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%²⁸.

Wzrost przeciętnego trwania życia w zdrowiu w 2030 r. dla kobiet – 75 lat, dla mężczyzn – 69 lat²⁹.

Sytuacja aktualna:

Wartość wskaźnika zatrudnienia w IV kwartale 2021 r. w opolskim wynosiła 56,5% i zmniejszyła się o 1,2 p. p. w stosunku do poprzedniego okresu (w kraju 56,3% i spadek o 0,1 p. p.). Wyższy wskaźnik w woj. wystąpił wśród mężczyzn niż kobiet (65,6% wobec 48,4%), a jego większą wartość odnotowano wśród mieszkańców wsi niż miast (58,1% wobec 55,4%)³⁰.

Dynamiczne zmiany współczesnego rynku pracy wymuszają na pracownikach i pracodawcach elastyczność, tj. umiejętność szybkiego dostosowywania się do zmian i akceptowania ich jako naturalnego procesu w rozwoju.

Najdłuższy czas oczekiwania na świadczenia rehabilitacyjne w trybie pilnym na oddziale dziennym – 192 dni - jeden z najwyższych wskaźników w kraju (176 dni śr. w Polsce), a w przypadku stabilnym najdłuższy czas oczekiwania na rehabilitację neurologiczną w war. stacjonarnych – 1095 dni (śr. w kraju 556 dni)³¹.

Włączenie społeczne

Wyzwania:

1. Zmniejszenie wykluczenia społecznego i ubóstwa.
2. Integracja społeczności romskiej oraz obywateli państw trzecich.
3. Poprawa dostępu do usług społecznych.
4. Zmniejszenie l. dzieci umieszczonych w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

²⁸ Oczekiwana wartość wskaźnika na podstawie SRKL 2030.

²⁹ Ibidem.

³⁰ Aktywność Ekonomiczna Ludności w województwie 31.03.2022 r. opolskim w 4 kwartale 2021 r., US w Opolu, 31.03.2022r., s. 3.

³¹ Mapy Potrzeb Zdrowotnych, str. 842, 843.

Cel:

Obniżenie do 2030 r. wskaźnika zagrożenia ubóstwem lub wyklucz. społ. do 17%³².

Wzrost wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku 16 – 64 lata (wg stanu na 2018 r. – 24,3%).

Sytuacja aktualna:

Skokowy wzrost liczby cudzoziemców w regionie - na koniec grudnia 2018 r. l. obywateli państw trzecich zgłoszonych do ubezpieczenia emerytalno – rentowych wynosiła ponad 17 tys. os. W związku z wybuchem wojny w Ukrainie na terenie woj. opolskiego, wg stanu na 29 września 2022 r., przebywało ok. 31 tys. osób³³.

Wg spisu powszechnego z 2011 r. wśród mieszkańców regionu przynależność do romskiej mniejszości etnicznej wskazało 1,1 tys. osób³⁴, a wg. szacunków OUW w 2010 r. ok. 2 tys. Stopa bezrobocia wśród Romów w 2013 r. wyniosła 70,3%, tj. była niższa o 2,1% od poz. z 2005 r. (w latach 2005–2013 współczynnik ten wynosił średnio 74,6%). Tylko 80% dzieci objętych obowiązkiem szkolnym uczęszcza do szkół³⁵.

W usługach społecznych najpilniejszą potrzebą są nadal usługi opiekuńcze oraz asystenckie realizowane w formie DI. Wg stanu na 2020 r. w domach pomocy społecznej w regionie przebywały 3 082 osoby, a np. w dziennych domach pomocy - 1 584 osoby (spadek w stosunku do 2019 r. o 17 osób).

W 2020 r., jak w ubiegłych latach, l. lokali socjalnych w woj. opolskim była mniejsza, niż l. oczekujących (na mieszk. socjalne oczekiwały 1 503 osoby).

Wg danych na 2020 r. w woj. opolskim w systemie pieczy zastępczej umieszczonych było 1973 dzieci, z czego: 479 przebywało w jednej z 24 placówek opiekuńczo-wychowawczych w regionie, 1494 dzieci było w rodzinnej pieczy zastępczej. 3-krotnie więcej dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, niż w rodzinnych domach dziecka. W Programie wydzielono alokację na działania zw. z wdrażaniem: Europejskiej Gwarancji dla Dzieci, która wynosi 26 076 774 EUR oraz Gwarancji dla Młodzieży, która wynosi 24 000 000 EUR.

Zdrowie**Wyzwania:**

1. Poprawa dostępu do usług zdrowotnych – wzmocnienie roli POZ i AOS.
2. DI usług zdrowotnych w szczególności opieki długoterminowej.
3. Zwiększenie liczby kadry medycznej.

Cel:

Do 2030 r. wydłużenie przeciętnego trwania życia w zdrowiu do 75 lat u kobiet i 69 lat u mężczyzn³⁶. Wzrost wart. wskaźnika liczby lekarzy na 100 tys. ludności (w 2020 r. – 259,6) oraz liczby pielęgniarek na 100 tys. ludności (w 2020 r. – 618,9)³⁷.

³² Oczekiwana wartość wskaźnika na podstawie SRKL 2030.

³³ Na podstawie złożonych wniosków o PESEL.

³⁴ Ibidem.

³⁵ Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014–2020, Badanie ewaluacyjne, Szostakowska M., Sekutowicz K., Iwaniak A., Warszawa, 2014 r.s.14.

³⁶ Oczekiwana wartość wskaźnika na podstawie SRKL 2030.

³⁷ Mapy Potrzeb Zdrowotnych – Kadry medyczne.

Sytuacja aktualna:

Gł. problemami w regionie są: brak kadry medycznej (l. lekarzy w woj. na 100 tys. osób w 2020 r. wynosiła 259,6 (przedostatnia lokata w kraju) przy śr. krajowej 346,1³⁸), długie kolejki do świadczeń zdrowotnych (śr. czas oczekiwania na świadc. zdrow. przekraczał 100 dni³⁹), słabo rozwinięta infrastruktura zwłaszcza w POZ i AOS.

Udział % osób pow. 65 r.ż. zwiększy się z 20% obecnie do 36% w 2030 r. Konieczne będzie: zapewnienie odp. poziomu opieki domowej dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu⁴⁰, zwiększenie dostępności do opieki długoterminowej⁴¹, paliatywnej i hospicyjnej⁴² oraz kompleksowe podejście do usług społecznych i zdrowotnych w celu zaspokajania potrzeb osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Rewitalizacja

W ramach RPO WO 2014-2020 na obszarach miejskich, utworzono/zrehabilitowano ponad 270 tys. m², zamieszkałych przez 116 tys. osób. Celem było wyrównywanie nierówności społ. Efekty rewitalizacji miast i ich wartość dodaną łączącą przedsięwzięcia z inicjatywami z EFS spowodowały, że w perspektywie 2021-2027 rewitalizacją objęty będzie cały region, tj. miasta i ich tereny przyległe oraz gminy wiejskie.

W opolskim niezbędna jest poprawa zdolności ośrodków miejskich do kreowania zrównoważonego rozwoju, wzrostu i zatrudnienia (m.in. przez przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom suburbanizacji, ponowne wykorzystanie zagosp. terenów, rewitalizację obszarów zdegradowanych), wspomaganie ośrodków z problemami rozwojowymi oraz stwarzanie warunków do partnerskiego zarządzania rozwojem. Poprawa spójności społecznej i terytorialnej na obszarach miejskich wymaga realizacji kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych, w wymiarze społecznym, gospodarczym i fizycznym. Szansą rozwojową regionu jest także pełniejsze wykorzystanie potencjałów obszarów wiejskich oraz małych miast. Należy więc wspomagać rewitalizację tych obszarów. Interwencja w tym obszarze będzie realizowana na podstawie GPR-ów (jako IIT).

Obronność/Gotowość cywilna

Wprowadzono działania ukierunkowane na wzmacnianie odporności i bezpieczeństwa. Obejmują one rozwój systemu gotowości cywilnej, w tym doposażenie służb oraz modernizację infrastruktury kryzysowej. Program przewiduje także wsparcie dla zakupu taboru kolejowego do celów ewakuacyjnych, co zwiększy niezawodność i mobilność transportu w sytuacjach kryzysowych. Dodatkowo zaplanowano szkolenia z zakresu gotowości cywilnej, podnoszące kompetencje mieszkańców i instytucji w reagowaniu na zagrożenia.

Wyzwania w zakresie zdolności administracyjnych, zarządzania oraz środków upraszczających

Kontynuowane będą dział. w zakresie utrzymania i zwiększenia zdolności administ. instytucji Programu, m.in.: stabilizacja kadr, podnoszenie kompetencji, wiedzy i umiejętności. IZ w coraz większym stopniu będzie korzystać z uproszcz. metod rozliczania wydatków zgodnie z art. 53 CPR. W przypadku kontroli i audytów, przewiduje się stosowanie zasady proporcjonalności.

W zakresie komunikacji: standaryzacja stron internetowych, wykorzystanie nowoczesnych technologii i elektroniczne generatory wniosków.

³⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

³⁹ Mapy Potrzeb Zdrowotnych – Kolejki.

⁴⁰ *Diagnoza problemu depopulacji oraz trendów wynikających z prognoz ludnościowych w województwie opolskim. Przegląd, programów, działań i instrumentów realizowanych na poziomach: lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, mających na celu przeciwdziałanie depopulacji*, Raport cząstkowy I, Opole, kwiecień 2019 r.

⁴¹ Mapy Potrzeb Zdrowotnych – Opieka długoterminowa.

⁴² Mapy Potrzeb Zdrowotnych – Opieka paliatywna i hospicyjna.

Zasady horyzontalne

Wybór projektów w trybie niekonk. będzie się odbywał jedynie w oparciu o przesłanki określone w ustawie z dnia 24 marca 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

W każdym CP, wszystkie inwestycje w infrastruktur. i usługi edukacyjne, społ. i zdrowotne będą musiały być zgodne z zapisami art. 9 Rozp. 1060/2021, wymogami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnospr. (w szczególności art.19), w tym Komentarzami Ogólnymi 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnospr., z należyтым poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji. Inwestycje będą musiały wykazać zgodność ze strategią DI oraz odpowiednią polityką UE i ramami prawnymi odnośnie przestrzeg. zobow. w zakresie praw człowieka, tj.: KPP, Europejskim Filarem Praw Społecznych, Strategią na rzecz praw osób niepełnospr. 2021-2030, Konwencją ONZ o Prawach Dziecka (w szczególności art. 20 i 21). Zostanie to odpowiednio odzwierciedl. w kryteriach wyboru projektów.

W ramach Programu nie będzie finansowana infrastruktura placówek świadczących usługi w formie instytucjonalnej, która powoduje segregację społeczną i przestrzenną poszczególnych grup społecznych.

W ramach CP4 EFRR inwestycje infrastruktur. w placówki świadczące całodobową opiekę długoterm. (całodobowe usługi opiekuńcze) w instytucjonalnych formach są niedozwolone. Aby umożliwić przejście od opieki zinstytucjonalizowanej do środowiskowej, placówki te będą mogły być beneficjentem EFS+ na inwestycje stricte pozainfrastruktur., mające na celu DI usług.

Na potrzeby wdrażania programu zostanie przygotowana analiza grup będących w niekorzystnej sytuacji. Zdiagnozowane bariery zostaną uwzględnione w dokumentach wdrożeniowych. Zostanie to odpowiednio odzwierciedl. w kryteriach wyboru projektów, w tym premiujących dot. wyrównyw. szans grup zagroż. dyskryminacją.

Tabela 1. Główne wyzwania w zakresie rozwoju

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
CP 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej	(i) <i>Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii</i>	- niski udział innowacyjnych przedsiębiorstw w regionie - poniżej średniej krajowej⁴³. W roku 2019 średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w skali kraju kształtował się na poziomie 15.5%, gdzie woj. opolskie z wynikiem 11,7% zajęło 10 miejsce na 13 możliwych, - w latach 2017-2019 przedsiębiorstwa usługowe w woj. opolskim zaczęły częściej korzystać z publicznej pomocy finansowej na innowacje (34,7%)⁴⁴, aniżeli miało to miejsce w latach poprzednich (2,8% w latach 2009-2016), - konieczność dalszego inwestowania w infrastrukturę B+R oraz transfer wiedzy. Woj. opolskie jest regionem o najmniejszej koncentracji podmiotów posiadających własną infrastrukturę B+R w Polsce. Ponad 2/3 urzędów badawczych w nie nadaje się do użycia lub nie spełnia wymogów nowoczesnej gospodarki⁴⁵, - należy zwiększyć dostęp do profesjonalnych i wysoko wyspecjalizowanych usług świadczonych przez IOB na rzecz przedsiębiorstw. Jest to czynnik warunkujący podniesienie konkurencyjności tego sektora, - konieczność wzmacniania potencjału naukowego i badawczo-rozwojowego regionu, głównie w obszarze inteligentnych specjalizacji. Jest to jedna z kluczowych rekomendacji dla polityki rozwoju woj. opolskiego⁴⁶.
	(ii) <i>Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych</i>	- w regionie wartość wskaźnika dot. wykorzystania komputerów w przedsiębiorstwach w 2018 r. była najniższa w kraju, - własną stronę internetową w województwie opolskim w 2018 r. posiadało tylko ok. 60% przedsiębiorstw – 11 miejsce w kraju, - niska dynamika rozwoju gospodarki względem innych województw⁴⁷, - inteligentna reindustrializacja, jako jeden z kluczowych uwarunkowań rozwojowych dla województwa opolskiego,

⁴³ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

⁴⁴ GUS, Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2017-2019, 4.12.2020 r.

⁴⁵ Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Raport końcowy Bariery i problemy w sprawnej realizacji projektów w Działaniu 4.2 POIR, Panda 2 z roku 2019.

⁴⁶ Analiza potencjału nakładów prywatnych na sferę B+R w kontekście Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, Barometr regionalny Tom 14 nr 4, s. 98.

⁴⁷ Produkt krajowy brutto w powiatach województwa opolskiego – wnioski dla polityki regionalnej województwa, Ekspertyza na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego Departamentu Polityki Regionalnej i Przestrzennej Województwa, s.16.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		- konieczność dalszego wspierania inwestycji dot. rozwoju elektronicznych usług dla obywateli i przedsiębiorstw, a także przedsięwzięć dotyczących wdrażania technologii cyfrowych w MŚP oraz w organizacjach badawczych dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze powodują, że oferowane na rynku regionalnym produkty i usługi nie spełniają oczekiwań klientów, w tym przedsiębiorców.
	(iii) <i>Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne</i>	- niższe, niż przeciętne dla kraju wartości wskaźników przedsiębiorczości, odnoszące się do liczby podmiotów gospodarki wpisanych do rejestru REGON oraz podmiotów nowo zarejestrowanych, - niski poziom przedsiębiorczości - czynnik prowadzący do pogłębiania się luki przedsiębiorczości - 11 miejsce w kraju, - konieczność inwestowania w infrastrukturę przedsiębiorstw oraz w działalność okołobiznesową, jako jeden z priorytetowych kierunków wsparcia w perspektywie 2021-2027 z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego⁴⁸, - podniesienie konkurencyjności MŚP poprzez wdrażanie wyników prac B+R w przedsiębiorstwach, - wsparcie innowacji w sektorze usług z powodu nienajlepszej kondycji tego sektora, która osłabia ogólną innowacyjność w regionie (w województwie opolskim obserwuje się wzrost z roku na rok aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw i jest to zjawisko zgodne z tendencją ogólnopolską, jednak dynamika wzrostu na terenie woj. opolskiego jest mniejsza niż w Polsce. Do tak wolnego tempa wzrostu aktywności innowacyjnej przyczyniają się przedsiębiorstwa usługowe. W latach 2017-2019 sektor usługowy zajmował 13 miejsce wśród województw z odsetkiem 6,5%. W stosunku do pierwszego miejsca z odsetkiem 20%⁴⁹.
	(vii) <i>Zwiększenie zdolności przemysłowych w celu wspierania zdolności obronnych, przy priorytetowym traktowaniu zdolności podwójnego zastosowania</i>	aktywne włączenie regionalnego potencjału przemysłowego w budowanie zdolności obronnych kraju. Województwo opolskie posiada kadre naukowo - techniczną, rozwinięty sektor MŚP w branżach technologicznych oraz współpracujące z przemysłem instytucje naukowe. – konieczne jest wsparcie przedsiębiorstw tworzących technologie, produkty i procesy o podwójnym zastosowaniu (dual-use), które mogą być wykorzystywane zarówno w celach cywilnych, jak i militarnych – podnoszenie i rozwój kompetencji i kwalifikacji kadr w zakresie technologii dual-use.

⁴⁸ Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier IST (...), op. cit., s. 18.

⁴⁹ Efekt wsparcia konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji MSP i rozwój potencjału jednostek naukowo - badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020, Raport końcowy, Opole, październik 2021.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
CP 2. <i>Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej</i>	(i) <i>Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej</i>	– województwo opolskie charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem emisji zanieczyszczeń - łączna emisja zanieczyszczeń pyłowych (1 257 ton/rok) i gazowych (14871,6 tys. ton z CO₂) plasowała region w 2018 r. na 11 i 5 pozycji w kraju, – w 2016 r. stopa ubóstwa energetycznego w gospodarstwach domowych jednorodzinnych wyniosła 18,5 % i była jedną z najwyższych w kraju⁵⁰, – poziom energochłonności w dalszym ciągu pozostaje za wysoki (obserwowany jest wzrost zużycia energii, które w 2017 r. wyniosło 5077 GWh), – nieodpowiednia izolacja budynków publicznych i prywatnych przyczynia się do zawyżonego zużycia energii⁵¹, – istotnym czynnikiem ograniczającym rosnące zużycie energii są inwestycje w zakresie efektywności energetycznej, – konieczność zmniejszenia zapotrzebowania na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła (energooszczędne technologie, systemy zarządzania energią oraz termomodernizacja energetyczna budynków), – KE w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019 zwraca uwagę na nieefektywność polskiej gospodarki pod względem ograniczeń emisji dwutlenku węgla. W dokumencie KE wskazuje, że nieodpowiednia izolacja budynków publicznych i prywatnych przyczynia się do zawyżonego zużycia energii. Działania planowane do realizacji wpisują się zatem w zalecenia KE zawarte w <i>Wytocznych inwestycyjnych dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i> (załącznik D)⁵². – na budynki przypada blisko 40% końcowego zużycia energii i 36% emisji gazów cieplarnianych w skali UE⁵³, istotnym czynnikiem pozwalającym ograniczyć rosnące zużycie energii są inwestycje w celu poprawy efektywności energetycznej polegające m.in. na gruntownej modernizacji energetycznej budynków wykorzystywanych w sektorze MŚP, budynków użyteczności publicznej, a także budynków mieszkalnych.
	(ii) <i>Promowanie odnawialnych źródeł energii, wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE)</i>	– istnieje tendencja wzrostowa w zakresie wykorzystania OZE, jednak potrzeby energetyczne nadal są zaspokajane z tego źródła w bardzo niewielkiej części, – niski udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (w 2018 r - 5,2%) oraz niski

⁵⁰Zjawisko ubóstwa energetycznego w Polsce, w tym ze szczególnym uwzględnieniem zamieszkujących w domach jednorodzinnych, IBS Research Report 02/2018, s. 6.

⁵¹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 68.

⁵² Ibidem.

⁵³ Załącznik nr 1. Obecna sytuacja i prognozy przy istniejących politykach i środkach do Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (5.2 z 18.12.2019 r.), s.52.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	2018/200, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	odsetek korzystających z ekologicznych nośników energii, – niski stopień wykorzystania OZE w zużyciu energii elektrycznej w 2016 r. - 7,10%, (średnia krajowa - 27,25%), – rozwój OZE identyfikowany jako szansa rozwojowa, szczególnie przy uwzględnieniu dogodnych uwarunkowań przestrzennych województwa, – inicjatywy na rzecz zwiększenia rozwoju energetyki rozproszonej przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego regionu,
	(iv) Wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe, wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	– klęski żywiołowe, katastrofy ekologiczne, zmiany klimatyczne stanowią jedno z największych zagrożeń rozwojowych, – woj. opolskie jest obszarem zagrożonym cyklicznymi zalewami powodziowymi występującymi w dolinie Górnej Odry i w jej całym dorzeczu⁵⁴, – łączna długość wałów przeciwpowodziowych na terenie woj. opolskiego – ok. 420 km, łączna powierzchnia 34 zbiorników wodnych pełniących m.in. funkcje retencyjne – ok. 219 mln m³⁵⁵, – powódź, jaka wystąpiła w maju 2010 r. wykazała, że system ochrony przeciwpowodziowej jest nadal niepełny – zalaniu uległo około 3,3 tys. gospodarstw domowych, 162 budynki komunalne oraz uszkodzonych zostało ok. 230 km dróg⁵⁶, – „Polityka ekologiczna państwa 2030” przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na : • opracowaniu i wdrożeniu miejskich planów adaptacji do klimatu, • budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, • rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury, przeciwdziałaniu miejskim wyspom ciepła⁵⁷, – z powodu susz w regionie następują straty w produkcji rolnej i leśnej, – opolskie jest jednym z 5 województw, w których powierzchnia parków i terenów zieleni osiedlowej wynosi 2 lub mniej % powierzchni ogólnej⁵⁸, – niewystarczająca infrastruktura związana z gromadzeniem i retencjonowaniem wody – priorytetem KE jest zwiększenie potencjału magazynowania wody przez ekosystemy i poprawa odporności na susze,

⁵⁴ Raport 2018 o stanie (...), op. cit., s. 64.

⁵⁵ Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2021-2027, Ekostandard Pracownia Analiz Środowiskowych, s. 57.

⁵⁶ Raport 2018 o stanie (...), op. cit., s. 64.

⁵⁷ Polityka ekologiczna państwa 2030 strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2019, s. 64.

⁵⁸ Ibidem, s. 50

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		– wciąż poważnym problemem jest zły stan techniczny oraz brak sprzętu niezbędnego do prowadzenia akcji ratowniczych przez jednostki OSP, a także infrastruktury związanej z magazynowaniem wody do prowadzenia akcji ratowniczych, zwłaszcza na terenach leśnych.
	(v) <i>Wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej;</i>	– wskaźnik mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi w miastach 91,6%, natomiast na obszarach wiejskich 51,9%, – istotnym problemem jest niezadowalający stan techniczny części istniejącej sieci kanalizacyjnej wynikający z wieku i struktury materiałowej rur kanalizacyjnych, – w 2020 r. nastąpił wzrost awaryjności sieci wodociągowych w województwie (9,2% w stosunku do roku poprzedniego)⁵⁹, czego najczęstszym powodem jest wiek sieci, – zasoby wody w regionie oscylują wokół średniej krajowej, tj. 1,6 tys. m³ na jednego mieszkańca, co wskazuje na jej deficyt, – w regionie wszystkie jednolite wody powierzchniowe, dla których w latach 2014-2019 można było określić jakość wód, uzyskały złe parametry (stan zły), – w woj. opolskim dostarczana woda nie zawsze odpowiada normom jakości, np. w 2024 r. ok. 2% ludności korzystało z wody o nieodpowiedniej parametrach.
	(vi) <i>Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej</i>	– w 2018 r. widoczny był wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie (32,9%), jednak podstawową metodą unieszkodliwiania w dalszym ciągu jest ich składowanie, – wśród najważniejszych problemów wymienia się m.in.: brak PSZOK w niektórych gminach województwa, brak kompleksowych rozwiązań zapewniających zagospodarowanie odpadów wydzielonych w instalacjach komunalnych, zwłaszcza frakcji nienadających się do recyklingu, zbyt mały udział selektywnego zbierania u źródła, – konieczny jest dalszy rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów zapewniający pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu oraz rozwój instalacji do przetwarzania bioodpadów.
	(vii) <i>wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz</i>	– zjawiska stanowiące główne przyczyny utraty różnorodności biologicznej narastają - zagrożone degradacją cennych zasobów przyrodniczych są w szczególności tereny województwa opolskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego⁶⁰, – znaczna część lasów województwa (ok. 82,7 tys. ha, tj. 33,2% pow. lasów, wzrost ok. 25,5% w okresie

⁵⁹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

⁶⁰ Ibidem, s. 37-38

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<i>ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia</i>	2011-2016) wykazuje uszkodzenia przemysłowe (po województwie śląskim najwyższy odsetek w kraju) - region charakteryzuje się jednym z najwyższych w Polsce i w Europie zagrożeniem przez czynniki antropogeniczne, takich jak emisje szkodliwych gazów i pyłów, powodujące uszkodzenia koron drzew⁶¹, – odwodnienia siedlisk (wynikające głównie z prowadzonych na dużą skalę w latach 50-tych i 70-tych melioracji) doprowadziły do sytuacji, w której torfowiska i inne mokradła w fazie akumulacji występują głównie w izolowanych enklawach (...). W skali całego kraju bardzo niekorzystny jest nieprzerwany odpływ wody ze źle zmeliorowanych obszarów (...) ⁶², – główne przyczyny utraty bioróżnorodności: • zmiany użytkowania gruntów i mórz, • nadmierna eksploatacja zasobów, • zmiany klimatu, zanieczyszczenia, • występowanie inwazyjnych gatunków obcych ⁶³. – ze względu na niekorzystne uwarunkowania środowiskowe kluczowa jest ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków w ich naturalnym środowisku i w ekosystemach zastępczych, – konieczne są działania rekultywacyjne na terenach zdegradowanych i poprzemysłowych, a także tworzenie zielonej infrastruktury, centrów ochrony różnorodności biologicznej, centrów edukacyjnych i ekoturystycznych, m.in parków miejskich i ogrodów botanicznych, ekoparków czy banków genów.
	(viii) <i>Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej</i>	– rozwój proekologicznych rozwiązań systemu transportu publicznego oraz infrastruktury rowerowej jest niezmiennie ważny dla zmniejszenia stopnia zanieczyszczenia powietrza, – region charakteryzuje się najniższym w kraju wskaźnikiem przewozów pasażerskich komunikacją miejską (2018 r. - 26,21 przewozu na jednego mieszkańca, przy średniej w Polsce 98,25) ⁶⁴, – stan taboru w miastach obsługiwanych przez komunikację miejską nie jest adekwatny do potrzeb, – brak zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej i wyeksploatowany, nieekologiczny tabor są przyczyną wzrostu zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz systematycznego spadku zainteresowania usługami komunikacji publicznej, – pomimo znacznego zasięgu terytorialnego Aglomeracji Opolskiej i odpowiedniego układu linii kolejowych brak jest kolei aglomeracyjnej,

⁶¹ Raport 2018 o stanie (...), op. cit., s. 12.

⁶² Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce wraz z planem działań (na lata 2006 - 2013), Warszawa 2006, s. 13 i 22.

⁶³ Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030, (...), op. cit., s. 2.

⁶⁴ Opolskie2030 (...), op. cit., s. 64.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		– zmiany modelu życia oraz wzrostu rozwoju turystyki rowerowej, – zmniejszenie niskiej emisji pochodzącej z ruchu samochodów poprzez promocję transportu zbiorowego, – Woj. opolskie pod względem emisji zanieczyszczeń należy do grupy regionów o znacznej skali obciążeń środowiska. W województwie funkcjonują dwie strefy, w których dokonuje się oceny jakości powietrza: Miasta Opola oraz opolska. Na podstawie dokonanej oceny jakości powietrza za rok 2019⁶⁵, z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia, wskazano przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężenia zanieczyszczeń (PM10, benzopirenu) dla obu stref (Klasa strefy C).
	(x) <i>Wspieranie inwestycji mających na celu odbudowę w odpowiedzi na klęskę żywiołową, która występuje między dniem 1 stycznia 2024 r. a dniem 31 grudnia 2025 r.</i>	– zwalczanie/usunięcie skutków powodzi, która we wrześniu 2024 r. dotknęła południowo-zachodni obszar województwa opolskiego, – w tym celu wyodrębniony został Priorytet 13 w ramach którego zostaną podjęte działania mające charakter interwencyjny w odpowiedzi na skutki powodzi, – alokacja zostanie przeznaczona na działania w następujących obszarach: wsparcie ochotniczych straży pożarnych, infrastruktura drogowa – drogi wojewódzkie, infrastruktura społeczno-publiczna, w tym drogi lokalne prowadzące do obiektów świadczących usługi społeczne.
Cel Polityki 3. <i>Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności</i>	(ii) <i>Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej</i>	– pomimo realizacji w ostatnich latach ważnych inwestycji w sieci dróg lokalnych oraz wojewódzkich, spójność transportowa regionu nie poprawiła się w sposób wystarczający, – wzrost natężenia ruchu, liczne „wąskie gardła” powodują narastanie niekorzystnych oddziaływań transportu drogowego na środowisko (hałas, wibracje i zanieczyszczenia powietrza) oraz uciążliwości dla uczestników ruchu drogowego, w tym strat czasu i zagrożeń bezpieczeństwa, – Z uwagi na niską konkurencyjność i wykorzystanie transportu publicznego w przewozach pozamiejskich istnieje konieczność podniesienia dostępności i konkurencyjności zrównoważonego transportu publicznego względem transportu drogowego, – rozwój sektora transportu leży w strategicznym interesie województwa i stanowi istotny czynnik atrakcyjności inwestycyjnej regionu przy jednoczesnym wzroście jakości życia mieszkańców i możliwości rozwoju gospodarczego, – konieczne jest zapewnienie dostępności zarówno do sieci infrastruktury TEN-T, terenów inwestycyjnych, przejść granicznych, jak też obiektów i szlaków

⁶⁵ Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim (Raport wojewódzki za rok 2019), Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Opole 2020, s. 86.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		drogowych oraz kolejowych o kluczowym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego regionu.
	(iii) Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, przy priorytetowym traktowaniu infrastruktury podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej.	- większość ludności cywilnej nie ma obecnie realnej możliwości szybkiego schronienia się w razie ataku. Schrony mogą pełnić dodatkowe funkcje w czasie pokoju (np. magazyny, przestrzeń techniczna), a w czasie wojny stanowić element systemu obrony cywilnej – punkt ewakuacyjny, miejsce dystrybucji pomocy, czy nawet tymczasowe centrum dowodzenia, - nowoczesny tabor zwiększy zdolności ewakuacyjne, poprawi logistykę wojskową i humanitarną, a także zagwarantuje ciągłość transportu w przypadku destabilizacji regionu, Obiekty, pojazdy do użytku przez służby ochrony ludności, np. straż pożarną oraz tabor będą pełnić funkcję podwójnego zastosowania, tj. z jednej strony ochronną, ale również mogą być wykorzystywane w czasie pokoju jako infrastruktura wielofunkcyjna (np. sportowa, medyczna, kulturalna, parkingowa, kolejowa), co zwiększa efektywność ich utrzymania.
Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFRR)	(iii) <i>Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach, oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne</i>	- zaplanowane działania są zgodne z założeniami <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i>, tj.: - dzieci mają prawo do ochrony przed ubóstwem oraz do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans, - należy zapewnić osobom potrzebującym dostęp do mieszkań socjalnych lub pomocy mieszkaniowej dobrej jakości osoby niepełnosprawne mają prawo do otrzymania wsparcia dochodu, które zapewnia godne życie, usług, które pozwolą im na uczestnictwo w rynku pracy i w życiu społecznym, a także do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb. - działania realizują cele: 1, 2, 3, 4 i 5 Strategii rozwoju usług społecznych 2021-2030 (z perspektywą do 2035r.), - w kontekście inwestycji w rozwój mieszkalnictwa wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 4 Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawy dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne <i>Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>.
	(v) <i>Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej</i>	Przewidziane do realizacji formy wsparcia: są zgodne z <i>Załącznikiem D do Sprawozdania Krajowego 2019</i>, zgodnie z którym system opieki zdrowotnej jest zbyt skoncentrowany na szpitalach. Inwestycje będą wspierać przejście z opieki szpitalnej i instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi w zakresie opieki domowej i

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<i>opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej</i>	usługi środowiskowe, a także koordynację opieki zdrowotnej, opieki społecznej i opieki długoterminowej, – wpisują się w zalecenia <i>Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r.</i> tj.: poprawa dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia, – wpisują się w <i>zalecenia KE</i> określone jako wysoce priorytetowe w celu promowania aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawy równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych, przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej zgodnie z <i>Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i>⁶⁶, – są zgodne z założeniami <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i>, które stanowią, że: każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, prewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości. Wsparcie dotyczące infrastruktury zdrowotnej w regionie będzie realizowane na zasadach i w zakresie zgodnym z dokumentem pn. <i>Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030</i> tj. 1.1 Zapewnienie równej dostępności do świadczeń zdrowotnych w ilości i czasie adekwatnych do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa, 2.4 Optymalizacja piramidy świadczeń oraz 3.2 Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia zgodny z potrzebami zdrowotnymi społeczeństwa, a także Mapami Potrzeb oraz Wojewódzkim Planem Transformacji.
Cel Polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych (EFS)	(a) <i>Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak</i>	– prawo do wsparcia na rzecz poprawy perspektyw zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek stanowi jeden z priorytetów <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i>⁶⁷. – podjęcie działań w celu zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy stanowi jedno z zaleceń Rady Europejskiej na 2019 r.⁶⁸ – w kontekście działań skierowanych do niewykorzystanych zasobów pracy, tj. osób 50+, kobiet i osób o niskich kwalifikacjach wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 3 Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy <i>Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>.

⁶⁶ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 71

⁶⁷ Dokument wydany przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejską i Komisję Europejską, s. 12.

⁶⁸ Zalecenie rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r., Bruksela, 5 czerwca 2019, s.4.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	<i>również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej</i>	
	(c) <i>Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu</i>	– równouprawnienie płci, w tym w odniesieniu do udziału w rynku pracy, warunków zatrudnienia i możliwości rozwoju kariery stanowi jeden z priorytetów <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i>⁶⁹. – zwalczanie przemocy na tle płciowym, przełamywanie stereotypów związanych z płcią, niwelowanie różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn na rynku pracy są głównymi celami <i>Strategii na rzecz równouprawnienia płci na lata 2020–2025</i>. – podjęcie działań w celu zwiększenia uczestnictwa w rynku pracy stanowi jedno z zaleceń Rady Europejskiej na 2019 r.⁷⁰. – w kontekście działań skierowanych do niewykorzystanych zasobów pracy, tj. osób 50+, kobiet i osób o niskich kwalifikacjach wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 3 Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy <i>Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>.
	(d) <i>Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, w które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia</i>	– działania z zakresu ochrony zdrowia wpisują się w zalecenia Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. tj.: <i>zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy poprzez lepszy dostęp do opieki długoterminowej</i> oraz zalecenia Rady (...) na 2020 r. tj.: <i>poprawa dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia</i>. Inwestycje te wpisują się także w zalecenia KE, określone jako wysoce priorytetowe w celu promowania aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawy równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych, przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej zgodnie z <i>Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i>⁷¹. – promocja elastycznych form zatrudnienia wypełnia natomiast zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r., które podkreśla konieczność udoskonalania elastycznych form

⁶⁹ Dokument wydany przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejską i Komisję Europejską, s. 11.

⁷⁰ Zalecenie rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r., (...) op. cit., s.4.

⁷¹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 71

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		organizacji pracy i pracy w zmniejszonym wymiarze czasu. – wszystkie zaplanowane do realizacji działania wpisują się w założenia <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i> tj.: pracownicy mają prawo do wysokiego poziomu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy oraz do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb zawodowych, które pozwala im przedłużyć okres ich uczestnictwa w rynku pracy. – wsparcie realizuje cel szczegółowy 1 Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. – wsparcie dotyczące usług zdrowotnych w regionie będzie realizowane na zasadach i w zakresie zgodnym z dokumentem pn. <i>Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030</i> wraz z załącznikami dotyczącymi deinstytucjonalizacji opieki długoterminowej i opieki psychiatrycznej⁷², a także Wojewódzkim Planem Transformacji⁷³. – zgodnie z raportem Najwyższej Izby Kontroli z 2023 r. niepokojący jest poziom wiedzy dotyczącej występowania zagrożeń hybrydowych wynikający głównie z braku działań edukacyjnych, szkoleń i ćwiczeń. Ponadto niewystarczająca jest wiedza i doświadczenie osób odpowiedzialnych za kluczowe decyzje.
	(f) <i>Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i</i>	– zaplanowane do realizacji działania wpisują się w założenia <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i>, tj.: dzieci mają prawo do wczesnej edukacji i opieki, które charakteryzują się dobrą jakością i przystępną ceną. – wsparcie realizuje cel szczegółowy 1 Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. – zgodnie z raportem Polacy gotowi na kryzys? przeprowadzonym przez Maison & Partners na zlecenie Warsaw Enterprise Institute i przy współpracy z Defence 24 Polacy nie są przygotowani za zagrożenia typu wojna lub klęski żywiołowe. zgodnie z raportem Najwyższej Izby Kontroli z 2023 r. niepokojący jest poziom wiedzy dotyczącej występowania zagrożeń hybrydowych wynikający

⁷² Dokument opracowany przez MZ, <https://www.gov.pl/attachment/4a9bd160-e052-4a52-8fd4-b7c546d556f8>.

⁷³ <https://www.gov.pl/web/uw-opolski/obwieszczenie-planu-transformacji-wojewodztwa-opolskiego>.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	głównie z braku działań edukacyjnych, szkoleń i ćwiczeń.
	(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	Zaplanowane do realizacji działania wpisują się w: – założenia <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i> tj.: każda osoba ma prawo do edukacji włączającej, charakteryzującej się dobrą jakością, szkoleń i uczenia się przez całe życie w celu utrzymania i nabywania umiejętności, które pozwolą jej w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy – zalecenia <i>Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r., tj.:</i> wspieranie wysokiej jakości edukacji i rozwijanie umiejętności odpowiadających potrzebom rynku pracy, zwłaszcza poprzez kształcenie dorosłych – cel szczegółowy 1 Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 – zgodnie z raportem Polacy gotowi na kryzys? przeprowadzony przez Maison & Partners na zlecenie Warsaw Enterprise Institute i przy współpracy z Defence 24 Polacy nie są przygotowani za zagrożenia typu wojna lub klęski żywiołowe. – zgodnie z raportem Najwyższej Izby Kontroli z 2023 r. niepokojący jest poziom wiedzy dotyczącej występowania zagrożeń hybrydowych wynikający głównie z braku działań edukacyjnych, szkoleń i ćwiczeń.
	(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	– aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami będzie wspierana zgodnie z <i>Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych</i> ⁷⁴ , co oznacza, że działania koncentrować będą się na promowaniu otwartego rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami. Zaplanowane do realizacji działania wpisują się w założenia <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i> . tj.: osoby niepełnosprawne mają prawo do otrzymania wsparcia dochodu, które zapewnia godne życie, usług, które pozwolą im na uczestnictwo w rynku pracy i w życiu społecznym, a także do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb – w kontekście działań skierowanych do niewykorzystanych zasobów pracy, tj. osób biernych zawodowo i osób z niepełnosprawnościami wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 3 Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału

⁷⁴ <https://www.gov.pl/web/rodzina/konwencja-o-prawach-osob-niepelnosprawnych>.

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		ludzkiego na rynku pracy Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030. – w kontekście konieczności rozwoju ekonomii społecznej wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 4 Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawy dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne <i>Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>.
	(i) <i>Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów</i>	– wsparcie realizowane będzie zgodnie z założeniami <i>Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030</i> (Priorytet V Integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów oraz wsparcie integracji na rynku pracy)⁷⁵. – w kontekście działań aktywizacji zawodowej imigrantów wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 3 Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy <i>Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>.
	(j) <i>Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie</i>	– wsparcie realizowane będzie zgodnie z założeniami Unijnych Strategicznych ram dla Romów na rzecz równości, włączenia i uczestnictwa⁷⁶ oraz z <i>Programem na rzecz integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030</i>⁷⁷. – wsparcie dzieci romskich będzie zgodne z <i>Europejskim filarem praw socjalnych</i>, w którym wskazane jest prawo dzieci do edukacji, ochrony przed ubóstwem oraz do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans.
	(k) <i>Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym</i>	Przewidziane do realizacji formy wsparcia: – są zgodne z <i>Załącznikiem D do Sprawozdania Krajowego 2019</i>, zgodnie z którym system opieki zdrowotnej jest zbyt skoncentrowany na szpitalach. Inwestycje będą wspierać przejście z opieki szpitalnej i instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowe, a także koordynacją opieki zdrowotnej, opieki społecznej i opieki długoterminowej. Wpisują się w zalecenia Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r., tj.: <i>poprawa dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia</i>. Ponadto zaplanowane działania wpisują się w zalecenia KE określone jako wysoce priorytetowe

⁷⁵ <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-uchwaly-rady-ministrow-w-sprawie-przyjecia-krajowego-programu-przeciwdzialania-ubostwu-i-wykluczeniu-spolecznemu-aktualizacja-2021-2027-z-perspektywa-do-roku-2030>

⁷⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_20_1813?fbclid=IwAR2vo6b8XfKqDF1-Cg1jKPCNiSnhcsbSjNuBtSLhcXwiAd7RvzZzsWfvqA

⁷⁷ <https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/rada-ministrow-uchwalila-nowy-program-integracji-spolecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030>

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
	uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	w celu promowania aktywnego i zdrowego starzenia się, poprawy równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych, przystępnych cenowo usług oraz w celu poprawy dostępności, skuteczności i odporności systemu opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej zgodnie z <i>Wytycznymi inwestycyjnymi dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027</i>⁷⁸. – są zgodne z założeniami <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i>, które stanowią, że: • każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, przewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości; • każdy ma prawo do przystępnych cenowo i dobrej jakości usług opieki długoterminowej, w szczególności opieki w domu i usług środowiskowych; należy zapewnić osobom potrzebującym dostęp do mieszkań socjalnych lub pomocy mieszkaniowej dobrej jakości; – Działania realizują cele: 2, 3 i 4 Strategii rozwoju usług społecznych 2021-2030 (z perspektywą do 2035r.) – W kontekście opieki nad matką i dzieckiem, opieki długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej oraz profilaktyki chorób cywilizacyjnych wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 2 Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej <i>Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>.
	(I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	– zaplanowane działania są zgodne z założeniami <i>Europejskiego filaru praw socjalnych</i>, które stanowią, że: • dzieci mają prawo do ochrony przed ubóstwem. Dzieci ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji mają prawo do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans (Dlatego też tak istotne będzie kontynuowanie wsparcia ukierunkowanego na potrzeby dzieci z rodzin przeżywających trudności wychowawcze i dysfunkcyjnych, a także dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej); • osoby bezdomne otrzymują odpowiednie schronienie oraz świadczone są na ich rzecz usługi służące promowaniu ich integracji społecznej; • należy zapewnić osobom potrzebującym dostęp do mieszkań socjalnych lub pomocy mieszkaniowej dobrej jakości. – działania realizują cele: 1 i 5 Strategii rozwoju usług społecznych 2021-2030 (z perspektywą do 2035r.)

⁷⁸ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 71

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		– w kontekście profilaktyki wykluczenia społecznego na rzecz rodzin, w tym z osobami z niepełnosprawnościami oraz będących w kryzysie wsparcie jest zgodne z celem szczegółowym 4 Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawy dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne <i>Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030</i>.
Cel Poltyki 5. <i>Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych</i>	(i) <i>Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich</i>	– miasta są ogniskami rozwoju społeczno-gospodarczego, a zlokalizowane w nich funkcje i instytucje oraz zasoby są podstawą organizacji przestrzennej, w tym tworzenia i istnienia relacji miasto-otoczenie na różnych poziomach: regionalnym, subregionalnym i lokalnym, – działania będą realizowane przez projekty wynikające ze strategii terytorialnych (ZIT i IIT), – doświadczenia z perspektywy finansowej 2014-2020 wskazują, że współpraca między JST jest pozytywnym i niezbędnym elementem do realizacji potrzeb społecznych, – wsparcie zrównoważonego rozwoju gmin miejskich będzie realizowane m.in. poprzez projekty z zakresu kultury i turystyki, bazujące na potencjale endogenicznym danego obszaru, – wzmocnienie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi stanowi główne wyzwanie polityki spójności na lata 2021-2027, – działania będą zgodne z zaleceniami ETO dot. wsparcia UE na rzecz turystyki, zaleceniami dot. inwestycji w obiekty kultury oraz zaleceniami ICOMOS dot. dziedzictwa kulturowego, – region zróżnicowany kulturowo z bogatym dorobkiem kulturalnym (materialnym i niematerialnym), a co za tym idzie zasadne jest wzmocnienie regionalnej oferty turystycznej, opartej na zasobach dziedzictwa kulturowego, naturalnego i bogactwie krajobrazu, jako obszaru o znacznym potencjale rozwoju i tworzenia miejsc pracy, – celem interwencji będzie zapewnienie mieszkańcom regionu równego dostępu do kultury, jak również realizacji funkcji społecznych i ogólnorozwojowych pełnionych przez instytucje sektora kultury i dziedzictwa kulturowego oraz turystyki, – konieczność wspierania walorów i usług turystycznych, – niska aktywność kulturalna mieszkańców, – wsparcie realizacji zintegrowanych działań rewitalizacyjnych będzie odpowiedzią na koncentrację problemów społecznych i gospodarczych w ośrodkach miejskich, borykających się z wyzwaniami rozwojowymi, tj. wysoka stopa

Cel polityki	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (streszczenie) [2 000 na każdy cel szczegółowy lub odrębny priorytet]
		bezrobocia, niski poziom aktywności gospodarczej, wyższe występowanie zjawisk patologicznych, – zwiększenie współpracy w zakresie współdecydowania oraz współzarządzania procesami rozwojowymi przez samorządy terytorialne i społeczeństwo obywatelskie (oddolne inicjatywy społeczności lokalnych), – działania będą uzupełnione o wybrane działania z CP2, CP 3 i CP4.
	(ii) <i>Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</i>	– administracyjnie województwo opolskie dzieli się na 12 powiatów, w tym 1 powiat grodzki (Opole) oraz 71 gmin (w tym 3 miejskie, 33 miejsko-wiejskie i 35 wiejskich), – obszary wiejskie stanowiące ok. 90 % obszaru regionu (gminy relatywnie wielofunkcyjne z dobrze rozwiniętym sektorem rolniczym) wymagają skutecznych inwestycji, by region w dalszym ciągu się rozwijał, a ludzie chcieli tu żyć i pracować, – podejmowanie działań mających na celu zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, m.in. przez projekty z zakresu kultury i turystyki, bazujące na potencjale endogenicznym danego obszaru, – wzmocnienie powiązań pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi – główne wyzwanie polityki spójności na lata 2021-2027 oraz odzwierciedlenie w wizji rozwoju Województwa Opolskiego do 2030⁷⁹, – obszary wiejskie mają mniejszą odporność na zjawiska kryzysowe, – szansą rozwojową regionu jest pełniejsze wykorzystanie potencjałów terytorialnych obszarów wiejskich - istotne jest w tym zakresie m.in. wspomaganie rewitalizacji tych obszarów, – niezbędna jest interwencja na rzecz kompleksowej rewitalizacji obszarów wiejskich borykających się z problemami społecznymi, gospodarczymi, przestrzennymi i środowiskowymi celem ograniczenia ich dalszej degradacji i peryferializacji rozwojowej, – działania będą uzupełnione o wybrane działania z CP2, CP 3 i CP4.

*Odrębne priorytety zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+

⁷⁹ Opolskie 2030, (...) op. cit.

2. PRIORYTETY

Tabela 1 T: Struktura programu*

Nr	Tytuł	POMOC TECHNICZNA	Podstawa obliczania	Fundusz	Kategoria wpieranego regionu	Wybrany cel szczegółowy (CS)
1	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI OPOLSKIEGO	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	i
						ii
						iii
2	FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ZASOBÓW ŚRODOWISKA OPOLSKIEGO	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	i
						ii
						iv
						v
						vi
						vii
3	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI OPOLSKIEGO	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	viii
4	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ OPOLSKIEGO	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	ii
5	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE OPOLSKI RYNEK PRACY I EDUKACJĘ	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFS+	Region słabiej rozwinięty	a
						c
						d
						f
						g
6	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE WŁĄCZENIE SPOŁECZNE W OPOLSKIM	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFS+	Region słabiej rozwinięty	h
						i
						j
						l
7	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE W OPOLSKIM	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFS+	Region słabiej rozwinięty	k
8		Nie		EFS+		a

Nr	Tytuł	POMOC TECHNICZNA	Podstawa obliczania	Fundusz	Kategoria wpieranego regionu	Wybrany cel szczegółowy (CS)
	EUROPEJSKI BUDŻET DLA SPOŁECZEŃSTWA OPOLSKIEGO		Całkowite koszty kwalifikowalne		Region słabiej rozwinięty	c
						f
						g
						h
						i
						k
						l
9	FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE INWESTYCJE SPOŁECZNE W OPOLSKIM	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	iii
						v
10	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH OPOLSKIEGO	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	i
						ii
11	POMOC TECHNICZNA	Tak	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	nie dotyczy
12				EFS+		
13	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ODBUDOWY I ODPORNOŚCI OPOLSKIEGO PO POWODZI (RESTORE)	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	x
14	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZDOLNOŚCI OBRONNYCH OPOLSKIEGO	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	vii
15	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ OCHRONY I ODBUDOWY EKOSYSTEMÓW I INFRASTRUKTURY WODNEJ	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	v
16	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZMOCNIENIA ODPORNOŚCI INFRASTRUKTURY CYWILNEJ NA ZAGROŻENIA MILITARNE I KRYZYSOWE	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFRR	Region słabiej rozwinięty	iii
17	FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ EDUKACJI W BUDOWANIU	Nie	Całkowite koszty kwalifikowalne	EFS+	Region słabiej rozwinięty	d, f, g

Nr	Tytuł	POMOC TECHNICZNA	Podstawa obliczania	Fundusz	Kategoria wspieranego regionu	Wybrany cel szczegółowy (CS)
	ODPORNOCI OPOLSKIEGO					

*Informacje dotyczące tej tabeli będą służyć jako wkład techniczny przy wypełnianiu innych pól i tabeli we wzorze w formacie elektronicznym. Nie dotyczy EFMR.

2.1 PRIORYTETY INNE NIŻ POMOC TECHNICZNA

2.1.1 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZROSTU INNOWACYJNOŚCI I KONKURENCYJNOŚCI OPOLSKIEGO

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.1.1 (i) Cel szczegółowy

(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

2.1.1.1.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Innowacyjność jest kluczowym czynnikiem warunkującym długoterminowy regionalny wzrost gospodarczy⁸⁰. Poziom innowacyjności w województwie opolskim jest jednym z najniższych w kraju⁸¹. W województwie opolskim odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych jest wyższy, niż usługowych⁸². W ostatnich latach udział innowacyjnych przedsiębiorstw usługowych był zdecydowanie niższy, niż średnia dla kraju⁸³. Niezbędne jest dokonanie przełomu w sferze innowacyjności regionalnej gospodarki. Zatem interwencja publiczna w ramach EFRR w obszarze innowacyjności jest nadal wymagana.

Pomimo przeznaczenia 189,3 mln zł z RPO WO 2014-2020 na wsparcie 87 projektów z obszaru innowacji Opolszczyzna w zakresie ilości innowacyjnych przedsiębiorstw wypada najgłębiej na tle innych regionów w skali kraju. Istnieje więc potrzeba silniejszej koncentracji działań dotyczących przezwyciężenia barier we wprowadzeniu, a także w podnoszeniu poziomu innowacji w przedsiębiorstwach.

Badanie dotyczące identyfikacji i oceny potencjału B+R+I przedsiębiorstw regionu i ich współpracy z sektorem B+R oraz ocena interwencji RPO WO 2014-2020 wskazuje na większą aktywność MŚP w B+R. Do jej efektów należały najczęściej: wdrożenie nowych produktów/procesów/usług, rozwój nowych technologii, zatrudnienie nowych specjalistów oraz realizacja nowych projektów B+R. Wdrożenie wyników prac B+R do gospodarki w związku ze wsparciem z RPO WO 2014-2020 nastąpiło w 36,1% badanych przedsiębiorstwach. W 92,3% dotyczyło wprowadzenia na rynek nowych produktów oraz w 19,2% sprzedaży technologii innym przeds.⁸⁴. Przedsiębiorstwa, które podjęły wyzwanie prowadzenia prac B+R+I nieustannie i dość dynamicznie się rozwijają, a więc doskonalą swoje produkty, procesy technologiczne, jak i osiągane wyniki. W związku z tym konieczne są

⁸⁰ 8. Raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej „Spójność w Europie do 2050 r.”

⁸¹ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>, 2020 r.

⁸² Ibidem.

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Efekt wsparcia konkurencyjności (...), op. cit.

inwestycje w nową infrastrukturę, gdyż aktualna niestety często nie daje możliwości dokonania progresu innowacyjnego, jest niewystarczająca na podjęcie procesu nowych badań i działalności B+R, albo jej w ogóle nie ma.

Wsparcie przedsiębiorstw w cs (i) zostanie przeznaczone na budowę, rozbudowę oraz zakup wyposażenia dla zaplecza B+R w celu rozwoju działalności innowacyjnej m.in. w kierunku wykorzystania rozwiązań z zakresu - transformacji cyfrowej, powstania zaawansowanej technologii produktów, wdrażania innowacyjnych badań w regionie oraz powstania nowych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych.

Nowa infrastruktura B+R organizacji badawczych mająca poprawić konkurencyjność i innowacyjność regionalnej gospodarki będzie finansowana zgodnie z zasadami określonymi w UP i tylko po przedstawieniu analizy popytu dotyczącej jej wykorzystania gospodarczego. Wyniki przeprowadzonego badania ankietowego potrzeb w zakresie infrastruktury B+R organizacji badawczych wykazały, iż bieżący jej stan nie pozwala na realizację badań w planowanych obszarach w perspektywie 2021-2027. Unowocześnienie infrastruktury w zakresie badań, rozwoju i innowacji będzie skuteczną odpowiedzią sektora nauki na potrzeby przedsiębiorstw we wdrażaniu nowych technologii, umożliwi efektywniejsze wykorzystanie posiadanej już aparatury oraz rozwój kapitału B+R. Wsparcie organizacji badawczych przyczyni się do rozwoju inteligentnych specjalizacji regionalnych przez poszerzenie współpracy między instytucjami naukowymi a przedsiębiorstwami, poprawę zdolności rynkowych jednostek B+R, wzrost innowacji w przedsiębiorstwach, promowanie postaw przedsiębiorczych w nauce, a także zwiększy poziom komercyjnego wykorzystania infrastruktury B+R. Rozwijane będą centra badań i rozwoju wzmacniające poziom współpracy pomiędzy publicznymi centrami badawczymi a sektorem przedsiębiorstw. Jednym z elementów wzmocnienia centrów badawczych może być powstanie w nich zespołów zorientowanych na obsługę klientów/przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych technologii oraz wsparcia i wdrażania wyników badań i ich komercjalizacji. W tym celu rozwijane będą kompetencje pracowników organizacji badawczych jako obligatoryjny element projektów w zakresie publicznej infrastruktury badawczej.

W ramach interwencji planowane jest systemowe wsparcie w zakresie budowy potencjału regionu we wsparciu działalności B+R przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi i IOB. Prowadzone będą działania związane z finansowaniem usług proinnowacyjnych świadczonych przez jednostki B+R. Dotyczyć one będą m.in. prowadzenia prac B+R, czy wdrożenia innowacji, przy czym warunkiem udzielania wsparcia dla MŚP jest posiadanie akredytacji krajowej lub regionalnej, której celem jest zapewnienie wysokiej jakości usług OI w zakresie innowacyjnego rozwoju MŚP. Kolejnym działaniem będzie wsparcie dla innowacyjnych start-up-ów. Wsparcie systemowe będzie skoncentrowane na stworzeniu oraz rozwijaniu sieci innowacji przedsiębiorców i naukowców m.in. poprzez wzmacnianie współpracy, np. interdyscyplinarne zespoły naukowców i przedsiębiorców, wprowadzenie doktoratów wdrożeniowych i praktycznych prac dyplomowych w celu wypracowania nowych rozwiązań technologicznych dla MŚP, które w długofalowym czasie przyczynią się do transferu wiedzy z nauki do przedsiębiorców. Wsparcie przeznaczone będzie na procesy sieciowania oraz procesy badawcze w obszarach istniejących Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji oraz zaktualizowanych w Procesie Przedsiębiorczego Odkrywania (PPO).

W ramach cs (i) realizowane będą projekty w obszarze infrastruktury B+R umożliwiające rozwój branż zidentyfikowanych w RSIWO 2030 (opracowanej przy współpracy MŚP, jednostek B+R, org. bad., samorządów, IOB oraz innych podmiotów systemu innowacji) jako regionalne specjalizacje inteligentne oraz obszarów badawczych zidentyfikowanych w ramach PPO.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Infrastruktura i prace B+R przed.
2. Infrastruktura B+R organizacji badawczych

3. Budowa potencjału regionu we wsparciu działalności B+R przeds. oraz konsorcjów przeds. z organizacjami badawczymi i IOB
4. Proinnowacyjne usługi jednostek B+R dla MŚP, wsparcie start-up-ów
5. Doktoraty wdrożeniowe i praktyczne prace dyplomowe
6. Wsparcie dla naukowców i przed. w zakresie wymiany myśli naukowej i doświadczeń
7. Identyfikacja nowych kierunków badań naukowych i prac rozwojowych w ramach PPO na rzecz RSI
8. Podnoszenie kompetencji pracowników MŚP wyłącznie jako uzupełniający element projektu.

Planowane są preferencje dla projektów z terenów: OSI krajowe, OSI regionalne – Subregionu Południowego (powiaty: głubczycki, nyski, prudnicki), które charakteryzują się niższymi wskaźnikami rozwoju gospodarczego, a także przedsiębiorstw we wczesnej fazie rozwoju (do 24 m-cy).

Wdrażanie rozwiązań cyfrowych w MŚP możliwe będzie jako element projektu.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Przedsiębiorstwa, organizacje badawcze, jednostki B+R, jednostki samorządu terytorialnego, mieszkańcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

ZAPISY DOTYCZĄ CAŁEGO PROGRAMU:

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiejkolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego zostaną podjęte działania w celu zobowiązania do prowadzenia polityki równości szans m.in. równościowa rekrutacja (stosowanie procedur

rekrutacyjnych opartych na obiektywnych kryteriach), powoływanie mieszanych zespołów/grup do realizacji celów i zadań, promowanie równości szans jako elementu kultury organizacyjnej; monitoring wynagrodzeń – analiza poziomu wynagrodzeń, w tym kontrolowanie poziomu współczynnika dyskryminacji płacowej.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach cs (i) będą wspierane inicjatywy polegające na nawiązywaniu współpracy międzyregionalnej oraz międzynarodowej skutkującej wymianą dobrych praktyk i doświadczeń w celu podnoszenia innowacyjności regionu.

Obecnie współpraca międzynarodowa jest realizowana przez woj. opolskie poprzez udział w konsorcjach projektowych programów międzynarodowych np.:

- SMEs & European Original Geographical Indications, Interreg Europe,
- MABA on Re3 Start, Interreg Baltic Sea,
- Circular Economy Solutions for Central Europe area, Interreg Central Europe,
- CreativeMove2030, Interreg Central Europe.

Samorząd Województwa Opolskiego (w ramach jednostki organizacyjnej Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki) kontynuować będzie koordynację działań upowszechniających i promujących ofertę wsparcia programów międzynarodowych, tj. Horyzont Europa czy Interreg wśród opolskich firm.

Podczas wyboru projektów premiowane będą inwestycje, które zakładają współpracę z partnerem posiadającym siedzibę poza granicami Polski.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Dotacje w obszarze:

- prac B+R oraz infrastruktury B+R, a także w kompleksowych projektach B+R (zakup infrastruktury B+R, prace B+R) - to rodzaje inwestycji, które nie są bezpośrednio ukierunkowane na osiągnięcie krótkoterminowych zysków, a dodatkowo obarczone są ryzykiem niepowodzenia,
- wsparcia dla proinnowacyjnych usług – ich efekty są rozłożone w czasie, a same usługi nie są bezpośrednio powiązane z przychodami,
- pozostałych działań w cs (i) – nie są one ukierunkowane bezpośrednio na osiąganie zysków.

2.1.1.1.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przeds.	25	59
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przeds.	17	59
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCO006	Naukowcy pracujący we wspieranych obiektach badawczych	EPC	4	13
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCO008	Nominalna wartość sprzętu na potrzeby badań naukowych i innowacji	EUR	5 300 000	11 200 000
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCO010	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przeds.	13	31

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub obszar wsparcia	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCR102	Miejsca pracy dla naukowców utworzone we wspieranych jednostkach M	EPC	Nd	Nd	13	IZ	Nd
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	nd	nd	10 400 000	iz	-
CP1	1.i	EFRR	stabilizacja rozwoju	RCR005	MŚP wprowadzające	przeds.	nd	nd	34	IZ	-

					innowacje wewnątrz przedsiębiorstwa						
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

2.1.1.1.3 (i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	001 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	1 644 108
				002 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w małych i średnich przedsiębiorstwach (w tym prywatnych organizacjach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	4 932 325
				004 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w publicznych organizacjach badawczych i instytucjach szkolnictwa wyższego bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	12 643 000
				005 Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	822 054
				006 Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w MŚP (w tym prywatnych organizacjach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	822 054
				008 Inwestycje w wartości niematerialne i prawne w MŚP (w tym prywatnych organizacjach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	403 500
				009 Działania badawcze i innowacyjne w mikroprzedsiębiorstwach, w tym tworzenie sieci kontaktów (badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe, studia wykonalności)	166 339
				010 Działania badawcze i innowacyjne w MŚP, w tym tworzenie sieci kontaktów	166 339

				012 Działania badawcze i innowacyjne w publicznych organizacjach badawczych, instytucjach szkolnictwa wyższego i ośrodkach kompetencji, w tym tworzenie sieci kontaktów (badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe, studia wykonalności)	403 500
				024 Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)	166 339
				028 Transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i sektorem szkolnictwa wyższego	166 339
				029 Procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami, organizacjami badawczymi i uczelniami wyższymi, koncentrujące się na gospodarce niskoemisyjnej, odporności i przystosowaniu się do zmian klimatu	1 497 056
				030 Procesy badawcze i innowacyjne, transfer technologii i współpraca między przedsiębiorstwami koncentrujące się na gospodarce o obiegu zamkniętym	1 164 375

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	01 Dotacja	24 997 328
				03 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	0
				05 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	0

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	26 Miasta, małe miasta i przedmieścia	13 450 000
				33 Brak ukierunkowania terytorialnego	11 547 328

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	24 997 328

2.1.1.2 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

2.1.1.2.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Kluczowym warunkiem rozwojowym dla regionu jest tzw. inteligentna reindustrializacja wdrażająca w tradycyjnych sektorach przemysłu cyfrowe rozwiązania techniczno-technologiczno-organizacyjne, jak też rozwijająca nowe gałęzie przemysłu, w szczególności bazujące na technologiach cyfrowych⁸⁵ oraz kierująca działania MŚP w stronę transformacji Przemysłu 4.0.

Zgodnie z *Wytycznymi inwestycyjnymi(...)*⁸⁶ stosowanie technologii informacyjnych przez przedsiębiorstwa oraz obywateli nadal pozostaje na niskim poziomie. Zalecenia Rady UE dla Polski w 2020 r.⁸⁷ odwołując się do kryzysu gospodarczego jako następstwa pandemii COVID-19, wskazują na potrzebę transformacji cyfrowej przed. podnoszenia umiejętności cyfrowych Podstawą do podejmowania działań nadzwyczajnych w przyszłości mogą być także kryzysy wywołane innymi czynnikami globalnymi lub lokalnymi.

Niezbędne jest więc inwestowanie w rozwój zasobów cyfrowych przeds., a także wdrażanie technologii cyfrowych w MŚP oraz w narzędzia pozwalające na podniesienie odporności na cyberzagrożenia w regionie. Zakup sprzętu informatycznego będzie elementem uzupełniającym projekt, niezbędnym do budowy, rozbudowy, bądź modernizacji systemu teleinformatycznego, jeżeli przeprowadzona analiza wskaże niedostępność zasobów.

W cs (ii) wsparcie skierowane będzie na wdrażanie szeroko rozumianej technologii informatyczno-komunikacyjnej w MŚP jako projekty przyczyniając się do zmiany modeli biznesowych i transformacji cyfrowej. Natomiast elementy rozwiązań cyfrowych w przeds. będą mogły być częścią projektów w ramach cs (i) oraz (iii).

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wdrażanie TIK w MŚP,

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Dla przedsięwzięć dotyczących wdrażania TIK projekty skierowane będą do MŚP.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną pracowników przedsiębiorstw zamierzających zwiększyć swoją innowacyjność oraz uczestników przedsięwzięć dotyczących cyfryzacji zasobów może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

⁸⁵ Ekspertyza z realizacji badania *pn. Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s. 53.

⁸⁶ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...)* op. cit., s. 68.

⁸⁷ Zalecenie Rady z dnia 20 lipca 2020 r. w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2020 r., s. 9.

Konieczność zapewnienia równego dostępu do produktów, rezultatów projektu poprzez wymóg uwzględnienia zasady uniwersalnego projektowania i stosowania w produktach projektu standardu dostępności cyfrowej WCAG 2.1. na poziomie AA. Beneficjenci zobowiązani będą do tworzenia i świadczenia usług elektronicznych spełniających standardy dostępności zgodnie z dyrektywami (UE) 2019/882 w sprawie wymogów dostępności produktów i usług i (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wspierane będą inicjatywy polegające na nawiązaniu współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej mogącej przysłużyć się wymianie doświadczeń i dobrych praktyk we wdrażaniu nowoczesnych technologii i systemów łączności. Współpraca międzynarodowa będzie realizowana przez woj. opolskie poprzez udział w konsorcjach projektowych programów międzynarodowych, np.:

- SMEs & European Original Geographical Indications, Interreg Europe,
- MABA on Re3 Start, Interreg Baltic Sea,
- Circular Economy Solutions for Central Europe area, Interreg Central Europe,
- CreativeMove2030, Interreg Central Europe.

Podczas wyboru projektów premiowane będą inwestycje, które zakładają współpracę z partnerem posiadającym siedzibę poza granicami Polski.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IF / IF połączone z dotacjami w ramach jednej operacji w obszarze wdrażania TIK w MŚP poprzez:

- wdrożenie specjalistycznych rozwiązań cyfrowych, których następstwem będą: zmiana modeli biznesowych, zmiana w procesach produkcyjnych lub organizacyjnych firmy
- realizację rozwiązań cyfrowych o mniej specjalistycznym charakterze (np. oprogramowanie biurowe, księgowe, systemy operacyjne).

2.1.1.2.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP1	1.ii	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przeds.	12	60
CP1	1.ii	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przeds.	12	60

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost” lub „Zatrudnienie i wzrost”)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [25]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP1	1.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	nd	nd	2 400 000	IZ	-

2.1.1.2.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	013 Cyfryzacja MŚP (w tym handel elektroniczny, e-biznes i sieciowe procesy biznesowe, ośrodki innowacji cyfrowych, żywe laboratoria, przedsiębiorcy internetowi i przedsiębiorstwa ICT typu start-up, usługi B2B)	5 000 000
				016 Rozwiązania TIK, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji	0
				017 Rozwiązania TIK, usługi elektroniczne, aplikacje dla administracji zgodne z kryteriami redukcji emisji gazów cieplarnianych lub kryteriami efektywności energetycznej	0
				019 Usługi i aplikacje w zakresie e-zdrowia (w tym e-opieka, internet rzeczy w zakresie aktywności fizycznej i nowoczesnych	0

				technologii w służbie osobom starszym)	
--	--	--	--	---	--

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	01 Dotacja	0
				03 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	3 530 000
				05 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	1 470 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	5 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	5 000 000

2.1.1.3 (iii) Cel szczegółowy

(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

2.1.1.3.1 (iii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach celu szczegółowego (iii) realizowane będą działania ukierunkowane na pobudzenie wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, rozwój potencjału regionalnych przedsiębiorstw oraz zwiększenie liczby miejsc pracy w sektorze MŚP. W 2020 r. liczba przedsiębiorstw niefinansowych prowadzących działalność gospodarczą wynosiła 47,0 na 1 000 mieszkańców, co daje bardzo odległe, bo 13 miejsce w stosunku do pozostałych województw⁸⁸. Niski poziom przedsiębiorczości prowadzi do pogłębiania się luki przedsiębiorczości względem średniej dla Polski (59,0). W rankingu PARP pod względem syntetycznego wskaźnika przedsiębiorczości województwo zajmuje 11 miejsce⁸⁹.

Obserwując rankingi oraz analizy aktywnych MŚP w kraju oraz widoczne odległe miejsce regionu wymagana jest silniejsza koncentracja na działaniach pozwalających, aby Opolszczyzna mogła się stać konkurencyjna i mogła dorównać w tym zakresie innym regionom, a przynajmniej widocznie zmniejszyć do nich dystans. Niezbędne jest położenie dużego nacisku na obszar innowacyjności i konkurencyjności oraz jego znaczne wzmocnienie w perspektywie finansowej 2021-2027.

Interwencja publiczna w latach 2021-2027 obejmować będzie m.in. wsparcie infrastruktury w MŚP, niezbędnej do podniesienia poziomu przedsiębiorczości w regionie. Oferowane wsparcie będzie miało charakter kompleksowy i obejmie pomoc na każdym etapie prowadzenia działalności począwszy od jej rozpoczęcia, m.in. poprzez doradztwo w przygotowaniu biznesplanu, badania rynku, aż po wsparcie infrastruktury, czy też szkolenia.

W perspektywie finansowej 2014-2020 wsparcie IOB m.in. poprzez dofinansowanie kosztów świadczenia wybranych usług dla przedsiębiorców przyczyniło się do osiągnięcia następujących celów:

- zwiększenie oferty usług okołobiznesowych, świadczonych na rzecz rozwoju innowacyjnej gospodarki,
- wzmocnienie współpracy sektora IOB z przedsiębiorstwami,
- wzmocnienie promocji innowacyjności i przedsiębiorczości,
- upowszechnianie praktyk proinnowacyjnych, zwłaszcza wśród przedsiębiorców instytucji publicznych, poprzez komercjalizację wynalazków i wiedzy.

Niezbędne jest dalsze inwestowanie w profesjonalizację i podnoszenie jakości usług świadczonych przez IOB na rzecz MŚP. KSRR 2030 jako jeden z kierunków działań wskazuje dalsze wspieranie systemu popytowego⁹⁰.

Wnioski z dokumentów regionalnych znajdują potwierdzenie w opracowaniach KE, w których wskazuje się na konieczność dalszego wspierania działań zwiększających wydajność i poprawiających konkurencyjność MŚP oraz stymulowanie środowiska przedsiębiorczości, a także ułatwianie dostępu do zaawansowanych usług dla przedsiębiorstw⁹¹.

⁸⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start, 2020 r.>

⁸⁹ *Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce*, red. A. Skowrońska, Anna Tarnawa, Warszawa, czerwiec 2022 r.

⁹⁰ *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony*, Warszawa, wrzesień 2019, s.71.

⁹¹ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 67.*

W ramach cs (iii) wspierane będą przedsięwzięcia mające na celu tworzenie produktów i usług o zaawansowanych możliwościach z istotnym wkładem technologicznym. Realizowane projekty będą polegać m.in. na rozbudowie MŚP, prowadzącej do wprowadzenia na rynek nowych produktów/usług, zmianie procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług, a także inwestycjach w nowoczesne maszyny i sprzęt produkcyjny.

Powódź, która we wrześniu 2024 roku dotknęła południowo – zachodnią część Polski objęła swoim zasięgiem znaczną część województwa opolskiego, gdzie dokonała nieodwracalnych zniszczeń. Ucierpiały gminy położone na terenie powiatów⁹²: brzeskim, kędzierzyńsko – kozielskim, krapkowickim, opolskim. Powódź swym zasięgiem dotarła również do Subregionu Południowego (powiat: głubczycki, nyski, prudnicki)⁹³, który w stosunku do reszty powiatów województwa jest na najniższym poziomie rozwoju. Dlatego konieczne jest wspieranie inwestycji, które umożliwią poszkodowanym na skutek powodzi MŚP z tych terenów na pozostanie w regionie i utrzymanie dotychczasowych, czy też stworzenie nowych miejsc pracy, ale także pozwolą na ich dalszy rozwój i wzmocnienie oferowanych produktów/usług. Dofinansowaniem objęte będą wyłącznie inwestycje lub części inwestycji, które nie zostały sfinansowane z innych źródeł publicznych i prywatnych, w tym z wypłaconego ubezpieczenia.

W celu wzrostu konkurencyjności opolskiej gospodarki konieczne jest również otwarcie nowych kanałów biznesowych przyczyniających się do wzrostu sprzedaży za granicą poprzez uczestnictwo MŚP w targach, wystawach, działaniach promujących produkty i usługi w kraju i za granicą. W ramach cs (iii) wspierane będą inwestycje w obszarach ważnych dla rozwoju regionu, przede wszystkim w ramach specjalizacji regionalnych, zgodnie z RSIWO2030. Promowane będą w szczególności przedsięwzięcia dotyczące rozwiązań wspierających transformację gospodarki w kierunku automatyzacji, cyfryzacji oraz obiegu zamkniętego i niskoemisyjności. W przypadku, gdy JST będzie koordynatorem działań systemowych na rzecz MŚP bezpośrednimi i pośrednimi odbiorcami wsparcia będą MŚP.

Każde MŚP może zostać wsparte profesjonalnymi i wysoko wyspecjalizowanymi usługami świadczonymi przez IOB, co przyczyni się do podniesienia konkurencyjności tego sektora. Wsparcie planowane jest dla istniejących IOB w oparciu o mechanizm analiz popytowych wraz z ich regularnym monitorowaniem w celu zapewnienia optymalnego wsparcia na rzecz MŚP, szczególnie poza dużymi ośrodkami miejskimi, przy jednoczesnym zachowaniu spójnej komunikacji pomiędzy IOB w zakresie oferowanych usług.

W celu minimalizacji barier rozwojowych oraz dopasowania ofert regionalnych jednostek B+R do potrzeb MŚP region planuje wspieranie działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw oraz konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi w cs (i), które w długofalowym czasie przyczynią się do wzrostu konkurencyjności MŚP oraz ich zdolności badawczo-rozwojowych.

W celu szczegółowym (iii) zaplanowane jest więc wsparcie działań w zakresie wdrożenia wyników prac B+R przez MŚP, w tym również wypracowanych w ramach celu szczegółowego (i).

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie dla nowopowstałych MŚP (działających do 24 miesięcy), w tym poprzez usługi doradcze świadczone przez IOB , na które udzielane będą np. bony lub granty
2. Wsparcie współpracy gospodarczej MŚP w wymiarze krajowym i międzynarodowym
3. Promocja gospodarcza MŚP, w tym udział w wydarzeniach krajowych i międzynarodowych, m.in. misjach/targach

⁹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r. w sprawie wykazu gmin, w których są stosowane rozwiązania związane z usuwaniem skutków powodzi z września 2024 r., oraz rozwiązań stosowanych na ich terenie (t.j. Dz.U. poz. 1859).

⁹³ ibidem

4. Inwestycje w nowoczesne maszyny i urządzenia oraz sprzęt produkcyjny, wartości niematerialne i prawne wraz z doradztwem/szkoleniem, w celu wprowadzenia na rynek nowych lub ulepszonych produktów lub usług
5. Inwestycje w rozwój MŚP zwiększające skalę ich działalności oraz wzrost zasięgu oferty
6. Udzielanie voucherów dla MŚP na profesjonalne usługi świadczone przez akredytowane IOB
7. Wsparcie istniejących IOB w zakresie profesjonalizacji i podnoszenia jakości usług świadczonych na rzecz MŚP m.in. poprzez rozwój kompetencji i kwalifikacji pracowników IOB w celu dążenia do uzyskania akredytacji
8. Wdrożenie wyników prac B+R przez MŚP.

Planowane są preferencje dla regionalnych IOB funkcjonujących poza dużymi ośrodkami miejskimi oraz dla projektów realizowanych na terenach wpisujących się w OSI krajowe oraz OSI regionalne – Subregionu Południowy (powiaty: głubczycki, nyski, prudnicki), które charakteryzują się niższymi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Wdrażanie rozwiązań cyfrowych w MŚP możliwe będzie jako element projektu.

Główne grupy docelowe

MŚP, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego, mieszkańcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną pracowników przedsiębiorców zamierzających zwiększyć swoją innowacyjność oraz uczestników przedsięwzięć dotyczących promocji gospodarki, promocji i internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw, może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny cs (iii) w związku z widocznymi ograniczeniami dla wchodzących na rynek przedsiębiorców, w szczególności innowacyjnych firm, w cs (iii) zapewnione będzie finansowanie start-upów. Interwencja EFRR w działaniu może wpływać na dostęp do finansowania i doradztwa ze względu na przesłankę jaką jest wiek: młodzi przedsiębiorcy.

Ponadto, zostaną wdrożone działania promujące równość szans lub środki promujące zaangażowanie kobiet, w szczególności młodych. Przewidziane zostaną działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości dot. m.in. wsparcie kompetencji zarządzania różnorodnością, wsparcia kompetencji managerskich kobiet, unikania stereotypów itp.

Rekrutacja uczestników projektów i szkoleń będzie uwzględniała możliwość dotarcia do wszystkich zainteresowanych poprzez różne kanały przekazu. Zapewniony zostanie równy dostęp dla KiM i/lub OzN do szkoleń/usług doradczych.

Projektowane przez beneficjentów systemy teleinformatyczne, dokumenty oraz strony internetowe powinny spełniać standardy WCAG 2.1. na poziomie AA.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach cs (iii) przewiduje się możliwość realizacji działań polegających na nawiązaniu współpracy międzyregionalnej oraz międzynarodowej skutkującej wymianą dobrych praktyk i doświadczeń w celu wzmacniania trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP regionu.

Planowana współpraca międzynarodowa realizowana pomiędzy woj. opolskim, a państwem członkowskim (Czechy - Interreg VI-A CZ-PL) zapewni mechanizm komplementarności z FEO 2021-2027. Działania w perspektywie 2021-2027 będą skierowane na usługi, których celem jest pośrednictwo i tworzenie partnerstw transgranicznych MŚP, rozpoczynanie i rozwijanie ich działalności na rynku drugiego kraju oraz transgraniczne pośrednictwo w zakresie usług innowacyjnych i badawczych.

Podczas wyboru projektów premiowane będą inwestycje, które zakładają współpracę z partnerem posiadającym siedzibę poza granicami Polski.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IF oraz IF połączone z dotacjami w ramach jednej operacji⁹⁴ w obszarach:

- inwestycji w nowoczesne maszyny i urządzenia (...) - (typ 4)
- inwestycji w rozwój MŚP (...) – (typ 5).

Dotacje warunkowe w obszarze wdrożenia wyników prac B+R przez MŚP.

Dotacje w obszarze:

- nowopowst. firm (do 24 m-cy) - (typ 1) - brak zdolności kredytowej,
- współpracy gosp. oraz promocji MŚP - (typ 2 i 3) - działania o dużym stopniu ryzyka, rozłożone w czasie i przynoszące efekty finansowe dopiero po kilku latach,
- inwestycji wskazanych w typie 4 i 5 dla MŚP – z terenu Subr. Płd. (powiaty: głubczycki, nyski i prudnicki), które charakteryzują się niższymi wskaźnikami rozwoju społ.–gosp., oraz poszkodowanych na skutek powodzi MŚP z gmin położonych na terenie powiatów: brzeskiego, kędzierzyńsko – kozielskiego, krapkowickiego, opolskiego⁹⁵,
- udzielania voucherów dla MŚP na profesjonalne usługi świadczone przez akredytowane IOB (typ 6) oraz wsparcia istniejących IOB (typ 7) – bezpośrednim założeniem tego typu projektów nie jest generowanie zysków lub oszczędności.

2.1.1.3.2 (iii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przeds.	58	454
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przeds.	28	74

⁹⁴ Zgodnie z art. 58 ust. 5 rozporządzenia ogólnego.

⁹⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r.(...) t.j. Dz.U. poz. 1859

CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przeds.	30	387
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO015	Powierzchnia dostępna we wspartych inkubatorach przedsiębiorczości	m ²	0	700

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost” lub „Innowacje”)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR001	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC	nd	nd	66	IZ	-
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	nd	nd	24 070 000	IZ	-
CP1	1.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR025	MŚP z wyższą wartością dodaną na pracownika	szt.	nd	nd	18	IZ	-

2.1.1.3.3 (iii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iii)	001 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą, w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	675 000
				002 Inwestycje w środki trwałe, w tym infrastrukturę badawczą w	3 825 000

				małych i średnich przedsiębiorstwach (w tym prywatnych ośrodkach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	
				005 Inwestycje w aktywa niematerialne i prawne w mikroprzedsiębiorstwach bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	0
				006 Inwestycje w aktywa niematerialne i prawne w MŚP (w tym prywatnych ośrodkach badawczych) bezpośrednio związane z działaniami badawczymi i innowacyjnymi	0
				020 Infrastruktura biznesowa dla MŚP (w tym parki i obiekty przemysłowe)	10 318 577
				021 Rozwój działalności i umiędzynarodowienie MŚP, w tym inwestycje produkcyjne	30 373 716
				024 Zaawansowane usługi wsparcia dla MŚP i grup MŚP (w tym usługi w zakresie zarządzania, marketingu i projektowania)	4 400 000
				025 Inkubatory przedsiębiorczości, wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out i przedsiębiorstw typu start-up	518 429
				027 Procesy innowacji w MŚP (innowacje w zakresie procesów, organizacji, marketingu, i współtworzenia, innowacje zorientowane na użytkownika i motywowane popytem)	0

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iii)	01 Dotacja	25 810 722
				03 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	21 850 000
				05 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	2 450 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iii)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	50 110 722

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	50 110 722

2.1.2 FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA CZYSTEJ ENERGII I OCHRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.2.1 (i) Cel szczegółowy

(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

2.1.2.1.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Najważniejszym celem planowanej interwencji w ramach cs (i) jest zmniejszenie zapotrzebowania na wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła poprzez zastosowanie energooszczędnych technologii, wprowadzenie lub usprawnienie systemów zarządzania energią oraz przeprowadzenie termomodernizacji energetycznej budynków wraz z wymianą systemów ogrzewania na niskoemisyjne źródła ciepła, w tym również z wykorzystaniem instalacji OZE. Inwestycje w tym zakresie przyczynią się do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz zmniejszenia ubóstwa energetycznego. Elementem dopełniającym powyższy zakres będą samodzielne projekty mające na celu promowanie działań wynikających z uchwał antysmogowych i programów ochrony powietrza realizowanych na terenie województwa, jak również doposażanie straży gminnych i międzygminnych w sprzęt niezbędny do prowadzenia kontroli pieców i spalanych w nich paliw.

Warunkiem wstępnym przyznania wsparcia jest przeprowadzenie audytu energetycznego stanowiącego kompleksowy element projektu. Maksymalna wysokość kosztów niewynikających z audytu energetycznego dla inwestycji z zakresu efektywności energetycznej stanowić może 15 % kosztów kwalifikowalnych, zgodnie z warunkami określonymi w UP. Dofinansowanie uzyskają projekty spełniające kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami w stosunku do planowanych nakładów finansowych, przy czym priorytetowo traktowane będą inwestycje dotyczące budynków o znaczącej funkcji społecznej. Preferencje uzyskają projekty, w efekcie których osiągnięta zostanie jak największa oszczędność energii, natomiast do dofinansowania nie będą kwalifikowały się przedsięwzięcia zakładające oszczędność energii poniżej 30%⁹⁶ (za wyjątkiem budynków wpisanych do rejestru zabytków lub podlegających ochronie konserwatorskiej). Inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń⁹⁷. Projekty powinny być

⁹⁶ Zgodnie z Zaleceniem Komisji (UE) 2019/786 z dnia 8 maja 2019 r. w sprawie renowacji budynków, celem przedsięwzięć jest renowacja o średnim poziomie gruntowności, tj. oszczędność energii pierwotnej na poziomie 30-60%.

⁹⁷ Dyrektywa 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu⁹⁸.

Priorytetowo powinny być wspierane projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń. Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Planowane jest umożliwienie wsparcia projektów, które będą funkcjonowały w formule ESCO oraz Partnerstwa Publiczno – Prywatnego (tzw. PPP). Preferencje dla tej formy wsparcia będą określone w dok. wdrożeniowych.

W ramach interwencji planuje się także wsparcie pilotażowe dla budowy nowych pasywnych obiektów użyteczności publicznej. Budowa budynków pasywnych (zapotrzebowanie na ciepło EPh+W nie więcej niż 15 kWh/m²/rok) jako nowych obiektów nie może naruszać zapisów Programu odnoszących się do wyłączeń i ograniczeń co do budowy niektórych typów budynków określonych w innych celach szczegółowych lub UP. Ponadto alokacja na budynki pasywne nie powinna przekraczać 5% całkowitej alokacji dla celu szczegółowego (i).

Inwestycje w wymianę źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne będą możliwe jedynie w przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze nie będzie możliwe lub uzasadnione ekonomicznie. Niedopuszczalna jest wymiana pieców gazowych na nowsze.

W ramach przedsięwzięć w zakresie efektywności energetycznej w MŚP ważnym aspektem jest wyraźny pozytywny wpływ na środowisko poprzez racjonalizację zużycia, oszczędność energii i/lub wzrost wykorzystania OZE. Celem wsparcia jest uzyskanie optymalnych warunków sprzyjających zmniejszeniu strat energii, ciepła i wody, w tym poprzez systemy zarządzania energią i jej jakością, termomodernizację budynków, czy też zastosowanie instalacji i urządzeń służących poprawie efektywności energetycznej.

W ramach cs (i) realizowane będą również inwestycje na obszarach wiejskich oraz miejskich w zakresie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej (Europejska Inicjatywa Społeczna dla klimatu). Przedsięwzięcia te realizowane będą przez gminy / powiaty w uzgodnieniu i we współpracy z przedstawicielami lokalnych społeczności (radami sołectki/radami dzielnic) lub przez organizacje pozarządowe w oparciu o diagnozę potrzeb danej społeczności. Zaangażowanie na tym etapie projektów samorządów lokalnych oraz innych podmiotów działających na rzecz lokalnych społeczności pozwoli na łączenie oddolnych i odgórnych celów.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Planowane do realizacji działania wpisują się w zalecenia KE dot. zwiększenia udziału niskoemisyjnej i bardziej ekologicznej produkcji energii poprzez m.in. gruntowną termomodernizację budynków publicznych i prywatnych⁹⁹.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Poprawa efektywności energetycznej w mikro, małych przedsiębiorstwach (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE.

⁹⁸ Zgodnie z Zaleceniem Komisji (KE) 2020/1563 z dnia 14 października 2020 r. dotyczącego ubóstwa energetycznego: Ubóstwo energetyczne to sytuacja, w której gospodarstwa domowe nie mają dostępu do podstawowych usług energetycznych.

⁹⁹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 68.

2. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej, (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej.
3. Kompleksowa modernizacja energetyczna wielorodzinnych budynków mieszkalnych, w tym będące w zasobach gminnych (wraz z audytem) wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej.
 - z programu nie będą wspierane budynki należące do skarbu państwa. Zasady wsparcia dla spółdzielni mieszkaniowych nie mogą być korzystniejsze od oferty programu krajowego.
4. Wsparcie w zakresie wykonywania uchwał antysmogowych i programów ochrony powietrza, tj.:
 - wsparcie przeznaczone na funkcjonowanie ekodoradców i systemu wsparcia wzorowanego na projekcie LIFE (punkty obsługi beneficjenta programu *Czyste powietrze* w każdej gminie, promowanie wykorzystania OZE u mieszkańców i „zielonej energii” w budynkach użyteczności publicznej, inwentaryzacja źródeł ogrzewania) (działania komplementarne względem programu ogólnokrajowego),
 - działania edukacyjne realizowane na poziomie lokalnym w zakresie ochrony powietrza i ochrony klimatu (działania komplementarne względem programu ogólnokrajowego),
 - doposażenie straży gminnych i międzygminnych w celu kontroli przestrzegania uchwał antysmogowych (zakup urządzeń wspomagających prowadzenie kontroli pieców i spalanych w nich paliw),
5. Modernizacja oświetlenia ulicznego na energooszczędne.
6. Budowa pasywnych obiektów użyteczności publicznej, o zapotrzebowaniu na ciepło EPh+W nie więcej niż 15 kWh/m²/rok.
7. Promocja, doradztwo, podnoszenie świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych, m.in. w zakresie działań na rzecz niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym efektywności energetycznej i wykorzystania OZE (komplementarne działania względem interwencji planowanej w ramach programu ogólnokrajowego).
8. Inwestycje dla klimatu (Europejska Inicjatywa Społeczna dla klimatu) w zakresie kompleksowej modernizacji energetycznej obiektów użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej (projekty grantowe).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- w przypadku przedsięwzięć dotyczących efektywności energetycznej w sektorze mieszkaniowym w formie dotacji realizowane projekty będą skierowane do JST zamierzających inwestować w poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych przez nie zarządzanych,
- w przypadku interwencji w formie instrumentów finansowych realizowane projekty skierowane będą do JST oraz jednostek organizacyjnych JST, PPP, wspólnot mieszkaniowych, TBS, przedsiębiorstw ciepłowniczych (w tym spółek komunalnych), przedsiębiorstw z sektora mikro i małych przedsiębiorstw oraz spółdzielni mieszkaniowych zamierzających zwiększyć efektywność energetyczną,
- w przypadku Europejskiej Inicjatywy Społecznej dla klimatu - lokalne społeczności,

- dla pozostałych przedsięwzięć (w tym dotyczących efektywności energetycznej w sektorze publicznym) relizowane projekty skierowane będą do JST i jednostek organizacyjnych JST, instytucji kultury oraz podmiotów działających w oparciu o przepisy ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną pracowników wspólnot mieszkaniowych oraz JST zamierzających inwestować w poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych przez nie zarządzanych oraz pracowników przedsiębiorstw z sektora MŚP zamierzających zwiększyć efektywność energetyczną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z badań wynika, że w szczególne zagrożenie stanowi ubóstwo energetyczne dotyczące zwłaszcza osoby mniej zamożne, w tym osoby starsze, rodziców samotnie wychowujących dzieci, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne. W ramach cs uwzględnione zostanie wsparcie osób dotkniętych lub narażonych na zjawisko ubóstwa energetycznego. W celu szczegółowym realizowane będą zadania dotyczące doradztwa energetycznego w zakresie efektywności energetycznej, OZE i dekarbonizacji ciepłownictwa systemowego.

Wspieranie inwestycji w zakresie efektywności energetycznej wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców, a tym samym będzie pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Program co do zasady obejmuje swoim zasięgiem terytorium całego województwa. Program realizować będzie jednak projekty, których wpływ i znaczenie będzie miało wymiar europejski, m.in. w kontekście realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu.

Realizowane w ramach Programu projekty przyczyniają się do realizacji celów unii energetycznej, w tym promowania efektywności energetycznej i oszczędności energii, dekarbonizacji i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną zgodnie z porozumieniem paryskim oraz promowania rozwoju nowych i odnawialnych form energii, aby lepiej dostosować cele związane ze zmianami klimatu do nowej struktury rynku i lepiej je z tym rynkiem zintegrować. Ze względu na punktowy charakter inwestycji nie przewiduje się w ramach tego cs możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie zidentyfikowano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar objęty programem regionalnym. Zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Jednocześnie planowana interwencja będzie przyczyniać się do zacieśniania współpracy międzynarodowej, co jest głównym celem makroregionalnej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IF poł. z dotacj. w ramach jednej operacji¹⁰⁰ w obsz.:

- realiz. przez mikro i małe przeds.
- wielorodz. bud. mieszk. - poza bud. w zasobach gmin
- oświetlenia uliczn
- bud. użyt. publ.

Dotacje w obsz.:

- wielorodz. bud. mieszk. (zasoby gmin) oraz bud. zabytk.
- wykonywania uchwał antysmog. i zaleceń POP
- EIS dla klimatu
- bud. użyt. publ., przy spełnieniu łącznie nast. warunków:
 - 1) przyjęcie przez region POP zgodn. z art. 23 dyrekt. 2008/50/WE oraz egzek. uchwał antysm. i niewprowadzania do nich zmian niekorzystnych dot. ochrony powietrza, gł. zmian łagodzących ograniczenia i zakazy dot. ekspl. instalacji lub odroczeniu term. wejścia ich w życie,
 - 2) wskaźnik dochodów podatk. JST (wskaźnik Gg dla inwest. realiz. na ter. gminy, Pp dla inwest. realiz. na ter. powiatu), który powinien być niższy od śr. wart. na poziomie woj. Warunek nie dot. operacji realizowanych w fazach, wybranych do wsparcia przed 29 czerwca 2022 r. na podst. rozp. (UE) nr 1303/2013. Ww. procedura fazowania dot. projektu pn. Likwidacja indywidualnych źródeł ciepła w obiektach Ogrodu Zoologicznego i innych obiektach użyteczności publicznej w Opolu.

2.1.2.1.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLR0023	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	13	67
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte	FEOP21	Liczba wspartych inicjatyw na obszarach miejskich i wiejskich	szt.	16	40
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO018	Lokale mieszkalne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt.	250	600
CP2	2.i	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO019	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m ²	20 000	45 000

¹⁰⁰ Zgodnie z art. 58 ust. 5 rozporządzenia ogólnego.

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy / Cel	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2. i	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	74 800	2021	40 400	IZ	nd
CP2	2. i	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony CO2/rok	100 100	2021	35 000	IZ	nd

2.1.2.1.3 (i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	038 Projekty w zakresie efektywności energetycznej i projekty demonstracyjne w MŚP oraz działania wspierające	10 500 000
				041 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	1 500 000
				042 Renowacja istniejących budynków mieszkalnych pod kątem	5 651 047

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				efektywności energetycznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	
				044 Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające	0
				045 Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną lub działania w zakresie efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej, projekty demonstracyjne i działania wspierające zgodne z kryteriami efektywności energetycznej	40 164 074
				046 Wsparcie dla podmiotów, które świadczą usługi wspierające gospodarkę niskoemisyjną i odporność na zmiany klimatu, w	0

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				tym działania w zakresie zwiększania świadomości	
				054 Wysokosprawna kogeneracja, system ciepłowniczy i chłodniczy	1 500 000
				077 Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu	7 141 477
				43 Budowa nowych energooszczędnych budynków	3 479 373

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	01 Dotacja	43 685 971
				03 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	13 387 500
				05 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	12 862 500

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)

CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	69 935 971
------	------	--------------------	-----	---------------------------------------	------------

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	69 935 971

2.1.2.2 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

2.1.2.2.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Rozwój energetyki odnawialnej ma istotne znaczenie dla realizacji podstawowych celów polskiej polityki energetycznej¹⁰¹. W woj. opolskim w ostatnich latach zauważalna jest tendencja wzrostowa w zakresie wykorzystania OZE, jednak zaspokajana w ten sposób jest jedynie niewielka część potrzeb energetycznych województwa¹⁰².

Region charakteryzuje niski udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (w 2018 r. wyniósł on 5,2%¹⁰³) oraz niski odsetek korzystających z ekologicznych nośników energii. Stopień wykorzystania OZE w zużyciu energii elektrycznej w 2016 r. wyniósł zaledwie 7,10%, przy średniej krajowej 27,25%. Oznacza to utrzymanie trendu znacznie poniżej średniej krajowej¹⁰⁴.

W woj. opolskim energia odnawialna produkowana jest ze wszystkich źródeł, z przewagą energii wiatrowej. Ogólnopolskie prognozy wskazują dodatkowo, że najszybciej rozwijającą się technologią wśród małych instalacji i mikroinstalacji w budynkach będzie fotowoltaika (charakteryzująca się największą dynamiką redukcji kosztów)¹⁰⁵. Jednocześnie w FEO 2021-2027 zakłada się preferencje dla projektów zawierających nowoczesne energooszczędne rozwiązania techniczne i technologiczne, w tym z jak największą efektywnością kosztową projektu w powiązaniu z redukcją gazów cieplarnianych, redukcją PM₁₀ oraz projektów przeciwdziałających zjawisku ubóstwa energetycznego, a dodatkowo preferencje dla obszarów o znacznym zanieczyszczeniu pyłowym.

Jako że energetyka odnawialna to zwykle niewielkie jednostki wytwórcze zlokalizowane blisko odbiorcy, inwestycje w OZE pozwolą na podniesienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie strat przesyłowych¹⁰⁶. Ponadto rozwój OZE identyfikowany jest jako szansa rozwojowa dla uzyskania przewagi konkurencyjnej regionu. Zgodnie bowiem z rekomendacjami ekspertów, kluczowe uwarunkowanie rozwoju regionu stanowić będzie sukcesywne zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych w gospodarce energetycznej poprzez rozwój wytwarzania energii elektrycznej i ciepła przy wykorzystaniu źródeł odnawialnych, w tym bazujących na OZE, nie tylko w przemyśle, ale również w sektorze gospodarstw domowych¹⁰⁷.

Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego regionu, szczególnie w odniesieniu do obszarów słabiej zurbanizowanych, możliwe jest także poprzez inicjatywy na rzecz zwiększenia rozwoju energetyki rozproszonej, w tym również wsparcie inicjatyw klastrów energii i spółdzielni energetycznych. W tego typu inicjatywach upatruje się przede wszystkim szans rozwojowych związanych z większą dywersyfikacją produkcji biopaliw II i III generacji i energii przy wykorzystaniu wysokiej jakości technologii i inteligentnych strategii. Działania w kierunku rozwoju klastrów energii są również zgodne z rekomendacjami zawartymi w SOR¹⁰⁸. Ponadto przewiduje się preferencje dla klastrów energetycznych, które skorzystają ze wsparcia przedinwestycyjnego sfinansowanego ze środków KPO.

¹⁰¹ *Polityka energetyczna Polski do 2030 r.*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, marzec 2009 r., s. 18.

¹⁰² Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.59.

¹⁰³ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

¹⁰⁴ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.38.

¹⁰⁵ Załącznik nr 1. *Obecna sytuacja i prognozy (...)*, s. 39.

¹⁰⁶ *Polityka energetyczna (...)*, op. cit., s. 18.

¹⁰⁷ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.59.

¹⁰⁸ *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, Warszawa 2017, s.321.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Planowane do realizacji działania wpisują się w zalecenia KE dot. zwiększenia udziału niskoemisyjnej i bardziej ekologicznej produkcji energii poprzez zwiększenie generacji rozproszonej z odnawialnych źródeł energii¹⁰⁹.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Budowa i rozbudowa OZE **w zakresie wytwarzania energii elektrycznej** wraz z ewentualnymi magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci (jeśli jest taka potrzeba).

Moce przewidziane do dofinansowania w zakresie energii elektrycznej:

- wiatr: bez ograniczeń,
- biomasa: nie więcej niż 5 MWe,
- biogaz: nie więcej niż 0,5 MWe,
- promieniowanie słoneczne: bez ograniczeń.

Zaproponowane limity mocy nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energetyczne lub spółdzielnie energetyczne.

Zasady wsparcia nie mogą być korzystniejsze od oferty programu krajowego.

2. Budowa i rozbudowa OZE **w zakresie wytwarzania ciepła** wraz z ewentualnymi magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE wraz z przyłączeniem do sieci (jeśli jest taka potrzeba).

Moce przewidziane do dofinansowania w zakresie energii cieplnej:

- biomasa: nie więcej niż 5 MWth,
- promieniowanie słoneczne: bez ograniczeń,
- geotermia: bez ograniczeń,
- biogaz: nie więcej niż 0,5 MWth.

Zaproponowane limity mocy nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energetyczne lub spółdzielnie energetyczne.

Zasady wsparcia nie mogą być korzystniejsze od oferty programu krajowego.

3. Magazyny energii OZE i niezbędna infrastruktura odbioru i dystrybucji wyprodukowanej energii.
4. Projekty z zakresu energetyki rozproszonej (np. klastry energetyczne, spółdzielnie energetyczne).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

W przypadku biomasy wsparcie może być skierowane na produkcję energii wyłącznie z biomasy i biogazu, które zostały wyprodukowane zgodnie z kryteriami zrównoważonego rozwoju określonymi w art. 29 dyrektywy 2018/2001.

Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów wpisujących się w cele osi priorytetowej, w tym redukcji emisji

¹⁰⁹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 68.

CO₂. Jednym z czynników branych pod uwagę przy wyborze takich inwestycji do wsparcia będzie koncepcja opłacalności, czyli najlepszego stosunku wielkości środków unijnych przeznaczonych na uzyskanie 1 MWh energii lub 1 MW mocy zainstalowanej wynikających z budowy danej instalacji. Poza tym o wsparciu takich projektów decydować będzie kryterium efektywności kosztowej w powiązaniu z osiąganymi efektami ekologicznymi w stosunku do planowanych nakładów finansowych

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy województwa, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki, porozumienia i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną przedsiębiorstwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego realizowane projekty będą charakteryzować się wysoką jakością i kompleksowością udzielanego wsparcia, a także wpływać na poprawę warunków życia wszystkich grup społecznych poprzez kształtowanie zrównoważonej transformacji energetycznej.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Program co do zasady obejmuje swoim zasięgiem terytorium całego województwa. Program realizować będzie jednak projekty, których wpływ i znaczenie będzie miało wymiar europejski, m.in. w kontekście realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu.

Realizowane w ramach Programu projekty przyczyniają się do realizacji celów unii energetycznej, w tym promowania efektywności energetycznej i oszczędności energii, dekarbonizacji i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną zgodnie z porozumieniem paryskim oraz promowania rozwoju nowych i odnawialnych form energii, aby lepiej dostosować cele związane ze zmianami klimatu do nowej struktury rynku i lepiej je z tym rynkiem zintegrować.

Jednocześnie planowana interwencja będzie przyczyniać się do zacieśniania współpracy międzynarodowej, co jest głównym celem makroregionalnej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zastosowane będą instrumenty zwrotne - IF połączone z dotacjami w ramach jednej operacji¹¹⁰.

Wskazuje się na bardzo duże potrzeby inwestycyjne przy braku na rynku atrakcyjnych instrumentów wsparcia produkcji OZE, zwłaszcza w sektorze MŚP. Przedsięwzięcia generują oszczędności, co daje potencjał spłacania pożyczek (prosumenci), a np. w przypadku przedsięwzięć o większej skali (np. farmy fotowoltaiczne) pojawia się większy element dochodowy. Dobrze przygotowane projekty charakteryzują się wysoką stopą zwrotu z inwestycji przy stosunkowo niewielkim ryzyku niepowodzenia (szczególnie fotowoltaika).

¹¹⁰ Zgodnie z art. 58 ust. 5 rozporządzenia ogólnego.

2.1.2.2.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.ii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO 22	<i>Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)</i>	MW	1	9
CP2	2ii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO97	Liczba wspartych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej*	szt.	0	1

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.ii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR 031	<i>Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia cieplna)</i>	MWh/rok	nd	nd	7 500	IZ	nd
CP2	2.ii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR03 2	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	MW	nd	nd	9	IZ	nd

2.1.2.2.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	047 Energia odnawialna: wiatrowa	2 000 000
				048 Energia odnawialna: słoneczna	14 000 000
				049 Energia odnawialna: biomasa	2 000 000
				052 Inne rodzaje energii odnawialnej (w tym energia geotermalna)	2 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	03 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: pożyczka	10 200 000
				05 Wsparcie poprzez instrumenty finansowe: dotacje w ramach operacji instrumentu finansowego	9 800 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	20 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	20 000 000

2.1.2.3 (iv) Cel szczegółowy

(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

2.1.2.3.1 (iv) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Klęski żywiołowe, katastrofy ekologiczne, zmiany klimatyczne, nagłe zjawiska pogodowe oraz zagrożenia sanitarno-epidemiologiczne stanowią jedno z największych zagrożeń rozwojowych obecnych czasów¹¹¹.

Jednym z najczęściej występujących zagrożeń naturalnych, będącym zjawiskiem przyrodniczym o charakterze ekstremalnym, często gwałtownym, występującym nieregularnie są powodzie. Stopień ryzyka powodziowego na terenie kraju jest różny. Determinuje go m.in. gęstość zaludnienia, sposób użytkowania dolin rzecznych i terenów zalewowych, infrastruktura techniczna, komunikacyjna, itp.¹¹² Woj. opolskie zalicza się w tym zakresie do regionów istotnie zagrożonych cyklicznymi zalewami powodziowymi, szczególnie tereny zlokalizowane w dolinie Odry i w dolinach jej dopływów: Psiny, Troji, Ostrej, Opawy, Białej Głuchotaskiej, Nysy Kłodzkiej, Małej Panwi i Stobrawy¹¹³. Jak wskazują wyniki badania przeprowadzonego przez Opolskie Obserwatorium Terytorialne, część samorządów

¹¹¹ Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST (...), op. cit., s.21.

¹¹² Krajowy Plan Zarządzania Kryzysowego 2017, część A, s.7.

¹¹³ Raport 2018 o stanie (...), op. cit., s.64.

regionu uznaje istniejącą infrastrukturę przeciwpowodziową za niewystarczająco rozwiniętą¹¹⁴, a tym samym wciąż nie zapewniającą pełnego bezpieczeństwa mieszkańcom Opolszczyzny.

Ponadto skutki postępujących zmian klimatu wywołują, oprócz zagrożenia powodzią, nasilenie także innych zjawisk ekstremalnych, takich jak susze, fale upałów, gwałtowne burze, porywiste wiatry itp. Z powodu susz następują straty w produkcji rolnej i leśnej oraz zwiększa się ryzyko pożarów, głównie lasów. Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w woj. opolskim systematycznie wzrasta i w 2020 r. wyniosła 12,68 ha¹¹⁵. Dlatego też pomimo, że w ramach RPO WO 2014-2020 zakupiono samochody ratowniczo-gaśnicze oraz doposażono niektóre OSP w sprzęt specjalistyczny¹¹⁶, konieczne są dalsze inwestycje w tym zakresie, szczególnie że większość samochodów ratowniczo-gaśniczych, którymi dysponują OSP w regionie ma ponad 20 lat¹¹⁷. W celu zapewnienia wysokiej jakości usług finansowana będzie Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicze Straże Pożarne (OSP) włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) oraz OSP ujęte w planie sieci jednostek OSP, które, dzięki realizacji projektu, będą wypełniać kryteria kwalifikujące je do struktur KSRG, a co za tym idzie będą mogły ubiegać się o włączenie do tej sieci. W kontekście pożarów lasów ważne są również inwestycje

w infrastrukturę ochrony tych obszarów, w tym zwłaszcza związaną z magazynowaniem wody oraz systemami obserwacyjno-alarmowymi.

W związku z tym, że region posiada tereny rolnicze o znacznym potencjale, zwraca się uwagę, że zagrożenia suszami oraz opadanie poziomu wód gruntowych mogą spowodować w przyszłości znaczne zahamowanie rozwoju społeczno-gospodarczego¹¹⁸. Wśród działań ukierunkowanych na łagodzenie skutków tego zjawiska jest poprawa zarządzania zasobami wodnymi, m.in. poprzez wykorzystanie wód pochodzących z opadów atmosferycznych w miejscu występowania opadu.

W związku z powyższym, aby przeciwdziałać skutkom ww. zjawisk konieczna jest realizacja projektów wpływających na poprawę lokalnego bilansu wodnego, np. w postaci mikroretencji (gromadzenie wody w wielu miejscach na danym obszarze, dotyczy zarówno zbiorników naturalnych, jak też sztucznych), pozwalającej na opóźnienie lub zmniejszenie odpływu oraz wzrost zasilania wód podziemnych oraz inwestycje w zieloną i niebieską infrastrukturę. Poprawa stosunków wodnych pozytywnie wpłynie na mikroklimat poprzez wzrost dostępności wody dla roślin i zwierząt, wzrost różnorodności, a także zminimalizuje skutki wystąpienia ekstremalnych zjawisk hydrologiczno-meteorologicznych w skali lokalnej¹¹⁹.

Projekty dotyczące gospodarowania wodami opadowymi obejmujące budowę lub modernizację kanalizacji deszczowej muszą spełniać łącznie następujące warunki:

- są uwzględnione w planach adaptacji do zmian klimatu (w przypadku podmiotów, dla których tego typu dokument jest obligatoryjny) lub są realizowane na terenach gdzie istnieje zagrożenie powodziowe,
- wykorzystują zieloną i niebieską infrastrukturę do zatrzymywania wody w miejscu upadku na terenach miejskich (nie na odpływie wody) oraz rozwiązania oparte na naturalnej mikro retencji,
- nie są związane z gospodarką ściekami komunalnymi.

Zapobieganie negatywnym skutkom zmian klimatu, czy też awarii chemiczno-ekologicznych lub sanitarno-epidemiologicznych stanowi dziś istotne wyzwanie w zakresie zarówno zapewnienia

¹¹⁴ *Województwo opolskie. Identyfikacja potencjałów i barier JST (...)*, op. cit., s.45.

¹¹⁵ *Rocznik Statystyczny Leśnictwa*, GUS, Warszawa 2021, s. 135.

¹¹⁶ Dane zebrane przez IZ RPO WO 2014-2020 wg stanu z 30 kwietnia 2019 r.

¹¹⁷ Związek Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej, Oddział Wojewódzki Województwa Opolskiego, Opole 2012, sygn. OP-III/2/466/2012.

¹¹⁸ *Polityka ekologiczna państwa 2030*, (...) op. cit. s. 41.

¹¹⁹ *Mikroretencja jako element zintegrowanego gospodarowania wodą, [w:] Zaopatrzenie w wodę, jakość i ochrona wód*, P. Kowalczyk s. 281, 296.

bezpieczeństwa ludności, jak i zachowania sprawności gospodarki¹²⁰. Dzięki skoordynowanej współpracy kilku lub kilkunastu podmiotów wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmian klimatu i zapobiegania innym ryzykom będzie efektywniejsze, umożliwi wymianę informacji w sytuacji kryzysowej i pozwoli poprawić infrastrukturę wykorzystywaną podczas zdarzeń nadzwyczajnych.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Powyższe planowane do realizacji działania wpisują się w zalecenia KE wskazujące na konieczność przystosowania się do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i wzmacnianiu odporności na klęski żywiołowe, w tym przy priorytetowym traktowaniu rozwiązań opartych na ekosystemach¹²¹.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, w tym opracowanie planów adaptacji miast do zmian klimatu.
2. Projekty z zakresu retencjonowania wody (z wyłączeniem dużych zbiorników wodnych), w tym małej retencji, retencji przydomowej wód opadowych zwłaszcza przy zastosowaniu rozwiązań opartych na naturalnych i półnaturalnych ekosystemach (np. odbudowa lub poprawa stanu naturalnych obszarów zalewowych i polderów).
3. Rozwój zielonej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach.
4. Niezbędne działania w zakresie urządzeń wodnych i infrastruktury hydrotechnicznej służących zmniejszaniu skutków powodzi lub suszy (w szczególności zbiorniki suche, poldery przeciwpowodziowe, wały przeciwpowodziowe), jeśli naturalne mechanizmy ekosystemowe są niewystarczające, a podjęcie tych działań nie zwiększy zagrożeń w sytuacjach nadzwyczajnych.
5. Działania edukacyjne i informacyjne związane z klimatem i ochroną zasobów wodnych.
6. Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego, w tym rozwój monitoringu, modernizacja i budowa systemów łączności, systemów prognozowania, ostrzegania i alarmowania przed stanami nadzwyczajnymi oraz przesyłania danych związanych z usuwaniem skutków ekstremalnych zjawisk.
7. Lokalne inwestycje dla zapobiegania zmianom klimatu – oddolne inicjatywy obejmujące rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury, w tym związanej z małą retencją oraz działania edukacyjne (projekty grantowe).
8. Zakup sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych lub awarii chemiczno-ekologicznych, czy też sanitarno-epidemiologicznych.
9. Rozwój infrastruktury związanej z ochroną przeciwpożarową, w tym lasów, zwłaszcza związanej z magazynowaniem wody oraz systemami obserwacyjno-alarmowymi.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko. Projekty, które powodują zastosowanie art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, nie będą wspierane.

Główne grupy docelowe

¹²⁰ *Opolskie 2030 (...)*, op. cit., s.25.

¹²¹ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...)*, op. cit., s. 69.

Mieszkańcy regionu, przedsiębiorcy, służby publiczne, w tym: Państwowa Straż Pożarna, Ochotnicze Straże Pożarne, podmioty ratownictwa wodnego i Centra Zarządzania Kryzysowego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego realizowane projekty charakteryzować się będą wysoką jakością i kompleksowością udzielanego wsparcia, przyczyniać się do łagodzenia negatywnych skutków zmian klimatu uwzględniając różnorodne potrzeby środowiska oraz do zachowania zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców regionu, zapewniać wszystkim dostępność do edukacji w zakresie zmian klimatu oraz informacji o zagrożeniach.

Wspieranie inwestycji w tkankę przyrodniczą miast, powiększanie terenów zielonych, usuwanie i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców miast, a tym samym będzie pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi w miastach w postaci racjonalnego i ekologicznego gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi oraz inwestowania w zielono-niebieską infrastrukturę, podniesie parametry zdrowotne i komfort życia mieszkańców miast, co z kolei powinno przełożyć się na ograniczenie zjawiska utraty funkcji społeczno-gospodarczych. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego i cyfrowego, zielono-niebieska infrastruktura będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa, w tym będzie odpowiadała także na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

W ramach działalności informacyjno-promocyjnej istnieje obowiązek zakupu urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących. W przypadku usług świadczonych drogą elektroniczną zastosowany zostanie standard dostępności cyfrowej WCAG 2.1. na poziomie AA.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Zaplanowane działania są komplementarne z interwencjami założonymi w programie współpracy transgranicznej Interreg Czecho-Polska 2021-2027, co umożliwi realizację wspólnych przedsięwzięć na obszarze województwa opolskiego i Republiki Czeskiej. W zakresie przedmiotowego celu ważną będzie współpraca ukierunkowana na zapobieganie przyczynom i skutkom zmian klimatu. Ze względu na uwarunkowania fizyczno-geograficzne i społeczno-gospodarcze obszaru programowego klęski żywiołowe i katastrofy na pograniczu czesko-polskim w wielu miejscach mają następstwa, które dotyczą obydwu krajów. Poprzez kryteria wyboru projektu IZ premiować będzie współpracę między regionami prowadzącą do poprawy bilansu wodnego, tj. wspólne inwestycje dotyczące m.in. retencji oraz infrastruktury hydrotechnicznej zmniejszającej skutki powodzi i suszy, a także kooperację w zakresie akcji ratowniczych, w tym wymianę doświadczeń, wspólne systemy monitorowania, łączności i ostrzegania. Współpraca ma docelowo doprowadzić do tworzenia sieci i platform współpracy umożliwiających wymianę informacji i dobrych praktyk, monitoring procesów oraz zjawisk środowiskowych, realizację wspólnych analiz, koncepcji – działań, które finansowane będą co do zasady z programu Interreg Czecho-Polska 2021-2027.

Adaptacja do zmian klimatu jest również przedmiotem zainteresowania programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który zakłada m.in.:

- dostosowanie praktyk gospodarki wodnej we wszystkich sektorach w celu racjonalnego wykorzystania wody (np. ponowne wykorzystanie, retencja, recyrkulacja),
- planowanie zarządzania wodą (np. podczas burz, powodzi, suszy i niedoboru wód gruntowych), a także opracowanie planów ekologicznych,
- rozwiązania oparte na naturze.

Zaproponowane w FEO 2021-2027 inwestycje przyczynią się do efektu synergii w ramach ww. Programów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (iv) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. W obszarze szeroko pojętego dostosowania do zmian klimatu, w tym zakupu sprzętu do prowadzenia akcji, systemów ratownictwa, działań przeciwdziałających zmianom klimatu zakłada się wsparcie w formie dotacji. Zaplanowane przedsięwzięcia są działaniami związanymi z zadaniami publicznymi, nie generującymi zysków.

2.1.2.3.2 (iv) Wskaźnik

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLR004 1	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	3	156
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO028	Powierzchnia objęta środkami ochrony przed niekontrolowanymi pożarami	ha	94 120	941 200

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.iv	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR03 6	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony	os.	nd	nd	930 000	IZ	nd

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
					<i>przed niekontrolowanymi pożarami</i>						

2.1.2.3.3 (iv) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	058 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powodzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	6 521 114
				059 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie	2 574 124

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				nimi: pożary (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	
				060 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: inne ryzyka, np. burze i susze (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)	8 065 587

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	01 Dotacja	17 160 825

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	17 160 825

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(iv)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	17 160 825

2.1.2.4 (v) Cel szczegółowy

(v) Wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej

2.1.2.4.1 (v) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pomimo, iż woj. opolskie charakteryzuje się jednym z największych w kraju wskaźnikiem dostępu ludności do zorganizowanej sieci wodociągowej (zodnie z GUS w 2020 r., z jej usług korzystało 90,6% mieszkańców miast i 94,2% ludności wiejskiej), to zdecydowanie większe dysproporcje między miastem a wsią występują w dostępie do sieci kanalizacyjnej. Wskaźnik mieszkańców z niej korzystających wynosił w 2020 r. w miastach 83,5%, natomiast na obszarach wiejskich jedynie 53%¹²². W regionie działa 107 oczyszczalni ścieków, z czego 76 to oczyszczalnie komunalne, a 31 to oczyszczalnie przemysłowe. Równie duża rozbieżność występuje w dostępie do oczyszczalni ścieków. Podczas gdy w miastach wskaźnik ten wynosi 94,6%, to na wsi kształtuje się na poziomie tylko 54,8%¹²³.

Zgodnie z VI aktualizacją KPOŚK na terenie województwa opolskiego 6 aglomeracji nie spełnia wymogów Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, w tym 1 aglomeracja z przedziału 10-15 tys. RLM i 3 aglomeracje z przedziału 2-10 tys. RLM. Pozostałe to aglomeracje z przedziału powyżej 15 tys. RLM¹²⁴.

Mając na uwadze rekomendacje KE¹²⁵, w pierwszej kolejności wspierane będą inwestycje w sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach o wielkości co najmniej 10 tys. RLM, które nie spełniają wymogów ww. Dyrektywy. Natomiast w dalszym etapie wsparcie kierowane będzie na mniejsze aglomeracje (2--10 tys. RLM), pod warunkiem zaspokojenia potrzeb inwestycyjnych większych aglomeracji w regionie.

Jednocześnie wciąż konieczna jest dalsza modernizacja infrastruktury komunalnej ze względu na fakt, że region charakteryzuje się niską gęstością sieci wodociągowej przy jednoczesnym wysokim udziale dostępności do niej ludności oraz niezadawalającym stanem technicznym urządzeń (wiek i struktura infrastruktury wodociągowej przesyłowej, a także niska wydajność stacji uzdatniania wody)¹²⁶. W roku 2020 wzrosła awaryjność sieci wodociągowych (9,2% w stosunku do roku poprzedniego)¹²⁷. Ponadto pomimo wysokiego stopnia dostępu do sieci wodociągowych, dostarczana woda nie zawsze odpowiada normom jakości (ok. 3% ludności korzysta z wody o nieodpowiedniej jakości¹²⁸). Inwestycje te mogą być realizowane zarówno kompleksowo z gospodarką ściekową, jak i niezależnie od realizacji projektów ściekowych. Realizacja projektów związanych ze wsparciem systemów zaopatrzenia w wodę polegających na ich budowie będzie dopuszczalna w ograniczonym zakresie, jako uzupełniający element projektów dotyczących gospodarki ściekowej (limit na poziomie projektu-25% kosztów projektu) lub jako samodzielne projekty, gdy na danym terenie zapewniony jest sposób zagospodarowania ścieków zgodny z Dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych (bądź taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów).

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł

¹²² <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

¹²³ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s. 54-59.

¹²⁴ VI aktualizacja Krajowego (...), op. cit.

¹²⁵ Sprawozdanie krajowe – Polska 2019, s. 60.

¹²⁶ Ekspertyza z badania pn. *Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...)*, op. cit., s.59.

¹²⁷ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>.

¹²⁸ Stan sanitarno – higieniczny województwa opolskiego za rok 2020:

<https://www.gov.pl/web/wsse-opole/ocena-stanu-sanitarnego-wojewodztwa>.

odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Działania planowane do realizacji wpisują się w zalecenia KE, które wskazują na potrzebę promocji zrównoważonej gospodarki wodnej poprzez m.in. inwestycje w efektywność wykorzystania wody¹²⁹.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Kompleksowe projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej (oczyszczalnie ścieków komunalnych i infrastruktura kanalizacyjna) w ramach aglomeracji ujętych w KPOŚK, które nie spełniają wymogów Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.
2. Budowa instalacji odwadniania i kompostowania osadów ściekowych na oczyszczalniach ścieków - wyłącznie jako element kompleksowy projektu.
3. Inwestycje w ograniczenie strat wody do spożycia w sieciach wodociągowych.
4. Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, przedsiębiorcy, jst.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego działania będą sprzyjać poprawie warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych mieszkańców, poprzez dostęp do wysokiej jakości wody do spożycia oraz oczyszczania ścieków, przez to będą miały wpływ na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców, a tym samym pośrednio ograniczą zjawisko wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Charakter działań z zakresu gospodarki zasobami wodnymi wymusza współpracę podmiotów polskich i czeskich, w tym zwłaszcza sektora publicznego. Wymiana doświadczeń, a zwłaszcza informacji dotyczących inwestycji w oczyszczalnie ścieków komunalnych i infrastrukturę kanalizacyjną powinna być realizowana przez rządy i samorządy obydwu krajów, tak aby działania podejmowane w ramach FEO 2021-2027 prowadziły do komplementarnych interwencji po stronie czeskiej. Takie podejście wzmacniać będzie efekt synergii i prowadzić do osiągnięcia jak najwyższych efektów w zakresie zrównoważonej gospodarki wodnej po obydwu stronach granicy.

Podobnie na konieczność wspierania niebieskiej gospodarki wskazuje program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który zakłada m.in. włączenie środków łagodzenia zmian klimatu do planów

¹²⁹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s. 68.

rozwoju niebieskiej gospodarki oraz testowanie modeli biznesowych w zakresie usług ekosystemowych świadczonych przez niebieskie przedsiębiorstwa. Biorąc pod uwagę, że województwo opolskie jest usytuowane w zlewni Morza Bałtyckiego, wszystkie wdrożone w FEO 2021-2027 rozwiązania w zakresie poprawy bilansu wodnego będą komplementarne z rozwiązaniami wypracowanymi w programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 i będą wpływały na poprawę sytuacji tego akwenu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (v) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Polska nie ma wydajnego systemu gospodarki wodno-ściekowej, związku z tym, w celu maksymalizacji efektu zachęty należy wspierać projekty za pośrednictwem dotacji.

Działania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej należą do zadań publicznych oraz nie generują zysku. Finansowanie przedsięwzięć za pośrednictwem wsparcia zwrotnego mogłoby spowodować nawet spadek zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego interwencją w tym obszarze.

2.1.2.4.2 (v) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzenia ścieków	km	1	7
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO032	Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków	RLM	2 200	12 920

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR04 2	Ludność przyłączona do zbiorowych sytemów oczyszczania ścieków co	os.	nd	nd	13 000	IZ	nd

					najmniej II stopnia						
--	--	--	--	--	---------------------	--	--	--	--	--	--

2.1.2.4.3 (v) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(v)	062 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności, zaopatrzenie w wodę do spożycia)	0
				065 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	3 355 342

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(v)	01 Dotacja	3 355 342

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(v)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	3 355 342

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)

CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-
------	------	--------------------	---	---	---

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(v)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	3 355 342

2.1.2.5 (vi) Cel szczegółowy

(vi) Wsparcie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

2.1.2.5.1 (vi) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W 2018 r. na obszarze woj. opolskiego wytworzono łącznie ok. 322,62 tys. ton odpadów komunalnych (327kg/rok/mieszk.). Odpady komunalne w postaci odpadów zmieszanych wynosiły 216 323,02 ton (218,9 kg/rok/mieszk.), a ok. jedynie 106 297,93 ton zebranych zostało w sposób selektywny. Widoczny jest wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie, które w 2018 r. stanowiły 32,9%, jednak podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych było w dalszym ciągu ich składowanie¹³⁰.

Wśród najważniejszych problemów gospodarowania odpadami komunalnymi w Planie Gospodarki Odpadami Województwa Opolskiego (PGO WO) wymienia się m.in.: brak PSZOK (Punkt Selektywnego Przetwarzania Odpadów Komunalnych) w niektórych gminach województwa, brak kompleksowych rozwiązań zapewniających zagospodarowanie odpadów wydzielonych w instalacjach komunalnych, zwłaszcza frakcji nienadających się do recyklingu, a posiadających ciepło spalania większe od 6 MJ/kg, zbyt mały udział selektywnego zbierania u źródła, który po jego poprawie zdecydowanie wpłynie na zmniejszenie masy i obniżenie kaloryczności odpadów powstających w instalacjach przetwarzających zmieszane odpady komunalne, a także niski poziom świadomości ekologicznej¹³¹.

W kontekście poprawy funkcjonowania gospodarki odpadami w województwie kluczowy jest więc dalszy rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów zapewniających pozyskanie odpadów nadających się do recyklingu oraz rozwój instalacji do przetwarzania bioodpadów¹³². Pomimo znacznego postępu w recyklingu i zagospodarowywaniu odpadów, w dalszym ciągu dominującym jest model linearny (wytworzyć – zużyć – wyrzucić). Dlatego też w celu wsparcia przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym konieczne jest zapewnienie efektywnego funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz odpowiedniego ich przetwarzania w instalacjach. Niezbędne jest zatem wykorzystanie nowoczesnych technologii i systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (z otwarciem na wykorzystanie rozwiązań z zakresu ekoinnowacji) oraz zastosowanie

¹³⁰ Raport 2018 o stanie (...), op. cit., s.60.

¹³¹ Plan gospodarki odpadami(...) op. cit., s.55.

¹³² Ekspertyza z badania pn. Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...), op. cit., s.59.

podejścia pozwalającego spojrzeć na odpady jako źródło wysokiej jakości surowców wtórnych, napęd rozwoju nowych technologii w recyklingu i produkcji surowców do wytwarzania energii odnawialnej¹³³.

W ramach interwencji ważna będzie zatem intensyfikacja działań skierowanych na odzysk, recykling oraz wdrażanie systemów przyczyniających się do ograniczenia ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiskach odpadów. Interwencje w sektorze gospodarki odpadami będą realizowane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, która nadaje priorytet zapobieganiu ich powstawania, selektywnej zbiórce odpadów, a także przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi.

Ważnym elementem podejmowanych działań będzie również edukacja oraz promocja założeń dotyczących gospodarki cyrkularnej. Proces uświadamiania społeczeństwa w ramach projektów powinien przyczynić się do wytworzenia poczucia indywidualnej odpowiedzialności obywateli za wytwarzane przez nich odpady.

W zakresie projektów dot. PSZOK, priorytetowo traktowane będą przedsięwzięcia łączące PSZOK z innymi formami usług, takich jak punkty napraw, działania edukacyjne lub inne rozwiązania ekologiczne.

Podstawowym dokumentem w zakresie gospodarki odpadami/zasobami jest Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami. Projekty realizowane w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi muszą wykazywać zgodność z tym dokumentem. Priorytetowo traktowane będą działania wspierające transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, czy też wdrażanie innowacyjnych technologii przyjaznych środowisku.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Działania planowane do realizacji wpisują się w zalecenia KE, w zakresie wspierania przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, m.in. poprzez wspieranie recyklingu odpadów komunalnych oraz podnoszenie świadomości obywateli¹³⁴.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Projekty z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi (np. zapobieganie wytwarzania odpadów, systemy selektywnego zbierania odpadów, PSZOK, modernizacje istniejących instalacji do przetwarzania odpadów, które prowadzą do zwiększenia stopnia oraz jakości odzysku surowców, projekty w zakresie recyklingu, kompostowania i/lub sortowania).
2. Tworzenie strategii, planów, map drogowych dot. GOZ, pilotaże w zakresie badania oraz przeprojektowania przepływów materiałów, surowców na poziomie lokalnym, strategię zero waste.
3. Profesjonalne doradztwo i wsparcie szkoleniowe, audyty środowiskowe i analizy techniczno-ekonomiczne mające na celu przygotowanie przedsiębiorstwa do przejścia z modelu liniowego na cyrkularny.
4. Edukacja w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym nowych modeli konsumpcji oraz hierarchii postępowania z odpadami.

¹³³ *Plan gospodarki odpadami (...)*, op. cit., s.260.

¹³⁴ *Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...)*, op. cit., s. 69.

5. Termiczne przetwarzanie odpadów medycznych, weterynaryjnych, o ile inne metody zagospodarowania są niebezpieczne lub niemożliwe do zastosowania, a beneficjent przedstawi analizę ekonomiczną uzasadniającą tę inwestycję.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, przedsiębiorcy, jst.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego zapobieganie powstawaniu odpadów lub promowanie ponownego ich użycia oraz zwiększanie świadomości konsumentów w zakresie GOZ umożliwi przeciwdziałanie marnotrawieniu produktów żywnościowych, co pozwoli na udostępnienie niewykorzystanych produktów spożywczych osobom potrzebującym. Punkty napraw przywrócą przedmiotom ich sprawność, co poprzez brak konieczności zakupu nowych rzeczy zmniejszy może zjawisko ubóstwa. Punkty przyjmowania rzeczy używanych, inicjatywy współdzielenia (korzystanie z tych samych produktów), zwiększenie świadomości konsumentów oraz instalacje umożliwiające spożywanie wody prosto z kranu będą pozytywnie wpływać na sytuację materialną grup wrażliwych. Dzięki realizowanym projektom wsparcie uzyskają więc osoby wykluczone lub znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej, w tym osoby starsze, z niepełnosprawnościami, które są najbardziej narażone na zjawisko ubóstwa.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Zapewnienie stałego wzrostu regionu Morza Bałtyckiego bez zwiększania presji na środowisko, w tym wodę, powietrze i glebę, wymaga przejścia do gospodarki o obiegu zamkniętym. Działania w tym zakresie będą realizowane przede wszystkim w ramach programu Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który zakłada m.in.:

- koordynowanie i wspieranie inicjatyw przedsiębiorców i społeczeństwa obywatelskiego w promowaniu gospodarki o obiegu zamkniętym i wspieraniu zmiany postaw, tj. tworzeniu świadomości możliwości związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym wśród kadry zarządzającej przedsiębiorstw, właścicieli i konsumentów,
- zastosowanie technologii cyfrowych w celu przekształcenia modeli biznesowych z liniowych w takie o obiegu zamkniętym, np. w celu dopasowania dostawców i producentów, śledzenia drogi komponentów i materiałów, pomocy w wirtualizacji produktów,
- mapowanie barier administracyjnych lub prawnych ograniczających podejście obiegu zamkniętego i określanie rozwiązań zgodnych z kompetencjami miast i regionów.

Interwencje zaplanowane w FEO 2021-2027 spowodują efekt synergii, zwłaszcza w odniesieniu do działań edukacyjnych, projektów dotyczących gospodarki komunalnej realizowanych przez samorządy, oraz wsparcia przedsiębiorców w zakresie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zasobooszczędną.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (vi) nie planuje się wykorzystania IF, mogłoby one spowodować spadek zainteresowania beneficjentów.

System gospodarki odpadami, za który odpowiedzialne są gminy, jest oparty na samofinansowaniu się, czyli na opłatach mieszkańców, których wysokość powinna być ustalona na poziomie zabezpieczającym pokrycie jego kosztów funkcjonowania. Skorzystanie z IF może spowodować dodatkowy wzrost cen

i kosztów odbioru odpadów u mieszkańców, przez co zwiększyć skalę istniejących w tym obszarze problemów, związanych np. ze wzrostem liczby nielegalnych wysypisk śmieci.

Na chwilę obecną przedsiębiorstwa nie dostrzegają jeszcze długofalowych korzyści ekonomicznych będących następstwem przejścia na gospodarkę cyrkularną. Szansę na zmianę myślenia upatruje się w bezwrotnym wsparciu w postaci profesjonalnego doradztwa, szkoleń, audytów środowiskowych i analiz techniczno-ekonomicznych, które mają na celu przygotować przedsiębiorstwa do wdrożenia rozwiązań GOZ. Stopniowe upowszechnianie założeń GOZ i popularyzacja zielonych innowacji stanowić będzie zachętę do realizacji w przyszłości nowego modelu gospodarczego.

2.1.2.5.2 (vi) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.vi	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO034	Dodatkowe zdolności w zakresie recyklingu odpadów	tony/rok	0	1 000
CP2	2.vi	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO107	Inwestycje w obiekty do selektywnego zbierania odpadów	euro	470 000	2 630 000

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.vi	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR047	Odpady poddane recyklingowi	tony/rok	nd	nd	805	IZ	nd
CP2	2.vi	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR103	Odpady zbierane selektywnie	tony/rok	nd	nd	1 650	IZ	nd

2.1.2.5.3 (vi) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vi)	067 Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu	2 366 465
				069 Gospodarowanie odpadami przemysłowymi i handlowymi: działania w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ich minimalizacji, segregacji, ponownego użycia, recyklingu	1 183 232
				070 Gospodarowanie odpadami przemysłowymi i handlowymi: odpady resztkowe i niebezpieczne	0
				071 Promowanie wykorzystania materiałów pochodzących z recyklingu jako surowców	394 411

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)

CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vi)	01 Dotacja	3 944 108
------	------	--------------------	------	---------------	-----------

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vi)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	3 944 108

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vi)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	3 944 108

2.1.2.6 (vii) Cel szczegółowy

(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

2.1.2.6.1 (vii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Woj. opolskie charakteryzuje się wysoką bioróżnorodnością i zróżnicowanymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, co powoduje, że blisko 1/3 powierzchni województwa jest objęta prawnymi formami ochrony przyrody. Powierzchnia terenów przyrodniczych podlegająca ochronie prawnej wynosiła w 2018 r. ok. 259 530,1 ha, co stanowi ok. 27,6% powierzchni województwa. Obszar terenów Natura 2000 wynosił w 2018 r. 14 391,7 ha obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO) i 27 264,8 ha obszarów specjalnej ochrony siedlisk (SOO)¹³⁵.

Analizy wskazują jednak na negatywne trendy i ciągły spadek różnorodności biologicznej województwa, będące wynikiem degradacji środowiska naturalnego, widocznej m.in. w postępujących uszkodzeniach drzewostanów wskutek położenia dużej części regionu w strefie największych zagrożeń emisjami gazów i zanieczyszczenia pyłami w kraju¹³⁶. Spadku bioróżnorodności można upatrywać również w wielu innych czynnikach związanych z działalnością człowieka, w tym takich jak zmiana sposobu użytkowania gruntów (np. wylesianie, intensywna gospodarka monokulturowa, urbanizacja, osuszanie i eksploatacja obszarów wodno-błotnych).

Działania adresowane będą m.in. do obszarów objętych formami ochrony przyrody, w tym Natura 2000. Ze względu na niekorzystne uwarunkowania środowiskowe wskazuje się, iż w zakresie obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych, kluczowa jest ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków, zarówno w ich naturalnym środowisku, jak i w ekosystemach zastępczych (np. tworzenie kolekcji zachowawczych ex situ). Inwestycje, które nie będą przyczyniać się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych nie będą realizowane. Infrastruktura służąca udostępnianiu turystom walorów regionu musi zapewniać ochronę tego, co w nim najcenniejsze. Koszty parkingów oraz dróg dojazdowych nie będą kwalifikowane, chyba że potrzeba ich budowy wynika z zapisów planu ochrony dla danego obszaru lub konieczności ograniczenia presji ze strony ruchu turystycznego na ten obszar i uzyskano potwierdzenie organu sprawującego nadzór nad obszarem. Ww. wydatki będą stanowiły wyłącznie element projektu i będą ograniczone do 20%.

W związku z powyższym wsparcie należy kierować na rzecz poprawy potencjału środowiskowego poprzez ochronę istniejących oraz odbudowę zdegradowanych i zagrożonych siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków. Możliwe są również przedsięwzięcia podnoszące świadomość mieszkańców i turystów w zakresie dziedzictwa przyrodniczego, nie mogą one jednak prowadzić do wspierania infrastruktury turystycznej jako takiej oraz do zwiększenia presji człowieka na przyrodę. Wsparcie infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych będzie ograniczone do inwestycji, które będą służyły wyłącznie ochronie środowiska naturalnego, poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego oraz zapewnienie ograniczenia degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach przemieszczania się i wypoczynku osób zwiedzających.

Oprócz działań mających na celu ochronę i regenerację istniejących obszarów chronionych, niezbędne są również działania rekultywacyjne na terenach zdegradowanych i przemysłowych, a także tworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej, centrów edukacyjnych i ekoturystycznych, m.in. parków miejskich i ogrodów botanicznych, ekoparków czy banków genów.

¹³⁵ Raport 2018 o stanie (...), op. cit., s.12.

¹³⁶ Ibidem, s.26-36.

Na wsparcie projektów infrastrukturalnych nie związanych bezpośrednio z ochroną siedlisk i gatunków chronionych, takich jak ośrodki, centra ochrony bioróżnorodności, banki genowe oraz infrastruktura związana z kanalizowaniem ruchu turystycznego zostanie przekazane maksymalnie 30% alokacji przeznaczonej na cs (vii).

W kontekście ochrony bioróżnorodności identyfikuje się szereg zagrożeń związanych z działalnością człowieka, takich jak zanieczyszczenia, degradacja terenów przemysłowych, czy obecny wciąż w środowisku, a stanowiący zagrożenie dla zdrowia mieszkańców, azbest.

Dodatkowo ważnym działaniem komplementarnym jest budowa świadomości społecznej poprzez szeroko rozumianą edukację ekologiczną związaną z przedmiotowym celem szczegółowym, a także promocję obszarów i gatunków cennych przyrodniczo.

Projekty muszą wykazywać zgodność z nw. dokumentami:

- Dyrektywa 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. „Dyrektywa ptasia”),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. „Dyrektywa siedliskowa/habitatowa”),
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. „Ramowa Dyrektywa Wodna”),
- Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności z perspektywą do 2030 r.

We wszystkich projektach, w których będzie to zasadne i możliwe, zastosowane zostaną rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku materiałów i recyklingu), jak również elementy sprzyjające adaptacji do zmiany klimatu i łagodzeniu jej skutków (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura, efektywne wykorzystanie zasobów wodnych).

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Działania służące zachowaniu i odtworzeniu siedlisk przyrodniczych oraz populacji gatunków, w tym ochrona czynna (ochrona in situ oraz ex situ) i bierna, a także identyfikacja i zwalczanie gatunków inwazyjnych obcych.
2. Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000, planowanie i zarządzanie systemem obszarów chronionych, w tym opracowanie / aktualizacja i wdrożenie dokumentów strategicznych i planistycznych dla obszarów cennych przyrodniczo, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, inwentaryzacja przyrodnicza, rozwój różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime, poprzez inwestycje w zieloną infrastrukturę na obszarach miejskich i pozamiejskich (np. parki miejskie, ekoparki) oraz w centra ochrony bioróżnorodności.
3. Ograniczenie antropopresji poprzez budowę i rozwój infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na terenie obszarów chronionych i cennych przyrodniczo.
4. Kompleksowe działania na rzecz remediacji terenów zanieczyszczonych oraz rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym likwidacja dzikich wysypisk, pod kątem celów przyrodniczych, społecznych oraz rozwoju zieleni miejskiej ¹³⁷.

¹³⁷ Wsparcie może być udzielane w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu czy też nielegalne składowanie odpadów nie może zostać zidentyfikowany lub nie może zostać obciążony odpowiedzialnością za sfinansowanie remediacji lub rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz Dyrektywą 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

5. Inwestycje związane z usunięciem azbestu i wyrobów zawierających azbest ze środowiska (edukacja, prace związane z jego usuwaniem, w tym organizacja zbiórki odpadów zawierających azbest)¹³⁸.
6. Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury służącej celom ochrony bioróżnorodności wraz z niezbędnym zapleczem.
7. Działania z zakresu edukacji, komunikacji, promocji i rozpowszechniania wiedzy dotyczącej ochrony przyrody i przyrodniczego potencjału regionu oraz różnorodności biologicznej, w tym rozwój infrastruktury miejsc edukacji ekologicznej (wyłącznie jako element większego projektu).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, turyści, jst.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego inwestycje służące ograniczeniu degradacji środowiska, w tym zmniejszeniu zanieczyszczeń, będą miały wpływ na zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa z powodów zdrowotnych, gdyż obniżą skalę problemów zdrowotnych mieszkańców. Wpłyną też na poprawę warunków i jakości życia mieszkańców. Dzięki uwzględnieniu w projektach wymogów uniwersalnego projektowania i mechanizmu racjonalnych usprawnień zapewniony będzie odpowiedni dostęp do infrastruktury obiektów edukacji ekologicznej, czy infrastruktury służącej promowaniu form ochrony przyrody, odpowiadającej na specyficzne potrzeby osób o ograniczonych możliwościach poruszania się. Kampanie informacyjne nt. przeciwdziałania utracie różnorodności biologicznej oraz dążące do zrównoważonego gospodarowania przestrzenią naturalną będą realizowane z zachowaniem standardów dostępności, z wykorzystaniem różnorodnych form i kanałów komunikacji, w celu dotarcia do możliwie największej liczby mieszkańców regionu. W przypadku usług świadczonych drogą elektroniczną zastosowany zostanie standard dostępności cyfrowej WCAG 2.1.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Zaplanowane działania są komplementarne z interwencjami założonymi w programie współpracy transgranicznej Interreg Czecho-Polska 2021-2027, co umożliwi realizację wspólnych przedsięwzięć na obszarze województwa opolskiego i Republiki Czeskiej. W zakresie przedmiotowego cs ważna będzie współpraca ukierunkowana na ochronę cennych zasobów przyrodniczych, w tym zwłaszcza na obszarze przygranicznym - terenie bogatym w zasoby naturalne. Znaczną jego część stanowią bowiem zalesione pasma górskie z obszarami cennymi przyrodniczo, klasyfikowanymi m.in. jako parki narodowe/krajobrazowe, obszary chronione krajobrazu oraz obszary Natura 2000.

¹³⁸ Z wyłączeniem finansowania kosztów składowania i dostarczenia azbestu na składowisko oraz jego utylizacji. Dopuszcza się, jako uzupełniający element projektów, wydatki związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej budynku, np. ocieplenie dachu po usunięciu azbestu (limit na poziomie projektu: 40% jego kosztów).

Walory regionu w znaczący sposób wpływają na jakość życia na pograniczu, w tym jego atrakcyjność turystyczną. Ze względu na fakt, iż podejście do ochrony przyrody różni się po obydwu stronach granicy, IZ, poprzez kryteria wyboru projektów, premiować będzie wspólne przedsięwzięcia prowadzące do współpracy pomiotów polskich i czeskich, w tym inwestycje w infrastrukturę turystyczną ograniczającą antropopresję oraz działania z zakresu np. monitorowania występowania gatunków chronionych i zarządzania zasobami przyrodniczymi. Współpraca ma docelowo doprowadzić do tworzenia sieci i platform współpracy umożliwiających wymianę informacji i dobrych praktyk

w zakresie ochrony cennych zasobów środowiska naturalnego, realizację wspólnych analiz, koncepcji – działań, które finansowane będą co do zasady z programu Interreg Czecho-Polska 2021-2027.

Zaproponowane w FEO 2021-2027 inwestycje przyczynią się do efektu synergii w ramach ww.

Programów, co oznacza, że współdziałanie różnych interwencji doprowadzi do większego efektu, niż suma poszczególnych oddzielnych działań. Działania podejmowane w cs (vii) wpisują się również w Cel 1.2 Bogata i zdrowa przyroda Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (vii) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Zaplanowane przedsięwzięcia są działaniami nie generującymi zysków, są związane z zadaniami publicznymi. Działania w ramach cs (vii) należy rozgraniczyć z turystyką, która będzie wspierana w ramach CP5.

2.1.2.6.2 (vii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO06 9	<i>Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo innych niż Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi</i>	ha	1	157
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO07 3	<i>Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną</i>	szt.	2	22
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO07 1	<i>Liczba wspartych form ochrony przyrody</i>	szt.	2	36
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO036	<i>Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu</i>	ha	2	19

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR04 2	Liczba gatunków zagrożonych, dla których wykonano działania ochronne	szt.	nd	nd	160	IZ	nd
CP2	2.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR04 3	Powierzchnia obszarów chronionych, dla których opracowano dokumenty planistyczne	ha	nd	nd	15 000	IZ	nd

2.1.2.6.3 (vii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vii)	073 Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	0
				074 Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów zgodnie z kryteriami efektywności	0
				077 Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu	0

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				078 Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	0
				079 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura	10 144 692

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vii)	01 Dotacja	10 144 692

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vii)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	10 144 692

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
--	--	--	--	--	--

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(vii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	10 144 692

2.1.3 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA ZRÓWNOWAŻONY TRANSPORT MIEJSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☒ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.3.1 (viii) Cel szczegółowy

2.1.3.1 (viii) Cel szczegółowy

(viii) Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

2.1.3.1.1 (viii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Czynnikiem znacząco wpływającym na stan zanieczyszczenia środowiska, w tym jakości powietrza w miastach regionu jest infrastruktura transportu publicznego. Region charakteryzuje się najniższym w kraju wskaźnikiem przewozów pasażerskich komunikacją miejską. Brak zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej i wyeksploatowany, nieekologiczny tabor przyczyniają się do systematycznego spadku zainteresowania mieszkańców usługami komunikacji publicznej, a co za tym idzie, znacznego wzrostu zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz emisji akustycznych. KE zwraca uwagę, iż słabo rozwinięty transport publiczny i długi czas dojazdów do miejsc pracy na obszarach miejskich powoduje dalsze uzależnienie mieszkańców od transportu indywidualnego¹³⁹.

Mając powyższe na uwadze konieczna jest intensyfikacja działań ukierunkowanych na rozwój proekologicznych rozwiązań systemu transportu publicznego¹⁴⁰ oraz infrastruktury transportu niezmotoryzowanego. Warunkiem nadrzędnym jest, aby wszystkie planowane inwestycje w zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej realizowane w ramach programu miały na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu.

W związku z powyższym w celu ograniczenia ruchu samochodowego w miastach należy wprowadzić przede wszystkim działania ukierunkowane m.in. na rozwój i poprawę dostępności transportu publicznego, w tym promowanie zintegrowanego, ekologicznego i bezpiecznego transportu publicznego. Wsparcie skierowane będzie przede wszystkim na zakup bezemisyjnego i niskoemisyjnego taboru autobusowego oraz rozbudowę infrastruktury transportu publicznego, w tym infrastrukturę paliw bezemisyjnych, tj. punkty/stacje ładowania/tankowania pojazdów elektrycznych i wodorowych. Dodatkowo zakupiony tabor autobusowy musi spełniać kryterium ekologicznie czystych pojazdów w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/WE¹⁴¹.

Ponadto ograniczeniu ruchu samochodowego służyć powinna również rozbudowa i poprawa standardów infrastruktury rowerowej.

¹³⁹ Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s.70.

¹⁴⁰ Program Ochrony Środowiska dla Województwa Opolskiego na lata 2021-2027, Opole 2021, s.33.

¹⁴¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1161 z dnia 20 czerwca 2019 r. zmieniająca dyrektywę 2009/33/WE w sprawie promowania ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów transportu drogowego (Dz. U. UE. L. z 2019 r. Nr 188, str. 116).

Dopełnieniem powyższych działań będzie prowadzenie kampanii informacyjnej dla uczniów i osób dorosłych związanej z szeroko pojętą zrównoważoną mobilnością, mającą na celu zmianę zachowań komunikacyjnych mieszkańców na bardziej ekologiczne.

Planowane inwestycje wpisują się w zalecenia KE, określone jako priorytetowe w celu wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej¹⁴². Dodatkowo preferowane będą ośrodki miejskie, w których stosowane jest zintegrowane podejście do działań związanych z kształtowaniem systemu transportowego poprzez tworzenie i realizację planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP). Inwestycje objęte wsparciem będą zgodne z odpowiednim Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innymi dokumentami planowania mobilności przyjętymi na obszarze, w którym realizowana jest inwestycja – zgodnie z właściwymi wymogami Umowy Partnerstwa.

W przypadku miasta wojewódzkiego i jego obszaru funkcjonalnego posiadanie SUMP jest warunkiem w dostępie do środków. Dla pozostałych miast poniżej 100 tys. mieszkańców niezbędne jest wykazanie się dokumentem z zakresu planowania transportu. Funkcję takiego dokumentu mogą pełnić np. strategie ZIT/IIT¹⁴³. Dokumenty te powinny wskazywać, że cele i zastosowane środki w obszarze transportu przewidują redukcję emisji zanieczyszczeń z transportu na odpowiednich obszarach miejskich oraz zmniejszenie udziału indywidualnego transportu zmotoryzowanego w ruchu miejskim lub wskazywać obowiązujące dokumenty zawierające odniesienia do takich kwestii jak: zbiorowy transport pasażerski, transport niezmotoryzowany, wykorzystanie ITS, bezpieczeństwo ruchu drogowego w miastach. W przypadku wymogu przyjęcia SUMP, wymóg ten będzie uznany za spełniony jeżeli plan ten:

1. będzie obejmował właściwy funkcjonalny obszar miejski.
2. będzie zgodny z wymogami SUMP określonymi we właściwym komunikacie KE dotyczącym SUMP oraz rozporządzeniem UE w sprawie sieci TEN-T.
3. będzie przyjęty przez organ właściwy terytorialnie oraz rzeczowo, w sposób zapewniający praktyczną realizację postanowień SUMP.

Wszystkie projekty wspierane w ramach celu szczegółowego muszą zakładać rozwiązania dla osób o ograniczonej mobilności oraz uwzględniać systemy informacji wizualnej i głosowej dla osób z innymi niepełnosprawnościami. Priorytetowo będą traktowane inwestycje dotyczące zakupu autobusów bezemisyjnych (wykorzystywanych w transporcie publicznym) wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

W ramach cs (viii) realizowane będą projekty wyłącznie w miastach i ich obszarach funkcjonalnych (MOF). W przypadku zakupu taboru na potrzeby miejskiej komunikacji transportowej może on być wykorzystywany również w gminach spoza obszaru MOF, jeżeli dana gmina jest objęta częścią usług przewozowych komunikacji miejskiej organizowanej przez jednostki samorządu terytorialnego wchodzące w skład MOF¹⁴⁴.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Budowa i przebudowa infrastruktury transportu miejskiego, w tym:
 - centra przesiadkowe,
 - obiekty P&R (wyłącznie na obrzeżach miast)¹⁴⁵, B&R,
 - niskoemisyjny i zeroemisyjny tabor autobusowy,

¹⁴² Dokument roboczy służb Komisji – Sprawozdanie krajowe – Polska 2019 (...), op. cit., s.70.

¹⁴³ Umowy Partnerstwa z dnia 30/06/2022, s. 108.

¹⁴⁴ Delimitacja Miejskich Obszarów Funkcjonalnych ośrodków powiatowych w województwie opolskim.

¹⁴⁵ Inwestycje z zakresu P&R tylko dla obiektów zlokalizowanych w strefach dojazdów do pracy w aglomeracjach (poza centrami miast) i tylko wtedy, gdy są one powiązane z uzupełniającymi połączeniami transportu publicznego i innymi środkami wspierającymi zrównoważony transport publiczny w mieście.

- inwestycje ograniczające indywidualny ruch zmotoryzowany w centrach miast (ciągi piesze, wspólny bilet, przejścia dla pieszych, azyle dla pieszych),
 - drogi rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe w obszarze funkcjonalnym miast – w przypadku łączenia miejscowości przebieg drogi rowerowej na obszarze wiejskim musi być uzasadniony połączeniem drogi rowerowej z dojazdem do miejsca pracy, nauki, usług lub centrum przesiadkowego; wsparcie przeznaczone będzie również na infrastrukturę towarzyszącą taką jak: stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów,
 - przystanki, wysepki, infrastruktura punktowa służąca poprawie jakości publicznego transportu miejskiego.
2. Zaplecze techniczne do obsługi taboru, modernizacja zajezdni autobusowych wraz z infrastrukturą do ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych.
 3. Inwestycje w infrastrukturę drogową transportu publicznego (np. buspasy, przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia oraz/lub nadania priorytetu transportowi publicznemu w ruchu: pasy skrętów dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach, infrastruktura drogowa przy pętlach autobusowych, stacjach kolejowych lub obiektach P&R, B&R wraz z odcinkami dróg łączących je bezpośrednio z drogami miejskimi, budowa/przebudowa kanalizacji teletechnicznej, wyposażenie dróg i ulic w niezbędne obiekty i urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego) – jako element projektu.
 4. Inwestycje (budowa, rozbudowa) związane z systemami zarządzania ruchem (ITS)¹⁴⁶.
 5. Inwestycje związane z energooszczędnym oświetleniem ulicznym i drogowym, jako element projektu związanego z infrastrukturą transportową.
 6. Budowa i rozbudowa infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów bezemisyjnych indywidualnych, zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp wszystkich użytkowników.
 7. Działania info-promo i edu. podnoszące świadomość mieszkańców i władz w zakresie propagowania i promocji korzystania z transportu zbiorowego i niemotoryzowanego oraz bezpieczeństwa korzystania z niego.
 8. Realizacja działań związanych z przygotowaniem i aktualizacją planów zrównoważonej mobilności miejskiej (SUMP).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Wszystkie działania w obszarze transportu miejskiego zarówno w zakresie infrastruktury, jak i taboru będą zapewniać dostępność dla osób do ograniczonej mobilności oraz z niepełnosprawnościami.

Wsparciem nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie publicznym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „park&ride” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg, w tym pieszych i rowerzystów.

Priorytetowe wsparcie otrzymają projekty powiązane z wprowadzaniem integracji taryfowej oraz wdrażaniem koncepcji „Mobilność jako usługa” (MaaS).

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy regionu, turyści, przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego działania obejmować będą m.in. konieczność zapewnienia równego dostępu do produktów, rezultatów projektu dla wszystkich odbiorców poprzez wymóg zasady uniwersalnego projektowania.

¹⁴⁶ Z wyłączeniem inwestycji w ITS, których celem jest jedynie zwiększenie intensywności użytkowania (np. zwiększenie przepustowości) obecnie istniejącej infrastruktury drogowej.

Infrastruktura transportowa oraz tabor będą dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Celem działań (w zakresie infrastruktury) oraz konstruktorskich (w zakresie taboru) jest dostosowanie infrastruktury i pojazdów do potrzeb m.in. OzN. a stron internetowych zgodnych z WCAG 2.1. Przy projektowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć infrastrukturalnych i organizacyjnych z zakresu mobilności będą podejmowane obligatoryjne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego, zgodnie ze standardem: transportowym, architektonicznym oraz cyfrowym. Wobec czego wspierana infrastruktura, tabor miejski oraz oferta przewozowa będą odpowiadały także na specyficzne potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności uwzględniały potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób strasznych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi. Działania będą polegały na dostosowaniu miejskiej infrastruktury transportowej, w tym środków transportu zbiorowego, parkingów do specyficznych potrzeb wszystkich potencjalnych osób w niekorzystnej sytuacji poprzez stosowanie kryteriów premiujących za zaplanowanie działań wyrównujących szanse ww. grup zagrożonych dyskryminacją. Celem podejmowanych działań m.in. w zakresie infrastruktury miejskiej, obiektów inżynierskich i obiektów obsługi podróżnych będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz kobiet i niezmotoryzowanych uczestników ruchu.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich, zaplanowane zostaną działania by zapewnić powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych (np. angielski, ukraiński).

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Wsparciem zostaną objęte miasta i ich obszary funkcjonalne (MOF) określone w Delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych ośrodków powiatowych w województwie opolskim. W celu zachowania komplementarności oraz demarkacji wsparcie dla obszarów poza MOF realizowane będzie w zakresie celu szczegółowego (ii) CP 3.

Alokacja w tym zakresie będzie wyodrębniona na obszary subregionalne, które będą realizowały projekty w ramach Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych/Innych Instrumentów Terytorialnych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Współpraca transgraniczna między regionem a Czechami stale się rozwija, zwłaszcza w obszarze mobilności miejskiej (turystyczne szlaki rowerowe, drogowa infrastruktura transportowa, realizowane w latach 2014-2020) zapewniając mechanizm komplementarności z działaniami zaplanowanymi w ramach programu FEO 2021-2027. Pomimo punkowego, tj. ograniczonego obszarowo do miast i ich obszarów funkcjonalnych charakteru projektów dotyczących publicznego transportu zbiorowego identyfikuje się ich wpływ na realizację ogólnoeuropejskich celów związanych z promowaniem zrównoważonej mobilności i ograniczaniem emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczeń z transportu, a tym samym dążeniem do budowy gospodarki niskoemisyjnej. Szersze wykorzystanie środków transportu publicznego przyczyni się także do przyspieszenia ogólnoeuropejskiego procesu dekarbonizacji transportu i szybszego wprowadzania innowacji w transporcie, w tym wykorzystania alternatywnych źródeł zasilania pojazdów.

Jednocześnie planowana interwencja będzie przyczyniać się do zacieśniania współpracy międzynarodowej, co jest głównym celem makroregionalnej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Strategia stwarza możliwość nawiązywania szerokich kontaktów z partnerami

makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących. Realizacja zaplanowanych działań z obszaru mobilności miejskiej (w obszarze infrastruktury dla niezmotoryzowanych) realizowanych przy wsparciu dokumentu strategicznego *Koncepcja przebiegu tras rowerowych w województwie opolskim* przyczyni się do zwiększenia rozpoznawalności naszego regionu za granicą i wsparciu turystyki rowerowej na Polsko-Czeskim pograniczu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Obszar transportu publicznego obejmuje zadania z zakresu usług publicznych realizowane w ogólnym interesie publicznym, tj. uznane jako podstawowe i mające szczególne znaczenie dla funkcjonowania społeczności lokalnej/regionalnej oraz warunkujące realizację jej istotnych potrzeb, które co do zasady są deficytowe, bo wymagają dotowania ze środków publicznych. Inwestycje w tym obszarze nie generują zysków. W związku z powyższym zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne sfinansowane zostaną za pomocą dotacji.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, iż inwestycje w infrastrukturę transportu publicznego mają ogromny wpływ na ograniczanie negatywnych skutków zewnętrznych transportu (np. emisja spalin, hałas, wypadki), w tym, np. nowoczesny, ekologiczny i zapewniający bezpieczeństwo podróży tabor (także w wymiarze zdrowotnym), wraz z koniecznością zapewnienia infrastruktury służącej obsłudze tego taboru (np. stacje ładowania, zaplecze służące obsłudze technicznej).

2.3.1.2 (viii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO08 4	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	szt.	2	30
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO09 7	Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	1	8
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	9	180
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	163 200	816 000
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	2	10

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR06 2	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	Użytkownicy/rok	0	nd	1 950 000	IZ	nd
CP2	2.viii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR02 9	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tonyrown owaźnika CO ₂ /rok	320 500	nd	315 000	IZ	nd

2.1.3.1.3 (viii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	077 Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu	14 453 671
				081 Infrastruktura czystego transportu miejskiego	72 458 257
				082 Tabor czystego transportu miejskiego	4 283 945
				083 Infrastruktura rowerowa	22 379 128
				084 Cyfryzacja transportu miejskiego	2 249 999
				086 Infrastruktura paliw alternatywnych	4 675 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	01 Dotacja	120 500 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	03 Miejskie obszary funkcjonalne	47 701 824
				19 Miejskie obszary funkcjonalne	72 798 176

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	(viii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	120 500 000

2.1.4 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ SPÓJNOŚCI I DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.4.1 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

2.1.4.1.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Podnoszenie konkurencyjności regionu w wymiarze terytorialnym i poprawa warunków życia jego mieszkańców wymaga stałego rozwoju infrastruktury transportowej, dzięki której możliwa jest poprawa dostępności do istniejących zasobów, niezbędna dla osiągnięcia spójności terytorialnej regionu oraz poprawa jakości środowiska, konieczna dla zapewnienia bezpiecznych i przyjaznych warunków życia¹⁴⁷.

W związku z powyższym interwencja skoncentrowana zostanie na działaniach inwestycyjnych skierowanych na transport publiczny, w tym na rozwoju i poprawie zrównoważonej mobilności na szczeblu regionalnym i lokalnym, gdzie planowane jest wsparcie dotyczące m.in. zakupu taboru autobusowego wykorzystywanego w pozamiejskim publicznym transporcie zbiorowym wraz z niezbędną infrastrukturą do jego obsługi, a także rozwoju infrastruktury przystankowej oraz działań z zakresu integracji poszczególnych rodzajów transportu. Istotne jest zapewnienie warunków dostarczenia usług transportu publicznego adekwatnych do zdiagnozowanych potrzeb. W odniesieniu do zakupu taboru autobusowego wsparcie ograniczone będzie dla „czystych ekologicznie pojazdów” w rozumieniu Dyrektywy 2009/33/EC.

W obszarze regionalnego transportu kolejowego planowana jest dalsza wymiana taboru kolejowego na zeroemisyjny na potrzeby regionalnych przewozów pasażerskich. Wsparciem w ramach programu będzie objęty zakup taboru bezemisyjnego wykorzystywanego do przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej, wykonywanych przez operatorów wyłonionych zgodnie z prawem UE (w tym tzw. czwartym pakietem kolejowym). W przypadku umów zawartych po grudniu 2020 roku dofinansowanie będzie dotyczyć taboru wykorzystywanego przez operatorów wybranych

w konkurencyjnej procedurze przetargowej w rozumieniu Rozporządzenia 1370/2007, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym rozporządzeniu. Realizowane będą te projekty, w których nastąpi pełne rozliczenie korzyści wynikającej z dofinansowania inwestycji taborowej. Między innymi możliwe będzie przejęcie taboru przez organizatora po cenie rynkowej bez pomocy

¹⁴⁷ Województwo Opolskie – stany i trendy rozwojowe, Raport za okres 2008-2015, Opole 2017s.111.

publicznej, bądź udostępnienie taboru innym uczestnikom rynku na niedyskryminujących warunkach. Nowo zakupiony tabor będzie wyposażony w ERTMS.

Wsparciem będzie również objęta budowa i modernizacja infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego, w tym drogi rowerowe oraz ciągi pieszo-rowerowe.

W odniesieniu do infrastruktury drogowej o znaczeniu regionalnym inwestycje skupią się na poprawie m.in. dostępności transportowej ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T, jak również do rozwoju publicznego transportu zbiorowego.

Jednocześnie realizowane będą również inwestycje służące wyprowadzeniu ruchu tranzytowego z centrów miast i miejscowości, polegające m.in. na budowie obwodnic, jak również inwestycje poprawiające bezpieczeństwo na skrzyżowaniach, w tym z przejazdami kolejowymi. Za wyjątkiem obwodnic i obiektów P+R, inwestycje drogowe realizowane na obszarach miast nie będą obejmowały budowy nowych, ani zwiększenia pojemności lub przepustowości istniejących dróg lub parkingów i nie będą przyczyniały się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego na obszarach miejskich.

Wszystkie inwestycje w infrastrukturę transportową wspierane w ramach niniejszego celu szczegółowego będą musiały wynikać z Planu Transportowego Województwa Opolskiego 2030 lub odpowiedniego dokumentu planowania transportu na poziomie lokalnym. W przypadku inwestycji realizowanych na obszarach miejskich, inwestycje te będą musiały być spójne z właściwymi Planami Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, a jeśli nie są one wymagane – z innymi właściwymi dokumentami planowania zrównoważonej mobilności.

Wsparciem zostaną objęte w szczególności inwestycje komplementarne wobec zrealizowanych lub realizowanych inwestycji drogowych na drogach wojewódzkich wskazane w dokumencie o charakterze strategicznym, tj. *Planie Transportowym Województwa Opolskiego*. Ponadto przewiduje się możliwość realizacji samodzielnych projektów mających na celu poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu przy drogach lokalnych (np. zatoczki autobusowe, wysepki).

Planowane do realizacji ww. przedsięwzięcia są zgodne z wyzwaniem krajowymi zidentyfikowanymi w *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030*¹⁴⁸, gdzie jako konieczność wskazuje się *zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu (...)*, oraz w *SOR* w zakresie celu *Zwiększenie dostępności transportowej (...)*, gdzie uznano, że rozwój infrastruktury transportowej wpływa znacząco na konkurencyjność regionów¹⁴⁹.

Jednocześnie inwestycje drogowe będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony¹⁵⁰.

Wsparcie udzielone na inwestycje w infrastrukturę drogową przyczyni się do wzmocnienia dostępności komunikacyjnej i spójności terytorialnej oraz podniesienia poziomu bezpieczeństwa na drogach w regionie. Tam gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie.

Przy wyborze do realizacji projektów drogowych istotną rolę będzie odgrywała funkcja tej inwestycji w budowaniu sprawnego i niskoemisyjnego transportu zbiorowego. W związku z tym jedną z kluczowych przesłanek wyboru do dofinansowania inwestycji drogowych, będzie ich wpływ na zrównoważony transport, w tym ułatwienia dla transportu zbiorowego.

Planowane typy przedsięwzięć:

¹⁴⁸ *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030*, dokument przyjęty przez Radę Ministrów 24.09.2019 r.

¹⁴⁹ *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (...)*, op. cit., s.308.

¹⁵⁰ Zapis ma zastosowanie do wszystkich inwestycji drogowych realizowanych w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 z wyjątkiem dróg, które nie są przeznaczone dla ruchu długich i ciężkich pojazdów, takich jak drogi w centrach miast.

1. Zakup taboru kolejowego, dostosowanego m.in. dla osób o ograniczonej możliwości poruszania się.
2. Pojazdy niskoemisyjne lub zeroemisyjne spełniające kryteria „pojazdów czystych” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE.
3. Infrastruktura transportu publicznego, taka jak np. przystanki autobusowe i kolejowe, zatoki autobusowe, zajezdnie autobusowe, węzły przesiadkowe oraz infrastruktura do ładowania/tankowania pojazdów bezemisyjnych.
4. Obiekty P&R – lokalizacja obiektów „park&ride” objętych wsparciem będzie zapewniała integrację z publicznym transportem zbiorowym. W miastach pow. 50 tys. mieszkańców wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem funkcjonalnego śródmieścia, wyznaczonym w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
5. Budowa i rozbudowa infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych indywidualnych.
6. Infrastruktura dla użytkowników niezmotoryzowanych, taka jak np. drogi rowerowe czy ścieżki dla pieszych, m.in. połączenia pierwszej/ostatniej mili z transportem publicznym – realizowane jako samodzielne projekty, nie tylko w ramach projektów drogowych.
7. Infrastruktura mająca na celu poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu przy drogach lokalnych (np. zatoczki autobusowe, wysepki).
8. „Budowa i przebudowa następujących dróg wojewódzkich:
 - a) poprawiających dostępność do sieci TEN-T,
 - b) przyczyniających się do poprawy dostępności do miejsc inwestycyjnych, przejść granicznych centrów logistycznych lub innych gałęzi transportu,
 - c) wykorzystywanych do codziennych regularnych usług transportu publicznego świadczonych w ramach wykonywania obowiązku świadczenia usługi publicznej.
9. Budowa i przebudowa obwodnic w ciągu dróg wojewódzkich.
10. Działania poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego, w tym bezpieczeństwo niezmotoryzowanych użytkowników dróg.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Wybór projektów do dofinansowania będzie dokonywany w procedurze konkurencyjnej/niekonkurencyjnej zgodnie z zapisami Regionalnego Planu Transportowego Województwa Opolskiego 2030, a w przypadku inwestycji prowadzonych na obszarach miejskich, inwestycje muszą być również spójne z odpowiednimi dokumentami planowania mobilności miejskiej.

Główne grupy docelowe

Użytkownicy infrastruktury transportowej i taboru, tj. mieszkańcy regionu, turyści, przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego w ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury transportu kolejowego i drogowego. Wspierana infrastruktura będzie odpowiadała na potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności osób z niepełnosprawnościami,

osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Celem podejmowanych działań m.in. w zakresie transportu kolejowego i drogowego, obiektów inżynierskich i obiektów obsługi podróżnych będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z architektonicznym standardem dostępności. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotywowanych uczestników ruchu.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich (osoby mieszkające w Polsce o innym pochodzeniu), zaplanowane zostaną działania by zapewnić powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych np. angielskim czy ukraińskim. Działania i przygotowane materiały promocyjne zgodne ze standardem dostępności uwzględnią usługi dostępnościowe – audiodeskrypcja, napisy, tłumacz języka migowego.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Nie dotyczy.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Współpraca transgraniczna między regionem a Czechami stale się rozwija, zwłaszcza w obszarze transportu (turystyczne szlaki rowerowe, drogowa infrastruktura transportowa), zapewniając mechanizm komplementarności z FEO 2021-2027. Pomimo punktowych, tj. ograniczonych obszarowo działań, identyfikuje się ich wpływ na realizację ogólnoeuropejskich celów związanych z promowaniem zrównoważonej mobilności i ograniczaniem emisji zanieczyszczeń z transportu, a tym samym dążeniem do budowy gospodarki niskoemisyjnej. Szersze wykorzystanie środków transportu publicznego przyczyni się także do przyspieszenia ogólnoeuropejskiego procesu dekarbonizacji transportu i szybszego wprowadzania innowacji w transporcie, w tym wykorzystania alternatywnych źródeł zasilania pojazdów.

Jednocześnie planowana interwencja będzie przyczyniać się do zacieśniania współpracy międzynarodowej, co jest głównym celem makroregionalnej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących. Realizacja zaplanowanych działań z obszaru transportu (w obszarze infrastruktury dla niezmotywowanych) realizowanych przy wsparciu dokumentu strategicznego *Koncepcja przebiegu tras rowerowych w województwie opolskim* przyczyni się do zwiększenia rozpoznawalności naszego regionu za granicą i wsparciu turystyki rowerowej na na Polsko-Czeskim pograniczu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W związku z brakiem generowania przez projekty w obszarze transportu dochodów (inwestycje drogowe, inwestycje w tabor autobusowy, infrastrukturę dla niezmotywowanych dla samorządów generują dodatkowe koszty, gdyż samorządy muszą zabezpieczać środki na ich całoroczne utrzymanie techniczne), zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne sfinansowane zostaną za pomocą dotacji połączonej z finansowaniem ze środków budżetowych (samorządów) lub innych źródeł finansowania publicznego postawionych do dyspozycji samorządów (np. w formie rozszerzonej formuły Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg).

2.1.4.1.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP3	3.ii	EFRR	Stabiej rozwinięte	RCO044	Długość nowych lub rozbudowanych dróg poza TEN-T	km	0	24
CP3	3.ii	EFRR	Stabiej rozwinięte	RCO046	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych - poza TEN-T	km	7,4	100
CP3	3.ii	EFRR	Stabiej rozwinięte	PLRO113	Liczba zakupionych jednostek kolejowego taboru pasażerskiego	szt.	1	5

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP3	3.ii	EFRR	Stabiej rozwinięte	RCR056	Oszczędność czasu dzięki udoskonalonej infrastrukturze drogowej	osobodni/rok	nd	nd	85 846	IZ	nd
CP3	3.ii	EFRR	Stabiej rozwinięte	RCR055	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażerokilometr / rok	402 638 087	nd	449 696 797	IZ	nd

2.1.4.1.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	077 Działania mające na celu poprawę jakości powietrza i ograniczenie hałasu	10 500 000
				083 Infrastruktura rowerowa	8 000 000
				086 Infrastruktura paliw alternatywnych	1 500 000
				089 Nowo wybudowane lub rozbudowane drugorzędne połączenia drogowe z siecią drogową i węzłami TEN-T	57 700 000
				093 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	10 000 000
				107 Bezemisyjny /zasilany energią elektryczną tabor kolejowy	25 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	01 Dotacja	112 700 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	112 700 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	112 700 000

2.1.5 FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE OPOLSKI RYNEK PRACY I EDUKACJĘ

- ☒ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.5.1 (a) Cel szczegółowy

(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

2.1.5.1.1 (a) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pomimo niekorzystnych zjawisk społeczno-ekonomicznych w Polsce i na świecie, sytuacja na regionalnym rynku pracy jest stabilna. Niemniej jednak trzeba mieć na uwadze nasilenie się negatywnych czynników, które potencjalnie mogą doprowadzić do załamania gospodarczego. Problemem w woj. staje się wewnątrzregionalne zróżnicowanie stopy bezrobocia oraz sytuacja niektórych grup szczególnie narażonych na negatywne zjawiska wpływające na znalezienie i utrzymanie zatrudnienia.

W tym kontekście grupami traktowanymi priorytetowo powinny być m.in. osoby młode z kwalifikacjami często niedopasowanymi do wymagań rynku pracy. W przypadku osób młodych sytuację dodatkowo pogarsza każdorazowy spadek koniunktury, w tym aktualny, wywołany pandemią COVID-19. W swoim najnowszym raporcie Monitor International Labour Organization argumentuje, że COVID-19 będzie miał „niszczący i nieproporcjonalny” wpływ na perspektywy zawodowe młodych osób¹⁵¹. Pokolenie osób poniżej 30 roku życia jest w obecnej sytuacji narażone na potrójny szok na rynku pracy. Po pierwsze, osobom w tym wieku częściej grozi utrata pracy, niż reszcie ludności aktywnej zawodowo. Po drugie, istnieje większe prawdopodobieństwo doznania przez nich zakłóceń w edukacji lub przerwania szkoleń zawodowych. Po trzecie, gorsza koniunktura oznacza, że młodzi napotkają na większe bariery przy wejściu na rynek pracy spowodowane mniejszym popytem ze strony pracodawców. Utrata zatrudnienia przez osoby młode związana jest często z ich relatywnie krótkim stażem pracy, a co za tym idzie doświadczeniem zawodowym. Z założenia w pierwszej kolejności zwalniane są osoby, które są najluźniej związane z podmiotem gospodarczym oraz te, których forma umowy świadczenia pracy pozwala rozwiązać relację z pracownikiem w najkrótszym czasie. W przypadku osób młodych następuje współwystępowanie obydwu czynników. Mając na uwadze powyższe w ramach FEO 2021-2027, wdrażana będzie Gwarancja dla Młodzieży. Inicjatywa ta pierwotnie skierowana do młodzieży NEET, w październiku 2020, decyzją Rady UE została rozszerzona o wszystkie osoby młode do 30 r.ż. Zgodnie z jej ideą zakłada się, że wszystkie osoby w tym wieku otrzymają dobrej jakości ofertę: zatrudnienia, kształcenia ustawicznego, przygotowania zawodowego, czy stażu w ciągu czterech miesięcy od utraty

¹⁵¹ https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_755910/lang--en/index.htm

pracy lub zakończenia kształcenia. W odniesieniu do stażu zakłada się możliwość zwiększenia kwoty stypendium przez podmiot przyjmujący na staż. Ponadto analizy wskazują, że osoby młode powinny być aktywizowane również w oparciu o inne, sprawdzone instrumenty rynku pracy, w tym: dotacje na podjęcie działalności gospodarczej, bon na zatrudnienie oraz bon na zasiedlenie. W przypadku projektów OHP polecanym narzędziem aktywizacji jest streetworking¹⁵².

Duży udział bezrobotnych nisko wykształconych, bez zawodu i bez doświadczenia zawodowego jest słabą stroną regionalnego rynku pracy. Osoby takie, rozpatrując ich szansę znalezienia pracy, znajdują się na przegranej pozycji – poziom posiadanych kwalifikacji lub ich brak nie odpowiada zapotrzebowaniu pracodawców. Ponadto, jak wykazują badania np. BAEL, osoby takie charakteryzują się dużą biernością zawodową, częściej korzystają też ze świadczeń opieki społecznej oraz zasilają szarą strefę. W tym przypadku dodatkowym czynnikiem negatywnym jest długotrwałe bezrobocie. Planuje się, aby osoby z tej grupy, indywidualnie, w zależności od potrzeb miały możliwość skorzystania, oprócz usługi doradcy zawodowego, z pomocy psychologa i wsparcia z zakresu rozwijania kompetencji społecznych.

Z kolei rosnący udział w społeczeństwie osób starszych, ich pogarszająca się sytuacja na rynku pracy związana z pandemią COVID-19 (pracodawcy często w pierwszej kolejności starają się zwolnić osoby 50+) sprawiają, że wyzwaniem staje się aktywizacja zawodowa tej grupy, w tym zwłaszcza podnoszenie kwalifikacji cyfrowych. Zgodnie z raportem OECD blisko 20% stanowisk, które dziś zajmują osoby w wieku powyżej 55 lat będzie podlegało automatyzacji, podczas gdy poziom kompetencji cyfrowych polskich seniorów odbiega znacząco od poziomu ich rówieśników z Europy Zachodniej. Dlatego proponowanymi formami wsparcia dla tej grupy będą np. szkolenia z zakresu nowych technologii informatyczno-komunikacyjnych.

Aktywizacja zawodowa uwzględniac będzie m.in. szkolenia w zakresie zawodów deficytowych oraz tzw. zielonych miejsc pracy (podnoszenie kwalifikacji w celu dostosowania do nowych wymogów ekologicznych).

W dalszym ciągu wspierane będą także osoby zatrudnione w oparciu o umowy cywilnoprawne i krótkoterminowe, odchodzące z rolnictwa oraz ubogie pracujące. W tym miejscu warto wspomnieć, że w woj. opolskim w 2016 r. w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej granicy sfery niedostatku wyznaczonej w oparciu o minimum socjalne żyło aż 32,6% ludności¹⁵³.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie przyczyniające się do wzmocnienia zasobów rynku pracy poprzez m.in.:
 - aktywizację zawodową osób pozostających bez zatrudnienia realizowaną przez powiatowe urzędy pracy, w tym m.in. wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej,
 - aktywizację zawodową uczestników i absolwentów ochotniczych hufców pracy,
 - wsparcie służące podniesieniu kwalifikacji i kompetencji osób pracujących zatrudnionych w oparciu o umowy cywilnoprawne i umowy krótkoterminowe, odchodzących z rolnictwa oraz ubogich pracujących,
2. Podnoszenie kwalifikacji kadr rynku pracy wynikające z potrzeb regionalnego i lokalnego rynku pracy.
3. Realizacje działań z zakresu wdrażania Gwarancji dla Młodzieży, np. Inicjatywa ALMA.

¹⁵² Trafne gwarancje dla młodzieży, WUP w Opolu, 2017, s. 40-51.

¹⁵³ Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016. Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 2017. s. 30.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby bezrobotne oraz poszukujące pracy, w tym zwłaszcza:
 - kobiety,
 - osoby młode do 30 roku życia,
 - osoby z niepełnosprawnościami,
 - osoby po 50 roku życia,
 - osoby długotrwale bezrobotne,
 - osoby o niskich kwalifikacjach;
- osoby pracujące:
 - zatrudnione na umowach cywilnoprawnych,
 - zatrudnione na umowach krótkoterminowych,
 - osiągające niskie dochody (tzw. ubodzy pracujący),
 - odchodzące z rolnictwa i ich rodziny;
- uczestnicy i absolwenci ochotniczych hufców pracy;
- osoby młode w wieku 18-29 z kategorii NEET;
- osoby młode w wieku 15-29 lat, w tym zwłaszcza znajdujące się w niekorzystnej sytuacji;
- osoby bierne (nieaktywne zawodowo)¹⁵⁴
- kadry rynku pracy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami

¹⁵⁴ Osoby bierne (nieaktywne) zawodowo będące klientami powiatowych urzędów pracy w sytuacji zmiany ustawy o rynku pracy.

określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,

- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (a) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności, takich jak transport, czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii, z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmacniania konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności

i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki.

W programie współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 założono wsparcie konkurencyjności MŚP, które może wpłynąć na większą liczbę dobrej jakości miejsc pracy i spadek stopy bezrobocia w regionie, co jest komplementarne z innymi działaniami wzmacniającymi regionalny rynek pracy.

Działania podejmowane w cs (a) wpisują się również w Obszar Tematyczny Edukacja Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (a) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą aktywizacji zawodowej dla osób znajdujących się w najgorszej sytuacji na rynku pracy, w tym m.in. osób 50+, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych i młodych. Beneficjentami w tym przypadku będą przede wszystkim JST. Nie będą to przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.5.1.2 (a) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.a	EFS+	ślabiej rozwinięte	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	os.	5 280	15 500
CP4	4.a	EFS+	ślabiej rozwinięte	EECO07	Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie	os.	1 320	6 200
CP4	4.a	EFS+	ślabiej rozwinięte	PLACOO 1	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	630	2 635

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.a	EFS+	ślabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	os.	12 692	2021	10 850	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO 02

2.1.5.1.3 (a) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(a)	134 Działania na rzecz poprawy dostępu do zatrudniania	52 878 854
				136 Wsparcie szczególne na rzecz zatrudnienia ludzi młodych i integracji społeczno-gospodarczej ludzi młodych	7 075 428
				137 Wsparcie na rzecz samozatrudnienia i zakładania działalności gospodarczej typu start-up	0
				139 Działania na rzecz modernizacji i wzmocnienia instytucji i służb rynku pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienie terminowej i dopasowanej do potrzeb pomocy	640 785

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(a)	01 dotacja	60 595 067

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(a)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	60 595 067

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(a)	05 Niedyskryminacja	5 690 000
				09 Nie dotyczy	37 535 067
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	17 370 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(a)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	60 595 067

2.1.5.2 (c) Cel szczegółowy

(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

2.1.5.2.1 (c) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Aktywność zawodowa Polek jest niska w porównaniu do aktywności zawodowej kobiet w innych krajach Unii Europejskiej: niewiele ponad 63% kobiet w wieku produkcyjnym jest aktywnych zawodowo, w stosunku do średnio 68% w UE. Najmniej aktywne zawodowo są kobiety z grup: słabiej wykształconych, mieszkających w mniejszych miejscowościach i na wsi oraz będących matkami dwójki i więcej małych dzieci. Napotykają one bariery w postaci nieelastycznego czasu pracy, nieatrakcyjnych finansowo miejsc pracy, obciążenia obowiązkami domowymi i opiekuńczymi i braku instytucji świadczących usługi opiekuńcze dla małych dzieci. Warto zauważyć, że zróżnicowanie wskaźnika zatrudnienia ze względu na płeć wzrasta wraz z liczbą dzieci w rodzinie¹⁵⁵. Patrząc przez pryzmat sytuacji w regionie wyższy współczynnik aktywności zawodowej występuje również w przypadku mężczyzn (wg danych za 2020 r. 66,2% wobec 44,8%), a różnica między wskaźnikami dla mężczyzn i kobiet wzrosła zarówno w skali kwartału, jak i w porównaniu z analogicznymi okresami 2019 r. oraz 2010 r. Gorszą sytuację kobiet na rynku pracy obrazują również wskaźniki dotyczące liczby osób biernych. W tej grupie zdecydowanie przeważają kobiety (63,9% w 2020 r.), a ich udział zwiększył się w porównaniu z II kwartałem 2020 r. oraz w skali roku¹⁵⁶.

Według danych GUS liczba osób bezrobotnych w woj. opolskim na koniec II kwartału 2022 r. wyniosła 20 185. Dane wskazują, że bezrobocie dotyka częściej kobiet, bowiem ich liczba wyniosła 11 582, co stanowiło aż 57,4% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Natomiast długotrwale bezrobotnych w regionie na koniec czerwca 2022 r. było 9 324, z czego 5 770, czyli 61,88%, stanowiły kobiety. Należy mieć na uwadze, że powyższe dane dotyczą bezrobocia rejestrowanego, które nie ujmują osób biernych zawodowo. Biorąc pod uwagę powyższe, kobiety są grupą wymagającą zintensyfikowanych działań z zakresu kompleksowej aktywizacji zawodowej w regionie celem zwiększenia możliwości ich trwałego zatrudnienia. Działania realizowane będą zgodnie z zaleceniami ETO wskazanymi w Sprawozdaniu specjalnym 25/2021.¹⁵⁷

Współczynnik feminizacji w woj. opolskim w 2021 r. wyniósł 107.¹⁵⁸ Również w 2021 r. 5 606 kobiet bezrobotnych zamieszkiwało obszary wiejskie, co stanowiło aż 26% ogółu wszystkich bezrobotnych w regionie. W związku z tym w dalszym ciągu należy zwiększać udział kobiet w rynku pracy, w szczególności na obszarach wiejskich.

Odnosnie zjawiska feminizacji ubóstwa należy zwrócić uwagę, że główną przyczyną tego, że to właśnie kobiety znacznie bardziej niż mężczyźni narażone są na biedę, jest dyskryminacja tej grupy na rynku pracy. Kobiety bowiem mniej zarabiają, pracują w sfeminizowanych, nisko płatnych branżach i bardziej niż mężczyźni narażone są na utratę pracy.

¹⁵⁵ Duda S. *Sytuacja kobiet na rynku pracy w Polsce*, s. 1.

¹⁵⁶ *Aktywność Ekonomiczna Ludności w województwie opolskim w III kwartale 2020 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, 30.12.2020, s. 1 i 5.

¹⁵⁷ Sprawozdanie specjalne 25/2021: Wsparcie z EFS na rzecz zwalczania bezrobocia długotrwałego – działania muszą być lepiej ukierunkowane i monitorowane oraz bardziej dostosowane do potrzeb.

¹⁵⁸ Współczynnik określający wzajemne relacje między liczbą kobiet i mężczyzn, tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

W IV kwartale 2020 r. bezrobotne kobiety powyżej 55 roku życia w regionie stanowiły 5,6% ogółu bezrobotnych. Bezrobocie w tym wieku staje się bezrobociem długotrwałym, bo kobietom po 50 r.ż. trudno zdobyć jest jakiekolwiek zatrudnienie. Kobiety padają ofiarą ageizmu, czyli dyskryminacji ze względu na wiek, przy czym dyskryminacja dotyka nie tylko kobiet starszych. Młode kobiety, w tym młode matki są również mniej chętnie zatrudniane, gdyż pracodawcy przyjmują z góry, że wkrótce będą miały dzieci i zaczną korzystać z urlopów i zwolnień lekarskich.

Uczennice natomiast podczas procesu edukacji przygotowywane są głównie do wyboru zawodów sfeminizowanych, nisko płatnych, zniechęcane zaś są do kształcenia w branżach uważanych za zmaskulinizowane, w tym w zakresie nauk ścisłych i praktycznych.

Spośród ogółu osób zarejestrowanych w PUP, w woj. opolskim w 2018 r., około 22% w ogóle nie poszukiwało zatrudnienia, co automatycznie zmniejszało pulę osób potencjalnie zainteresowanych udziałem w projektach aktywizacyjnych (zwiększając tym samym odsetek trwale bezrobotnych). Z kolei do głównych czynników utrudniających poszukiwanie pracy zalicza się: konieczność opieki nad osobami zależnymi, problemy zdrowotne, zajmowanie się domem oraz negatywne następstwa długotrwałego bezrobocia. Niemale znaczenie może mieć również skala szarej strefy. Ustalenia wskazują, że 22% bezrobotnych świadczy pracę nierejestrowaną.¹⁵⁹

Biorąc pod uwagę powyższe priorytetami w obszarze wsparcia działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, powinny być m.in. tworzenie warunków pracy służących równouprawnieniu płci, zapewnienie większej równowagi między życiem zawodowym i prywatnym, przełamywanie stereotypów związanych z płcią, niwelowanie różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn na rynku pracy, poprawa płacowych i pozapłacowych warunków pracy. Z uwagi na konieczność zwiększenia poziomu zatrudnienia kobiet, w tym w szczególności kobiet biernych zawodowo, ważne jest również wsparcie możliwości pracy w niepełnym wymiarze czasu, pracy na odległość oraz innych działań służących aktywizacji zawodowej oraz przeciwdziałanie feminizacji ubóstwa. W tym zakresie cs (c) będzie komplementarny z cs (d), w ramach którego promowane będą elastyczne formy zatrudnienia.

Działania nie będą powielały wsparcia realizowanego na poziomie krajowym dotyczącego zwiększenia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 oraz systemowych działań w zakresie równości szans. Będą natomiast komplementarne z działaniami wskazanymi w FERS oraz w KPO (uwzględnione zostaną mechanizmy zapobiegające podwójnemu finansowaniu).

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Działania (przykładowo: szkolenia, warsztaty, kampanie, doradztwo, panele, grupy doradcze) mające na celu:
 - zwiększenie udziału w rynku pracy kobiet, zwłaszcza mieszkających na obszarach wiejskich,
 - zwalczanie stereotypów związanych z płcią oraz zapobieganie dyskryminacji i molestowaniu w systemach zatrudnienia, kształcenia i szkolenia,
 - zwalczanie stereotypów związanych z płcią w odniesieniu do dzielenia się obowiązkami opiekuńczymi między mężczyznami i kobietami oraz wspieranie większego zaangażowania mężczyzn w obowiązki opiekuńcze,
 - wspieranie partnerów społecznych i przedsiębiorstw w rozwijaniu i wdrażaniu zrównoważonego życia zawodowego i prywatnego,
 - podnoszenie świadomości i mobilizowanie partnerów społecznych i przedsiębiorstw w celu rozwiązania problemu segregacji płciowej na rynku pracy oraz likwidowania różnic w wynagrodzeniach ze względu na płeć lub niepełnosprawność,

¹⁵⁹ Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa opolskiego w obszarach oddziaływania EFS, Opole, grudzień 2018 r., str. 52-53.

- przeciwdziałanie problemowi feminizacji ubóstwa,
- ukierunkowanie dziewcząt i młodych kobiet w celu realizacji kariery w ramach kompetencji STEM (nauki ścisłe, technologia, inżynieria i matematyka) i STEAM (nauki ścisłe, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka),
- zapobieganie i zwalczanie konkretnych form przemocy ze względu na płeć, w tym molestowania seksualnego, nadużyć wobec kobiet określanych jako europejskie przestępstwo w rozumieniu art. 83 ust. 1 TFUE,
- zwiększenie świadomości pracodawców i całej społeczności odnośnie przełamywania barier i stereotypów związanych z płcią,
- dostosowanie środowiska pracy celem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami.

2. Budowanie zdolności partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- kobiety, w szczególności bezrobotne, z obszarów wiejskich, matki samotnie wychowujące dzieci lub sprawujące opiekę nad osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym osobami z niepełnosprawnościami, doświadczające ubóstwa, niepełnosprawności, przemocy, dyskryminacji ze względu na płeć,
- uczennice i słuchacze szkół i placówek systemu oświaty, rodzice / opiekunowie prawni dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, szkoły dla dorosłych i placówki systemu oświaty,
- partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego,
- pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych UE, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Zał. III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. z uwagi na płeć,
- mające na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji oraz eliminowanie barier mentalnych i stereotypów dotyczących płci,
- zapewniające wsparcie psychologiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy, dyskryminacji z uwagi na płeć,
- wsparcie inicjatyw w celu zwalczania przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,

- zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć, zwalczające stereotypy dotyczące wyboru ścieżek edukacyjnych i zawodowych oraz wspierające wybory dziewcząt w edukacji STEM,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jst (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o UE lub Karcie Praw Podstawowych UE,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dof. klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do KM członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzysko-Strzelecki, Subregion Południowy, Subregion Północny.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii, z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmacniania konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności

i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki.

Działania podejmowane w cs wpisują się również w Obszar Tematyczny Edukacja Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane przedsięwzięcia dotyczą aktywizacji zawodowej kobiet, przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, wyrównywania szans kobiet na rynku pracy.

2.1.5.2.2 (c) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.c	EFS+	słabiej rozwinięte	PLCCO01	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	os.	10	1 000
CP4	4.c	EFS+	słabiej rozwinięte	PLCCO02	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie godzenia życia zawodowego z prywatnym	os.	10	1 200

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.c	EFS+	słabiej rozwinięte	PLCCRO1	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	os.	bd	bd	900	IZ	Wskaźnik referencyjny: PLCCO01
CP4	4.c	EFS+	słabiej rozwinięte	PLCCRO2	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy po opuszczeniu programu	os.	bd	bd	900	IZ	Wskaźnik referencyjny: PLCCO02

2.1.5.2.3 (c) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(c)	134 Działania na rzecz poprawy dostępu do zatrudniania	250 000
				135 Działania na rzecz promowania dostępu do zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych	250 000
				142 Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy ze względu na płeć	500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(c)	01 Dotacja	1 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(c)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	1 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(c)	05 Niedyskryminacja	600 000
				07 Budowanie zdolności partnerów społecznych	100 000
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	100 000
				09 Nie dotyczy	150 000
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	50 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(c)	01 Projekty ukierunkowane na kwestię równouprawnienia płci	1 000 000

2.1.5.3 (d) Cel szczegółowy

(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

2.1.5.3.1 (d) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Szacuje się, że na Opolszczyźnie po 2020 r. na 1 osobę w wieku poprodukcyjnym pracować będą mniej, niż 3 osoby w wieku produkcyjnym, a w 2050 r. już tylko 1 osoba w wieku produkcyjnym (1,2 osoby)¹⁶⁰. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa ma niekorzystny wpływ na zasoby rynku pracy, dlatego niezbędne jest podjęcie działań sprzyjających aktywności zawodowej mieszkańców, w tym również w obszarze ochrony zdrowia. Zwiększenie długości życia w zdrowiu wpłynie na wzrost liczby osób aktywnych na rynku pracy - im dłużej dana osoba żyje w dobrym zdrowiu, tym dłużej jest zdolna do pracy i może przyczynić się m.in. do zmniejszenia luki na rynku pracy. Dlatego też stały dostęp do skutecznej i taniej opieki zdrowotnej jest istotnym środkiem w zapobieganiu/opóźnianiu przedwczesnego opuszczania rynku pracy.

W oparciu o priorytety KE w woj. opolskim stworzono spójną koncepcję wsparcia w całym obszarze zdrowia, mającą na celu poprawę jakości i dostępności do usług zdrowotnych. Koncepcja ta powiązana jest także z celem szczegółowym (k) oraz (v).

Jednym z jej elementów jest skonsolidowana rehabilitacja medyczna osób wymagających wzmożonej rekonwalescencji po przebyciu ciężkich chorób, w sytuacji schorzeń, które na dłuższy czas wykluczyły je z aktywności zawodowej. Z uwagi na ograniczony dostęp do świadczeń rehabilitacyjnych, w tym zwłaszcza długi okres oczekiwania na tego typu usługi, szansa na powrót do zdrowia i sprawności jest coraz mniejsza. Istotna staje się m.in. rehabilitacja osób po przebyciu COVID-19 i innych chorób. Nadmierne przeciążanie pleców, długotrwałe siedzenie przed komputerem czy też inne czynniki związane z miejscem pracy prowadzą do różnego rodzaju schorzeń kręgosłupa, przez co niezbędna staje się również rehabilitacja pleców. Jednocześnie z uwagi na ograniczony dostęp do świadczeń rehabilitacyjnych, w tym zwłaszcza długi okres oczekiwania na tego typu usługi, osoby po przebyciu ciężkich chorób mają coraz mniejszą szansę na powrót do zdrowia i sprawności. W kontekście pandemii COVID-19 istotna staje się także rehabilitacja osób, które przeżyły tę chorobę i cierpią na zaburzenia oddychania oraz problemy neurologiczne. Dostęp do tego typu świadczeń jest bardzo ograniczony, a podmioty je realizujące nie są w stanie wypełnić pogłębiającej się luki w tym zakresie.

Efektem wsparcia będzie utrzymanie pracowników w jak najlepszej kondycji psychofizycznej na rynku pracy, przy jednoczesnym ułatwieniu zatrudnienia osobom bezrobotnym.

Rosnąca liczba osób pracujących w sektorze przemysłu i usług oraz rosnąca liczba nowopowstających miejsc pracy wskazuje, że w przedsiębiorstwach występować będzie popyt na podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników. Działania ukierunkowane będą na potrzeby pracodawców i obejmą kompleksowe usługi rozwojowe. Wsparcie udzielane będzie z wykorzystaniem popytowego systemu finansowania. Interwencja w zakresie usług rozwojowych zostanie skoncentrowana przede wszystkim na inteligentnych specjalizacjach, branżach zidentyfikowanych jako kluczowe dla rozwoju regionu w obszarze zawodów deficytowych¹⁶¹ oraz na kompetencjach ekologicznych i cyfrowych.

Narastające negatywne zjawiska społeczno-ekonomiczne mogą potencjalnie zachwiać sytuacją na rynku pracy, powodując konieczność natychmiastowej odpowiedzi w postaci programów outplacementowych. Obejmować one będą wszelkie usługi i instrumenty rynku pracy, w tym m.in.

¹⁶⁰ Analiza sytuacji (...) op. cit., s.21.

¹⁶¹ Analiza sytuacji (...) op. cit., s. 146.

doradztwo zawodowe, szkolenia, staże, dodatek relokacyjny, bezzwrotne wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej itp. Wsparcie to będzie miało na celu złagodzenie niepożądanych procesów na rynku pracy, powstrzymanie wzrostu bezrobocia, dostosowanie kwalifikacji pracownika do aktualnych wymogów rynku, a także pozyskanie przez niego nowych umiejętności i kompetencji.

Pandemia COVID-19 uwypukliła konieczność dalszej promocji elastycznych form zatrudnienia, zwłaszcza pracy zdalnej, która wykorzystywana jest wciąż w niewielkim zakresie. W końcu czerwca 2020 r. udział osób, które pracowały zdalnie w związku z sytuacją epidemiczną w ogólnej liczbie pracujących objętych badaniem „Popyt na pracę” w regionie wyniósł 4,9% i był jednym z najniższych w kraju¹⁶². Upowszechnienie elastycznych form organizacji pracy może pomóc w reagowaniu na kryzys, a także zapewnić wsparcie osobom z grup o niższych wskaźnikach aktywności zawodowej w znalezieniu/utrzymaniu stałego zatrudnienia. W ramach elastycznych form zatrudnienia realizowane będą m.in.: szkolenia dla pracowników i pracodawców oraz subsydiowanie zatrudnienia itp. Subsydiowanie zatrudnienia skierowane będzie do osób wykluczonych z rynku pracy i zachęci pracodawców do zatrudnienia osób z wykorzystaniem elastycznych form pracy, co głównie dotyczy osób, które z takich przyczyn jak wiek, niepełnosprawność czy opieka nad osobami zależnymi mają problem z pracą w oparciu o standardowe warunki zatrudnienia. Wsparcie będzie komplementarne do działań realizowanych w ramach *Krajowego Planu Odbudowy* (uwzględnione zostaną mechanizmy zapobiegające podwójnemu finansowaniu).

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie przyczyniające się do zapobiegania przedwczesnemu opuszczaniu rynku pracy, poprzez m.in. realizację programów zdrowotnych dotyczących rehabilitacji medycznej ułatwiającej powrót do pracy pracownikom i osobom bezrobotnym¹⁶³.
2. Opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (m.in. w zakresie wypalenia zawodowego), w tym działania szkoleniowe.
3. Wdrożenie elastycznych form zatrudnienia takich jak praca zdalna, zatrudnienie przejściowe¹⁶⁴, praca w niepełnym wymiarze, job sharing (m.in. poprzez szkolenia, subsydiowanie zatrudnienia).
4. Działania ułatwiające starszym pracownikom pozostanie w zatrudnieniu poprzez dostosowanie warunków pracy do ich stanu zdrowia i potrzeb w zakresie dostępności, dostosowanie miejsca pracy do bardziej zróżnicowanej wiekowo siły roboczej.
5. Wsparcie doradcze dla związków zawodowych i organizacji pracodawców w zakresie m.in. rozwiązań skierowanych do pracowników i pracodawców.
6. Usługi rozwojowe dla pracodawców i ich pracowników, zgodnie z ich zidentyfikowanymi potrzebami (system popytowy w oparciu o Bazę Usług Rozwojowych).
7. Wsparcie typu outplacement dla pracowników zagrożonych zwolnieniem przewidzianych do zwolnienia lub zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz osób odchodzących z rolnictwa.
8. Budowanie zdolności partnerów społecznych do realizacji działań na rzecz rynku pracy.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

¹⁶² *Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa opolskiego w sierpniu 2020 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, 28.09.2020, s. 1.

¹⁶³ Rehabilitacja medyczna musi być powiązana z działaniami prozatrudnieniowymi.

¹⁶⁴ Zatrudnienie przejściowe polega na dzieleniu jednego etatu przez kilku pracowników z niepełnosprawnościami (zwłaszcza z chorobami psychicznymi), z uwzględnieniem ich możliwości co do wykonywania konkretnych czynności na stanowisku pracy.

- pracodawcy oraz ich pracownicy, w tym zwłaszcza:
 - osoby sprawujące opiekę nad małymi dziećmi, osobami starszymi i z niepełnosprawnościami,
 - osoby, które ze względu na wiek oraz inne bariery nie są w stanie pracować w oparciu o standardowe warunki zatrudnienia,
- pracownicy przedsiębiorstw zagrożeni zwolnieniem, przewidziani do zwolnienia lub zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w tym również pracownicy dużych przedsiębiorstw,
- inne osoby pracujące,
- osoby bezrobotne,
- związki zawodowe i organizacje pracodawców,
- osoby odchodzące z rolnictwa.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznikiem III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (d) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii, z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmacniania konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki.

W programie współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 założono wsparcie konkurencyjności MŚP, które jest komplementarne z działaniami zaplanowanymi w FEO 2021-2027 wzmacniającymi kwalifikacje i kompetencje pracowników tych podmiotów.

Ponadto wsparcie zaplanowane w FEO 2021-2027 w kontekście wdrażania elastycznych form zatrudnienia będzie uzupełniać się z interwencją wskazaną w programie współpracy transgranicznej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w ramach którego zaplanowano promowanie inteligentnych rozwiązań w zakresie pracy i testowanie mechanizmów wspierających słabsze grupy społeczne. Komplementarność tych działań wpłynie na zwiększenie skuteczności podejmowanej interwencji powodując tym samym efekt synergii.

Działania podejmowane w cs (d) wpisują się również w Obszar Tematyczny Zdrowie Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (d) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą ochrony zdrowia oraz wsparcia usług rozwojowych. Nie będą to przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się. Będą to inwestycje w kwalifikacje i kompetencje pracowników, tak więc będą z nich korzystać nie tylko pracodawcy, ale również uczestnicy (osoby fizyczne). Potencjalnie zwiększy to ich szanse na rynku pracy lub rozwój u danego pracodawcy.

2.1.5.3.2 (d) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.d	EFS+	stabilizacja	PLDCO08	Liczba osób objętych wsparciem w obszarze zdrowia	os.	100	700
CP4	4.d	EFS+	stabilizacja	EECO19	Liczba objętych wsparciem mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych)	przesiębiorstwa	270	420
CP4	4.d	EFS+	stabilizacja	PLDCO06	Liczba osób objętych wsparciem z zakresu outplacementu	os.	20	300

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.d	EFS+	stabilizacja	PLDCR02	Liczba osób, które w wyniku realizacji wsparcia z zakresu outplacementu / poprawy środowiska pracy podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	%	51%	2021	70%	IZ	Wskaźnik referencyjny : PLDCO06
CP4	4.d	EFS+	stabilizacja	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	1 019	2021	1 400	IZ	-

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.d	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDCR 03	Liczba osób, które dzięki wsparciu w obszarze zdrowia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	720	2022	280	IZ	Wskaźnik referencyjny PLD KCO 01

2.1.5.3.3(d) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	142 Działania na rzecz promowania aktywności zawodowej kobiet oraz zmniejszenia segregacji na rynku pracy za względu na płeć	1 700 000
				146 Wsparcie na rzecz przystosowywania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	6 800 000
				147 Działania zachęcające do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu	4 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	01 Dotacja	12 500 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	12 500 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	01 Przyczynianie się do ekologicznych umiejętności i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	850 000
				05 Niedyskryminacja	2 525 000
				07 Budowanie zdolności partnerów społecznych	425 000
				09 Nie dotyczy	6 150 000
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	2 550 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(d)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	12 500 000

2. 1.5.4 (f) Cel szczegółowy

(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

2.1.5.4.1 (f) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W regionie odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym jest jednym z najwyższych w kraju, jednak wciąż występują dysproporcje wewnątrzregionalne. Wysoki współczynnik odnotowuje się w miastach, natomiast znacznie niższy na terenach wiejskich¹⁶⁵. Problemem jest też zbyt krótki czas opieki oferowany przez niektóre placówki oraz wysokie koszty ponoszone przez rodziców w związku z udziałem ich dzieci w zajęciach dodatkowych¹⁶⁶.

Widoczne jest niedopasowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy. Słabością szkolnictwa w regionie jest kształcenie praktyczne i niewystarczające przygotowanie do zawodu¹⁶⁷. Niezbędne jest podjęcie stałej współpracy szkół, w tym zawodowych, ogólnokształcących, wyższych uczelni, pracodawców, ośrodków B+R i IOB, co pozwoli na bieżąco monitorować potrzeby branżowe i odpowiednio kierunkować kształcenie. Istotne znaczenie ma możliwość korzystania z rozwiązań, jakie oferuje ZSK¹⁶⁸ i stwarzanie warunków do walidacji i certyfikacji nabywanych kwalifikacji.

Konieczne jest wsparcie rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli: umiejętności wykorzystania w procesie edukacji nowoczesnych narzędzi IT, umiejętność tworzenia, wyszukiwania oraz selekcjonowania informacji, netykieta, świadomość zagrożeń w Internecie, cyberbezpieczeństwo.

Dzieci z małych szkół podstawowych, często na obszarach wiejskich, rzadziej podejmują studia wyższe, a ich perspektywy na rynku pracy są gorsze.

¹⁶⁵ Analiza sytuacji (...), op. cit., s. 115.

¹⁶⁶ Ewaluacja działań podejmowanych na rzecz edukacji w ramach EFS i EFRR w województwie opolskim. Raport końcowy, Warszawa, 2017s.45.

¹⁶⁷ Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. (...), op. cit., s. 57.

¹⁶⁸ Zintegrowany System Kwalifikacji – rozwiązanie systemowe mające na celu podniesienie poziomu kapitału ludzkiego w Polsce poprzez opisanie, uporządkowanie i zebranie różnych kwalifikacji w jednym rejestrze, Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji.

Odsetek osób porzucających studia jest bardzo wysoki. W ciągu ostatnich dziesięciu lat liczba studentów zmniejszyła się o 34%, a liczba absolwentów o 41%. Dlatego doradztwem zawodowym powinni być objęci uczniowie wszystkich poziomów nauczania, także uczniów liceów ogólnokształcących stojących przed wyborem programu studiów. Doradztwo zawodowe będzie uwzględniać perspektywę płci przy wyborze zawodu, przeciwdziałać stereotypom płci oraz wspierać promocję kierunków STEM.

W woj. opolskim konieczne jest wsparcie edukacji włączającej, której celem jest zapewnienie dostępu do edukacji oraz zapobieganie ewentualnym nierównościom. Wsparcie dotyczyć będzie uczniów z SPE, w tym m.in.: OzN, przewlekłe chorych, adaptujących się w nowym środowisku (np. z rodzin migrantów czy społeczności romskiej), ale także wybitnie zdolnych. Ze względu na fakt, iż w grupie tej mieszczą się również dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym, będące w sytuacji kryzysowej bądź traumatycznej, mające niepowodzenia edukacyjne np. spowodowane ograniczeniami nauczania w czasie pandemii, realizowane będzie wsparcie z zakresu radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania negatywnym skutkom izolacji społecznej, depresji, zaburzeniom lękowym, samobójstwom czy uzależnieniom behawioralnym.

Możliwe będzie także zapewnienie usług asystenckich dla uczniów, wsparcie psychologiczne, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli oraz upowszechnienie Modelu Dostępnej Szkoły wypracowanego w ramach PO WER.

Wsparcie dla nauczycieli będzie komplementarne do działań podejmowanych na poziomie krajowym.

Edukacja jest ważnym elementem budowania kapitału społecznego, dlatego promowane będą inicjatywy i projekty realizowane w partnerstwie, w tym z organizacjami pozarządowymi (np. szkoła podstawowa z terenów wiejskich ze szkołą miejską, szkoła zawodowa z uczelnią, szkoła ogólnodostępna ze szkołą specjalną). Współpraca ma na celu umożliwienie integracji uczniów, wymianę doświadczeń i dostosowanie szkół do potrzeb uczniów ze SPE.

Planowane typy przedsięwzięć:

Wsparcie wychowania przedszkolnego

1. Tworzenie nowych miejsc wychowania przedszkolnego, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami.
2. Wydłużenie godzin pracy OWP.
3. Rozszerzenie oferty OWP o zajęcia dodatkowe wyrównujące szanse edukacyjne, rozwijające kompetencje kluczowe i transferowalne oraz o zajęcia służące preorientacji zawodowej, w tym dotyczące aktywowania postaw przedsiębiorczych u najmłodszych oraz pobudzające i rozwijające zainteresowania.
4. Indywidualizacja pracy z dziećmi, w tym ze SPE z uwzględnieniem realizacji różnych form edukacji dla rodziców.
5. Doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego.
6. Wsparcie edukacji włączającej.
7. Dostosowanie i wyposażenie/doposażenie OWP z uwzględnieniem potrzeb dzieci ze SPE, w zakresie niezbędnym do realizacji celu projektu (element kompleksowego projektu).
8. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz edukacji przedszkolnej.

Wsparcie kształcenia ogólnego i zawodowego

1. Wsparcie szkół, uczniów i nauczycieli ukierunkowane na podniesienie jakości edukacji, obejmujące: rozwój kompetencji kluczowych, w tym informatycznych, językowych,

społecznych i rozwijających przedsiębiorczość; kompetencji przekrojowych, w tym myślenia krytycznego, kompetencji obywatelskich i innowacyjnych, umiejętności korzystania z mediów, umiejętności społeczno-emocjonalnych.

2. Wyrównywanie szans edukacyjnych dla uczniów, w tym przede wszystkim z grup defaworyzowanych, np. z rodzin o niskim statusie społeczno-ekonomicznym, mieszkających na obszarach zmarginalizowanych i/lub wiejskich, z rodzin migranckich i społeczności romskiej.
3. Wsparcie jakości nauczania przedmiotów ścisłych, m.in. poprzez wykorzystanie metod eksperymentu w edukacji.
4. Indywidualizacja podejścia do ucznia, w tym z niepełnosprawnościami.
5. Wsparcie edukacji włączającej, w tym podnoszenie kompetencji kadr pedagogicznych, bezpośrednie wsparcie uczniów.
6. Działania wspierające wdrażanie *Modelu szkoły ćwiczeń*.
7. Wsparcie działań związanych z edukacją ekologiczną dla uczniów i nauczycieli, w tym wiedza o klimacie i ochronie środowiska, współpraca szkół z pracodawcami w zakresie nowych zielonych zawodów.
8. Realizacja programów pomocy stypendialnej w ramach kształcenia ogólnego i zawodowego dla uczniów uzdolnionych z grup defaworyzowanych, np. z niepełnosprawnościami i z obszarów wiejskich.
9. Doskonalenie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli kształcenia ogólnego oraz nauczycieli zawodu, w tym we współpracy z uczelniami, przedsiębiorcami i pracodawcami.
10. Doradztwo zawodowe w ramach kształcenia ogólnego i zawodowego dla uczniów, nauczycieli oraz osób dorosłych.
11. Coaching i tutoring.
12. Współpraca szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne, jak i zawodowe o charakterze strategicznym i praktycznym z otoczeniem społeczno-gospodarczym, zwłaszcza z pracodawcami, a także uczelniami wyższymi, instytucjami rynku pracy.
13. Kształcenie praktyczne uczniów szkół zawodowych, w tym we współpracy z pracodawcami, tj. organizacja staży, praktyk czy kwalifikacyjnych kursów zawodowych.
14. Wsparcie uczniów szkół ogólnokształcących w zdobywaniu dodatkowych kwalifikacji zawodowych.
15. Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy, w tym z uwzględnieniem elastycznych rozwiązań (np. kształcenie na odległość).
16. Wsparcie kompetencji STEM i STEAM, zwłaszcza u uczennic.
17. Wsparcie rozwijania kompetencji, umiejętności, uzdolnień, zainteresowań uczniów poza edukacją formalną.
18. Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców przeciwdziałające skutkom izolacji, zaburzeniom behawioralnym oraz psychicznym, a także podnoszenie kwalifikacji psychologów, pedagogów, logopedów i doradców zawodowych zatrudnionych w szkołach.
19. Wzmocnienie roli szkoły jako lokalnego centrum integrowania społeczności szkolnej i pozaszkolnej poprzez współpracę kadry placówek, rodziców i uczniów oraz upowszechniania w szkole kultury włączenia.

20. Wspieranie aktywności fizycznej i wiedzy nt. zdrowego trybu życia, w szczególności w odniesieniu do uczniów ze środowisk defaworyzowanych, w tym zajęcia nt. zdrowej diety, higieny cyfrowej, radzenia sobie ze stresem, budowania relacji i kompetencji społecznych oraz zajęcia sportowe, związane z wyrównywaniem szans/nadrabianiem zaległości po pandemii i nauce zdalnej.
21. Dojazdy do szkół dla uczniów szkół ponadpodstawowych z obszarów zmarginalizowanych i o obniżonej mobilności w celu podniesienia dostępu do edukacji wysokiej jakości.
22. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz edukacji.
23. Dostosowanie i wyposażenie/doposażenie bazy dydaktycznej szkół, w tym do nauki praktycznej zawodu oraz do nauczania przedmiotów ścisłych poprzez doświadczenia i eksperymenty, a także sprzęt TIK, w zakresie niezbędnym do realizacji celu projektu, z uwzględnieniem potrzeb uczniów ze SPE (element kompleksowego projektu).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- dzieci w wieku przedszkolnym, rodzice / opiekunowie prawni dzieci w wieku przedszkolnym,
- nowo utworzone i istniejące ośrodki wychowania przedszkolnego,
- uczniowie i słuchacze szkół i placówek systemu oświaty, rodzice / opiekunowie prawni dzieci i młodzieży w wieku szkolnym,
- publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe, szkoły dla dorosłych i placówki systemu oświaty,
- osoby dorosłe zainteresowane z własnej inicjatywy zdobyciem, uzupełnieniem lub podnoszeniem kompetencji lub kwalifikacji w zakresie zawodowym,
- nauczyciele zatrudnieni w ośrodkach wychowania przedszkolnego oraz w szkołach i placówkach systemu oświaty, w tym nauczyciele kształcenia zawodowego, psychologowie, pedagodzy i inna kadra szkół.
- instruktorzy praktycznej nauki zawodu,
- instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego szkół lub placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie zawodowe.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych UE, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Zał. III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- mające na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji oraz eliminowanie barier mentalnych i stereotypów dotyczących dzieci z niepełnosprawnościami,

- zapewniające wsparcie psych.-ped. oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw w celu zwalczania przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- promowanie wdrażania rozwiązań w placówkach edukacyjnych mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji i przemocy ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową, w tym wsparcie nauczycieli,
- zapobiegające dyskryminacji ze względu na płeć, zwalczające stereotypy dotyczące wyboru ścieżek edukacyjnych i zawodowych oraz wspierające wybory dziewcząt w edukacji STEM,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jst (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o UE lub Karcie Praw Podstawowych UE,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dof. klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do KM członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Południowy, Subregion Północny.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (f) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii, z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmacniania konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności

i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki.

Z punktu widzenia wsparcia edukacji działania zaplanowane w FEO 2021-2027 będą uzupełniać się, dążąc do osiągnięcia efektu synergii z interwencją wskazaną w programie Erasmus+, którego celami są m.in.:

- promowanie mobilności edukacyjnej osób i grup, jak również współpracy, włączenia społecznego i równego dostępu, doskonałości, kreatywności i innowacji na szczeblu organizacji i polityki w dziedzinie kształcenia i szkolenia,
- promowanie pozaformalnej i nieformalnej mobilności edukacyjnej i aktywnego uczestnictwa wśród osób młodych, jak również współpracy, jakości, włączenia, kreatywności i innowacji na szczeblu organizacji i polityki w dziedzinie młodzieży.

Ponadto jednym z celów szczegółowych tego programu jest propagowanie uczenia się języków (brak kompetencji językowych jest jedną z głównych barier uczestnictwa w europejskich programach na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży).

Działania podejmowane w cs (f) wpisują się również w Obszar Tematyczny Edukacja Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (f) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Edukacja w Polsce jest przede wszystkim finansowana ze środków publicznych, zadania z nią związane co do zasady nie są prowadzone dla zysku i nie mają charakteru zadań samofinansujących się. Szacuje się, że udział środków publicznych sięga około 89% w przypadku oświaty i około 81-82% w przypadku szkół wyższych oraz wczesnej opieki i edukacji. System oświaty realizuje zadania niezależnie od statusu społecznego i miejsca zamieszkania uczniów, poprzez rozpoznanie potrzeb i predyspozycji, a następnie zapewnienie adekwatnego ich rozwoju, a szkoła powinna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju i przygotować do wypełnienia obowiązków rodzinnych i obywatelskich. Dlatego też źródłem sfinansowania koniecznych wydatków w obszarze edukacji powinny być środki publiczne.

2.1.5.4.2 (f) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	os.	0	13 200
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	os.	6 900	21 700
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCO04	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	os.	500	7 700

CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLEFCO 05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	os.	275	4 500
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCO0 6	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	os.	490	3 750
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFCO0 7	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmiot y	300	750

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów

Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFC R01	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	%	86%	2021	90%	IZ	Wskaźniki referencyjne: PLFC 003 + PLFC 004
CP4	4.f	EFS+	słabiej rozwinięte	PLFC R02	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	%	50%	2021	90%	IZ	Wskaźnik referencyjny: PLFC 006

2.1.5.4.3(f) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(f)	140 Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji	12 856 496

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów na rynku pracy	
				148 Wsparcie na rzecz wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem (z wyłączeniem infrastruktury)	7 197 914
				149 Wsparcie na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego (z wyłączeniem infrastruktury)	13 260 740
				163 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	4 479 462

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(f)	01 Dotacja	37 794 612

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(f)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	37 794 612

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(f)	01 Przyczynianie się do ekologicznych umiejętności i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	2 240 296
				02 Rozwój kompetencji cyfrowych i tworzenie miejsc pracy w sektorze cyfrowym	2 240 296
				05 Niedyskryminacja	9 927 381
				06 Zwalczanie ubóstwa dzieci	1 678 331
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	2 109 314
				09 Nie dotyczy	7 781 015
				10 Działanie podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	11 817 979

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar "Równouprawnienie płci" w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	37 794 612

2.1.5.5 (g) Cel szczegółowy

(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery i wspieranie mobilności zawodowej

2.1.5.5.1 (g) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Potencjał społeczno-gospodarczy i szanse rozwojowe regionu w dużej mierze warunkuje kapitał ludzki. Istotnym czynnikiem wpływającym na jego rozwój jest edukacja permanentna, której obraz w województwie jest niekorzystny. Zainteresowanie mieszkańców regionu kształceniem ustawicznym od lat jest niewielkie i obecnie odsetek osób doskonalących się jest jednym z najniższych w kraju. W 2018 roku tylko 3,7% osób dorosłych w wieku 25-64 lat zadeklarowało uczestnictwo w formalnym lub pozaformalnym kształceniu i szkoleniu się, przy średniej krajowej 5,7%¹⁶⁹. Jednocześnie, zgodnie z prognozami, sytuacja ta nie ulegnie poprawie. Szacuje się, że w 2030 r. miernik aktywności edukacyjnej osób dorosłych w regionie będzie wynosił zaledwie 3,57%¹⁷⁰.

Powyższy problem wynika z niskiej świadomości mieszkańców regionu na temat korzyści płynących z uczenia się przez całe życie, które jest jednym z podstawowych warunków zwiększenia zdolności do zatrudnienia i drogą do rozwoju ścieżki kariery.

Wyniki międzynarodowego badania PIAAC wyraźnie wskazują na niski poziom kompetencji kluczowych Polaków, który dodatkowo jest niższy niż przeciętny poziom umiejętności krajów OECD¹⁷¹. Zgodnie ze statystyką publiczną odsetek osób posiadających podstawowe lub ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe w regionie był jednym z najniższych w kraju i w 2018 r. kształtował się na poziomie 41%, podczas gdy np. w woj. mazowieckim odsetek ten wynosił 54%¹⁷². Szczególną uwagę na ten problem zwracają pracodawcy, co również znajduje potwierdzenie w analizach regionalnych. Wyniki projektu *Badania potrzeb pracodawców w kontekście oferty systemu edukacji na poziomie średnim i wyższym* wskazują, że osoby gotowe podjąć pracę posiadają inne kwalifikacje, niż oczekiwane przez pracodawców. Natomiast nawet, gdy osoby te posiadają

¹⁶⁹ <https://strateg.stat.gov.pl>.

¹⁷⁰ Ekspertyza z realizacji badania pn. *Analiza powiązań społeczno - gospodarczych (...)*, op. cit., s.71.

¹⁷¹ *Umiejętności Polaków – wyniki Międzynarodowego Badania Kompetencji Osób Dorosłych (PIAAC)*, Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa 2013 r., s. 45-62.

¹⁷² <https://strateg.stat.gov.pl>.

odpowiednie kwalifikacje, to często ich poziom jest niewystarczający¹⁷³. Jednocześnie widoczny jest problem braku motywacji wewnętrznej mieszkańców oraz chęci podejmowania działań na rzecz własnego rozwoju.

Zgodnie z CSR na 2019 r. jednym z czynników, który może mieć w przyszłości decydujący wpływ na perspektywę wzrostu gospodarczego jest dobry system kształcenia i szkolenia przez całe życie. Podnoszenie i nabywanie nowych umiejętności i kwalifikacji na szybko zmieniającym się rynku pracy ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia zarówno aktywności ludności, jak i zdolności gospodarki do innowacji¹⁷⁴.

Podobnie, jak w latach 2014-2020, zaplanowane w ramach celu szczegółowego wsparcie, realizowane będzie zgodnie z podejściem popytowym (np. poprzez system bonowy), a zakres nabywanej lub aktualizowanej wiedzy wynikać będzie z indywidualnych potrzeb osób chcących z własnej inicjatywy uczestniczyć w edukacji ustawicznej. Podejmowane działania poprzedzone zostaną analizą rynku pracy w zakresie zapotrzebowania na nowe umiejętności. Powyższe będzie skutkować racjonalnym wyborem oferty edukacyjnej, zgodnej z aktualnymi potrzebami na rynku pracy. Jednocześnie wsparciem zostaną objęte osoby dorosłe będące w najtrudniejszej sytuacji, w tym osoby bezrobotne, nieaktywne zawodowo i z niepełnosprawnościami. Dla dorosłych o najniższych kwalifikacjach przewidziano Ścieżki Poprawy Umiejętności. Ponadto w zakresie kształcenia pozaformalnego w szkołach na obszarach wiejskich powstaną Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji. Planuje się również objąć wsparciem uczestników Uniwersytetów Trzeciego Wieku.

Wsparcie na poziomie regionalnym będzie komplementarne do działań podejmowanych na poziomie krajowym.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie edukacji ustawicznej poprzez realizację:

- usług rozwojowych dla osób, które z własnej inicjatywy chcą podnieść swoje umiejętności/kompetencje/kwalifikacje, w tym form kształcenia w ramach systemu formalnego lub pozaformalnego lub poprzez uczenie się nieformalne, z uwzględnieniem elastycznych rozwiązań (np. kształcenie na odległość) m.in. w zakresie kompetencji kluczowych, kompetencji transferowalnych i wyspecjalizowanych umiejętności twardych, zielonych kompetencji, za pośrednictwem BUR, w szczególności dla osób w niekorzystnej sytuacji, osób posiadających zawody deficytowe w regionie, w tym np.: psychologów, pedagogów oraz obecnych i potencjalnych opiekunów osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w przypadku zawodów medycznych i niemedycznych z zachowaniem komplementarności i demarkacji ze wsparciem oferowanym na poziomie krajowym w FERS oraz KPO),
- podnoszenia kompetencji podstawowych, w tym m.in. kompetencji cyfrowych osób z grup wykluczonych cyfrowo, umożliwiających wdrażanie Ścieżek poprawy umiejętności (Upskilling pathways) dla dorosłych o niskich kwalifikacjach,
- wsparcia procesu walidacji i certyfikacji umiejętności nabytych w ramach edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego,
- lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia osób dorosłych, w tym tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, służących np. aktywizacji osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, w tym osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, nieaktywnych

¹⁷³ *Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do 2020 r. (...)*, op. cit., s. 57.

¹⁷⁴ *Zalecenie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. (...)*, op. cit., s. 4-5.

zawodowo, z terenów wiejskich oraz z niepełnosprawnościami, na przykład: LOWE¹⁷⁵, Uniwersytety Trzeciego Wieku,

- usług doradczych w zakresie wyboru kierunku i rodzaju edukacji w kontekście potrzeb regionalnego lub lokalnego rynku pracy, mentoring, coaching, tutoring.
- 2. Współpraca i partnerstwo między instytucjami edukacyjnymi i partnerami społecznymi, przedsiębiorcami, organizacjami klastrów przemysłowych, IOB, instytucjami badawczymi oraz zajmującymi się innowacjami, a także instytucjami szkoleniowymi/usługodawcami w celu zapewnienia lepszej komunikacji potrzeb rynku pracy oraz promowania uczenia się w miejscu pracy.
- 3. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz edukacji.
- 4. Analizy rynku pracy w zakresie zapotrzebowania na nowe umiejętności.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby od 15 r.ż. uczestniczące z własnej inicjatywy w uczeniu się przez całe życie,
- instytucje edukacyjne, partnerzy społeczni, przedsiębiorcy, organizacje klastrów przemysłowych, instytucje otoczenia biznesu, instytucje badawcze.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,

¹⁷⁵ LOWE, czyli Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji - ośrodki aktywizowania dorosłych i społeczności lokalnej na rzecz rozwoju umiejętności stanowiących podstawę dla uczenia się przez całe życie, w szczególności na obszarach defaworyzowanych.

- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Południowy, Subregion Północny.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz gmin obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (g) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmacniania konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności

i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki.

W programie współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 założono wsparcie konkurencyjności MŚP, które jest komplementarne z działaniami zaplanowanymi w FEO 2021-2027 wzmacniającymi kwalifikacje i kompetencje osób pracujących.

Działania podejmowane w cs (g) wpisują się również w Obszar Tematyczny Edukacja Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (g) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą edukacji ustawicznej, w tym m.in. dla osób 50+, o niskich kwalifikacjach. Beneficjentami w tym przypadku co do zasady nie będą przedsiębiorstwa. Nie będą to przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.5.5.2 (g) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.g	EFS+	slabiej rozwinięte	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	os.	35	280
CP4	4.g	EFS+	slabiej rozwinięte	EECO04	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	os.	0	1 300
CP4	4.g	EFS+	slabiej rozwinięte	EECO05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	os.	500	6 700

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.g	EFS+	slabiej rozwinięte	EECO03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	11 431	2021	7 500	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO02 + EECO05

2.1.5.5.3 (g) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)

CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	151 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	17 628 390
------	------	--------------------	-----	--	------------

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	01 Dotacja	17 628 390

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	17 628 390

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	01 Przyczynianie się do ekologicznych umiejętności i zielonych miejsc oraz zielonej gospodarki	1 662 839
				02 Rozwój kompetencji cyfrowych i tworzenie miejsc pracy w sektorze cyfrowym	3 325 678
				05 Niedyskryminacja	1 962 839
				08 Budowanie zdolności organizacji	881 419

				społeczeństwa obywatelskiego	
				09 Nie dotyczy	4 507 098
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	5 288 517

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar "Równouprawnienie płci" w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	17 628 390

2.1.6 FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE WŁĄCZENIE SPOŁECZNE W OPOLSKIM

- ☒ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.6.1 (h) Cel szczegółowy

(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego, w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

2.1.6.1.1 (h) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pandemia COVID-19 wpływa na zmianę sytuacji ekonomicznej w regionie, która z kolei może przełożyć się na pogłębienie dysproporcji w poziomie życia poszczególnych grup społecznych. 87% osób uważa, że różnice dochodowe w Polsce są zbyt duże, a jako preferowane formy pomocy skierowanej do osób ubogich wskazuje m.in.: pomoc w znalezieniu pracy¹⁷⁶. Przyczyn dyskryminacji doświadczają przede wszystkim osoby chore, z niepełnosprawnościami, mieszkańcy obszarów charakteryzujących się najgorszymi wskaźnikami rozwoju społeczno-gospodarczego i związanymi z tym bezrobociem

i ubóstwem. Niekorzystne uwarunkowania określonych obszarów województwa potwierdza wskaźnik deprivacji lokalnej, który w przypadku niektórych powiatów / gmin spada bardzo powoli, a trend ten może zahamować dodatkowo pandemia COVID-19. Jednocześnie w 2019r. najważniejszymi powodami udzielania pomocy społecznej były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. W 2019 r., podobnie jak rok wcześniej, długotrwale korzystający ze świadczeń pomocy społecznej stanowili prawie 2/3 ogółu klientów (57,9%)¹⁷⁷.

Nieodzwonne staje się więc zintensyfikowanie działań o charakterze aktywizacji społeczno-zawodowej skierowanych zarówno do osób biernych zawodowo, jak i osób dotkniętych wykluczeniem społecznym, zwłaszcza, że te dwie grupy są często tożsame.

W przypadku osób biernych zawodowo działania powinny się koncentrować zwłaszcza na kobietach, których udział w strukturze osób biernych w woj. opolskim w II kwartale 2020 r. wynosił 63,%¹⁷⁸, a więc na podobnym poziomie jak w poprzednich latach. Kobiety napotykają bariery w postaci nieelastycznego czasu pracy, nieatrakcyjnych finansowo i fizycznie miejsc pracy, obciążenia obowiązkami domowymi i opiekuńczymi. Ponadto kobiety bardziej narażone są na społeczno-gospodarcze skutki kryzysu wywołanego COVID-19 ponieważ pracują najczęściej w branżach najbardziej dotkniętych ograniczeniami wywołanymi pandemią (turystyka, hotelarstwo, gastronomia, handel).

¹⁷⁶ Postrzeganie ubóstwa i nierówności dochodowych w Polsce 23.10.2018 r. Wyniki Badania spójności społecznej 2018, GUS, s. 1-5.

¹⁷⁷ Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2019 r., ROPS w Opolu, czerwiec 2020.s. 69-70.

¹⁷⁸ Aktywność Ekonomiczna Ludności w województwie 30.09.2020 r. opolskim w II kwartale 2020 r., Urząd Statystyczny w Opolu, 30.09.2020, s.4.

Interwencje w cs (h) będą realizowane również z wykorzystaniem możliwości, jakie daje ekonomia społeczna. Wsparcie finansowe, powiązane z wyposażeniem w odpowiednie kompetencje i kwalifikacje, daje szansę osobom oddalonym od rynku pracy na założenie przedsiębiorstwa społecznego lub zatrudnienie w takim podmiocie. Działania powinny zostać ukierunkowane również na wsparcie istniejących przedsiębiorstw społecznych, które identyfikują szereg barier w funkcjonowaniu, m.in: niewystarczająca promocja czy problemy z płynnością finansową. Promocja przedsiębiorczości społecznej jest istotna w kontekście obniżającej się liczby ww. podmiotów skorelowanej ze spadkiem wskaźnika PES na 100 tys. ludności, który w 2017 r. w porównaniu z 2016 r. uległ obniżeniu o 4,1 p.p. Działania z zakresu ES realizowane będą przez OWES. Wsparcie finansowe tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych będzie odbywać się z wykorzystaniem stawek jednostkowych. Wsparcie będzie zgodne z ustawą z 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej.

Podmiotami, które zostaną zaangażowane w realizację usług aktywnej integracji są również: ZAZ, WTZ, KIS i CIS. Liczba korzystających z tych miejsc od wielu lat nie zmienia się, w minimalnym stopniu zaspokajając występujące potrzeby (w 2019 r. nieznacznie wzrosła liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług świadczonych w ZAZ i WTZ)¹⁷⁹, stąd konieczne jest wsparcie tworzenia tego typu podmiotów oraz dofinansowanie prowadzonej przez nie reintegracji społeczno-zawodowej.

W aktywizacji zawodowej służącej wejściu na otwarty rynek pracy największą trudność dotyczy osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. W przypadku tych osób zasadnym jest wsparcie oferowane głównie przez ZAZ oraz WTZ, przy czym nie będą one podstawowymi formami wsparcia dla ww. grup. Z analizy barier osób z niepełnosprawnościami w regionie wynika, że przyczynami ich niskiej aktywności zawodowej są: m.in. stan zdrowia, uwarunkowania psychologiczne, niższa produktywność oraz bariery bezpośrednio związane z niepełnosprawnością, bariery po stronie pracodawców, bariery po stronie rodzin osób niepełnosprawnych oraz obawa przed utratą świadczeń i przed dodatkowymi obowiązkami związanymi z pracą niepełnosprawnego członka rodziny.

Warunkiem udzielenia wsparcia w WTZ jest wypracowanie realnej ścieżki przejścia uczestników do ZAZ przez określony czas (1-2 lata) oraz finansowanie konkretnych uczestników warsztatów (wsparcie indywidualne) lub przejście uczestnika do zakładu pracy chronionej lub na otwarty rynek pracy, w tym do przedsiębiorstw społecznych.

Wsparcie w ramach ZAZ może być udzielane przez określony czas (1-2 lata wsparcia dla uczestnika) i z założeniem, że 5-10% uczestników ZAZ wejdzie na otwarty rynek pracy/zarejestruje się w PUP.

Aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami będzie udzielana zgodnie z *Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*¹⁸⁰, co oznacza, że działania koncentrować się będą na promowaniu otwartego rynku pracy dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach Programu nie będzie finansowane wsparcie powodujące segregację społeczną i przestrzenną osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym zwłaszcza z niepełnosprawnościami.

Planowane jest wzmocnienie dialogu społecznego poprzez wsparcie potencjału partnerów społecznych i podmiotów społeczeństwa obywatelskiego. Zgodnie ze zdiagnozowanymi oddolnymi problemami i potrzebami możliwe będą do realizacji działania służące poprawie funkcjonowania tych organizacji, działających w obszarach wskazanych we wszystkich celach szczegółowych niniejszego Programu.

Planowane typy przedsięwzięć:

¹⁷⁹ Ocena zasobów pomocy społecznej (...), op. cit., s.110.

¹⁸⁰ <https://www.gov.pl/web/rodzina/konwencja-o-prawach-osob-niepelnospprawnych>.

1. Wsparcie na rzecz minimalizowania wykluczenia społecznego realizowane poprzez:
 - kompleksowe programy aktywizacji osób biernych zawodowo oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ubóstwem (aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna i zdrowotna),
 - usługi reintegracji społeczno-zawodowej realizowane w ramach CIS, KIS, WTZ, ZAZ, z założeniem wsparcia trwałego systemu aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami,
 - aktywizacja społeczno-zawodowa osób z niepełnosprawnościami (poprzedzona analizą potrzeb) w tym np.: staż, szkolenia, kursy, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, zatrudnienie wspomagane, zatrudnienie przejściowe (dzielenie jednego etatu przez kilku pracowników z niepełnosprawnościami, w zależności od ich możliwości do wykonywania czynności na stanowisku pracy),
 - tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych dla odbiorców usług w podmiotach reintegracyjnych,
 - działania na rzecz zapewnienia osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprawy kompetencji w zakresie spędzania czasu wolnego i rekreacji oraz uczestnictwa w kulturze, jako instrument w celu wzmacniania więzi, realizowany jedynie jako element kompleksowego projektu dot. włączenia społecznego.
2. Wsparcie bezpośrednie przedsiębiorstw społecznych:
 - świadczenie usług wsparcia dla rozwoju ekonomii społecznej dla PES i PS,
 - bezzwrotne wsparcie finansowe na utworzenie i początkowe utrzymanie (12 miesięcy) miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych,
 - usługi wspierające rozwój przedsiębiorstw społecznych realizowane w szczególności za pośrednictwem BUR,
 - wsparcie realizacji indywidualnego procesu reintegracji w przedsiębiorstwach społecznych.
3. Budowanie potencjału partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań w ramach wszystkich obszarów wskazanych w niniejszym Programie.
4. Podnoszenie kwalifikacji kadr ekonomii społecznej, wynikające z regionalnych i lokalnych potrzeb.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko. Działania realizowane będą zgodnie z założeniami KE wynikającymi z Planu działania na rzecz gospodarki społecznej z 9 grudnia 2021 r. oraz KPRES.

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- bierni zawodowo,
- rodziny i społeczności lokalne zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- kadry ekonomii społecznej,
- podmioty ekonomii społecznej i otoczenie sektora podmiotów ekonomii społecznej,
- osoby prawne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne,
- partnerzy społeczni oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego i ich pracownicy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (h) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy.

Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (h) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą integracji społecznej grup najbardziej oddalonych od rynku pracy, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami. W przypadku ekonomii społecznej odbiorcami wsparcia będą osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz przedsiębiorstwa społeczne tworzone przez te osoby. Nie są to podmioty/grupy posiadające potencjał do korzystania z instrumentów finansowych. Beneficjentami w cs (h) co do zasady nie będą przedsiębiorstwa. W tym cs nie będą realizowane przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.6.1.2 (h) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO02 + EECO04	Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie	os.	50	460
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	14	164

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	EECR01	Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	420	2021	37	IZ	Wskaźniki referencyjne : EEC002 +

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
											EEC 004
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	PLHILC R01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	%	60%	2021	80%	IZ	Wskaźniki referencyjne : EEC 002 + EEC 004
CP4	4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	PLHCR 01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	szt.	194	2021	199	IZ	-

2.1.6.1.3 (h) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	138 Wsparcie na rzecz ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych	4 500 000
				163 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej	2 250 000

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				potrzebujących i dzieci	
				170 Zwiększenie zdolności instytucji programu oraz podmiotów związanych z wdrażaniem Funduszy	0
				171 Poprawa współpracy z partnerami w ramach danego państwa członkowskiego i poza nim	3 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	01 Dotacja	9 750 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	9 750 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	01 Przyczynianie się do ekologicznych umiejętności i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	450 000
				05 Niedyskryminacja	2 025 000
				07 Budowanie zdolności partnerów społecznych	600 000
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	2 737 500
				09 Nie dotyczy	2 587 500
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	1 350 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienia płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	9 750 000

2.1.6.2 (i) Cel szczegółowy

(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

2.6.2.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Z uwagi na skokowy wzrost liczby cudzoziemców w regionie, który jest skorelowany z systematycznym rozwojem gospodarczym oraz w kontekście postępującej depopulacji, konieczna staje się realizacja działań mających na celu integrację społeczno-zawodową obywateli państw trzecich. Na koniec marca 2019 r. w woj. opolskim legalnie przebywało ponad 9 tys. cudzoziemców (zwłaszcza obywateli Ukrainy, Bułgarii i Białorusi). Liczba imigrantów zameldowanych na pobyt stały w regionie wynosiła w 2019 r. 1 315 osób (wzrost o 68 osób w porównaniu z 2018 r.). Natomiast liczba imigrantów zameldowanych na pobyt czasowy w 2019 r. wyniosła 6 698 (wzrost o 655 osób w odniesieniu do 2018 r.). W regionie obserwuje się stały wzrost pozwoleń na pracę dla cudzoziemców: 808 w 2013 r., 1 219 w 2015 r., 2 808 w 2016 r. oraz skok aż do 5 807 w 2017 r. (z zastrzeżeniem, że ta sama osoba może uzyskać więcej niż jedno pozwolenie w ciągu roku). Wśród cudzoziemców przeważają obywatele Ukrainy, którzy w regionie stanowią ok. 90% tej grupy.

Agresja zbrojna Federacji Rosyjskiej przeciwko Ukrainie wprowadziła w Europie sytuację wyjątkową, której rozwiązanie wymaga użycia szczególnych środków. Ukrainę od 24 lutego 2022 r. opuściło już ponad 7,2 mln osób¹⁸¹, z czego największa liczba, bo 1,4 mln przybyła do Polski¹⁸². Część z tych osób trafiało i w dalszym ciągu trafia do województwa opolskiego. Na terenie województwa opolskiego wg stanu na 29 września 2022 r. przebywa ok. 31 tys. osób¹⁸³, które opuściły Ukrainę w związku z wybuchem wojny. Samorząd Województwa Opolskiego, głównie dzięki działalności Centrum Integracji Cudzoziemców finansowanemu z Funduszu Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), stał się liderem w realizacji wsparcia na rzecz imigrantów przebywających w regionie. Działania zaproponowane w ramach FEO 2021-2027 będą również stanowiły kontynuację projektu realizowanego w ramach FAMI.

Zgodnie z badaniem pn. *Skłonność cudzoziemców do podejmowania pracy i osiedlania się w województwie opolskim* decyzja o wyborze przez cudzoziemców Opolszczyzny na miejsce pracy i zamieszkania nie jest przypadkowa. Jednym z powodów są zarobki wyższe w regionie, niż w innych częściach Polski oraz zapotrzebowanie na pracowników zgłaszane przez opolskie firmy. W przypadku studentów jednym z powodów podjęcia nauki w regionie są atrakcyjne warunki zaoferowane przez uczelnie. Jednocześnie większość respondentów badania deklaruje chęć kontynuacji pracy w województwie, a nawet osiedlenia się w Opolskiem. Niemniej należy brać pod uwagę, że wskazania dotyczące zamieszkania w woj. opolskim dotyczą w większej mierze rynku pierwotnego¹⁸⁴. Mając na uwadze powyższe, w obliczu problemów demograficznych i kurczących się zasobów rynku pracy Opolszczyzny niezbędne wydaje się wykorzystanie pozytywnego nastawienia cudzoziemców (w tym studentów) do osiedlenia się i podjęcia pracy w naszym regionie. Ważny w tym kontekście jest fakt, że 30% imigrantów w woj. opolskim stanowią osoby młode, w wieku 25-34 lat oraz, iż blisko 1/3 zagranicznych studentów chciałoby się osiedlić w Opolskiem pod warunkiem uzyskania atrakcyjnego zatrudnienia. Jednocześnie jako największy problem utrudniający znalezienie pracy wskazywana jest bariera językowa¹⁸⁵. Słabością społeczności obcokrajowców jest również ich słabe zorganizowanie -

¹⁸¹ Wg stanu na 13 wrzesień 2022 r. - dane zebrane przez ONZ, <https://300gospodarka.pl/news/uchodzczy-z-ukrainy-w-polsce-liczba> (dostęp 30.09.2022 r.).

¹⁸² Wg stanu na 29 września 2022 r. <https://dane.gov.pl/> (dostęp 30.09.2022 r.).

¹⁸³ Ibidem.

¹⁸⁴ *Skłonność cudzoziemców do podejmowania pracy i osiedlania się w województwie opolskim*. Dr S. Kubiciel - Łódzińska Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 2017, s. 113 - 115.

¹⁸⁵ Ibidem.

przedstawiciele innych narodowości nie zrzeszają się w organizacjach mogących artykułować ich potrzeby i reprezentować ich interesy.

Ponadto problemy związane z uzyskaniem pracy i pozwolenia na pobyt nasiliły się w obliczu pandemii COVID-19. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na jeszcze bardziej przedłużające się procedury wydawania zezwoleń oraz podejście pracodawców, którzy w obliczu zbliżającej się recesji mogą ingerować w wysokość wynagrodzenia za pracę, czy też wprowadzać rozwiązania niekorzystne dla pracowników imigrantów. Ponadto imigranci są zatrudnieni często na mniej trwałych umowach (umowach zlecenia lub umowach o pracę na czas oznaczony), które łatwiej jest rozwiązać. Wielu z nich pracuje także nadal w szarej strefie¹⁸⁶.

Zdając sobie sprawę, że bez pracowników z zagranicy, także po tzw. odmrożeniu gospodarki, polski rynek pracy nie ma szans funkcjonować sprawnie i szybko pokonać nadchodzący kryzys oraz mając na uwadze uwarunkowania demograficzne Opolszczyzny, należy jak najbardziej wspierać obywateli państw trzecich poprzez działania na rzecz ich adaptacji w społeczeństwie, poprawy warunków bytowych, aktywizacji zawodowej, a także sprzyjające ich rozwojowi społeczno-kulturowemu. Wsparcie realizowane będzie zgodne z założeniami *Planu działania UE na rzecz integracji i włączenia na lata 2021-2027*¹⁸⁷ oraz z dokumentem pn. *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030* (Priorytet V Integracja cudzoziemców – rozwój usług społecznych dla migrantów oraz wsparcie integracji na rynku pracy). Zaprogramowane wsparcie realizowane będzie z uwzględnieniem indywidualnej ścieżki integracji. W zależności od potrzeb osoby obejmowanej wsparciem, działania oscylować będą wokół wsparcia na rynku pracy, włączenia społecznego czy edukacji. W odniesieniu do tego ostatniego aspektu działania będą dotyczyć m.in. zatrudnienia asystentów edukacji, przygotowania nauczycieli i dostosowania środowiska szkoły do pracy z dziećmi z rodzin migranckich¹⁸⁸.

W ramach Programu nie będzie finansowane wsparcie powodujące segregację społeczną, edukacyjną i przestrzenną osób ze środowisk migracyjnych.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Wsparcie obywateli państw trzecich oraz pracodawców w procesie integracji na rynku pracy.
2. Bezzwrotne wsparcie finansowe na założenie działalności gospodarczej przez obywateli państw trzecich.
3. Wsparcie adaptacyjne, w tym m.in. nauka języka polskiego, wsparcie psychologiczne.
4. Wsparcie rodziny, pomoc dla kobiet z małymi dziećmi.
5. Edukacja dzieci i dorosłych.
6. Inne usługi społeczne niezbędne do zwiększenia integracji grupy docelowej, w tym zwłaszcza dzieci.
7. Kampanie informacyjne (wyłącznie jako element większego projektu).
8. Wsparcie infrastruktury społecznej, w tym mieszkaniowej.
9. Działania na rzecz integracji osób uciekających przed agresją zbrojną z Ukrainy i społeczeństwa przyjmującego.

¹⁸⁶ <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/sytuacja-migrantow-pandemii-stanowisko-rpo-i-komisji-ekspertow-ds-migrantow>.

¹⁸⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0758&from=ES>.

¹⁸⁸ Wsparcie komplementarne z działaniami zaplanowanym w cs (f).

10. Budowanie potencjału instytucjonalnego na rzecz integracji obywateli państw trzecich, w tym w administracji lokalnej oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz obywateli państw trzecich.
11. Wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz obywateli państw trzecich (w tym organizacjami pozarządowymi) działającymi w kraju i w Europie.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- obywatele państw trzecich i ich rodziny, w tym osoby objęte ochroną czasową,
- bezpaństwowcy,
- osoby o nieokreślonym obywatelstwie,
- pracodawcy,
- społeczeństwo przyjmujące,
- podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz obywateli państw trzecich.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami, obywateli państw trzecich, w tym osób przybywających z Ukrainy w związku z agresją Federacji Rosyjskiej na ich kraj,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,

- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (i) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy.

Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027.

Z punktu widzenia wsparcia imigrantów działania zaplanowane w FEO 2021-2027 będą uzupełniać się z interwencją wskazaną w programie Erasmus+, którego celami są zwiększenie dostępności młodzieży do szeroko rozumianej edukacji. Tym samym spowoduje to efekt synergii.

Program ten, podobnie jak FEO 2021-2027 wskazuje na liczne bariery, na które napotykają młodzi ludzie, w tym różnice kulturowe, które mogą stanowić istotny problem w ogólnym uczeniu się, zwłaszcza dla osób ze środowisk migracyjnych lub uchodźczych – w szczególności nowo przybyłych migrantów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (i) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą integracji społecznej obywateli państw trzecich. Beneficjentami w cs (i) co do zasady nie będą przedsiębiorstwa. W tym cs nie będą realizowane przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.6.2.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.i	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO13	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	os.	130	2 100

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.i	EFS+	słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącym i działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	os.	BD	2021	86	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO 13

2.1.6.2.3(i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	156 Działania szczególne na rzecz zwiększenia udziału obywateli państw trzecich w rynku pracy	3 019 440
				157 Działania na rzecz integracji społecznej	335 493

				obywateli państw trzecich	
--	--	--	--	---------------------------	--

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	01 Dotacja	3 354 933

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	3 354 933

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	05 Niedyskryminacja	2 012 960
				06 Zwalcznia ubóstwa dzieci	335 493
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	335 493
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	670 987

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienia płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(i)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	3 354 933

2.1.6.3 (j) Cel szczegółowy

(j) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie

2.1.6.3.1 (j) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Na Opolszczyźnie, według ostatniego spisu powszechnego z 2011 r., przynależność do romskiej mniejszości etnicznej zadeklarowało 1,1 tys. osób (choć sami Romowie podkreślają, że jest ich trzy razy więcej). Romowie należący do grup Polska Roma i Bergitka Roma oraz Kelderasy zamieszkują głównie gminy: Brzeg, Głubczyce, Kędzierzyn-Koźle, Nysa, Opole, Paczków, Prudnik i Strzelce Opolskie. W odróżnieniu od innych społeczności mniejszościowych Romowie są jedyną grupą zagrożoną wykluczeniem społecznym. Wynika to z szeregu czynników społecznych i kulturowych, z których w pierwszej kolejności należy wymienić niski poziom wykształcenia tej grupy, co bezpośrednio wpływa na brak kwalifikacji pożądanых na rynku pracy, a tym samym na sytuację bytową i zdrowotną Romów. Nie bez znaczenia jest tu hermetyczny charakter niektórych tradycyjnych wspólnot romskich, które bronią swojej niezależności¹⁸⁹.

W ramach POWER 2014-2020 w 8. województwach realizowane było wsparcie dla społeczności romskiej w Polsce, którego celem było przełamywanie wykluczenia społecznego tej grupy, lecz które koncentrowało się zasadniczo na aktywizacji zawodowej uczestników. Jednocześnie w kraju realizowany był Program integracji społeczności romskiej na lata 2014-2020, w którym przewidziano szeroki wachlarz form wsparcia w wielu dziedzinach. W obszarze edukacji było to m.in. dofinansowanie zakupu pomocy dydaktycznej, dojazdu, pomoc stypendialna, zatrudnienia asystentów edukacji romskiej, tworzenie świetlic środowiskowych, zajęcia wyrównawcze z języka polskiego, zajęcia integrujące uczniów romskich i nieromskich oraz udział w kulturze. W zakresie przeciwdziałaniu bezrobociu w Programie uwzględniono np. aktywizację zawodową (w tym subsydiowanie zatrudnienia), szkolenia zawodowe oraz rozwój kompetencji społecznych, takich jak gospodarowanie posiadanymi środkami. Jednocześnie, ze względu na ogromne potrzeby społeczności romskiej, środki jakimi dysponowali beneficjenci w ramach przedmiotowego Programu były niewystarczające i istnieje konieczność wypełnienia luki w tym względzie środkami unijnymi¹⁹⁰.

Porównując zakres wsparcia realizowany ze środków unijnych oraz w ramach programu krajowego, zgodnie z opinią zawartą w badaniu ewaluacyjnym dot. projektów skierowanych do społeczności romskiej¹⁹¹, działania skierowane do tej grupy powinny być kompleksowe i nie koncentrować się jedynie na aspekcie zatrudnieniowym. W opinii beneficjentów POWER istnieją dalej duże potrzeby w innych obszarach, szczególnie związanych z edukacją oraz promocją wiedzy na temat kultury romskiej wśród społeczności większościowej¹⁹².

Zgodnie z rekomendacjami wynikającymi z ww. badania do najważniejszych działań, które powinny zostać podjęte w zakresie integracji tej grupy zalicza się: wsparcie edukacji przedszkolnej oraz podstawowej dzieci, których pierwszym językiem nie jest polski, doskonalenie nauczycieli w pracy z takimi dziećmi, rozwijanie kompetencji kluczowych (w szczególności w zakresie posługiwania się językiem polskim), doradztwo edukacyjno-zawodowe, wsparcie asystenta społeczności romskich, wsparcie zakładania działalności gospodarczych. W raporcie z ww. badania podkreślano również

¹⁸⁹ Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. (...), op. cit., s. 4.

¹⁹⁰ Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. (...), op. cit., s. 75.

¹⁹¹ Ocena wsparcia skierowanego do społeczności romskiej w Polsce z PO WER oraz innych programów realizowanych na rzecz Romów. Raport końcowy. Evalu Sp. z o.o. Warszawa, marzec 2019, s. 118.

¹⁹² Ibidem.

konieczność przeciwdziałania negatywnemu podejściu pracodawców do zatrudniania osób ze społeczności romskiej.

Biorąc pod uwagę powyższe, zakłada się, że wsparcie skierowane do tej grupy będzie miało charakter kompleksowy, obejmujący różne dziedziny życia oraz przełamujący stereotypy postrzegania społeczności romskiej.

W ramach planowanych przedsięwzięć szczególna uwaga zostanie poświęcona dzieciom romskim, które szczególnie narażone są na skutki ubóstwa i wykluczenia rodzin tej społeczności. Ich niekorzystna sytuacja w tym zakresie często uwarunkowana jest zarówno problemami całej rodziny, w tym związanymi z dziedziczeniem bezrobocia, uzależnieniem od pomocy społecznej oraz złą sytuacją zdrowotną i socjalną (w tym mieszkaniową), jak i brakiem środków na naukę, kompetencji językowych i negatywnym postrzeganiem dzieci romskich w grupie rówieśniczej¹⁹³. Ponadto dzieci te wciąż są umieszczane w szkołach specjalnych, niewiele z nich osiąga wykształcenie średnie, a jeszcze mniej wyższe (udział dzieci romskich w szkołach specjalnych w 2019 r. wynosił 18,25% i wzrósł w stosunku do wcześniejszego okresu o ok. 8,5 p.p.)¹⁹⁴.

Najmłodsi przedstawiciele tej mniejszości wspierani będą w obszarze edukacji włączającej ale również poprzez takie działania jak tworzenie świetlic środowiskowych czy też zapewnienia asystenta rodziny. Wsparcie dzieci romskich będzie zgodne z Europejskim filarem praw socjalnych, w którym wskazane jest prawo dzieci do edukacji, ochrony przed ubóstwem oraz do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans.

Wsparcie realizowane będzie zgodnie z założeniami Unijnych strategicznych ram dla Romów na rzecz równości, włączenia i uczestnictwa¹⁹⁵ oraz z Programem na rzecz integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030¹⁹⁶. W ramach Programu nie będzie finansowane wsparcie powodujące segregację społeczną, edukacyjną i przestrzenną osób ze społeczności romskiej.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Kompleksowe wsparcie społeczności romskiej, w tym m.in.:
 - poprawa warunków bytowych,
 - aktywizacja społeczno-zawodowa,
 - kampanie świadomościowe, w tym w zakresie przełamywania stereotypów,
 - ochrona i zachowanie tożsamości kulturowej,
 - profilaktyka ochrony zdrowia.
2. Działania na rzecz dzieci romskich, w tym m.in.:
 - wsparcie edukacji przedszkolnej i szkolnej (edukacja włączająca),
 - tworzenie świetlic środowiskowych,
 - asystent rodziny.
3. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do realizacji działań na rzecz społeczności romskiej.

¹⁹³ *Edukacja mniejszości romskiej w Polsce*, Przybyszewska M., Poznań 2014, s. 180-181 i 183.

¹⁹⁴ *Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021–2030*, MSWiA 2020, s.29.

¹⁹⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/ip_20_1813?fbclid=IwAR2vo6b8XfKqDF1-Cg1jKPCNiSnhcsbSjNuBtSLhcXwIAd7RvzZzsWfvqA

¹⁹⁶ <https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/rada-ministrow-uchwalila-nowy-program-integracji-spoecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030>

4. Wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz społeczności romskiej (w tym organizacjami pozarządowymi) działającymi w kraju i w Europie.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- osoby ze społeczności romskiej i osoby z jej otoczenia,
- podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz społeczności romskiej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób ze społeczności romskiej,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (j) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy.

Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027.

Z punktu widzenia wsparcia społeczności romskiej działania zaplanowane w FEO 2021-2027 będą uzupełniać się, z interwencją wskazaną w programie Erasmus+, którego celami są zwiększenie dostępności młodzieży do szeroko rozumianej edukacji. Tym samym spowoduje to efekt synergii.

Program ten, podobnie jak FEO 2021-2027 wskazuje na liczne bariery, na które napotykają młodzi ludzie, w tym różnice kulturowe, które mogą stanowić istotny problem dla osób należących do mniejszości narodowych lub etnicznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (j) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą integracji społecznej osób ze społeczności romskiej. Beneficjentami w cs (j) co do zasady nie będą przedsiębiorstwa. W tym cs nie będą realizowane przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.6.3.2 (j) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.j	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO15	Liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie	os.	30	150

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel Zatrudnienie)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.j	EFS+	słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącym i działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	os.	BD	2021	25	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO015

2.1.6.3.3 (j) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(j)	154 Działania na rzecz poprawy dostępu grup marginalizowanych, takich jak Romowie, do edukacji, zatrudnienia, a także na rzecz wspierania ich włączenia społecznego	500 000
				155 Wsparcie na rzecz organizacji społeczeństwa obywatelskiego zajmujących się społecznościami marginalizowanymi, takimi jak Romowie	500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(j)	01 Dotacja	1 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(j)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	1 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(j)	05 Niedyskryminacja	500 000
				06 Zwalczanie ubóstwa dzieci	100 000
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	100 000
				09 Nie dotyczy	100 000
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	200 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienia płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	stabilizacja i rozwój	(j)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	1 000 000

2.1.6.4 (I) Cel szczegółowy

(I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

2.1.6.4.1 (I) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań:

Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb. Grupami społecznymi podatnymi na wykluczenie społeczne są m.in.: dzieci i młodzież będące w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, dzieci wychowujące się poza rodziną, kobiety samotnie wychowujące dzieci, osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych, osoby z niepełnosprawnościami i osoby w kryzysie bezdomności.

Przyczyn wykluczenia społecznego można dopatrywać najczęściej w braku pracy, nałogach, ubóstwie, zaburzeniach psychicznych, braku akceptacji społecznej i podstawowych dóbr materialnych, w tym zwłaszcza mieszkania. Większość powodów wykluczenia społecznego ma swoje podłoże w środowisku rodzinnym. Rodzina może być fundamentem, podporą oraz źródłem pomocy. Tym samym, posiada ogromny potencjał w kwestii wspierania człowieka między innymi w walce z przyczynami wykluczenia społecznego. Jednak niejednokrotnie mając do czynienia z rodzinami dysfunkcyjnymi, patologicznymi, trudno jest przezwyciężyć pewne schematy, w tym np. problem dziedziczenia biedy i brak akceptacji społecznej.

Z uwagi na powyższe realizowane będą działania w zakresie usług społecznych skierowanych m.in. do rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej. W celu zapewnienia najlepszej formy opieki dla dzieci umieszczonych w tym systemie i urzeczywistnienia zasady deinstytucjonalizacji usług należy stworzyć nowe rodzinne domy dziecka i inne rodzinne formy pieczy zastępczej. Istotne są także działania promujące i rozwijające rodzinną pieczę zastępczą, skutkujące wzrostem liczby rodzin chcących pełnić funkcję rodziny zastępczej, w tym tworzenie warunków do pozyskiwania tych rodzin oraz prowadzenie szkoleń na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnych domów dziecka. Wszelkie działania dotyczące rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej są zgodne z *Europejskim filarem praw socjalnych*, który podkreśla prawo dzieci do ochrony przed ubóstwem oraz do szczególnych środków służących zwiększeniu szans¹⁹⁷.

Ponadto należy zwrócić uwagę na problemy związane z ryzykownym zachowaniem dzieci i młodzieży, w tym zażywaniem alkoholu, tytoniu, środków odurzających, substancji psychotropowych, nowych substancji psychoaktywnych, środków zastępczych. Zagrożenia niosą również: przemoc rówieśnicza, ryzykowne lub wczesne zachowania seksualne, zachowania autodestrukcyjne, uzależnienia behawioralne. W tym zakresie wspierana będzie zwłaszcza młodzież przebywająca w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.

Opierając się na badaniach dotyczących osób bezdomnych można stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat ich liczba nieznacznie spada zarówno na poziomie kraju jak i poszczególnych regionów (w woj. opolskim spis bezdomnych z 2015 r. zidentyfikował 1 080 osób, w 2017 r. - 900, podczas gdy w 2019 - 849). W przypadku tej grupy wciąż jednak nie stosuje się skutecznych działań pozwalających przywrócić te osoby do społeczeństwa, tak aby były w stanie funkcjonować bez pomocy osób trzecich, a docelowo mogły znaleźć i utrzymać zatrudnienie. Równie trudną do zdefiniowania

¹⁹⁷ Dokument wydany przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejską i Komisję Europejską, s. 19.

i zdiagnozowania potrzeb grupą są osoby zagrożone bezdomnością, w tym np. osoby zagrożone przemocą, opuszczające pieczę zastępczą lub zakłady karne. Osoby będące w kryzysie bezdomności to grupa, która doświadcza jednej z najbardziej skrajnych i brutalnych form wykluczenia społecznego stąd ważne jest, aby wsparcie jej oferowane było kompleksowe i zindywidualizowane. Zakłada się, że będzie ono dotyczyć szeregu sfer, począwszy od społecznej, psychologicznej i zawodowej a skończywszy na zdrowotnej, socjalno-bytowej i mieszkaniowej¹⁹⁸ oraz angażować szerokie grono interesariuszy, w tym jednostki samorządu terytorialnego, podmioty ekonomii społecznej, przedsiębiorców oraz same osoby w kryzysie bezdomności i osoby, które już osiągnęły samodzielność życiową.

Działania dotyczące osób będących w kryzysie bezdomności stanowią jeden z pryncypiów *Europejskiego filaru praw socjalnych*, zwłaszcza w kontekście zapewnienia tej grupie dostępu do pomocy mieszkaniowej dobrej jakości oraz integracji społecznej¹⁹⁹.

Szczegóły interwencji w ramach celu szczegółowego (I) są doprecyzowane w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI).

W ramach Programu nie będzie finansowane wsparcie powodujące segregację społeczną i przestrzenną osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Działania w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, w tym m.in.:
 - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo – wychowawcze,
 - wsparcie preadopcyjne i postadopcyjne,
 - wsparcie pieczy zastępczej, w tym wsparcie procesu deinstytucjonalizacji poprzez tworzenie jej rodzinnych form,
 - poprawa dostępu do mieszkań o charakterze wspomagany/treningowym dla osób opuszczających pieczę zastępczą.
2. Usługi dla dzieci i młodzieży wymagających wsparcia, przebywających w rodzinach oraz w różnego rodzaju instytucjach całodobowych (z zastrzeżeniem braku finansowania dla samych placówek świadczących opiekę instytucjonalną).
3. Usługi interwencji kryzysowej oraz w zakresie przeciwdziałania przemocy, w tym przemocy w rodzinie.
4. Działania na rzecz osób będących w kryzysie bezdomności i/lub innych osób doświadczających wykluczenia społecznego, (np. osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych), w tym m.in.: terapia uzależnień, usługi środowiskowe, streetworking, praca socjalna, usługi zdrowotne, mieszkania wspomagane/treningowe, program Najpierw Mieszkanie.
5. Profilaktyka zachowań społecznych dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym, w związku z uzależnieniami, przemocą w rodzinie, negatywnymi skutkami izolacji społecznej, itp.
6. Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci, młodzieży i rodziców zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym grupy wsparcia, wsparcie rówieśnicze.
7. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadry poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych.

¹⁹⁸ *Model Gminny standard wychodzenia z bezdomności*, R. Stenka, P. Olech, Ł. Browarzyk. Gdańsk 2014, s.24.

¹⁹⁹ Dokument wydany przez Parlament Europejski, Radę Unii Europejską i Komisję Europejską, s. 21.

8. Wsparcie infrastruktury poradni/gabinetów psychologiczno-pedagogicznych, w tym mobilnych sal do integracji sensorycznej.
9. Kompleksowa integracja dzieci i młodzieży wymagającej resocjalizacji i reintegracji, w tym przebywającej w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii i specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych.
10. Działania na rzecz zapewnienia osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprawy kompetencji w zakresie spędzania czasu wolnego i rekreacji oraz uczestnictwa w kulturze jako instrument kierowany głównie do dzieci oraz do dzieci z rodzinami i opiekunami w celu wzmacniania więzi, realizowany jedynie jako element kompleksowego projektu dot. włączenia społecznego.
11. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług społecznych.
12. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
13. Wymiana doświadczeń pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób w kryzysie bezdomności (w tym organizacjami pozarządowymi) działającymi w kraju i w Europie.
14. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu poprzez wzmacnianie świadomości w zakresie konieczności oszczędnego korzystania z energii.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- os. zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (nie określone w innych cs) np. uzależnione od substancji psychoaktywnych,
- otoczenie os. zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- os. sprawujące pieczę zastępczą, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- dzieci, młodzież i młodzi dorośli przebywający w pieczy zastępczej i innych placówkach całodobowych o charakterze długoterminowym oraz młodzież opuszczająca te placówki,
- rodziny wychowujące dzieci, przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- os. potrzebujące interwencji kryzysowej i ich otoczenie,
- ofiary przemocy, w tym przemocy w rodzinie i ich otoczenie,
- os. w kryzysie bezdomności i zagrożone wykluczeniem mieszkaniowym i ich otoczenie,
- kadry świadczące usługi społeczne,
- kadra poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz m.in. MOW, MOS, SOWS,
- podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planownego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Południowy, Subregion Północny.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (I) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy.

Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027.

Z punktu widzenia wsparcia dzieci i młodzieży działania zaplanowane w FEO 2021-2027 będą uzupełniać się z interwencją wskazaną w programie Erasmus+, którego celami są m.in.:

- promowanie mobilności edukacyjnej osób i grup, jak również współpracy, włączenia społecznego i równego dostępu, doskonałości, kreatywności i innowacji na szczeblu organizacji i polityki w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
- promowanie pozaformalnej i nieformalnej mobilności edukacyjnej i aktywnego uczestnictwa wśród osób młodych, jak również współpracy, jakości, włączenia, kreatywności i innowacji na szczeblu organizacji i polityki w dziedzinie młodzieży tworząc tym samym efekt synerii.

Program ten, podobnie jak FEO 2021-2027 wskazuje na liczne bariery dzieci i młodzieży w dostępie do edukacji i innych aktywności w tym takie jak:

- ograniczone kompetencje społeczne,
- zachowania antyspołeczne lub wysokiego ryzyka,
- nadużywanie środków odurzających lub alkoholu,
- marginalizacja społeczna,
- sieroctwo lub przebywanie w przeszłości / obecnie w placówce opiekuńczej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (I) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym m.in. dzieci w pieczy zastępczej i osób bezdomnych.

Beneficjentami w tym przypadku będą przede wszystkim JST i organizacje pozarządowe. W tym cs nie będą realizowane przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.6.4.2 (I) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.I	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO01	<i>Całkowita liczba osób objętych wsparciem</i>	os.	268	5 933
CP4	4.I	EFS+	słabiej rozwinięte	PLKLCO 01	<i>Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej</i>	os.	180	5 320

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.1	EFS+	stabilizacja rozwoju	PLHILC R01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	2 070	2021	3 600	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO 01
CP4	4.1	EFS+	stabilizacja rozwoju	PLKLCR 06	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu	szt.	628	2021	380	IZ	-

2.1.6.4.3 (I) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	stabilizacja rozwoju	(I)	159 Działania na rzecz poprawy świadczenia usług w zakresie opieki rodzinnej i środowiskowej	4 800 000
				163 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	18 200 000

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	01 Dotacja	23 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	23 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	01 Przyczynianie się do ekologicznych umiejętności i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	1 150 000
				05 Niedyskryminacja	2 300 000
				06 Zwalczanie ubóstwa dzieci	17 250 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	1 150 000
				09 Nie dotyczy	1 150 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(I)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	23 000 000

2.1.7 FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE USŁUGI SPOŁECZNE I ZDROWOTNE W OPOLSKIM

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.7.1 (k) Cel szczegółowy

(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

2.1.7.1.1 (k) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań:

Zgodnie z priorytetami KE, które zostały przełożone na regionalną koncepcję realizacji wsparcia w obszarze zdrowia, głównymi celami interwencji w tym obszarze będą m.in.: skrócenie okresu hospitalizacji, opieka jednodniowa, czy też rozwój opieki koordynowanej (z uwzględnieniem roli POZ i AOS). Dzięki koncepcyjnemu podejściu do obszaru zdrowia interwencje realizowane w ramach EFS+ i EFRR będą komplementarnie wpisywały się w priorytety w tym obszarze.

Zasadniczym problemem w obszarze zdrowia jest zapewnienie wszystkim obywatelom dostępnych świadczeń w ilości i czasie adekwatnym do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych. Podkreśla to również *Europejski filar praw socjalnych*, zgodnie z którym każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, prewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości. W tym kontekście zarówno na poziomie kraju i regionu są grupy, których dostęp do świadczeń jest znacznie utrudniony. W woj. opolskim do takich grup należą zwłaszcza: osoby o niższych dochodach oraz osoby o ograniczonej mobilności (starsze i z niepełnosprawnościami). Ponadto, zgodnie z *Zaleceniami Rady (UE) w sprawie ustanowienia europejskiej gwarancji dla dzieci*²⁰⁰, usługami zdrowotnymi objęte zostaną w pierwszej kolejności dzieci z rodzin wielodzietnych, dysfunkcyjnych, utrzymujących się z niezarobkowych źródeł²⁰¹ oraz z niepełnosprawnościami, pochodzące ze środowisk migracyjnych, ze społeczności romskiej lub pozbawione opieki rodzicielskiej.

²⁰⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32021H1004>

²⁰¹ „Symulacja mapowania potrzeb zdrowotnych oraz grup defaworyzowanych w województwie opolskim w ramach prac nad projektem programu Fundusze Europejskie dla Opolskiego na lata 2021-2027” dokument opracowany przez Departament Zdrowia i Polityki Społecznej UMWO, lipiec 2022 r.

W związku z powyższym przewiduje się podjęcie szeregu działań zmierzających do poprawy dostępności usług zdrowotnych, w tym z zakresu deinstytucjonalizacji (DI) opieki, zwiększenia roli POZ i AOS oraz zasobów kadry medycznej.

Działania skierowane do POZ i AOS powinny zostać ukierunkowane na zwiększenie zakresu i jakości realizowanych usług. Wg danych GUS z 2017 r. placówki świadczące ambulatoryjną opiekę zdrowotną (w tym POZ) nie są wystarczająco przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.²⁰²

W przypadku osób starszych i z niepełnosprawnościami, w tym zamieszkujących tereny wiejskie, zwiększenie dostępu do usług zdrowotnych możliwe będzie dzięki rozwojowi m.in. usług świadczonych drogą elektroniczną oraz komplementarnych usług społecznych takich jak usługi dowozu w celu zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych.

Aby zniwelować problem niedoboru kadry medycznej realizowane będą działania ukierunkowane na zatrzymanie w regionie/pozyskanie pracowników spoza regionu w postaci tzw. systemu zachęt obejmującego m.in.: dodatek mieszkaniowy, refundację kosztów przeprowadzki, udziału w konferencjach, staże itp. W pierwszej kolejności wspierane będzie zwiększanie zasobów kadrowych na obszarach z największymi deficytami.

Szybkie tempo życia i związany z nim stres powodują problemy ze zdrowiem psychicznym, którego efektami są depresje, zaburzenia lękowe, uzależnienia itp. Mając na uwadze zasadę DI, wsparcie skierowane zostanie m.in. na rozwój usług dla osób dorosłych w Centrach Zdrowia Psychicznego (CZP).

Na podstawie m.in. Map Potrzeb Zdrowotnych zostanie dokonana analiza w zakresie chorób będących największym problemem w regionie, uwzględniająca główne przyczyny zgonów. Programy profilaktyczne i inne usługi zdrowotne, w tym świadczone w CZP, będą wdrażane przy zapewnieniu m.in.: dostępności i udziału dla osób w szczególnie trudnej sytuacji, adresowania „białych plam” w dostępie do usług, promowania koordynacji opieki zdrowotnej, integracji działań z inwestycjami EFRR, a także koordynacji usług zdrowotnych i społecznych. Programy profilaktyczne i usługi zdrowotne co do zasady nie będą obejmować leczenia i zabiegów medycznych innych, niż na potrzeby diagnostyki, gdyż leczenie powinno być finansowane ze środków krajowych. Wyjątek stanowi opieka długoterminowa w ramach której jako wsparcie uzupełniające możliwe jest finansowanie leczenia.

Aby przeciwdziałać wykluczeniu społ. istotna jest poprawa dostępu do usług społecznych i zdrowotnych. Starzejące się społ. powoduje zwiększenie zapotrzebowania na świadczenia w zakresie opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Wsparcie to nastąpi poprzez rozwój form opieki w najbliższym otoczeniu osób starszych i zostanie ukierunkowane na rozwój działań zwiększających dostępność do opieki środowiskowej w miejscu zamieszkania. W przypadku konieczności wynikającej ze stanu zdrowia możliwe będzie wspieranie opieki długoterm., paliatywnej oraz hospicyjnej zgodnie z zasadą DI. Podejmowane działania wpisują się w założenia *Europejskiego filaru praw socjalnych*: każdy ma prawo do przystępnych cenowo i dobrej jakości usług opieki długoterm., w szczególności opieki w domu i usług środowiskowych.

W regionie wspierane będzie również tworzenie Centrów Usług Społecznych (CUS)²⁰³ oraz rozwój dostarczanych przez nie usług. W ramach CUS realizowane będą działania mające na celu zaspokajanie potrzeb wspólnoty samorządowej, które świadczone będą w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin oraz grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

²⁰² Raport „Podstawowa opieka zdrowotna w Polsce – diagnoza i projekty zmian”, Instytut Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie, luty 2019 r., str. 53.

²⁰³ Raport Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (Departament Pomocy i Integracji Społecznej) *Informacja z działalności Centrów Usług Społecznych*: <https://www.gov.pl/web/rodzina/publikacje-dotyczace-cus>

Szczegóły interwencji w ramach celu szczegółowego (k) są doprecyzowane w Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI).

Wsparcie dotyczące usług zdrowotnych w regionie będzie realizowane na zasadach i w zakresie zgodnym z dokumentem pn. *Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030* wraz z załącznikami dotyczącymi deinstytucjonalizacji opieki długoterminowej i opieki psychiatrycznej²⁰⁴, a także Mapami Potrzeb oraz Wojewódzkim Planem Transformacji²⁰⁵.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Realizacja profilaktyki i zabiegów medycznych na potrzeby diagnostyki w ramach regionalnych programów zdrowotnych w zakresie chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu.
2. Rozwój usług środowiskowych w CZP i innych formach środowiskowego wsparcia psychicznego dla dorosłych.
3. Opieka długoterminowa oraz paliatywna i hospicyjna osób starszych i z niepełnosprawnościami w formie zdeinstytucjonalizowanej, w tym m.in.:
 - rehabilitacja medyczna²⁰⁶
 - usługi społeczne (np. usługi opiekuńcze i asystenckie)
 - wsparcie psychologiczne i wytchnieniowe dla opiekunów
 - świadczenia terapeutyczne
 - kontynuacja leczenia farmakologicznego i dietetycznego
 - długotrwała opieka pielęgnarska
 - usługi zdrowotne świadczone w Dziennych Domach Opieki Medycznej.
4. Poprawa ogólnej wydajności usług medycznych świadczonych w placówkach ochrony zdrowia, w tym w POZ/AOS (m.in. w zakresie wdrażania standardów dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, zatrudnienie koordynatora zdrowia).
5. Wsparcie personelu/kadr systemu ochrony zdrowia poprzez m.in. system zachęt.
6. Poprawa dostępu do usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych poprzez wdrożenie usług teleopieki/telemedycyny.
7. Usługi dowozu dla osób o ograniczonej mobilności m.in. w celu zapewnienia podstawowych potrzeb życiowych (door to door), jako element działań na rzecz rozwoju usług społecznych lub zdrowotnych.
8. Poprawa dostępu do mieszkań o charakterze wspomagającym/treningowym, mieszkań z usługami/ ze wsparciem dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
9. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług społecznych w społeczności lokalnej, w tym w szczególności dla pracowników opieki długoterminowej.
10. Wsparcie procesu DI placówek całodobowych, polegające na realizowaniu (w oparciu o posiadane zasoby) działań poza dotychczasowymi zadaniami, w tym m.in.: form wsparcia dziennego, środowiskowego, mieszkalnictwa wspomaganego oraz uzyskanie i zmiana kompetencji pracowników.

²⁰⁴ <https://www.gov.pl/attachment/4a9bd160-e052-4a52-8fd4-b7c546d556f8>

²⁰⁵ <https://www.gov.pl/web/uw-opolski/obwieszczenie-planu-transformacji-wojewodztwa-opolskiego>.

²⁰⁶ Wsparcie kierowane do osób znajdujących się w trudnej sytuacji społeczno – ekonomicznej.

11. Tworzenie i rozwijanie Centrów Usług Społecznych (CUS), jako element działań na rzecz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych.
12. Budowanie potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego do świadczenia usług społ. i zdrowotnych.
13. Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu poprzez wzmacnianie świadomości w zakresie konieczności oszczędnego korzystania z energii.
14. Działania wspierające aktywność edukacyjną, społeczną i kulturalną umożliwiające pozostanie w społeczności lokalnej.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- mieszkańcy regionu, w tym w pierwszej kolejności z opisanych powyżej grup defaworyzowanych oraz mieszkańcy obszarów zmarginalizowanych tzw. „białych plam”,
- personel / kadry systemu ochrony zdrowia,
- pracownicy/ przedstawiciele podmiotów ekonomii społecznej,
- osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- personel / kadry świadczące usługi społeczne, w tym przede wszystkim opiekę długoterminową.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- zapewniające wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,
- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,

- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planownego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki, Subregion Południowy, Subregion Północny.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (k) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027.

Z punktu widzenia ochrony zdrowia wsparcie zaplanowane w FEO 2021-2027 będzie uzupełniać się z interwencją wskazaną w programie współpracy transgranicznej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w ramach którego zaplanowano opracowanie wspólnych standardów i ustanowienie zrównoważonych, integracyjnych i godnych zaufania cyfrowych usług publicznych w regionie Morza Bałtyckiego, w tym poprzez pilotaż interoperacyjnych usług publicznych, np. testowanie i opracowywanie nowych modeli opieki zdrowotnej opartych na danych, umożliwiających bardziej partycypacyjne i zindywidualizowane podejście. Wzajemne oddziaływanie interwencji wzmocni jej skuteczność i pozwoli na osiągnięcie efektu synergii.

Działania podejmowane w cs (k) wpisują się również w Obszar Tematyczny Zdrowie Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (k) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz usług zdrowotnych. W tym przypadku beneficjentami będą podmioty lecznicze udzielające świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych. Wsparcie mieszkańców regionu w zakresie usług medycznych świadczonych w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia udzielane jest przez ww. podmioty na podstawie kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia, co przemawia za

racjonalnością dotacyjnego wsparcia beneficjentów (świadczenie usług medycznych opłacanych przez NFZ jest bezpłatne i nie generuje przychodów). W tym cs nie będą realizowane przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.7.1.2 (k) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLKCOO 2	Liczba osób objętych programem polityki zdrowotnej	os.	180	45 000
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLKCOO 1	Liczba podmiotów wykonujących działalność leczniczą objętych w projekcie wsparciem w zakresie poprawy dostępności zgodnie ze standardem dostępności	podmiot y	15	97
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLKLCO 02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	os.	1 100	11 380
CP4	4.k	EFS+	słabiej rozwinięte	PLDKCO 01	Liczba wdrożonych programów polityki zdrowotnej	szt.	3	3

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCRO 1	Liczba podmiotów wykonujących działalność leczniczą, które poprawiły dostępność zgodnie ze standardem dostępności	podmiot y	bd	nd	92	IZ	Wskaźnik referencyjny: PLKC 001

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLCR 02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	szt.	1 550	2021	170	IZ	-

2.1.7.1.3 (k) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	158 Działania w celu zwiększenia równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości trwałych i przystępnych cenowo usług	20 071 383
				159 Działania na rzecz poprawy świadczenia usług w zakresie opieki rodzinnej i środowiskowej	7 526 768
				161 Działania na rzecz poprawy dostępu do opieki długoterminowej (z wyłączeniem infrastruktury)	22 580 305

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)

CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	01 Dotacja	50 178 456
------	------	--------------------	-----	------------	------------

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	50 178 456

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	01 Przyczynianie się do ekologicznych umiejętności i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	1 555 215
				05 Niedyskryminacja	8 075 980
				06 Zwalczanie ubóstwa dzieci	3 869 434
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	2 230 214
				09 Nie dotyczy	34 447 613

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(k)	02 Projekty uwzględniające kwestię	50 178 456

				równouprawnienia płci	
--	--	--	--	--------------------------	--

2.1.8 EUROPEJSKI BUDŻET DLA SPOŁECZEŃSTWA OPOLSKIEGO

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.8.1 (...) Cel szczegółowy

(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej wspieranie mobilności zawodowej

(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

2.1.8.1.1 (...) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Refleksja nad osiągniętymi rezultatami w ramach perspektywy finansowej 2014-2020 daje impuls do kontynuacji podejmowanych dotychczas w regionie rozwiązań dopasowanych do jego uwarunkowań rozwojowych. Przez ostatnie lata w woj. opolskim skutecznie inwestowano w mieszkańców regionu, kapitał ludzki stanowi bowiem niezbędną i najważniejszą wartość przyczyniającą się do zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Dlatego też Samorząd Województwa Opolskiego w ramach RPO WO 2014-2020 podjął decyzję o realizacji projektu pilotażowego pn. Europejski Budżet Obywatelski (EBO). Wówczas działania podejmowane w ramach tego projektu skupiały się wyłącznie na wsparciu kształcenia ustawicznego. Pogłębiona analiza efektów projektu dała podstawę sądzić, że należy nie tylko kontynuować wsparcie, ale co więcej, rozszerzyć je na inne sfery życia mieszkańców regionu.

Pandemia COVID-19 mocno doświadczyła zwłaszcza osoby młode, stąd KE ogłosiła rok 2022 Europejskim Rokiem Młodzieży. Mając na uwadze powyższe oraz aby wesprzeć i zaangażować młodych ludzi w regionie podjęto decyzję o realizacji inicjatywy dedykowanej tej grupie tj. Europejskiego Młodzieżowego Budżetu Obywatelskiego (EMBO). Młodzi ludzie są inicjatorami przemian, stąd przyjmuje się, że uwzględnianie ich priorytetów w procesie kształtowania polityki oraz organizowanie działań skierowanych wyłącznie do nich przyniesie pozytywną zmianę w regionie.

Celem EMBO jest więc wzmocnienie głosu młodych ludzi w województwie opolskim. Inicjatywa ta stanowi doskonałą okazję do wyeksponowania ich potrzeb i obaw, a także wpisuje się w ideę Gwarancji dla Młodzieży, zwłaszcza w kontekście kształcenia ustawicznego.

Bazując na wypracowanym w perspektywie finansowej 2014-2020 modelu wsparcia EBO realizowany będzie w procedurze niekonkurencyjnej. Będzie on miał charakter inicjatywy oddolnej, służącej wzmocnieniu dialogu społecznego, ze znaczącym zaangażowaniem zarówno organizacji społeczeństwa obywatelskiego jak i samych mieszkańców województwa opolskiego. Realizacja projektu stanowić będzie odpowiedź na zdiagnozowane oddolnie problemy i wpływać na poprawę jakości życia w regionie. Wpłynie również na zwiększenie zaangażowania obywateli - dzięki uwzględnieniu głosowania mieszkańców w procesie wyboru przedsięwzięć, inicjatywa ta będzie narzędziem o natężeniu silnie partycypacyjnym. Partycypacja mieszkańców Opolszczyzny w realizację projektów wpłynie zarówno na wzrost zainteresowania funduszami europejskimi, ich widoczność i transparentność, jak również na zwiększenie wiedzy w zakresie korzyści z uczestnictwa w projektach współfinansowanych z funduszy strukturalnych.

EBO wdrażane będzie zgodnie z zasadami horyzontalnymi przyjętymi w ramach polityki spójności ze znaczącym udziałem Komitetu Monitorującego, który będzie zatwierdzać zarówno kryteria wyboru projektu niekonkurencyjnego, jak i kryteria wyboru zadań wybranych do realizacji. Inicjatywa ta będzie obejmować szeroki wachlarz działań możliwych do realizacji, co stanowi odpowiedź na wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym czy też zjawiskami demograficznymi zachodzącymi w regionie. Ponadto działania te będą mieć charakter wdrożeniowy, a nie koncepcyjny polegający na opracowaniu i testowaniu innowacyjnego rozwiązania.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. W ramach EBO wdrażane będą inicjatywy z zakresu merytorycznego celu szczegółowego (g).
Ewentualne szczegółowe warunki realizacji wsparcia opisane w ramach ww. celu szczegółowego w Programie oraz w Wytycznych krajowych dot. realizacji projektów w ramach EFS+, jeśli znajdą swoje zastosowanie, zostaną przełożone na kryteria wyboru zadań, przyjmowane przez KM FEO 2021-2027.
2. W ramach EMBO w celu promocji i wsparcia aktywności obywatelskiej, w tym wsparcia grup nieformalnych regionalne organizacje pozarządowe wdrażać będą autorskie inicjatywy młodzieży w ramach cs (h).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy województwa opolskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Załącznika III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Zasady horyzontalne będą przestrzegane na wszystkich etapach realizacji Programu.

Planowane działania na rzecz zwalczania wszelkich form dyskryminacji oraz promowania równości szans:

- mające na celu zrozumienie praw i potrzeb osób zagrożonych dyskryminacją, np. osób z niepełnosprawnościami,
- mające na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji oraz eliminowanie barier mentalnych i stereotypów dotyczących dzieci z niepełnosprawnościami, zapewniające

wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz pomoc prawną dla osób doświadczających przemocy,

- wsparcie inicjatyw mających na celu zwalczanie przestępstw, mowy nienawiści, przemocy i szkodliwych praktyk, wykorzystujące ekspresję kulturową w celu zwalczania dyskryminacji,
- formułowanie kryteriów wyboru projektów wskazujących na odmowę dofinansowania dla beneficjenta, będącego jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, np. podjęła uchwałę budzącą obawy co do jej zgodności z podstawowymi wartościami określonymi w art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej lub Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
- tworzenie metodologii oceny kryterium wyboru projektów zgodnych z horyzontalną zasadą niedyskryminacji,
- zawarcie w umowach o dofinansowanie klauzuli zakazującej jakiejkolwiek dyskryminacji w korzystaniu ze wsparcia przez odbiorców ostatecznych,
- włączenie do Komitetu Monitorującego członków organizacji pozarządowych oraz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych,
- szkolenia dla pracowników IZ oraz beneficjentów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w ramach Priorytetu 8 będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych.

Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czecho-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmacniania konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki. Wzajemne oddziaływanie interwencji wzmocni jej skuteczność i pozwoli na osiągnięcie efektu synergii.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Priorytetu 8 nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą zadań publicznych realizowanych w obszarze edukacji, włączenia społecznego przez organizacje pozarządowe, które nie mają potencjału do korzystania z instrumentów finansowych. W tym Priorytecie nie będą realizowane przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.8.1.2 (...) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost” lub obszar)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.g 4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	FEOP81	Liczba osób objętych wsparciem w programie w ramach Europejskiego Budżetu Obywatelskiego	os.	410	1 500
CP4	4.g 4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	FEOP82	Liczba inicjatyw realizowanych w ramach Europejskiego Budżetu Obywatelskiego	szt.	16	20

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost” lub obszar)	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.g 4.h	EFS+	słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	nd	nd	900	IZ	Wskaźnik referencyjny: FEOP81

2.1.8.1.3 (...) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	151 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	2 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	01 Dotacja	2 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	2 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	05 Niedyskryminacja	400 000
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	400 000
				09 Nie dotyczy	800 000
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	400 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(g)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawniania płci	2 000 000

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	163 Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	250 000
				171 Poprawa współpracy z partnerami w ramach danego państwa członkowskiego i poza nim	750 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	01 Dotacja	1 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	1 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – dodatkowe tematy EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	05 Niedyskryminacja	200 000
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	200 000
				09 Nie dotyczy	400 000
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	200 000

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	słabiej rozwinięte	(h)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawniania płci	1 000 000

2.1.9 FUNDUSZE EUROPEJSKIE WSPIERAJĄCE INWESTYCJE SPOŁECZNE W OPOLSKIM

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. M) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. L) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. B) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. A) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.9.1 (iii) EFRR Cel szczegółowy

(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

2.1.9.1.1 (iii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zmiany zachodzące w strukturze populacji regionu, w tym zwłaszcza postępujące starzenie się społeczeństwa wymuszają intensyfikację działań w zakresie zwiększenia zarówno dostępu do usług społecznych, jak i niezbędnej infrastruktury zapewniającej efektywną ich realizację. Jednocześnie należy dążyć do zmiany w podejściu do zapewnienia opieki osobom starszym i z niepełnosprawnościami, tak aby w jak największej mierze świadczona ona była w społeczności lokalnej, ze stopniowym ograniczeniem opieki instytucjonalnej. Jest to niezbędne biorąc pod uwagę, iż woj. opolskie utrzymuje pierwszą pozycję w Polsce pod względem liczby miejsc w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej w relacji do liczby mieszkańców. Region wyróżnia także najwyższy w kraju wskaźnik liczby miejsc w domach społecznych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie oraz przewlekle chorych psychicznie²⁰⁷.

Alternatywą dla opieki świadczonej w domach pomocy społecznej są np. dzienne domy pomocy społecznej, dzienne domy pobytu, rodzinne domy pomocy oraz mieszkania treningowe i wspomagane. Pomimo wzrostu miejsc powstałych w ramach dziennych domów pomocy społecznej i mieszkań chronionych w perspektywie finansowej 2014-2020 (w 2020 r. liczba miejsc w mieszkaniach chronionych w woj. opolskim wyniosła 235, co jest o 26% więcej, niż w 2019 r. oraz o 93% więcej, niż w 2017 r.) w dalszym ciągu odnotowuje się tu duże potrzeby. Zapotrzebowanie na szeroko rozumianą infrastrukturę mieszkaniową (nie tylko dla wspomnianych powyżej grup) jest ogromne – w 2021 r. na mieszkania socjalne oczekiwały 1419 osób/rodzin²⁰⁸. Wsparcie mieszkalnictwa socjalnego opierać się będzie na mapowaniu potrzeb, uwzględniającym stopień zagrożenia ubóstwem określony na podstawie liczby: zarejestrowanych bezrobotnych, osób w rodzinach otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa, osób w rodzinach niepełnych, objętych pomocą społeczną oraz osób w rodzinach wielodzietnych, objętych pomocą społeczną. Powyższe inwestycje są niezbędne również w kontekście poprawy dostępności do usług zaplanowanych w cs (k).

Osoby z niepełnosprawnościami zdolne do pracy powinny być aktywizowane również w ramach warsztatów terapii zajęciowej (WTZ) oraz zakładów aktywności zawodowej (ZAZ).

²⁰⁷ Ocena zasobów pomocy społecznej (...), op. cit., s. 84 - 85.

²⁰⁸ Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2021 r. ROPS, Opole, czerwiec 2022, s. 26.

W regionie wciąż niezadowalająca jest liczba miejsc w ramach ww. podmiotów, a barierami w tym przypadku jest zarówno ich liczba, jak i niedoinwestowanie funkcjonujących w regionie placówek. W ostatnich dwóch latach w woj. opolskim powstały 3 nowe zakłady aktywności zawodowej i tym samym ich liczba w regionie to 5 placówek, podczas gdy docelowo dostęp do tych placówek powinien być zapewniony w każdym powiecie. Wsparcie ww. podmiotów będzie komplementarne z interwencjami zaplanowanymi w cs (h).

Wsparcie dla ZAZ oraz WTZ będzie mieć charakter warunkowy, tj. będzie możliwe tylko o ile placówka otrzyma wsparcie z EFS+ zgodnie z warunkami wskazanymi w cs (h) oraz gdy będzie wynikało z regionalnej strategii DI.

Centra usług społecznych (CUS) to nowa jednostka organizacyjna gminy i nowa instytucja lokalnej polityki społecznej, która ma służyć rozwojowi i integracji usług społecznych organizowanych i świadczonych na poziomie lokalnym. Centra usług społecznych mają być także źródłem, w którym każdy mieszkaniec otrzyma wsparcie w sposób zindywidualizowany (usługi „szyte na miarę”). Tym samym, komplementarnie do działań podejmowanych w ramach EFS+ w cs (k) środki ukierunkowane zostaną na inwestycje niezbędne do utworzenia tego typu podmiotów. Podczas realizacji przedsięwzięć w tym zakresie wykorzystane zostaną doświadczenia z realizacji pilotażowych projektów w ramach wsparcia CUS-ów z POWER 2014-2020.

W ramach EFS+ w cs (l) realizowane będzie wsparcie dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej oraz młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą. Wsparcie to nierzadko wymaga inwestycji w infrastrukturę zapewniającą realizację usług społecznych skierowanych do dzieci i młodzieży. Jest to o tyle istotne, iż w 2020 r. w regionie, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, a więc pieczy instytucjonalnej, przebywało ok. 500 dzieci (w 2019 r. tą formą opieki objętych było 510 dzieci)²⁰⁹. Ogromne potrzeby identyfikuje się również w przypadku młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą, która często nie otrzymuje wystarczającej pomocy na usamodzielnienie się i tym samym jest zagrożona np. bezdomnością (np. w regionie w 2019 r. pieczę zastępczą oraz inne ośrodki wsparcia, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej opuściło 179 osób, podczas, gdy w woj. funkcjonowało tylko 40 miejsc w mieszkaniach chronionych²¹⁰). W cs (iii) proponuje się realizację inwestycji w mieszkania treningowe/ wspomagane stanowiące odpowiedź na zidentyfikowane problemy ww. grupy.

Zgodnie z wynikami międzynarodowego projektu HOME-EU²¹¹ programy Housing First (Najpierw mieszkanie) są bardziej skuteczne w skracaniu czasu pobytu w bezdomności, niż tradycyjne usługi „schodkowe”²¹². Mając na uwadze powyższe, a także postulat *Europejskiego filaru praw socjalnych* zapewnienia osobom potrzebującym dostępu do pomocy mieszkaniowej dobrej jakości, zakłada się realizację tego rodzaju inwestycji w ramach cs (iii). Inwestycje w szeroko rozumiane mieszkalnictwo będzie komplementarne ze wsparciem osób bezdomnych oraz innych grup zmarginalizowanych zaplanowanym np. w cs (l).

Planowane interwencje w zakresie infrastruktury społecznej oparte są na mapowaniu potrzeb w regionie. Z powyższego wynika, iż priorytetami IZ są deinstytucjonalizacja opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami oraz pieczy zastępczej, a także mieszkalnictwo dla osób z grup defaworyzowanych.

²⁰⁹ Ocena zasobów pomocy społecznej (...), op. cit., s. 79.

²¹⁰ Ibidem, s. 82 i 94.

²¹¹ Szerokim celem projektu jest dogłębne i wszechstronne zrozumienie postaw decydentów europejskich wobec zjawiska nierówności społecznych, jak postrzegają to zjawisko, w jakim zakresie je tolerują i w jaki sposób konfrontują się z występującymi nierównościami.

²¹² Model wsparcia drabinkowy, inaczej linearny to podejście do rozwiązywania bezdomności, w którym możliwość stopniowego podwyższania standardu mieszkaniowego – od noclegowni przez schronisko i mieszkanie wspierane/przejściowe – jest filarem systemu mającego motywować do wychodzenia z bezdomności i doprowadzić ostatecznie do jej zakończenia.

Realizowane w ramach programu inwestycje w obiekty mieszkalne nie mogą przyczyniać się do segregacji przestrzennej grup marginalizowanych. Wsparcie lokale nie powinny być zapewniane na obszarach odizolowanych od społeczności lokalnej i słabo skomunikowanej.

Decyzje o udzieleniu wsparcia powinny być poprzedzone analizą dostępnych form świadczenia usług (tj. instytucjonalne, środowiskowe i w rodzinie) oraz uwzględniać indywidualne potrzeby jednostek, które będą odbiorcami usług (w tym preferowane przez nich opcje opieki, z uwzględnieniem opcji zgodnych z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych). Jeśli opcje preferowane przez odbiorców usług nie są dostępne, priorytetem powinno być ich zapewnienie.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie podmiotów świadczących usługi społeczne dla osób starszych i z niepełnosprawnościami (dienne domy pomocy społecznej, dzienne domy pobytu, rodzinne domy pomocy, mieszkania treningowe i wspomagane).
2. Inwestycje w infrastrukturę społeczną powiązaną z procesem integracji społeczno-zawodowej, w tym m.in. WTZ oraz ZAZ.
3. Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie CUS wspierające rozwój usług społecznych celem komplementarności interwencji z EFS+.
4. Rozwój infrastruktury dla usług zdeinstytucjonalizowanych.
5. Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie podmiotów świadczących rodzicielstwo zastępcze zawodowe, w tym rodzinnych domów dziecka.
6. Inwestycje w mieszkania treningowe/wspomagane dla młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą i inne placówki o charakterze opiekuńczo-wychowawczym.
7. Przekształcenie ośrodków wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz innych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w zasób mieszkaniowy.
8. Inwestycje w infrastrukturę mieszkalną, w tym lokale w ramach najmu socjalnego (np. oferowane przez społeczne agencje najmu), przeznaczoną zwłaszcza dla osób bezdomnych, rodzin w kryzysie (objętych interwencją kryzysową) oraz osób ze społeczności romskiej.
9. Inwestycje w infrastrukturę służącą m.in. wzmacnianiu potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz realizacji usług społecznych, w tym z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom (Opolski Inkubator Społeczny).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko. W ramach Programu nie będzie finansowana infrastruktura placówek świadczących usługi w formie instytucjonalnej oraz powodująca segregację społeczną i przestrzenną grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Wsparcie OZN będzie udzielane zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym i otoczenie osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym zwłaszcza:
 - dzieci z rodzin przeżywających trudności wychowawcze i pozbawione opieki rodzicielskiej,
 - osoby opuszczające pieczę zastępczą,
 - rodziny objęte interwencją kryzysową,
 - osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
 - osoby bezdomne i zagrożone bezdomnością,
 - osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród współpracowników i społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Interwencja przyczyni się do zwiększenia równego dostępu do wysokiej jakości usług, ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych m.in.: dzieci, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób wywodzących się z mniejszości etnicznych. Dzięki dofinansowanej w ramach projektów infrastruktury możliwe będzie realizowanie usług społecznych na rzecz grup społecznych, które mają ograniczony dostęp do nich. Przedsięwzięcia będą służyć zapewnieniu równego dostępu do pomocy społecznej poprzez niwelowanie różnic w wymiarze terytorialnym, jak i eliminowanie barier w dostępie do samej infrastruktury, przede wszystkim w odniesieniu do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami i starszych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Strategia Opolskie 2030 szczególne znaczenie przypisuje obszarom strategicznej interwencji (OSI), tj. tym obszarom funkcjonalnym, które wymagają ukierunkowanej interwencji publicznej lub rozwiązań regulacyjnych, stąd w regionie wyodrębniono 5 OSI: Subregion Aglomeracja Opolska, Subregion Brzeski, Subregion Kędzierzysko-Strzelecki, Subregion Południowy, Subregion Północny.

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Ponadto wsparcie zostanie ukierunkowane na inne tereny o słabym dostępie do usług publicznych takie jak obszary wiejskie, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe:

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (iii) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy.

Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmocnienia konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki. Wzajemne oddziaływanie interwencji wzmocni jej skuteczność i pozwoli na osiągnięcie efektu synergii.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych:

W ramach cs (iii) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą infrastruktury przeznaczonej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym m.in. osób starszych, z niepełnosprawnościami, dzieci w pieczy zastępczej i osób bezdomnych. Beneficjentami w tym przypadku będą przede wszystkim JST i organizacje pozarządowe. Nie będą to przedsięwzięcia prowadzone dla zysku, samofinansujące się.

2.1.9.1.2 (iii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.iii	EFRR	stabilnej rozwinięte	RCO113	Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych , gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji.	os.	0	1 000

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.iii	EFRR	stabilnej rozwinięte	FEOR9 1	Liczba osób korzystających ze wspartych obiektów infrastruktury społecznej	osoby/ rok	100	2021	2 000	IZ	-

2.1.9.1.3 (iii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	126 Infrastruktura mieszkaniowa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią)	1 873 715
				127 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	10 617 721

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	01 Dotacja	12 491 436

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	12 491 436

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(iii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	12 491 436

2.1.9.2 (v) EFRR Cel szczegółowy

(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

2.1.9.2.1 (v) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Głównymi barierami w dostępie do usług zdrowotnych w regionie są czas oczekiwania na realizację świadczeń opieki zdrowotnej szczególnie specjalistycznych²¹³, niedostatecznie rozwinięta podstawowa i ambulatoryjna opieka zdrowotna, nierównomiernie rozmieszczenie placówek i personelu medycznego, słabo rozwinięte zdeinstytucjonalizowane formy opieki długoterminowej i psychiatrycznej, nieadekwatny do potrzeb regionu dostęp do świadczeń w zakresie opieki paliatywnej, hospicyjnej²¹⁴. Utrudniony dostęp do usług medycznych mają szczególnie mieszkańcy obszarów słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenów wiejskich, a także osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym osoby starsze, z niepełnosprawnościami, migranci, czy osoby o niskich dochodach.

Z powodu pandemii COVID-19 konieczne było przeznaczenie znacznych środków RPO WO 2014-2020 na zakup sprzętu i środków ochrony zdrowia, a także na zwiększenie wydajności szpitali i laboratoriów. Konieczne jest kontynuowanie inwestycji infrastrukturalnych w regionie, aby wyrównać środki finansowe na inne świadczenia zdrowotne i inwestycje, które zostały przesunięte na późniejsze terminy lub przekierowane na walkę z pandemią COVID-19²¹⁵.

Mając na uwadze regionalną koncepcję realizacji wsparcia w obszarze zdrowia, w tym komplementarność działań EFS+ i EFRR, wsparcie skierowane będzie w szczególności na: tworzenie CZP i innych form środowiskowego wsparcia psychicznego dla osób dorosłych, wdrażanie standardów dostępności w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie POZ i AOS (w tym w nowoczesną aparaturę) podnoszące wydajność leczenia chorób cywilizacyjnych, opieki medycznej nad matką i dzieckiem w okresie okołoporodowym i zwiększające dostęp do rehabilitacji. Wsparcie będzie adresowane do podmiotów świadczących podstawową i ambulatoryjną opiekę zdrowotną.

Pandemia COVID-19 oraz związane z nią obostrzenia narzucane na społeczeństwo spotęgowała i tak już ogromne problemy ze zdrowiem psychicznym. Biorąc pod uwagę, że stan dostępnej infrastruktury w zakresie opieki psychiatrycznej jest niewystarczający, konieczne jest wspieranie działań w tym obszarze z uwzględnieniem DI.

²¹³ Mapy Potrzeb Zdrowotnych - Kolejki

²¹⁴ Wojewódzki Plan Transformacji Województwa Opolskiego na lata 2022-2026, Opole 2021.

²¹⁵ Zalecanie Rady w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. oraz odzwierciedlają opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2020 r.

Osoby, które były zakażone wirusem COVID-19, często borykają się z jego konsekwencjami, zarówno fizycznymi, jak i psychicznymi. Usługi minimalizujące niekorzystne zmiany w tym zakresie muszą mieć charakter skonsolidowany, tj. pacjent w zależności od potrzeb będzie miał zapewnione odpowiednie wsparcie w wyspecjalizowanym podmiocie. Inwestycje w tym zakresie powinny być zintegrowane poprzez wsparcie infrastruktury i wyposażenie placówek, w których dokonywana będzie ogólna diagnostyka pacjenta oraz placówek, w których świadczone będą usługi rehabilitacyjne. Odpowiedzią na te potrzeby są, częściowo już realizowane, działania na rzecz rozwoju skonsolidowanych usług rehabilitacyjnych, wpisujące się w regionalną koncepcję realizacji wsparcia w tym obszarze. Obejmują one stworzenie kompleksu poradni diagnostycznych, utworzenie sieci placówek poradni rehabilitacyjnych o wysokiej jakości usługach, rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej poprzez inwestycje infrastrukturalne, w tym także w szpitalach. Zwiększeniem koncepcji będzie modernizacja / przebudowa / rozbudowa oraz wyposażenie AOS w podmiotach leczniczych, ale także AOS pozaszpitalnych, które przyczynią się do podniesienia jakości tych usług w regionie.

W kontekście konieczności nacisku na zintegrowaną i skoordynowaną opiekę zdrowotną, środki zostaną ukierunkowane na inwestycje prowadzące do zapewnienia kompleksowej ścieżki leczenia pacjenta, w tym wzmocnienie opieki jednego dnia i AOS. W procesie tym nastąpi przeniesienie akcentów z usług wymagających hospitalizacji na rzecz świadczeń realizowanych w formach innych niż stacjonarne, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki, a także wzmocnienie synergicznej współpracy podmiotów zaangażowanych w proces leczenia.

Opieka długoterm. jest priorytetem w kontekście starzejącego się społeczeństwa. Wspierane będą alternatywne rozwiązania dla instytucjonalnej opieki, tj. rozwój usług środowiskowych, w tym zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia oraz tworzenie DDOM-ów.

Mając na uwadze powyższe, inwestycje powinny zostać skierowane na odejście od możliwych do uniknięcia hospitalizacji, upowszechnianie opieki jednodniowej oraz dostępności opieki długoterm., paliatywnej oraz hospicyjnej w formie zdeinstytucjonalizowanej.

Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych w sektorze zdrowia ze środków UE jest Komitet Sterujący ds. koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia (KS) działający pod przewodnictwem ministra właściwego ds. zdrowia, który na bieżąco analizuje i ocenia kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE. Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia jest ich zgodność z uzgodnionym przez KS planem działań.

W KPO w obszarze zdrowia wdrażane będą reformy w zakresie lecznictwa szpitalnego. EFS+ oraz EFRR będą uzupełniać i wzmacniać te reformy poprzez inwestycje w POZ i AOS. Projekty finansowane w ramach programu regionalnego ze środków EFRR lub EFS+ nie mogą powielać zakresu, na który dany podmiot otrzymał wsparcie w ramach KPO.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie placówek opieki zdrowotnej w celu poprawy ogólnej wydajności i zwiększenia dostępności usług świadczonych przede wszystkim na niższych szczeblach opieki zdrowotnej oraz w szpitalach, o ile będą ukierunkowane na rozwój opieki jednodniowej i wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej komplementarne do usług zdrowotnych w cs (k) (typ wsparcia nr 1 i 3) i (d) (typ wsparcia nr 1 i 2).
2. Wzmocnienie roli podstawowej i ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w dostarczaniu dostępnych i dobrej jakości usług zdrowotnych, poprzez inwestycje infrastrukturalne i sprzęt (w tym zakup sprzętu i infrastruktury IT) – mające na celu stopniowe odwracanie piramidy świadczeń i ukierunkowane na poprawę dostępu do opieki na obszarach słabiej rozwiniętych

gospodarczo i terenach wiejskich – komplementarne do usług zdrowotnych w cs (k) (typ wsparcia nr 1 i 4).

3. Wdrożenie standardu dostępności POZ/AOS dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym. Wsparcie to możliwe będzie także w powiązaniu z działaniami z EFS+ cs (k) (typ wsparcia nr 4), oraz w ramach cross-financingu).
4. Zwiększenie dostępności i jakości świadczonych usług w zakresie opieki psychiatrycznej poprzez wspieranie istniejących CZP oraz tworzenie nowych CZP, a także innych form zgodnie z zasadą DI – komplementarnie do usług zdrowotnych w cs (k) (typ wsparcia nr 2).
5. Inwestycje wspierające rozwój zdeinstytucjonalizowanej opieki zdrowotnej nad osobami starszymi i/lub z niepełnosprawnościami (np. tworzenie DDOM-ów) – komplementarne do usług zdrowotnych w cs (k) (typ wsparcia nr 3).
6. Inwestycje wspierające rozwój zdeinstytucjonalizowanej opieki długoterm., paliatywnej oraz hospicyjnej – komplementarne do usług zdrowotnych w cs (k) (typ wsparcia nr 3).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko. W ramach Programu nie będzie finansowana infrastruktura placówek świadczących usługi w formie instytucjonalnej oraz powodująca segregację społeczną i przestrzenną grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami będzie udzielane zgodnie z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Dla zapewnienia spójności z Krajowymi Ramami Strategicznymi Reformy Psychiatrii projekty infrastrukturalne w zakresie reformy zdrowia psychicznego będą realizowane po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Inwestycje będą skupione przede wszystkim na pierwszym i drugim poziomie referencyjnym i nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia, w tym w dziedzinie psychiatrii oraz psychiatrii dziecięcej. Trzeci poziom referencyjny może być wspierany jedynie w ramach kompleksowych projektów Centrów Zdrowia Psychicznego obejmujących inwestycje we wszystkie poziomy referencyjne.

Główne grupy docelowe:

Mieszkańcy województwa opolskiego, w tym przede wszystkim:

- osoby z problemami zdrowia psychicznego,
- mieszkańcy obszarów wiejskich z najtrudniejszym dostępem do opieki zdrowotnej,
- osoby o niższych dochodach,
- osoby starsze i z niepełnosprawnościami i inne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Realizowane projekty będą zgodne ze standardami dostępności, modelem dostępnej placówki służby zdrowia, dzięki czemu wsparta infrastruktura i realizowane przy jej wykorzystaniu usługi zdrowotne będą uwzględniać specjalne potrzeby przyszłych użytkowników. Zwiększenie dostępności do usług POZ i AOS zapobiegnie wykluczeniu społecznemu w szczególności w przypadku osób szczególnie narażonych na dyskryminację z uwagi na swoją sytuację społeczno-ekonomiczną (w tym osoby mniej zamożne, starsze, z niepełnosprawnościami). Dzięki dofinansowanej w ramach projektów infrastrukturze możliwe będzie realizowanie usług zdrowotnych na rzecz grup społecznych, które mają ograniczony dostęp do nich. Przedsięwzięcia będą służyć zapewnieniu równego dostępu do opieki zdrowotnej poprzez niwelowanie różnic w wymiarze terytorialnym (na obszarach z niskim dostępem do usług zdrowotnych), jak i eliminowanie barier w dostępie do samej infrastruktury, w szczególności dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami i starszych. Szczególne działania będą również nakierowane na poprawę dostępu do usług zdrowotnych osób

z różnych dyskryminowanych środowisk, w tym np. egzekwowania praw tych osób jako pacjentów, promowanie działań systemowych w placówkach ochrony zdrowia podnoszących świadomość i kompetencje personelu medycznego w odniesieniu do grup narażonych na dyskryminację. Szczególne działania będą adresowane do osób narażonych na dyskryminację w dostępie do placówek systemu ochrony zdrowia ze względu na wiek i sytuację materialną (osoby z terenów z niską dostępnością do wysokiej jakości usług medycznych).

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Istnieje możliwość preferencji dla mieszkańców obszarów strategicznej interwencji, tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, zidentyfikowanych na poziomie krajowym.

Wsparcie będzie realizowane na terenie całego województwa ze szczególnym uwzględnieniem obszarów zmarginalizowanych, takich jak obszary wiejskie, o słabym dostępie do usług publicznych, dzięki czemu nastąpi wyrównanie szans osób zamieszkujących tego typu terytoria.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w cs (v) będą przyczyniać się do poprawy jakości życia, w tym zwłaszcza osób zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych, społecznych, zdrowotnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmocnienia konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki.

Z punktu widzenia ochrony zdrowia wsparcie zaplanowane w FEO 2021-2027 będzie uzupełniać się z interwencją wskazaną w programie współpracy transgranicznej Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w ramach którego zaplanowano opracowanie wspólnych standardów i ustanowienie zrównoważonych, integracyjnych i godnych zaufania cyfrowych usług publicznych w regionie Morza Bałtyckiego, w tym poprzez pilotaż interoperacyjnych usług publicznych, np. testowanie i opracowywanie nowych modeli opieki zdrowotnej opartych na danych, umożliwiających bardziej partycypacyjne i zindywidualizowane podejście. Wzajemne oddziaływanie interwencji wzmocni jej skuteczność i pozwoli na osiągnięcie efektu synergii.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (v) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane przedsięwzięcia skierowane będą do podmiotów wykonujących działalność leczniczą udzielających świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, m.in. samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, przedsiębiorców, jednostek budżetowych oraz lekarzy i pielęgniarek, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wsparcie mieszkańców regionu w zakresie usług medycznych świadczonych w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia udzielane jest przez ww. podmioty na podstawie kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia, co przemawia za racjonalnością dotacyjnego wsparcia beneficjentów w cs (v) (świadczenie usług medycznych opłacanych przez NFZ jest bezpłatne i nie generuje przychodów).

2.1.9.2.2 (v) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4.v	EFRR	stąbiej rozwinięte	PLRO 133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0	1
CP4	4.v	EFRR	Stąbiej rozwinięte	RCO069	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoba/rok	0	2 100

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP4	4.v	EFRR	stąbiej rozwinięte	RCR07 3	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy/rok	2 000	2020	2 100	IZ	-

2.1.9.2.3 (v) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	stąbiej rozwinięte	(v)	128 Infrastruktura zdrowotna	6 300 000
				129 Wyposażenie opieki zdrowotnej	2 700 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	01 Dotacja	9 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	9 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFRR	słabiej rozwinięte	(v)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	9 000 000

2.1.10 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA WZMACNIANIE POTENCJAŁÓW ENDOGENICZNYCH OPOLSKIEGO

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.10.1 (i) Cel szczegółowy

(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

2.1.10.1.1 (i) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W cs (i) planowane jest wsparcie głównie prorozwojowej i wspólnototwórczej roli kultury i dziedzictwa kulturowego oraz turystyki, a także procesu rewitalizacji miast. Interwencja skierowana będzie na podstawie zdiagnozowanych potrzeb na poziomie JST, które planują wdrażanie zintegrowanych projektów.

Wsparcie w CP 5 będzie realizowane w oparciu o instrumenty terytorialne, tj. ZIT oraz IIT, które zostaną uzupełnione o odpowiednie działania z CP2, CP3 i CP4.

Projekty turystyczne muszą mieć charakter zintegrowany, tj. muszą zakładać oddziaływanie na gospodarkę, środowisko i życie społeczne w regionie (np. rynek pracy, przedsiębiorczość, ochronę przyrody, edukację lub włączenie społeczne). Inwestycje w kulturę i turystykę będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Elementem inwestycji będzie dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej projektowanej infrastruktury. Warunkiem koniecznym jest też zapewnienie skuteczności i trwałości inwestycji²¹⁶.

Wsparcie powinno być ukierunkowane na projekty turystyczne, które są: poparte odpowiednią analizą popytu i oceną potrzeb, aby ograniczyć ryzyko nieskuteczności; skoordynowane z projektami w sąsiednich obszarach, aby uniknąć powielania i konkurencji; oddziałują w sposób wykraczający poza sam projekt na stymulowanie działalności turystycznej w regionie, są trwałe i będą odpowiednio utrzymane po ich zakończeniu²¹⁷.

W realizacji projektów zostaną wykorzystane materiały i technologie umożliwiające maks. obniżenie zapotrzebowania energetycznego, w przypadku zabytków z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich. Projekty będą wpływać na efektywność energetyczną oraz przyczyniać się do osiągnięcia celów polityki w zakresie zmian klimatu. Zastosowane rozwiązania pozwolą też na

²¹⁶Unijne inwestycje w obiekty kultury – kwestia wymagająca lepszego ukierunkowania działań i sprawniejszej koordynacji. Sprawozdanie specjalne, ETO, Luksemburg 2020, s. 4.

²¹⁷Raport ETO w sprawie wsparcia turystyki na rzecz turystyki 27/2021.

zmniejszenie energochłonności obiektów, co wpłynie na zmniejszenie kosztów utrzymania instytucji kultury. Zwiększony zostanie również nacisk na wykorzystanie technologii cyfrowych.

Celem projektów rewitalizacyjnych, których podstawą będą GPR-y²¹⁸, winno być zmniejszanie różnicowań wewnątrzmijskich, wzmacnianie powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi, a także poprawa warunków i jakości życia na obszarach zdegradowanych. Proces ten będzie kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowany terytorialnie, prowadzony przez interesariuszy rewitalizacji.

Należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Działania rewitalizacyjne powinny w sposób zintegrowany uwzględniać potrzeby i potencjały wskazane w GPR dla obszarów poddawanych rewitalizacji, uwzględniając gł. cele włączenia społecznego, ubóstwa energetycznego i czystego powietrza, w tym zapewnienie m.in. standardów efektywności energetycznej budynków.

Działania wynikające ze strategii terytorialnych ZIT mogą być realizowane w ramach Europejskiej Inicjatywy Społecznej (EIS) koncentrującej się na obszarach lokalnych oraz zwiększającej partycypację społeczną mieszkańców.

W ramach EIS realizowane będą mogły być małe inwestycje na rzecz lokalnego środowiska przez jednostki samorządu terytorialnego, w uzgodnieniu i współpracy z przedstawicielami lokalnych społeczności lub przez organizacje pozarządowe, w oparciu o diagnozę potrzeb danej społeczności. Zaangażowanie na tym etapie samorządów lokalnych oraz innych podmiotów działających na rzecz lokalnych społeczności pozwoli na łączenie oddolnych i odgórnych celów. Jednocześnie realizacja projektów o dużym natężeniu partycypacyjnym wpłynie na zwiększenie zaangażowania obywateli. Inicjatywy realizowane będą zgodnie z uregulowaniami dotyczącymi CP5, przy jednoczesnym uwzględnianiu zasad horyzontalnych dotyczących CP4, takich jak: deinstytucjonalizacja czy brak możliwości wsparcia szkół specjalnych.

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach. Wsparcie infrastruktury, tam gdzie to możliwe, powinno być dostosowane do: Europejskiego Zielonego Ładu, GOZ, celów zrównoważonego rozwoju ONZ. Ponadto w ramach interwencji, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe, zasadne jest wykorzystanie zaleceń wynikających z dokumentu *Europejskie Zasady Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe*²¹⁹ oraz interwencje te będą dążyć do realizacji założeń inicjatywy Nowy Europejski Bauhaus.

W ramach cs (i) nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu, (nie są one dominującym elementem tego projektu), a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji. W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego. Możliwe będzie wsparcie budowy nowych dróg rowerowych, ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych (również na obszarach miejskich).

Planowane typy przedsięwzięć:

²¹⁸ GPR pełniący funkcję strategii IIT opracowany na podstawie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. pod warunkiem spełnienia wymogów art. 29 rozporządzenia ogólnego.

²¹⁹ EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage ICOMOS.

1. Rozwój obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób z niepełnosprawnościami (budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, zagospodarowania terenów wokół dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego możliwa jedynie jako element projektu),
2. Rozwój działalności kulturalnej i aktywności kulturalnej (poprzez rozwój infrastruktury m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea), w tym wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów,
3. Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i udostępnienie, także poprzez proces digitalizacji,
4. Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych,
5. Inwestycje w obiekty/miejsca tworzące turystyczne szlaki tematyczne (obiekty/miejsca odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych) lub turystyczne szlaki rodzajowe (np. kajakowe, rowerowe), w tym dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób z niepełnosprawnościami,
6. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, mająca na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji,
7. Małe inwestycje realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego we współpracy i w uzgodnieniu z przedstawicielami lokalnych społeczności i na rzecz tych społeczności, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe),
8. Małe inwestycje realizowane przez organizacje pozarządowe, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe na rzecz lokalnych społeczności w oparciu o diagnozę ich potrzeb, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy obszarów objętych strategią terytorialną ZIT, mieszkańcy obszarów zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji na obszarach gmin miejskich i miejsko-wiejskich, w tym lokalne społeczności, turyści oraz przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, mieszkańców województwa opolskiego lub turystów może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia i niedyskryminacji będą realizowane w projektach poprzez rozwiązania architektoniczne, które zapewnią możliwość samodzielnego korzystania

z produktów projektów, tj. m.in. usług, atrakcji turystycznych, kulturalnych, obiektów użyteczności

publicznej wszystkim osobom. Inwestycje umożliwiać będą wyrównywanie szans w dostępie do instytucji kultury, wydarzeń kulturalnych, czy atrakcji turystycznych. Dofinansowane będą działania służące aktywizowaniu i integrowaniu lokalnych społeczności poprzez ich udział w kulturze, projekty będą adresowane do osób dotkniętych największymi barierami w dostępie do dóbr kultury, w tym mieszkańców małych miast i obszarów wiejskich, wspierane będzie wykorzystanie TIK, digitalizacja zasobów kultury. Umożliwi to włącznie społeczne grup, które dotychczas były wykluczone z korzystania z oferty kulturalnej. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty turystyczne i kulturalne będą dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym również będą odpowiadały na szczególne potrzeby kobiet, osób z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną; osób starszych, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty turystyczne i kulturalne będą dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym również będą odpowiadały na szczególne potrzeby kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, opiekunów osób zależnymi.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Rozwój terytorialny w ramach cs (i) będzie oparty o instrument ZIT, realizujący zintegrowane projekty przyczyniające się do rozwiązywania wspólnych problemów i skoordynowanego zaspokajania potrzeb w zakresie przedsięwzięć o znaczeniu kulturalnym i turystycznym. IIT będzie dedykowane obszarom, dla których planowane są działania rewitalizacyjne – funkcję strategii terytorialnej IIT będzie pełnił GPR.

Ww. podejście przyczyni się do osiągnięcia jednego z najważniejszych celów *SOR*, tj. zwiększenia spójności terytorialnej kraju i regionów, poprzez niwelowanie różnic w poziomie rozwoju wewnątrz województwa, zapobiegając równocześnie zjawisku peryferyjności i procesowi marginalizacji obszarów najbardziej oddalonych od centrum regionu. Wszystkie JST, które zostały zidentyfikowane jako OSI krajowe, są także częściami obszarów objętych strategią ZIT lub IIT, co potwierdza prospójnościową wizję rozwoju regionu.

Wszystkie interwencje w ramach cs (i) będą realizowane poprzez instrumenty terytorialne, tj.:

- ZIT—Subregion Aglomeracja Opolska, z ośrodkiem wojewódzkim - miastem Opole, który pełnił funkcję ZIT w perspektywie finansowej 2014-2020,
- IIT—dla którego funkcję strategii terytorialnej będą pełnił GPR-y w zakresie inwestycji dotyczących rewitalizacji obszarów miejskich (wszystkie gminy miejskie i gminy miejsko-wiejskie regionu posiadające GPR).

Strategia ZIT oraz GPR musi zawierać listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami (projekty uzgodnione między partnerami), co umożliwi udział władz lokalnych w procesie ich wyboru, a tym samym spełni warunki art. 29 rozporządzenia ogólnego. Strategie ZIT i IIT będą opiniowane przez IZ.

Na jednym obszarze może funkcjonować więcej niż jeden instrument terytorialny (wykluczając pokrywanie się instrumentów tego samego typu).

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Współpraca transgraniczna między regionem a Czechami stale się rozwija, zwłaszcza na polu kulturalnym i społecznym, zapewniając mechanizmy komplementarności z FEO 2021-2027 po obu stronach granicy. Wzmocnienie trwałych relacji transgranicznych na poziomie lokalnym i regionalnym, opartych na zaufaniu pomiędzy mieszkańcami i instytucjami obszaru pogranicza, rozwijanie poczucia świadomości i tożsamości regionalnej, oraz wzmacnianie wzajemnego zrozumienia, jest jednym

z celów programu Interreg, zapewnia właściwą kontrybucję w tym zakresie do CP 5 polityki spójności realizowanego w FEO 2021-2027.

Inwestycje w obiekty i obszary najważniejsze z punktu widzenia wartości historycznej województwa będą wzmacniać związek regionu z europejskim i światowym dziedzictwem kulturowym. Zachowanie i rozwój obiektów dziedzictwa kulturowego wpłynie na wzmocnienie tożsamości, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej regionu.

Rozwój instytucji kultury oraz zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego będzie tworzyć przestrzeń dla współpracy z partnerami z różnych krajów oraz wzmacniać prorozwojowe oddziaływanie projektów kulturowych także poprzez tworzenie sieci współpracy i budowania partnerstw w otoczeniu międzynarodowym.

Preferowane w cs (i) będą projekty komplementarne i uzupełniające do projektów wdrażanych w programie Interreg.

Planowana interwencja będzie przyczyniać się do zacieśniania współpracy międzynarodowej, co jest głównym celem makroregionalnej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących. Poprawa warunków eksponowania dzieł regionalnych twórców kultury i zabytków ruchomych, wpłynie na zwiększenie dostępności oferty kulturalnej oraz rozpoznawalności naszego regionu za granicą, a także możliwość rozwoju współpracy międzysektorowej dzięki udostępnianiu zasobów w celach naukowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (i) nie planuje się wykorzystania IF.

Większość instytucji kultury nie prowadzi działalności gospodarczej, nie konkuruje między sobą i realizuje cele publiczne.

Projekty dotyczące inwestycji dotyczących konserwacji zabytków ruchomych, szlaków turystycznych, cechuje publiczny, nieograniczony dostęp do nich.

Bariery w zastosowaniu IF w zakresie rewitalizacji to m.in.:

- duża część projektów rewitalizacyjnych nie generuje dochodów,
- wymogi w zakresie elementów społecznych negatywnie wpływają na finansowe wskaźniki projektów rewitalizacyjnych – projekt może nie wygenerować odpowiednich dochodów pozwalających na spłatę IF,
- obszary poddawane rewitalizacji są obszarami w sposób szczególny dotkniętymi negatywnymi zjawiskami, m.in. w aspektach przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych,
- projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarach kryzysowych danej gminy, która boryka się z różnego rodzaju problemami, w tym gospodarczymi, społecznymi, środowiskowymi czy technicznymi.

2.1.10.1.2 (i) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP5	5.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	74 000	740 000
CP5	5.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	1	26
CP5	5.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO076	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.		3
CP5	5.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	2	31
CP5	5.i	EFRR	slabiej rozwinięte	PLRO14 8	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	2	41
CP5	5.i	EFRR	slabiej rozwinięte	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	9 500	226 000
CP5	5.i	EFRR	slabiej rozwinięte	PLRO13 9	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	1	7

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP5	5.i	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Odwiedzający/rok	177 770	nd	200 887	IZ	-

2.1.10.1.3 (i) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	121 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem	0
				122 Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa podstawowego i średniego	0
				124 Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	0
				127 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	15 132 826

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				165 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	2 850 000
				166 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i usług w dziedzinie kultury	4 257 700
				167 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000	570 000
				168 Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	28 839 474
				172 Finansowanie krzyżowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	2 218 421

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	01 Dotacja	53 868 421

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	03 Miejskie obszary funkcjonalne	9 500 000
				17 Dzielnice miejskie	22 184 210
				18 Miasta, małe miasta i przedmieścia	22 184 211

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(i)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	53 868 421

2.1.10.2 (ii) Cel szczegółowy

(ii) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

2.1.10.2.1 (ii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami obszarów, które zostaną objęte strategiami IIT w cs (ii) planowane jest wsparcie głównie prorozwojowej i wspólnototwórczej roli kultury i dziedzictwa kulturowego oraz turystyki, a także procesu rewitalizacji obszarów innych, niż miejskie, tj. wiejskich.

Jednocześnie wsparcie instrumentów IIT w CP 5 zostanie uzupełnione o odpowiednie działania z CP2, CP3 i CP4.

Istotnym elementem działań rozwojowych, generujących dochody i nowe miejsca pracy na poziomie lokalnym będą inwestycje wspierające działania na rzecz obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych czy kulturowych, tworząc atrakcyjną ofertę turystyczną opartą o lokalne potencjały różnych obszarów.

Projekty turystyczne muszą mieć charakter zintegrowany, tj. mają zakładać oddziaływanie na gospodarkę, środowisko i życie społeczne w regionie (np. rynek pracy, przedsiębiorczość, ochronę przyrody, edukację lub włączenie społeczne). Inwestycje w kulturę i turystykę będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys. Elementem będzie dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej projektowanej infrastruktury. Warunkiem koniecznym jest też zapewnienie skuteczności i trwałości inwestycji.²²⁰

Wsparcie powinno być ukierunkowane na projekty turystyczne, które są: poparte odpowiednią analizą popytu i oceną potrzeb, aby ograniczyć ryzyko nieskuteczności; skoordynowane z projektami w sąsiednich obszarach, aby uniknąć powielania i konkurencji; oddziałują w sposób wykraczający poza sam projekt na stymulowanie działalności turystycznej w regionie, są trwałe i będą odpowiednio utrzymane po ich zakończeniu²²¹.

W realizacji projektów zostaną wykorzystane materiały i technologie umożliwiające maks. obniżenie zapotrzebowania energetycznego, w przypadku zabytków z uwzględnieniem wymogów konserwatorskich. Projekty będą wpływać na efektywność energetyczną oraz przyczyniać się do osiągnięcia celów polityki w zakresie zmian klimatu. Zastosowane rozwiązania pozwolą też na zmniejszenie energochłonności obiektów, co wpłynie na zmniejszenie kosztów utrzymania instytucji kultury. Zwiększony zostanie również nacisk na wykorzystanie technologii cyfrowych.

Celem projektów rewitalizacyjnych, których podstawą będą GPR-y²²² winno być zmniejszanie zróżnicowań oraz wzmocnienie powiązań między obszarami wiejskimi i miejskimi, a także poprawa warunków i jakości życia na obszarach zdegradowanych.

Należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na

²²⁰ *Unijne inwestycje w obiekty kultury (...), op. cit., s. 4.*

²²¹ Raport ETO w sprawie wsparcia turystyki (...), op. cit..

²²² GPR pełniący funkcję strategii IIT opracowany na podstawie ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. pod warunkiem spełnienia wymogów art. 29 rozporządzenia ogólnego.

uwadze potrzebę adaptacji do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Działania wynikające ze strategii terytorialnych IIT mogą być realizowane w ramach Europejskiej Inicjatywy Społecznej (EIS) koncentrującej się na obszarach lokalnych oraz zwiększającej partycypację społeczną mieszkańców.

W ramach EIS realizowane będą mogły być małe inwestycje na rzecz lokalnego środowiska przez jednostki samorządu terytorialnego, w uzgodnieniu i we współpracy z przedstawicielami lokalnych społeczności lub przez organizacje pozarządowe, w oparciu o diagnozę potrzeb danej społeczności. Zaangażowanie na tym etapie projektów samorządów lokalnych oraz innych podmiotów działających na rzecz lokalnych społeczności pozwoli na łączenie oddolnych i odgórnych celów. Jednocześnie realizacja projektów o dużym natężeniu partycypacyjnym wpłynie na zwiększenie zaangażowania obywateli. Inicjatywy realizowane będą zgodnie z uregulowaniami dotyczącymi CP5, przy jednoczesnym uwzględnianiu zasad horyzontalnych dotyczących CP4, takich jak: deinstytucjonalizacja czy brak możliwości wsparcia szkół specjalnych.

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach. Preferowane wsparcie powinno być dostosowane zależnie od możliwości do: Europejskiego Zielonego Ładu, GOZ, celów zrównoważonego rozwoju ONZ. Ponadto w ramach interwencji, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe, zasadne jest wykorzystanie zaleceń wynikających z dokumentu *Europejskie Zasady Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe*²²³ oraz interwencje te będą dążyć do realizacji założeń inicjatywy *Nowy Europejski Bauhaus*.

W ramach cs (ii) nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu, (nie są one dominującym elementem tego projektu), a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji.

W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego. Możliwe będzie wsparcie budowy nowych dróg rowerowych, ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Rozwój obiektów dziedzictwa kulturowego, w tym poprawa dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami (budowa towarzyszącej infrastruktury technicznej, zagospodarowania terenów wokół dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego możliwa jedynie jako element projektu),
2. Rozwój działalności kulturalnej i aktywności kulturalnej (poprzez rozwój infrastruktury m.in. teatry, zespoły artystyczne, galerie, biblioteki, centra kultury, muzea), w tym wspieranie zaplecza dla utrzymania niematerialnego dziedzictwa kulturowego znajdującego się na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz rzemiosła i dawnych zawodów,
3. Konserwacja zabytków ruchomych oraz zabytkowych muzealiów, starodruków, księgozbiorów, materiałów bibliotecznych, archiwalnych i zbiorów audiowizualnych (w tym filmowych) oraz ich ochrona i udostępnienie, także poprzez proces digitalizacji,
4. Projekty dotyczące nowych i innowacyjnych produktów w dziedzinie kultury i turystyki wynikające ze współpracy uczelni i szkół artystycznych i instytucji sektora kultury z przedsiębiorstwami i klastrami przemysłów kreatywnych,

²²³ EUROPEAN QUALITY PRINCIPLES for EU-funded Interventions with potential impact upon Cultural Heritage ICOMOS.

5. Inwestycje w obiekty/miejsca tworzące turystyczne szlaki tematyczne (obiekty/miejsca odwołujące się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych) lub turystyczne szlaki rodzajowe (np. kajakowe, rowerowe) w tym poprawa dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym z niepełnosprawnościami,
6. Fizyczna regeneracja i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych, mająca na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji,
7. Małe inwestycje realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego we współpracy i w uzgodnieniu z przedstawicielami lokalnych społeczności i na rzecz tych społeczności, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe),
8. Małe inwestycje realizowane przez organizacje pozarządowe, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe na rzecz lokalnych społeczności w oparciu o diagnozę ich potrzeb, o charakterze m.in. prospołecznym, prozdrowotnym, kulturalnym, edukacyjnym, turystycznym – przedsięwzięcia o charakterze oddolnych inicjatyw (projekty grantowe).

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy obszarów innych, niż miejskie, tj. objętych strategiami terytorialnymi IIT, mieszkańcy obszarów zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji na obszarach gmin wiejskich, w tym również lokalne społeczności, turyści oraz przedsiębiorcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną, mieszkańców województwa opolskiego lub turystów może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia i niedyskryminacji będą realizowane w projektach poprzez rozwiązania architektoniczne, które zapewnią możliwość samodzielnego korzystania

z produktów projektów, tj. m.in. usług, atrakcji turystycznych, kulturalnych, obiektów użyteczności publicznej wszystkim osobom. Inwestycje umożliwiać będą wyrównywanie szans w dostępie do instytucji kultury, wydarzeń kulturalnych, czy atrakcji turystycznych. Dofinansowane będą działania służące aktywizowaniu i integrowaniu lokalnych społeczności poprzez ich udział w kulturze, projekty będą adresowane do osób dotkniętych największymi barierami w dostępie do dóbr kultury, w tym mieszkańców małych miast i obszarów wiejskich, wspierane będzie wykorzystanie TIK, digitalizacja zasobów kultury. Umożliwi to włącznie społeczne grup, które dotychczas były wykluczone z korzystania z oferty kulturalnej.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, produkty turystyczne i kulturalne będą dostępne dla ogółu społeczeństwa, w tym również będą odpowiadały na szczególne potrzeby kobiet, OsN, osób starszych, opiekunów osób zależnych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Rozwój terytorialny w regionie w ramach cs (ii) będzie realizowany poprzez instrumenty terytorialne IIT, w których w ramach wspólnych strategii będzie wspierany rozwój relacji funkcjonalnych w zakresie m.in. potencjału turystycznego i kulturalnego.

Zastosowane będzie podejście sprawdzone w perspektywie 2014-2020, które zakłada wsparcie Subregionów województwa, realizujących partnerskie projekty rozwiązujące kompleksowo problemy tych obszarów. W perspektywie 2021-2027 cztery Subregiony będą wspierane w ramach instrumentów IIT, stanowiąc jednocześnie OSI regionalne, tj.:

- Subregion Brzeski,
- Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
- Subregion Południowy,
- Subregion Północny.

IIT będzie dedykowane także obszarom, dla których planowane są działania rewitalizacyjne – funkcję strategii terytorialnej IIT będą pełnił GPR-y w zakresie inwestycji dotyczących rewitalizacji obszarów wiejskich (wszystkie gminy wiejskie regionu posiadające GPR).

Ww. podejście prowadzi do osiągnięcia jednego z najważniejszych celów SOR, tj. zwiększenia spójności terytorialnej kraju i regionów, poprzez niwelowanie różnic w poziomie rozwoju wewnątrz województwa, zapobiegając też zjawisku peryferyjności i procesowi marginalizacji obszarów najbardziej oddalonych od centrum regionu. Ponadto JST, które zostały zidentyfikowane jako OSI krajowe, są także częściami obszarów objętych strategiami IIT, co potwierdza spójnościową wizję rozwoju regionu.

Interwencja skierowana do czterech Subregionów została zaprogramowana na podstawie informacji uzyskanych z JST, planujących wdrażanie zintegrowanych projektów, ukazujących potrzeby, obszary oraz projekty, które będą wynikać ze Strategii terytorialnych IIT.

Strategie IIT muszą zawierać listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami (projekty uzgodnione między partnerami), co umożliwi udział władz lokalnych w procesie ich wyboru, a tym samym spełni warunki art. 29 rozporządzenia ogólnego. Strategie IIT będą opiniowane przez IZ.

Na jednym obszarze może funkcjonować więcej niż jeden instrument terytorialny (wykluczając pokrywanie się instrumentów tego samego typu).

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Współpraca transgraniczna między regionem a Czechami stale się rozwija, zwłaszcza na polu kulturalnym i społecznym, zapewniając mechanizmy komplementarności z FEO 2021-2027 po obu stronach granicy. Wzmocnienie trwałych relacji transgranicznych na poziomie lokalnym i regionalnym, opartych na zaufaniu pomiędzy mieszkańcami i instytucjami obszaru pogranicza, rozwijanie poczucia świadomości i tożsamości regionalnej, oraz wzmacnianie wzajemnego zrozumienia, jest jednym z celów programu Interreg, zapewnia właściwą kontrybucję w tym zakresie do celu piątego polityki spójności realizowanego w FEO 2021-2027.

Inwestycje w obiekty i obszary najważniejsze z punktu widzenia wartości historycznej województwa, będą wzmacniać związek regionu z europejskim i światowym dziedzictwem kulturowym. Zachowanie i rozwój obiektów dziedzictwa kulturowego wpłynie na wzmocnienie tożsamości, atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej regionu.

Rozwój instytucji kultury oraz zachowanie obiektów dziedzictwa kulturowego będzie tworzyć przestrzeń dla współpracy z partnerami z różnych krajów oraz wzmacniać prorozwojowe oddziaływanie projektów kulturowych także poprzez tworzenie sieci współpracy i budowania partnerstw w otoczeniu międzynarodowym.

Preferowane w cs (ii) będą projekty komplementarne i uzupełniające do projektów wdrażanych w programie Interreg.

Jednocześnie planowana interwencja będzie przyczyniać się do zacieśniania współpracy międzynarodowej, co jest głównym celem makroregionalnej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących. Poprawa warunków eksponowania dzieł regionalnych twórców kultury i zabytków ruchomych, wpłynie na zwiększenie dostępności oferty kulturalnej oraz rozpoznawalności naszego regionu za granicą, a także możliwość rozwoju współpracy międzysektorowej dzięki udostępnianiu zasobów w celach naukowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cs (ii) nie planuje się wykorzystania IF. Większość instytucji kultury nie prowadzi działalności gospodarczej, nie konkuruje między sobą i realizuje cele publiczne. Projekty dotyczące inwestycji dotyczących konserwacji zabytków ruchomych, szlaków turystycznych, cechuje publiczny, nieograniczony dostęp do nich.

Bariera w zastosowaniu IF w zakresie rewitalizacji to m.in.:

- duża część projektów rewitalizacyjnych nie generuje dochodów,
- wymogi w zakresie elementów społecznych negatywnie wpływają na finansowe wskaźniki projektów rewitalizacyjnych – projekt może nie wygenerować odpowiednich dochodów pozwalających na spłatę IF,
- obszary poddawane rewitalizacji są obszarami w sposób szczególny dotkniętymi negatywnymi zjawiskami, m.in. w aspektach przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych,
- projekty rewitalizacyjne realizowane są na obszarze kryzysowym danej gminy, która boryka się z różnego rodzaju problemami, w tym gospodarczymi, społecznymi, środowiskowymi czy technicznymi.

2.1.10.2.2 (ii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	74 400	744 000
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	szt.	4	21
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCO076	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	szt.	0	6
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	szt.	3	25
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO148	Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	1	28
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO139	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.	2	7

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP5	5.ii	EFRR	słabiej rozwinięte	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	Odwiedzający /rok	35 020	nd	39 570	IZ	-

2.1.10.2.3 (ii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	083 Infrastruktura rowerowa	686 797
				121 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem	0
				122 Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa podstawowego i średniego	0
				124 Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	0
				127 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	9 114 203
				165 Ochrona, rozwój i promowanie publicznych walorów turystycznych i usług turystycznych	1 373 594
				166 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturowego i	3 290 940

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
				usług w dziedzinie kultury	
				167 Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa naturalnego i ekoturystyki poza obszarami Natura 2000	228 933
				168 Fizyczna odnowa i bezpieczeństwo przestrzeni publicznych	10 535 207
				172 Finansowanie kryzysowe w ramach EFRR (wsparcie dla działań typowych dla EFS+ koniecznych do wdrożenia części operacji objętej EFRR i bezpośrednio z nią związanych)	810 401

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	01 Dotacja	26 040 075

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	20 Obszary wiejskie	26 040 075

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 5	EFRR	Słabiej rozwinięte	(ii)	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	26 040 075

2.A CEL SZCZEGÓŁOWY DOTYCZĄCY PRZECIWDZIAŁANIA DEPRYWACJI MATERIALNEJ

Nie dotyczy.

2.2.1.A PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ - EFRR

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań

Celem PT jest wspieranie realizacji FEO 2021-2027²²⁴.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez m.in:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego syst. zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji FEO;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania FEO;
- wspieranie beneficjentów Programu (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o FEO i zapewnienie widoczności PS, roli i znaczenia FE dla regionu;
- przestrzeganie przez strony zaangażowane we wdrażanie FEO postanowień KPP i prawidłową realizację ZH, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację.

Działania te obejmą, m.in.:

1. *Wsparcie instytucji FEO w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego*²²⁵

- **opracowanie i wdrożenie planu ZZL**²²⁶, który m.in.: określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządz. zespołem i różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;
- **utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego personelu IZ i IP**, w tym m.in: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompet. zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. upowszechnienie pracy zdalnej;
- **szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania FE**, m.in.: uproszczenia, zmniejszanie obciążeń admin., poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, ZH;
- **utrzymanie wsparcia organizacyjnego dla IZ i IP**, w tym: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy.

2. *Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu*

²²⁴ Działania z priorytetu PT w FEO będą komplementarne z działaniami PT realiz. w PTFE oraz pozostałych progr. kraj. i region., z zachowaniem przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami (załącznik do PTFE). IK PT przygotowuje wspólne wytyczne do PT 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym

²²⁵ Przy określaniu zakresu planowanego wsparcia należy wziąć pod uwagę dobre praktyki z okresu 2014-2020, w tym wnioski z proj. pilotaż. KE „Frontloading administrative capacity building for post-2020” przeprow. w woj. lubelskim. <https://bit.ly/3CRgW5p>

²²⁶ w oparciu o Plan ZZL dla instytucji administracji publicznej zaangaż. we wdraż. PS na lata 2021-2027, przygotowany przez MFIPR

- **Stosowanie przejrzystego procesu zarządz. finansowego i kontroli, m.in.: w realizacji budżetu FEO** (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem persp. 2014-2020 oraz przygotowanie persp. po 2027 r.); zapewnienie środków na wykonywanie podstawowych obowiązków IZ i IP, tj. przygotowanie, programowanie, organizację naboru, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, ewaluację, księgowanie wydatków, certyfikację, audyt i kontrolę FEO (w tym funkcjon. KM), rozpatrywanie skarg i odwołań²²⁷;
- **utrzymanie syst. informatycznych** (wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną), z uwzgl. zasad dostępności cyfrowej;
- **finansowanie specjalist. analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych, a także badań ewaluacyjnych niezbędnych do realiz. FEO**;
- **stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publ. z odpowiednimi syst. kontroli wewn.** IZ i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publ. do wspierania celów PS, w tym stosowanie kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne, a także innowacyjne²²⁸. Przy wyborze wykonawcy usług szkoleniowych będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia
- **zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji.** IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finans., uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporz. 2021/1060. Będą kontynuowane mechanizmy stosowane w latach ubiegłych, m.in. zwiększenie przejrzystości, zaangaż. społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocena ryzyka, działania edukacyjne. IZ zapewni działania zapobiegawcze:
 - zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w syst. IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów, np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;
 - utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów w celu zachowania odpowiedniej ścieżki audytu;
 - istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
 - uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania FE;
 - wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, w tym Arachne lub podobnego narzędzia informat. oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
 - Stosowanie paktów na rzecz uczciwości w zasadnych przypadkach. Wdrażanie tych paktów będzie konsultowane z KM²²⁹.

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FEO

²²⁷ Rozpatr. skarg i wniosków należy też do kompetencji RFE. Więcej o RFE: <https://bit.ly/3EylDCz>

²²⁸ Wymienione kryteria będą stosowane w stopniu wynikającym z PZP

²²⁹ Pakt uczciwości (ang. *integrity pact*) jest narzędziem przeciwdz. nadużyciom w zamówieniach publ., stworzonym przez Transparency International, które stosowane jest od lat 90. XX w. na całym świecie. Opiera się na założeniu, że podmiot publiczny i oferenci mogą umówić się wspólnie, iż w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Zgadzają się też na monitorowanie całego procesu zamówienia przez społecznego obserwatora. paktuczciwosci.pl

- **rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o FE**, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalist. szkoleń, pomoc w dostosowaniu działań do założeń EGD i zasady DNSH;
- **podnoszenie wiedzy na temat wdrażania ZH** w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obsz. edukacji, zdrowia i pomocy społ. w zakresie przeciwdz. i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/dyskryminowanych.

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, GR i doradczych, partnerów

- **obsługa prac KM i GR powoływanych przez KM**, w tym GR ds. monitorowania ZH, w skład której wejdą przedstawiciele CSOs zrzesz. osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy, a także wsparcie grup doradczych zaangaż. we wdrażanie FEO, w tym członków KM reprez. partnerów społ.-gospod. oraz CSOs (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in.: koszty organizacji posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realiz. FEO.
- **pomoc w realizacji ZH**, ze szczególnym uwzgl. barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja mater. informacyjno-edukac., a także audyt istniej. rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecz. wdrażania horyzont. zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP; powołanie Koordynatorów zasad równościowych i Koordynatorów ds. KPP w IZ i IP;
- stosowanie monitoringu i ewaluacji, wdrażanie uproszczeń administracyjnych i skuteczne komunikowanie się z otoczeniem.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania komunikacyjne są prowadzone z uwzględn. zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i EGD. Podstawową formą informowania przez IZ/IP oraz przygotowania, produkcji, dystrybucji publikacji, materiałów promoc. i brandingowych, będzie forma cyfrowa. Wydruk materiałów informac. i promocyjnych zostanie ograniczony do niezbęd. minimum, a zastosowane materiały będą w jak największym stopniu ekologiczne. Samodzielnie gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Przewidywane wsparcie będzie służyć realizacji ZH, ze szczeg. uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację przez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie²³⁰.

Priorytetowe będą funkcje komunikacyjne. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu FEO oraz stale będą podnosić swoje kompetencje.

Realizacja zadań finansowanych z PT będzie koordynowana z komponentami PTFE na szczeblu krajowym i w pozostałych programach, tak aby zoptymalizować wydatkowanie środków.

Główne grupy docelowe

Grupami docelowymi dla PT są przede wszystkim pracownicy IZ i IP, zaangażowani we wdrażanie FEO, jak również beneficjenci, potencjalni beneficjenci i partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1 Rozp. ogólnego.

²³⁰ Wsparcie będzie komplementarne do działań z PTFE. Zakres temat. działań w FEO nie będzie dotyczył zagadnień horyzont. objętych wsparciem PTFE

2.2.1.2. Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu							
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
PT	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	szt.	280	1 000
PT	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	szt.	140	2 500
PT	EFRR	słabiej rozwinięte	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	0	5

2.2.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji				
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
	EFRR		179 Informacja i komunikacja	958 423
	EFRR		180 Przygotowanie, wdrażanie monitorowanie i kontrola	27 160 880
	EFRR		181 Ewaluacja i badania, gromadzenie danych	245 556
	EFRR		182 Wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	354 171

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+				
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-	-	-	09 Nie dotyczy	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST				
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-	-	-	02 Projekty uwzględniające kwestie równouprawnienia płci	28 719 030

2.2.1.B PRIORYTET POMOCY TECHNICZNEJ – EFS+

2.2.1.1. Interwencja w ramach Funduszy

Powiązane rodzaje działań

Celem PT jest wspieranie realizacji FEO 2021-2027²³¹.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez m.in:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego syst. zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji FEO;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania FEO;
- wspieranie beneficjentów Programu (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o FEO i zapewnienie widoczności PS, roli i znaczenia FE dla regionu;
- przestrzeganie przez strony zaangażowane we wdrażanie FEO postanowień KPP i prawidłową realizację ZH, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację).

Działania te obejmą, m.in.:

1. *Wsparcie instytucji FEO w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego*²³²

- **opracowanie i wdrożenie planu ZZL**²³³, który m.in.: określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządz. zespołem i różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;
- **utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego personelu IZ i IP**, w tym m.in: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwoju kompet. zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. upowszechnienie pracy zdalnej;
- **szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania FE**, m.in.: uproszczenia, zmniejszanie obciążeń admin., poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, ZH;
- **utrzymanie wsparcia organizacyjnego dla IZ i IP**, w tym: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy.

2. *Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu*

- **Stosowanie przejrzystego procesu zarządz. finansowego i kontroli, m.in.: w realizacji budżetu FEO** (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem persp. 2014-2020 oraz przygotowanie persp. po 2027 r.); zapewnienie środków na wykonywanie podstawowych obowiązków IZ i IP, tj. przygotowanie, programowanie, organizację naboru, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, ewaluację, księgowanie wydatków, certyfikację, audyt i kontrolę FEO (w tym funkcjon. KM), rozpatrywanie skarg i odwołań²³⁴;
- **utrzymanie syst. informatycznych** (wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną), z uwzgl. zasad dostępności cyfrowej;
- **finansowanie specjalist. analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych, a także badań ewaluacyjnych niezbędnych do realiz. FEO**;
- **stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publ. z odpowiednimi syst. kontroli wewn.** IZ i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publ. do wspierania celów PS, w tym stosowanie kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne, a także innowacyjne²³⁵. Przy wyborze wykonawcy usług szkoleniowych będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia

- **zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji.** IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finans., uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporz. 2021/1060. Będą kontynuowane mechanizmy stosowane w latach ubiegłych, m.in. zwiększenie przejrzystości, zaangaż społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocena ryzyka, działania edukacyjne. IZ zapewni działania zapobiegawcze:
 - zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w syst. IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów, np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty;
 - utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów w celu zachowania odpowiedniej ścieżki audytu;
 - istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
 - uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania FE;
 - wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, w tym Arachne lub podobnego narzędzia informat. oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
 - Stosowanie paktów na rzecz uczciwości w zasadnych przypadkach. Wdrażanie tych paktów będzie konsultowane z KM²³⁶.

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów FEO

- **rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o FE**, prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie specjalist. szkoleń, pomoc w dostosowaniu działań do założeń EGD i zasady DNSH;
- **podnoszenie wiedzy na temat wdrażania ZH** w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obsz. edukacji, zdrowia i pomocy społ. w zakresie przeciwdz. i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/dyskryminowanych.

²³¹ Działania z priorytetu PT w FEO będą komplementarne z działaniami PT realiz. w PTFE oraz pozostałych progr. kraj. I region., z zachowaniem przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami (załącznik do PTFE). IK PT przygotowuje wspólne wytyczne do PT 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym

²³² Przy określaniu zakresu planowanego wsparcia należy wziąć pod uwagę dobre praktyki z okresu 2014-2020, w tym wnioski z proj. pilotaż. KE „*Frontloading administrative capacity building for post-2020*” przeprow. w woj. lubelskim. <https://bit.ly/3CRgW5p>

²³³ w oparciu o *Plan ZZL dla instytucji administracji publicznej zaangaż. we wdraż. PS na lata 2021-2027*, przygotowany przez MFIPR

²³⁴ Rozpatr. skarg i wniosków należy też do kompetencji RFE. Więcej o RFE: <https://bit.ly/3EylDCz>

²³⁵ Wymienione kryteria będą stosowane w stopniu wynikającym z PZP

²³⁶ Pakt uczciwości (ang. *integrity pact*) jest narzędziem przeciwdz. nadużyciom w zamówieniach publ., stworzonym przez Transparency International, które stosowane jest od lat 90. XX w. na całym świecie. Opiera się na założeniu, że podmiot publiczny i oferenci mogą umówić się wspólnie, iż w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Zgadzają się też na monitorowanie całego procesu zamówienia przez społecznego obserwatora. paktuczciwosci.pl

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, GR i doradczych, partnerów

- **obsługa prac KM i GR powoływanych przez KM**, w tym GR ds. monitorowania ZH, w skład której wejdą przedstawiciele CSOs zrzesz. osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy, a także wsparcie grup doradczych zaangaż. we wdrażanie FEO, w tym członków KM reprez. partnerów społ.-gospod. oraz CSOs (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in.: koszty organizacji posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realiz. FEO.
- **pomoc w realizacji ZH**, ze szczególnym uwzgl. barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja mater. informacyjno-edukac., a także audyt istniej. rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecz. wdrażania horyzont. zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP; **powołanie Koordynatorów zasad równościowych i Koordynatorów ds. KPP w IZ i IP**;
- stosowanie monitoringu i ewaluacji, wdrażanie uproszczeń administracyjnych i skuteczne komunikowanie się z otoczeniem.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania komunikacyjne są prowadzone z uwzględn. zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i EGD. Podstawową formą informowania przez IZ/IP oraz przygotowania, produkcji, dystrybucji publikacji, materiałów promoc. i brandingowych, będzie forma cyfrowa. Wydruk materiałów informac. i promocyjnych zostanie ograniczony do niezbęd. minimum, a zastosowane materiały będą w jak największym stopniu ekologiczne. Samodzielnie gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Przewidywane wsparcie będzie służyć realizacji ZH, ze szczeg. uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację przez wsparcie eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie²³⁷.

Priorytetowe będą funkcje komunikacyjne. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu FEO oraz stale będą podnosić swoje kompetencje.

Realizacja zadań finansowanych z PT będzie koordynowana z komponentami PTFE na szczeblu krajowym i w pozostałych programach, tak aby zoptymalizować wydatkowanie środków.

Główne grupy docelowe

Grupami docelowymi dla PT są przede wszystkim pracownicy IZ i IP, zaangażowani we wdrażanie FEO, jak również beneficjenci, potencjalni beneficjenci i partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1 Rozp. ogólnego.

²³⁷ Wsparcie będzie komplementarne do działań z PTFE. Zakres temat. działań w FEO nie będzie dotyczył zagadnień horyzont. objętych wsparciem PTFE

2.2.1.2. Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu							
Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
PT	EFS+	słabiej rozwinięte	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	szt.	165	165
PT	EFS+	słabiej rozwinięte	PLRO155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	szt.	800	800
PT	EFS+	słabiej rozwinięte	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.	2	2

2.2.1.3. Indykatorywny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji				
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
	EFS+		179 Informacja i komunikacja	491 300
	EFS+		180 Przygotowanie, wdrażanie monitorowanie i kontrola	8 721 249
	EFS+		181 Ewaluacja i badania, gromadzenie danych	132 222

	EFS+		182 Wzmocnienie potencjału instytucji państwa członkowskiego, beneficjentów i odpowiednich partnerów	502 383
--	------	--	--	----------------

Tabela 7: Wymiar 6 –uzupełniające obszary tematyczne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-	-	-	09 Nie dotyczy	9 847 154

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
-	-	-	02 Projekty uwzględniające kwestie równouprawnienia płci	9 847 154

2.1 PRIORYTETY INNE NIŻ POMOC TECHNICZNA

2.1.13 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ODBUDOWY I ODPORNOŚCI OPOLSKIEGO POWODZI (RESTORE)

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.13.1 (x) Cel szczegółowy

(x) Wspieranie inwestycji mających na celu odbudowę w odpowiedzi na klęskę żywiołową, która występuje między dniem 1 stycznia 2024 r. a dniem 31 grudnia 2025 r.

2.1.13.1.1 (x) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Powódź, która we wrześniu 2024 r. dotknęła południowo-zachodnią Polskę, w tym dużą część obszaru województwa opolskiego, dokonała potężnej skali zniszczeń. Potrzeby podmiotów i instytucji, które ucierpiały w wyniku powodzi są ogromne. Oszacowano straty, konieczna jest odbudowa zniszczonej infrastruktury, sprzętu i wyposażenia. Niniejszy cel szczegółowy dedykowany jest takim właśnie działaniom, aby naprawić wyrządzone powodzią szkody, czy też złagodzić jej negatywne skutki społeczno-gospodarcze i przywrócić funkcjonowanie podmiotom i instytucjom. Niezbędne jest więc podjęcie działań w następujących obszarach:

- wsparcie dla ochotniczych straży pożarnych (OSP), Państwowej Straży Pożarnej (PSP), działającej na terenie województwa opolskiego,
- infrastruktura drogowa – drogi wojewódzkie,
- infrastruktura społeczno-publiczna, w tym drogi lokalne prowadzące do obiektów świadczących usługi społeczne (np. edukacyjne, zdrowotne, społeczne, kulturalne)

Odbudowa będzie realizowana z uwzględnieniem poniższych założeń:

- brak wymogu zgodności inwestycji drogowej z *Planem Transportowym Województwa Opolskiego 2030*,
- w przypadku inwestycji realizowanych na obszarach miejskich poszkodowanych w wyniku powodzi, inwestycje te nie będą stały w sprzeczności z celami właściwych Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej/innych właściwych dokumentów planowania mobilności miejskiej

- inwestycje drogowe, o ile będzie to możliwe, będą ukierunkowane na poprawę dostępności transportowej ośrodków regionalnych i subregionalnych do infrastruktury sieciowej i węzłowej TEN-T, jak również do rozwoju publicznego transportu zbiorowego,
- brak wymogu zgodności inwestycji w infrastrukturę dla niezmotoryzowanych z *Planami Zrównoważonej Mobilności Miejskiej* lub innymi właściwymi dokumentami planowania mobilności miejskiej,
- wsparcie dedykowane Ochotniczym Strażom Pożarnym dotyczy zarówno jednostek ujętych, jak i nieujętych w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym,
- brak ograniczeń w zakresie wspierania żłobków na poziomie regionalnym,
- brak ograniczeń w zakresie wsparcia infrastruktury szkolnej i wyposażenia (np. boiska, hale, sale gimnastyczne), tj. m.in. brak konieczności analizy potrzeb, powiązania z interwencjami realizowanymi w ramach EFS+, integracji dzieci z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz warunku, że wsparcie jest elementem projektu,

Wsparcie dla OSP i PSP:

Ochotnicze Straże Pożarne, jak też Państwowe Straże Pożarne odgrywają kluczową rolę w systemie ratownictwa, również w czasie powodzi, podczas której ratują życie i mienie ludzkie. Walka z żywiołem, a także skutki powodzi spowodowały znaczne straty wśród tych podmiotów. Dotyczy to utraconych lub też zniszczonych w wyniku prowadzonych podczas powodzi akcji, jak również wystąpienia samej powodzi: samochodów ratowniczo-gaśniczych, sprzętu i wyposażenia. Ale również dotyczy to zniszczonej na skutek wystąpienia samej powodzi infrastruktury, np. remiz strażackich.

Wsparcie będzie ukierunkowane na odbudowę infrastruktury OSP poprzez finansowanie prac budowlanych, a także odtworzenia zniszczonych, bądź zakupu nowych samochodów ratowniczo-gaśniczych, dowodzeniowych, łączności, sprzętu i wyposażenia OSP/PSP. Dopuszcza się budowę nowej infrastruktury, jeżeli jej odtworzenie w dotychczasowym miejscu jest nieuzasadnione np. z powodu zagrożenia potencjalnymi klęskami żywiołowymi.

Infrastruktura drogowa – drogi wojewódzkie:

Stan infrastruktury drogowej wpływa na codzienne życie mieszkańców oraz na funkcjonowanie lokalnych gospodarek. Na terenach dotkniętych powodzią nastąpiły potężne zniszczenia w tym obszarze. W trakcie powodzi uszkodzeniu uległy oprócz odcinków dróg wojewódzkich także mosty i przepusty.

Odbudowa zniszczonych w wyniku powodzi dróg jest kluczowa dla funkcjonowania społeczności, w tym przedsiębiorstw. Realizacja inwestycji na drogach wojewódzkich po powodzi jest niezbędna dla przywrócenia sprawności komunikacyjnej, zapewnienia bezpieczeństwa oraz zrównoważonego rozwoju regionów dotkniętych powodzią. Poprawa infrastruktury drogowej przyczyni się do odbudowy lokalnej gospodarki, w tym zatrudnienia.

Infrastruktura społeczno-publiczna, w tym drogi lokalne prowadzące do obiektów świadczących usługi społeczne:

Na Opolszczyźnie powódź spowodowała m.in. zniszczenia infrastruktury społeczno-publicznej będącej w zasobach JST. Dotyczy to np. budynków, sprzętu i wyposażenia urzędów, infrastruktury edukacyjnej (np. żłobków, ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół i placówek kształcenia ogólnego / zawodowego, ustawicznego, czy też infrastruktury społecznej (np. mieszkania wspomagane

/ interwencyjne, domy dziennego pobytu, placówki wsparcia dziennego (np. świetlice teraapeutyczno-opiekuńcze), WTZ, ŚDS, placówki pieczy zastępczej).

Wsparcie będzie ukierunkowane na odbudowę infrastruktury poprzez finansowanie prac budowlanych, a także odtworzenia zniszczonego, bądź zakupu nowego sprzętu i wyposażenia. Dopuszcza się budowę nowej infrastruktury, jeżeli jej odtworzenie w dotychczasowym miejscu jest nieuzasadnione np. z powodu zagrożenia potencjalnymi klęskami żywiołowymi.

W ramach interwencji wspierane będą także przedsięwzięcia polegające na przebudowie, remoncie i/lub modernizacji dróg lokalnych (powiatowych i gminnych), które prowadzą do obiektów świadczących usługi społeczne (np. edukacyjne, społeczne, zdrowotne, kulturalne). Inwestycje z niniejszego obszaru ukierunkowane będą na odtworzenie po powodzi możliwości komunikacyjnych do ww. obiektów.

Planowane typy przedsięwzięć:

- budowa / przebudowa / modernizacja dróg wojewódzkich wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą (w tym mostów, przepustów),
- inwestycje w infrastrukturę OSP, np. remiz strażackich m.in. w zakresie budowy, odbudowy, remontu, przebudowy zniszczonych w wyniku powodzi budynków,
- odtworzenie gotowości bojowej jednostek OSP/PSP poprzez naprawę, zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych, dowodzeniowych, łączności oraz sprzętu i wyposażenia do prowadzenia akcji m.in. ratowniczych i usuwania skutków zjawisk katastrofalnych,
- inwestycje w infrastrukturę społeczno-publiczną będącą w zasobach JST m.in. w zakresie budowy, odbudowy, remontu, przebudowy zniszczonych w wyniku powodzi budynków, a także naprawa, zakup sprzętu i wyposażenia – dotyczy to m.in. urzędów, żłobków, ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół / placówek kształcenia ogólnego, zawodowego i ustawicznego oraz OPS-ów, domów kultury, bibliotek, świetlic,
- budowa / przebudowa / modernizacja dróg lokalnych (powiatowych i gminnych) wraz z infrastrukturą towarzyszącą – prowadzących do obiektów świadczących usługi społeczne.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, turyści, przedsiębiorcy, mieszkańcy regionu, Ochotnicze Straże Pożarne, Państwowa Straż Pożarna.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wszędzie tam, gdzie będzie to możliwe, interwencje zaplanowane w obszarze działań naprawczych po powodzi na terenie województwa opolskiego, będą realizowane z poszanowaniem praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych, a działania obejmować będą m.in. konieczność zapewnienia równego dostępu do produktów, rezultatów projektu dla wszystkich odbiorców poprzez wymóg zasady uniwersalnego projektowania.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty obszar województwa dotknięty powodzią.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszędzie tam, gdzie będzie to możliwe, interwencje zaplanowane w obszarze działań naprawczych po powodzi na terenie województwa opolskiego, będą przyczyniać się do poprawy jakości życia poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych i społecznych, wysokiej jakości miejsc pracy oraz odbudowy infrastruktury drogowej, w tym na pograniczu polsko-czeskim, które w sposób szczególny ucierpiało w skutek powodzi.

Wszędzie tam gdzie będzie to możliwe, wsparcie popowodziowe będzie się uzupełniać, a zarazem powodować efekt synergii z interwencją wskazaną w programach współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Obszary planowane do wsparcia obejmują działania mające na celu wsparcie popowodziowe realizowane w ogólnym interesie publicznym, tj. uznane jako niezbędne i mające szczególne znaczenie dla funkcjonowania społeczności lokalnej / regionalnej oraz warunkujące realizację jej istotnych potrzeb.

W związku z powyższym zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne sfinansowane zostaną w formie dotacji.

2.1.13.1.2 (x) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP		EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO041	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	nd	16
CP		EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO046	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych - poza TEN-T	km	nd	11
CP		EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO288	Liczba przywróconych do użytkowania obiektów infrastruktury	szt.	nd	46

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2		EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR035	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	os.	nd	nd	122 000	IZ	nd

2.1.13.1.3 (x) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundus z	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	x	058 Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobieganie ryzykom związanym z klimatem i zarządzanie nimi: powodzie i osunięcia ziemi (w tym zwiększanie świadomości, ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi i katastrofami, infrastruktura i podejście ekosystemowe)"	10 000 000
				093 Inne drogi przebudowane lub zmodernizowane (autostrady, drogi krajowe, regionalne lub lokalne)	41 160 000
				121 Infrastruktura na potrzeby wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem	0
				122 Infrastruktura na potrzeby szkolnictwa podstawowego i średniego	0
				124 Infrastruktura na potrzeby kształcenia i szkolenia zawodowego oraz edukacji dorosłych	0
				126 Infrastruktura mieszkaniowa (inna niż dla migrantów, uchodźców i osób objętych ochroną międzynarodową lub ubiegających się o nią)	0
				127 Pozostała infrastruktura społeczna przyczyniająca się do włączenia społecznego	26 670 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	x	01 Dotacja	77 830 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	x	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	77 830 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	x	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	77 830 000

2.1.14 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZDOLNOŚCI OBRONNYCH OPOLSKIEGO

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.14.1 (vii) Cel szczegółowy

(vii) Zwiększenie zdolności przemysłowych w celu wspierania zdolności obronnych, przy priorytetowym traktowaniu zdolności podwójnego zastosowania

2.1.14.1.1 (vii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W obliczu dynamicznie zmieniających się uwarunkowań geopolitycznych, wzrostu zagrożeń hybrydowych oraz konieczności intensyfikacji działań modernizacyjnych w obszarze bezpieczeństwa i obronności, istotne staje się aktywne włączenie regionalnego potencjału przemysłowego w budowanie zdolności obronnych kraju. Województwo opolskie posiada kadrę naukowo - techniczną, rozwinięty sektor MŚP w branżach technologicznych oraz współpracujące z przemysłem instytucje naukowe. W powyższym aspekcie szczególne znaczenie mają przedsiębiorstwa tworzące technologie, produkty i procesy o podwójnym zastosowaniu (dual- use), które mogą być wykorzystywane zarówno w celach cywilnych, jak i militarnych. Wsparcie udzielone takim przedsiębiorstwom przyczyni się do ich rozwoju, wzmocni konkurencyjność regionalnej gospodarki, a jednocześnie zwiększy bezpieczeństwo państwa.

Obok nich wsparcie mogą uzyskać także przedsiębiorstwa zajmujące się komplementarnymi rozwiązaniami o znaczeniu pro-obronnym, tj. produkujące specjalistyczną odzież i umundurowanie, zabezpieczenia pojazdów, żywność polową, co ma oczywiste znaczenie dla odporności, bezpieczeństwa i logistyki obronnej.

W ramach celu szczegółowego (vii) przewiduje się wsparcie obejmujące cały łańcuch wartości: od badań i prac rozwojowych, przez prototypowanie, po wdrożenia, modernizację infrastruktury przemysłowej, w tym dostosowania i rozbudowy linii produkcyjnych w przedsiębiorstwach, które umożliwią produkcję zgodną z wymogami sektorów obronnych i bezpieczeństwa, czy też jej skalowanie.

Ważnym elementem będzie także rozwój kompetencji i kwalifikacji kadr, niezbędnych do obsługi nowoczesnych technologii oraz spełnienia wymagań sektorów bezpieczeństwa i obronności.

Szczególny nacisk skierowany będzie na technologie w obszarach m.in. cyberbezpieczeństwa, systemów autonomicznych, automatyzacji, robotyki, czy też łączności.

Ważnym celem zwiększającym profil obronności będzie wsparcie inicjatyw zwiększających współpracę pomiędzy MŚP, dużymi przedsiębiorstwami oraz instytucjami badawczo – rozwojowymi w regionie celem stworzenia np. klastrów przemysłowych oraz udział w projektach międzynarodowych, które mogą przyczynić się do zwiększenia liczby innowacji, patentów i wdrożeń w obszarze technologii podwójnego zastosowania i pro-obronnych.

Zwiększenie udziału lokalnych podmiotów w dostawach dla przemysłu obronnego przyczyni się do wzrostu innowacyjności, ale też stabilności gospodarczej i poprawy bezpieczeństwa regionu.

Ponadto, wsparcie technologii podwójnego zastosowania doprowadzi do utworzenia wysoko wykwalifikowanych miejsc pracy, zwiększy atrakcyjność regionu dla inwestorów oraz może skutkować powstaniem trwałych powiązań międzysektorowych (np. cywilno – wojskowo – akademicko -przemysłowych).

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Rozwój i wdrożenie technologii podwójnego zastosowania, m.in. drony, system nawigacyjny GPS, sprzęt telekomunikacyjny i ochrona informacji, oprogramowanie.
2. Prace B+R w kierunku technologii dual-use i pro-obronne, m.in. badania przemysłowe, prace rozwojowe, prototypy, demonstratory oraz inne rozwiązania pro-obronne o istotnym znaczeniu dla odporności i logistyki.
3. Infrastruktura B+R przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych, m.in. rozwój aparatury, stanowisk badawczych i środowisk testowych (living-lab/test-bed), oprogramowanie inżynierskie, poligony testowe i laboratoria wspólne dla technologii dual-use i pro-obronnych.
4. Wdrożenia i pierwsza produkcja, tj. modernizacja i rozwój infrastruktury przemysłowej dla wdrożenia dual-use i pro-obronnych, m.in. inwestycje w linie montażowe i produkcyjne, automatyzację i robotyzację, cyfryzację procesów oraz uruchamianie pierwszych serii produkcyjnych wyrobów dual-use i pro-obronnych.

W ramach planowanych typów przedsięwzięć podnoszenie kompetencji/kwalifikacji w ramach dual-use i pro-obronności możliwe będzie jako element uzupełniający projekt.

Planowane są preferencje dla projektów z terenów: OSI krajowe, OSI regionalne – Subregionu Południowego (powiat: głubczycki, nyski, prudnicki), które charakteryzują się niższymi wskaźnikami rozwoju gospodarczego.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

- Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
- Duże przedsiębiorstwa
- Jednostki naukowe

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną

pracowników przedsiębiorców zamierzających zwiększyć swoją innowacyjność oraz uczestników przedsięwzięć może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego realizowane projekty będą charakteryzować się wysoką jakością i kompleksowością udzielanego wsparcia.

Projektowane przez beneficjentów systemy teleinformatyczne, dokumenty oraz strony internetowe powinny spełniać standardy WCAG 2.1. na poziomie AA.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Promowane będą projekty realizowane w partnerstwach krajowych i międzynarodowych (MŚP—JN—JB—JBR—duże przedsiębiorstwa), w tym wspólne B+R, testy, pilotaże i standaryzacja oraz wymiana kadr. Współpraca z ośrodkami badawczymi i klastrami poza regionem będzie wspierana, jeśli prowadzi do transferu technologii i rozwoju łańcuchów dostaw w województwie opolskim.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Dotacja

Wspieranie techn. dual-use i pro-obronnych przyczyni się do rozwoju gosp., jak również budowania bezp. i odporności regionu – w aspekcie infr., jak i społ. Techn. tego typu mogą zwiększyć gotowość regionu na sytuacje kryzysowe oraz pozwolą na bud. długofalowego potencjału strategicznego.

Prace B+R w obszarze obronności cechują się dużą niepewnością co do wyników oraz długim okresem od fazy badań do komercjalizacji. Banki i instytucje finansowe nie są skłonne finansować tego rodzaju ryzyka bez znaczącego komponentu bezzwrotnego. Ponadto, realizacja proj. B+R na rzecz obronności często wymaga od przeds. czasowego ograniczenia zdolności produ. (np. wyłączenia linii na potrzeby prototypowania i testów) lub od jedn. nauk. ograniczenia dział. dydaktycznej i komercyjnej na rzecz badań specjalistycznych. Powoduje to wymierne koszty alternatywne, które w warunkach rynkowych nie są kompensowane. Techn. dual-use i pro obronne generują korzyści wzmacniające odporność regionu i podnoszą bezpieczeństwo społ. i tech. i nie przekładają się wprost na zysk przeds., a więc wymagają publicznego współfinansowania w formie dotacji.

2.1.14.1.2 (vii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP 1	1.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO128	<i>Przedsiębiorstwa objęte wsparciem, związane głównie ze wspieraniem zdolności w zakresie technologii podwójnego zastosowania i zdolności obronnych</i>	przeds.	nd	10

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP1	1.vii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR002	<i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)</i>	EUR	nd	nd	571 193	IZ	-

2.1.14.1.3 (vii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundus z	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	vii	194 Inwestycje produktywne w duże firmy związane z technologiami obronnymi i podwójnego zastosowania	6 871 603
				195 Inwestycje produktywne w MŚP związane z technologiami obronnymi i podwójnego zastosowania	4 581 069

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	vii	01 Dotacja	11 452 672

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	vii	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	11 452 672

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 1	EFRR	Słabiej rozwinięte	vii	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	11 452 672

2.1.15 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ OCHRONY I ODBUDOWY EKOSYSTEMÓW I INFRASTRUKTURY WODNEJ

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy inowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.15.2 (v) Cel szczegółowy

(v) wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej

2.1.15.2.1 (v) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zasoby wody na całym świecie kurczą się w szybkim tempie. W Polsce zasoby wodne przypadające na jednego mieszkańca są poniżej tzw. poziomu bezpieczeństwa wodnego, a na terenie UE gorzej pod tym względem jest tylko w Czechach, na Cyprze i na Malcie²³⁸. Obraz woj. opolskiego w tym obszarze wpisuje się w ogólny obraz Polski, tj. kraju o stosunkowo ubogich zasobach wodnych. Na podstawie analizy danych przedstawionych w *Programie ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2021-2027*, przyjmuje się, że zasoby wody w regionie oscylują wokół średniej krajowej²³⁹, tj. 1,6 tys. m³ na jednego mieszkańca, co wskazuje na jej deficyt.

Ponadto, ze względu na zachodzące zmiany klimatyczne, nasz region zmaga się z problemem związanym z nierównomierną dostępnością do wody w ujęciu czasowym i przestrzennym²⁴⁰. Rok 2024 udowodnił, że przedłużające się okresy bezopadowe, połączone z falami upałów, znacznie pogłębiają istniejące deficyty wody w województwie, powodując tym samym ogromne straty nie tylko w rolnictwie, ale również straty środowiskowe i hydrologiczne. Natomiast, następujące po nich gwałtowne opady, wywołujące powodzie, stanowią poważne zagrożenie dla stabilności regionu i bezpieczeństwa ludności.

Problemy z zakresu gospodarki wodnej dotyczą nie tylko wielkości zasobów wody, ale również jej jakości. Woj. opolskie charakteryzuje się niską gęstością sieci wodociągowej, przy jednoczesnym wysokim udziale dostępności do niej ludności oraz niezadawalającym stanem technicznym urządzeń (wiek i struktura infrastruktury wodociągowej przesyłowej, a także niska wydajność stacji uzdatniania wody)²⁴¹. Ponadto z roku na rok w naszym regionie wzrasta awaryjność sieci wodociągowych (w 2020

²³⁸ https://raportsdg.stat.gov.pl/2020/en/cel6.html?utm_source=chatgpt.com

²³⁹ *Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2021-2027*, Opole 2021 r., str. 46-87

²⁴⁰ *Ibidem*.

²⁴¹ Ekspertyza z badania pn. Analiza powiązań społeczno-gospodarczych (...), op. cit., s.59.

roku o 9,2% w stosunku do roku poprzedniego)²⁴² powodując ograniczenia i przerwy w dostawach wody czy zanieczyszczenia wpływające na spadek jej jakości. Natomiast dostęp do bezpiecznej i czystej wody pitnej jest podstawowym prawem człowieka. Niestety w woj. opolskim dostarczana woda nie zawsze odpowiada normom jakości, np. w 2024 r. ok. 2% ludności korzystało z wody o nieodpowiednich parametrach²⁴³. Jest to poważne wyzwanie rozwojowe, stąd w regionie w dalszym ciągu konieczna jest modernizacja infrastruktury komunalnej i inwestycje w ograniczanie strat wody na etapie jej dystrybucji, zwłaszcza z wykorzystaniem cyfrowych rozwiązań.

Działania podejmowane w celu stabilizacji gospodarki wodnej w woj. opolskim są niezwykle ważne dla jego rozwoju, woda jest bowiem podstawową potrzebą i zasobem krytycznym zapewniającym bezpieczeństwo w funkcjonowaniu społeczeństwa, przyrody, rolnictwa i gospodarki i stanowiącym o gotowości na sytuacje kryzysowe. Jak podkreślono w *Strategii na rzecz unii gotowości* bezpieczeństwo wodne i odporność wodna są priorytetem przewodnim dla Unii Europejskiej²⁴⁴. Jednak wyniki przeprowadzonej w 2023 r. przez NIK kontroli wykazały brak bezpieczeństwa wodnego w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych²⁴⁵. Zdolność do dostarczania wody odbiorcom w każdych warunkach, także w sytuacjach kryzysowych powinna być zapewniona poprzez odpowiednią infrastrukturę, systemy monitoringu, procedury awaryjne czy systemy alternatywne. Reagowanie w razie zniszczenia, skażenia lub unieruchomienia infrastruktury wodociągowej ma kluczowe znaczenie dla regionu i funkcjonowania mieszkańców oraz instytucji i podmiotów gospodarczych.

Ponadto jak wskazuje *Europejska strategia odporności gospodarki wodnej* zasadnicze znaczenie dla stabilności systemu gospodarowania wodą ma również dobrze funkcjonujący obieg wody w przyrodzie²⁴⁶. Woj. opolskie, mimo dobrze rozwiniętej sieci hydrograficznej i obecności ważnych rzek (Odra, Mała Panew, Nysa Kłodzka), oraz dostępności zasobów wód podziemnych, zmaga się z problemami w zakresie jakości i funkcjonowania ekosystemów wodnych. Głównym zagrożeniem dla tych środowisk jest działalność człowieka – w tym przekształcenie koryt rzecznych, zanieczyszczenia rolnicze i komunalne, a także spadek naturalnej retencji w krajobrazie. W regionie wszystkie jednolite wody powierzchniowe, dla których w latach 2014-2019 można było określić jakość wód, uzyskały złe parametry (stan zły)²⁴⁷, co niestety osłabia kluczowe funkcje środowiskowe tych zbiorników, wpływając negatywnie na jakość wody, retencję, życie biologiczne i cały cykl hydrologiczny. W woj. opolskim zapewniono już zgodność z KPOŚK w zakresie gospodarki ściekowej²⁴⁸, stąd w kolejnym etapie, działania zmierzające do poprawy jakości wody powinny skupić się na wykorzystaniu naturalnych mechanizmów jej oczyszczania m.in. poprzez ochronę i odbudowę siedlisk wodnych, ochronę roślinności wodnej i organizmów filtrujących, a także monitoring ekologiczny.

Niemniej jednak, w szczególnych przypadkach, uzasadnionych np. zewnętrznymi czynnikami powodującymi awarie lub obniżającymi wydajność sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, a także kwestiami bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa i zapewnienia ciągłości działania, możliwe będą inwestycje w infrastrukturę kanalizacyjno-ściekową, również w aglomeracjach spełniających wymogi dyrektywy ściekowej. W sytuacjach kryzysowych wpływających na życie mieszkańców oraz funkcjonowanie podmiotów gospodarczych i publicznych, możliwa będzie również budowa nowych oczyszczalni na obszarach pozaaglomeracyjnych.

²⁴² <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>

²⁴³ Stan sanitarny województwa opolskiego w 2024 roku, Opole 2025 r,

²⁴⁴ *Strategia na rzecz unii gotowości*, JOIN (2025) 130 final.

²⁴⁵ <https://www.nik.gov.pl/plik/id,29614.pdf>

²⁴⁶ *Europejska strategia odporności gospodarki wodnej*, COM (2025) 280 final.

²⁴⁷ *Program ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2021-2027*, Opole 2021 r., str. 77

²⁴⁸ Fakt ten potwierdza Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2023 r. oraz nabór dla działania 2.4 Gospodarka wodno-ściekowa FEO 2021 – 2027 prowadzony w 2025 r. +

W obliczu postępujących zmian klimatycznych, rosnącej presji urbanizacyjnej i przemysłowej, a także występujących regionalnie problemów związanych z deficytem wody i jej jakością, szczególnego znaczenia nabiera potrzeba zrównoważonego zarządzania wodą. Dlatego konieczne jest wdrożenie szeregu działań, które zapewnią bezpieczny dostęp do wody, odporność regionu na zagrożenia wodne oraz efektywne i zintegrowane gospodarowanie zasobami wodnymi. Działania planowane do realizacji w ramach Programu wpisują się w strategię KE dotyczącą odporności gospodarki wodnej²⁴⁹.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Zachowanie bioróżnorodności, ograniczenia presji antropogenicznej, ochrona i odtworzenie siedlisk wodnych, w tym mokradeł, ochrona wodnych organizmów filtrujących, tworzenie i ochrona obszarów buforowych, reintrodukcja rodzimych gatunków wskaźnikowych, a także monitoring ekologiczny.
2. Wsparcie zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach i na obszarach wiejskich w celu tworzenia i rozwoju korytarzy ekologicznych.
3. Wspieranie retencjonowania wody, w tym działania mające na celu zatrzymanie odpływu wód opadowych m.in. w oparciu o naturalne mechanizmy ekosystemowe.
4. Ograniczenie zużycia wody w sektorach gospodarki województwa opolskiego oraz sektorze komunalnym poprzez wdrażanie technologii umożliwiających ujęcia jej w obieg zamknięty oraz wtórne wykorzystanie.
5. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej, w tym ujęć wody, stacji uzdatniania, sieci dystrybucyjnych i systemów magazynowania, a także wdrażanie zaawansowanych technologii oraz systemów informatycznych służących monitorowaniu, analizie, optymalizacji gospodarki wodnej i zapewnieniu cyberbezpieczeństwa.
6. Opracowanie programów i planów awaryjnych i/lub tworzenie rezerwowych ujęć i alternatywnych źródeł wody, w tym mobilnych stacji uzdatniania, wraz z infrastrukturą umożliwiającą przełączanie dostaw na źródła zastępcze dla obiektów kluczowych, takich jak szpitale i inne budynki użyteczności publicznej.
7. Inwestycje w infrastrukturę kanalizacyjną i oczyszczalni ścieków, również w aglomeracjach spełniających wymogi dyrektywy ściekowej, w tym doposażanie istniejących oczyszczalni w rozwiązania zwiększające cyberbezpieczeństwo i zapewniające ciągłość ich działania (zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych).
8. Budowa nowych oczyszczalni ścieków i infrastruktury kanalizacyjnej na obszarach pozaaglomeracyjnych.
9. Podniesienie świadomości mieszkańców województwa w zakresie znaczenia zrównoważonego gospodarowania wodą, oszczędzania zasobów wodnych oraz ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Inwestycje w infrastrukturę kanalizacyjno-ściekową nie muszą wynikać z KPOŚK.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy województwa, przedsiębiorcy, jst oraz podległe im podmioty, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, spółki wodne, organizacje pozarządowe, turyści.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

²⁴⁹ Europejska strategia odporności gospodarki wodnej, COM (2025) 280 final.

Dyskryminacja zarówno bezpośrednia, jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego działania będą sprzyjać poprawie warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych mieszkańców, a poprzez dostęp do wysokiej jakości wody do spożycia będą miały wpływ na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców, a tym samym pośrednio ograniczą zjawisko wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Charakter działań z zakresu gospodarki zasobami wodnymi wymusza współpracę podmiotów polskich i czeskich, w tym zwłaszcza sektora publicznego. Wymiana doświadczeń, a zwłaszcza informacji dotyczących inwestycji w oczyszczalnie ścieków komunalnych i infrastrukturę kanalizacyjną powinna być realizowana przez rządy i samorządy obydwu krajów, tak aby działania podejmowane w ramach FEO 2021-2027 prowadziły do komplementarnych interwencji po stronie czeskiej. Takie podejście wzmacniać będzie efekt synergii i prowadzić do osiągnięcia jak najwyższych efektów w zakresie zrównoważonej gospodarki wodnej po obydwu stronach granicy.

Podobnie na konieczność wspierania niebieskiej gospodarki wskazuje program Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, który zakłada m.in. włączenie środków łagodzenia zmian klimatu do planów rozwoju niebieskiej gospodarki oraz testowanie modeli biznesowych w zakresie usług ekosystemowych świadczonych przez niebieskie przedsiębiorstwa. Biorąc pod uwagę, że województwo opolskie jest usytuowane w zlewni Morza Bałtyckiego, wszystkie wdrożone w FEO 2021-2027 rozwiązania w zakresie poprawy bilansu wodnego będą komplementarne z rozwiązaniami wypracowanymi w programie Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 i będą wpływały na poprawę sytuacji tego akwenu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego (v) nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Polska nie ma wydajnego systemu gospodarki wodno-ściekowej, związku z tym, w celu maksymalizacji efektu zachęty należy wspierać projekty za pośrednictwem dotacji.

Zaplanowane przedsięwzięcia są działaniami nie generującymi zysków, są związane z zadaniami publicznymi.

2.1.15.2.2 (v) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	-	22
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	-	20

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR04 1	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	nd	nd	1 800	IZ	nd
CP2	2.v	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR04 2	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	nd	nd	1 500	IZ	nd

2.1.15.2.3 (v) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundus z	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	v	062 Dostarczanie wody do spożycia przez ludzi (infrastruktura do celów ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji, działania na rzecz efektywności zaopatrzenia w wodę do spożycia)	6 762 284
				064 Gospodarka wodna i ochrona zasobów wodnych (w tym gospodarowanie wodami w dorzeczu, konkretne działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu, ograniczenie wycieków)	1 690 571
				065 Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	4 226 427
				078 Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000	338 114
				079 Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura	3 888 313

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	v	01 Dotacja	16 905 709

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	v	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	16 905 709

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 2	EFRR	Słabiej rozwinięte	v	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	16 905 709

2.1.16 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ WZMOCNIENIA ODPORNOŚCI INFRASTRUKTURY CYWILNEJ NA ZAGROŻENIA MILITARNE I KRYZYSOWE

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.16.1 (iii) Cel szczegółowy

(iii) Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, przy priorytetowym traktowaniu infrastruktury podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej.

2.1.16.1.1 (iii) Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W kontekście narastających zagrożeń geopolitycznych i potrzeby wzmocnienia bezpieczeństwa oraz odporności społeczności lokalnych na różnego rodzaju kryzysy, niezbędne jest rozwijanie infr. podwójnego zastosowania służącej ochronie ludności i obronę cywilną²⁵⁰, w tym m.in.: schrony, szpitale, budynki użyteczności publicznej oraz otwarte przestrzenie, które w razie zagrożenia mogą stanowić miejsce zbiórki do ewakuacji dla dużego skupiska ludzi bez konieczności reorganizacji układu funkcjonalnego (parkingi naziemne, tereny zielone, tereny sportowe przy szkołach) oraz niezbędna infrastruktura podwójnego zastosowania dla ochrony ludności (np. generatory prądu, systemy awaryjnego zasilania, mobilne stacje uzdatniania wody, mobilne punkty medyczne, respiratory, namioty polowe, pojazdy do użytku przez służby ochrony ludności, np. straż pożarną), a także tabor kolejowy m.in. dla celów ewakuacyjnych.

Jednym z ważniejszych elementów infr. ochrony ludności są schrony, które zapewniają bezpieczeństwo w przypadku bombardowań, ostrzałów rakietowych czy ataków lotniczych, a także stanowią fizyczną barierę chroniącą przed falą uderzeniową, odłamkami, promieniowaniem, czy skażeniem chemicznym i biologicznym. Jak wynika z przeprowadzonej na przełomie 2022 oraz 2023 roku ogólnopolskiej inwentaryzacji budynków i obiektów budowlanych służących do schronienia ludności, w schronach może się ukryć ponad 300 tys. osób (około 2 tys. obiektów). Większość ludności cywilnej nie ma obecnie realnej możliwości szybkiego schronienia się w razie ataku. Schrony mogą pełnić dodatkowe funkcje w czasie pokoju (np. magazyny, przestrzeń techniczna), a w czasie wojny stanowić elem. systemu obrony cywilnej – pkt. ewakuacyjny, miejsce dystrybucji pomocy, czy tymczasowe centrum dowodzenia.

²⁵⁰ Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. poz. 1907).

Jednocześnie istniejące budynki użyteczności publicznej, tzw. miejsca doraźnego schronienia są z założenia dostosowane do przebywania w nich dużych grup ludzi – co oznacza, że w razie zagrożenia mogą pomieścić setki, a czasem tysiące osób bez konieczności reorganizacji układu funkcjonalnego.

Niezbędne będzie dostosowanie istniejących budynków (np. przystosowanie piwnic, montaż drzwi antywybuchowych, wentylacji awaryjnej, przygotowanie zapasów wody i żywności). Wiele szkół, hal sportowych, bibliotek, szpitali czy urzędów ma piwnice, kotłownie, szatnie znajdujące się pod ziemią lub przestrzenie możliwe do adaptacji, które mogą pełnić funkcję schronu, miejsca ukrycia, doraźnego schronienia lub miejsca ewakuacji.

Należy mieć na uwadze, że budynki użyteczności publicznej oraz przestrzenie publiczne są często punktami zbiórki, centrami zarządzania kryzysowego, miejscami rozdawania żywności i leków, dlatego ich rozwinięcie o funkcje ochronne zwiększa ich użyteczność w kryzysie.

Z kolei w zakresie przemieszczania się ludności nowoczesny tabor kolejowy zwiększy zdolności ewakuacyjne, poprawi logistykę wojskową i humanitarną, a także zagwarantuje ciągłość transportu w przypadku destabilizacji regionu. W związku z tym zakup taboru należy uznać za inwestycję strategiczną.

Zakup ww. taboru kolejowego realizowany będzie z uwzględnieniem poniższych założeń:

- w sytuacjach kryzysowych możliwość szybkiego przystosowania przestrzeni zakupionego taboru do transportu wojskowego lub medycznego.
- w sytuacjach kryzysowych, takich jak przerwy w dostawie energii elektrycznej, uszkodzenia infrastruktury czy klęski żywiołowe, pojazdy spalinowe służyć będą utrzymaniu ruchu pociągów, prowadzenie akcji ratunkowych oraz transport niezbędnych zasobów.
- pojazdy o napędzie spalinowym zasilane paliwem HVO100 posiadać będą homologację na Czechy, co w przypadku np. ewakuacji ludności cywilnej, przewozu żołnierzy, sprzętu wojskowego i zaopatrzenia pozwoli na bezproblemowy wjazd do naszego południowego sąsiada i obsługę transgraniczną.
- brak wymogu zgodności inwestycji z Planem Transportowym WO 2030 ponieważ zakup taboru należy traktować jako przedsięwzięcie komplementarne wobec zapisów *Planu*, a odstępienie od jego szczegółowego ujęcia w *Planie* jest uzasadnione i racjonalne.

Mając powyższe na uwadze konieczne jest zaprogramowanie działań m.in. w następującym zakresie:

- inwestycji w infrastrukturę związaną z ochroną ludności i obroną cywilną, w tym w pojazdy do użytku przez służby ochrony ludności, np. straż pożarną,
- adaptacji istniejących obiektów (tzw. miejsca doraźnego schronienia), takich jak budynki użyteczności publicznej, parkingi podziemne, naziemne czy sale gimnastyczne,
- wsparcia infrastrukturalnego szpitali na szczeblu lokalnym i regionalnym,
- wsparcia niezależności energetycznej obiektów użyteczności publicznej,
- inwestycji w zakup taboru kolejowego do celów ewakuacyjnych (wyposażony m.in. w wysuwane stopnie oraz manualne urządzenia umożliwiające wjazd i wyjazd dla podróżnych o ograniczonej mobilności).

Ponadto obiekty, pojazdy do użytku przez służby ochrony ludności, np. straż pożarną oraz tabor będą pełnił funkcję podwójnego zastosowania, tj. z jednej strony ochronną/ewakuacyjną, ale również mogą być wykorzystywane w czasie pokoju jako infr. wielofunkcyjna (np. sportowa, medyczna, kulturalna, parkingowa, transportowa), co zwiększa efektywność ich utrzymania. Jednocześnie,

wsparcie dedykowane Ochotniczym Strażom Pożarnym dotyczy zarówno jednostek ujętych, jak i nieujętych w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Planowane typy przedsięwzięć:

1. Inwestycje w infr. związaną z ochroną ludności i obroną cywilną, tj. m.in. budowa nowych/modernizacja istniejących schronów/punktów ewakuacji/relokacji związanych z ochroną ludności i obroną cywilną, wraz z niezbędnym wyposażeniem na potrzeby ewakuacji/czasowego pobytu oraz zakup pojazdów do użytku przez służby ochrony ludności, np. straż pożarną.
2. Adaptacja i modernizacja otwartych przestrzeni i obiektów użyteczności publicznej (np. parkingi naziemne, podziemne, tereny zielone, tereny sportowe przy szkołach, szkoły, urzędy, hale sportowe, sale gimnastyczne, szpitale) w celu ich przystosowania do funkcji związanych z ochroną ludności i obroną cywilną, wraz z niezbędnym wyposażeniem na potrzeby ewakuacji / czasowego pobytu.
3. Wsparcie infr. krytycznej²⁵¹ na poziomie lokalnym / regionalnym w tym szpitali (także polowych) i ratownictwa medycznego w zakresie przygotowania na wypadek sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego, w tym inwestycje w infr. medyczno-techniczną, inwestycje w sprzęt i wyposażenie medyczne związane z przygotowaniem do sytuacji kryzysowych, np. medycyny urazowej, leczenia oparzeń, zaplecza transportu medycznego, zakup szpitali mobilnych.
4. Tworzenie regionalnych rezerw leków, sprzętu i środków medycznych, które mogą być użyte w sytuacjach nagłych.
5. Inwestycje w lądowiska przyszpitalne.
6. Wsparcie niezależności energetycznej obiektów kluczowych dla gotowości cywilnej oraz budynków użyteczności publicznej (m.in. szpitali, budynków administracji publicznej, służb ratowniczych, placówek ochrony zdrowia, szkół, przedszkoli i innych) poprzez budowę/rozbudowę OZE i/lub budowę magazynów energii, w tym elektrycznej i ciepłej, instalowanymi w celu zapewniania ciągłości funkcjonowania danego podmiotu w sytuacjach kryzysowych (np. w sytuacji przerw w dostawie energii).
7. Działania infor. i eduk. związane z wykorzystaniem infrastruktury ochronnej i przygotowaniem ludności do sytuacji kryzysowych (jedynie jako element projektów).
8. Zakup taboru kolejowego o napędzie elektrycznym/spalinowym (zasilany paliwem HVO100), dostosowanego m.in. dla osób o ograniczonej mobilności.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

W ramach celu 3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, zwłaszcza podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej, zgodnie z art. 1 pkt 1 lit. a) pkt iii) rozp. (UE) 2025/1914, w programie wspierane będą inwestycje wpisujące się w szerszy kontekst działań, mających na celu zbudowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej

²⁵¹ Infrastruktura krytyczna - zgodnie art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 122 ze zm.).

przed zagrożeniami, realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym. Punktem odniesienia do kwalifikowania działań w ramach celu 3.3 jest Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026 (oraz jego późn. aktualizacje) oraz Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego z załącznikami (oraz jego późn. aktualizacje). Na poziomie wojewódzkich zespołów zarządzania kryzysowego zapewniony zostanie mechanizm koordynacji inwestycji finansowanych ze środków programu regionalnego z działaniami wspieranymi z innych źródeł zgodnie z ww. dokumentami. Inwestycje w infrastr. wojskową lub obronną, w tym podwójnego zastosowania, spełniają warunki określone w Rozp. Wykonawczym Komisji (UE) 2021/1328 z dnia 10.08.2021 r., określającym wymogi dot. infrastruktury mające zastosowanie do niektórych kategorii działań związanych z infrastrukturą podwójnego zastosowania, i podlegają opiniowaniu przez właściwy organ państwa.

Główne grupy docelowe

- Jednostki samorządu terytorialnego (JST) i ich związki,
- Jednostki organizacyjne JST,
- Personel/kadry systemu ochrony zdrowia,
- OSP/PSP, Policja, WOPR,
- Instytucje publiczne (np. szkoły, placówki sportowe, instytucje kultury),
- Organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu obrony cywilnej,
- Mieszkańcy, turyści.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Dyskryminacja, zarówno bezpośrednia jak i pośrednia ze względu na płeć, pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek, orientację oraz tożsamość seksualną może skutkować stresem mniejszościowym, poczuciem alienacji, izolacją społeczną, brakiem akceptacji wśród społeczności oraz brakiem wsparcia społecznego.

Z uwagi na zakres tematyczny celu szczegółowego, w ramach obszaru wsparcia będą podejmowane szczególne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infr. cywilnej podwójnego zastosowania. Wspierana infr. będzie odpowiadała na potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonej mobilności, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi.

Celem podejmowanych działań, m.in. w zakresie dostosowania obiektów użyteczności publicznej, będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z architektonicznym standardem dostępności. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich (osoby mieszkające w Polsce o innym pochodzeniu), zaplanowane zostaną działania by zapewnić powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych, np. angielskim. Działania i przygotowane materiały promocyjne zgodne ze standardem dostępności uwzględnią usługi dostępnościowe – audiodeskrypcja, napisy, tłumacz języka migowego.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Program co do zasady obejmuje swoim zasięgiem terytorium całego województwa. Program realizować będzie jednak projekty, których wpływ i znaczenie będzie miało wymiar europejski, m.in. w kontekście realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu.

Realizowane w ramach Programu projekty przyczyniają się do realizacji celów unii energetycznej, w tym promowania efektywności energetycznej i oszczędności energii, dekarbonizacji i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną zgodnie z porozumieniem paryskim oraz promowania rozwoju nowych i odnawialnych form energii, aby lepiej dostosować cele związane ze zmianami klimatu do nowej struktury rynku i lepiej je z tym rynkiem zintegrować. Ze względu na punktowy charakter inwestycji nie przewiduje się w ramach tego cs możliwości realizacji przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych. Na etapie tworzenia programu nie zidentyfikowano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar objęty programem regionalnym. Zapewniona zostanie komplementarność pomiędzy programami, w tym transgranicznymi oraz pomiędzy poszczególnymi funduszami w ramach prowadzonych interwencji.

Jednocześnie planowana interwencja będzie przyczyniać się do zacieśniania współpracy międzynarodowej, co jest głównym celem makroregionalnej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego. Strategia stwarza możliwość nawiązania szerokich kontaktów z partnerami makroregionu, inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Obszary planowane do wsparcia obejmują działania z zakresu usług publicznych realizowanych w ogólnym interesie publicznym, tj. uznane jako podstawowe i mające szczególne znaczenie dla funkcjonowania społeczności lokalnej/regionalnej oraz warunkujące realizację jej istotnych potrzeb, które co do zasady są deficytowe, bo wymagają dotowania ze środków publicznych. Inwestycje w tym obszarze nie generują zysków. W związku z powyższym zidentyfikowane potrzeby inwestycyjne sfinansowane zostaną za pomocą dotacji.

2.1.16.1.2 (iii) Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP3	3.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO113	Liczba zakupionych jednostek kolejowego taboru pasażerskiego	szt.	-	2
CP3	3.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO029	Pojemność zbudowanych lub odnowionych wielofunkcyjnych schronów	os.	-	1 000

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
CP3	3.iii	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR022	Liczba osób korzystających z zakupionego lub zmodernizowanego kolejowego taboru pasażerskiego w ciągu roku	osoby /rok	nd	nd	1 950 212	IZ	-

2.1.16.1.3 (iii) Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundus z	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	iii	198 Infrastruktura obronna oraz budowa i modernizacja infrastruktury do podwójnego zastosowania, w tym mobilności wojskowej	49 771 410

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	iii	01 Dotacja	49 771 410

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	iii	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	49 771 410

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	-	-	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 3	EFRR	Słabiej rozwinięte	iii	03 Projekty neutralne w kwestii równouprawnienia płci	49 771 410

2.1.17 FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ EDUKACJI W BUDOWANIU ODPORNOŚCI OPOLSKIEGO

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

2.1.16.1 () Cel szczegółowy

(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery i wspieranie mobilności zawodowej

2.1.17.1.1 () Interwencje w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zgodnie z raportem *Polacy gotowi na kryzys?* przeprowadzonym przez Maison & Partners na zlecenie Warsaw Enterprise Institute i przy współpracy z Defence 24²⁵²:

- 65% Polaków deklaruje, że posiada w domu świece i zapalki, apteczkę zawierającą podstawowe leki i środki opatrunkowe (60%), gotówkę w wysokości min. 1000 zł (54%), a także baterie i powerbanki (53%);

²⁵² <https://wei.org.pl/wp-content/uploads/2022/03/Polacy-gotowi-na-kryzys-new.pdf>

- 69% Polaków nie wie, czym jest tzw. plecak przeżycia i co powinno się w nim znaleźć. Ma go przygotowane jedynie 3% społeczeństwa. Spośród osób, które wiedzą i/lub go posiadają, jest znacznie więcej mężczyzn (37%) niż kobiet (27%);
- najczęściej deklarowane umiejętności, które mogłyby być wsparciem związanym z obronnością kraju to te związane z udzielaniem pierwszej pomocy przedmedycznej – jakiegokolwiek umiejętności w tym zakresie deklaruje 71% społeczeństwa, jednak z tego tylko 15% postrzega swoje umiejętności jako duże (pozostałe osoby oceniają je jako niewielkie).

Zgodnie z raportem NIK²⁵³ niepokojący jest poziom wiedzy dotyczącej występowania zagrożeń hybrydowych, wynikający głównie z braku działań edukacyjnych, szkoleń i ćwiczeń.

Konieczne jest więc zainicjowanie ciągłego procesu podnoszenia poziomu wiedzy i świadomości społecznej oraz instytucjonalnej na temat nowych rodzajów zagrożeń, w tym działań hybrydowych.

W związku z powyższym należy zintensyfikować działania na rzecz budowania społeczeństwa odpornego na zagrożenia. Zatem istotne jest angażowanie możliwe jak największej liczby ludności w szkolenia związane z gotowością cywilną i cyberbezpieczeństwem. Gotowość cywilna rozumiana jest jako stan zdolności sektora cywilnego do reakcji na zagrożenia czasu pokoju, wojny oraz zagrożenia hybrydowe, w tym podprogowe. Ponadto koniecznym staje się wsparcie kompetencji pracowników JST, podmiotów leczniczych oraz służb ratowniczych z zakresu koordynacji działań, zarządzania bezpieczeństwem, mobilizacji zasobów związanych z ochroną ludności i gotowością cywilną.

Także objęcie wolontariuszy wsparciem szkoleniowym w zakresie gotowości cywilnej oraz cyberbezpieczeństwa jest kluczowe dla zwiększenia bezpieczeństwa społeczności lokalnej oraz efektywności działań podejmowanych w sytuacjach kryzysowych. Wolontariusze stanowią pierwszą linię wsparcia podczas zdarzeń nadzwyczajnych, takich jak klęski żywiołowe, awarie infrastruktury krytycznej czy incydenty zagrażające zdrowiu i życiu mieszkańców. Miało to już miejsce podczas powodzi w naszym regionie w 2024 r. Rozwój umiejętności i kompetencji wolontariuszy, grup młodzieżowych i członków organizacji pozarządowych z zakresu gotowości cywilnej pozwoli na szybkie i skoordynowane reagowanie, przy jednoczesnej minimalizacji skutków zagrożeń oraz wzmocnieniu odporności danej społeczności.

Kolejnym celem jest wzmocnienie systemu edukacji formalnej i pozaformalnej w obszarach gotowości cywilnej, przyczyniające się do przygotowania uczniów oraz kadry placówek edukacyjnych, w tym szkół i klas o profilu mundurowym do skutecznego reagowania na zagrożenia.

Niezwykle ważne w odniesieniu do obronności regionu jest również wsparcie przedsiębiorstw w kontekście tworzącego się przemysłu obronnego lub wykorzystania obecnego potencjału rozszerzając działalność o komponent dual-use. Oznacza to, iż w ramach działalności gosp., produkty, technologie, infrastruktura czy kompetencje/kwalifikacje pracowników firmy mają podwójne zastosowanie – zarówno cywilne, jak i obronne. W ramach Priorytetu będą wspierane kompetencje i kwalifikacje kadr m.in. w branży IT, przemysłu chemicznego, transportowego czy energetycznego regionu.

Planowane typy przedsięwzięć:

cs (g):

1. Rozwój umiejętności na rzecz budowania społeczeństwa odpornego na kryzysy i zagrożenia, w tym m.in.:
 - a) szkolenia i warsztaty z zakresu gotowości cywilnej dla mieszkańców regionu,

²⁵³Przygotowanie państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowymi, 2023 r.

- b) szkolenia i warsztaty z zakresu cyberbezpieczeństwa dla mieszkańców, w tym z zakresu ochrony danych i krytycznej analizy źródeł informacji,
- c) szkolenia z zakresu gotowości cywilnej, cyberbezpieczeństwa dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społecznych, grup młodzieżowych i wolontariuszy,
- d) szkolenia dla psychologów w zakresie postępowania z osobami dotkniętymi sytuacjami kryzysowymi.

cs (f):

2. Rozwój umiejętności, nabywanie kwalifikacji i podnoszenie kompetencji uczniów, nauczycieli w zakresie gotowości cywilnej i cyberbezpieczeństwa, w tym m.in.:
 - a) tworzenie i wdrażanie programów edukacyjnych z zakresu gotowości cywilnej i cyberbezpieczeństwa w szkołach i placówkach systemu oświaty,
 - b) szkolenia i kursy dla uczniów i nauczycieli, w tym w szczególności dla uczniów i nauczycieli szkół/klas o profilach mundurowych, również w ramach współpracy z uczelniami, jednostkami wojskowymi, służbami ratowniczymi i organizacjami proobronnymi.
3. Rozwój umiejętności, nabywanie kwalifikacji i podnoszenie kompetencji uczniów i nauczycieli szkół ponadpodstawowych w zakresie przemysłu obronnego oraz technologii podwójnego zastosowania.

cs (d)

4. Rozwój umiejętności, kompetencji i kwalifikacji pracowników jst, służb ratowniczych oraz podmiotów leczniczych w zakresie gotowości cywilnej, w tym m.in.:
 - a) dodatkowe, nie wynikające z przepisów prawa (nieobligatoryjne), szkolenia, doradztwo,
 - b) szkolenia prowadzone we współpracy np. z wojskiem, w tym WOT w zakresie nabywania umiejętności praktycznych,
 - c) rozwój umiejętności pracowników jst w zakresie organizacji i koordynacji działań ze służbami ratowniczymi / podmiotami leczniczymi.
5. Rozwój umiejętności, kompetencji i kwalifikacji pracowników i przedsiębiorców, w tym przedsiębiorstw społecznych w dziedzinie gotowości cywilnej, w przemyśle obronnym, w tym w odniesieniu do zdolności w zakresie technologii podwójnego zastosowania oraz w dziedzinie cyberbezpieczeństwa.
6. Budowanie zdolności partnerów społecznych do realizacji działań na rzecz gotowości cywilnej (jako element projektu).

Formy kształcenia realizowane będą poza BUR i poprzez BUR.

Realizowane przedsięwzięcia są zgodne z zasadą DNSH. Ze względu na ich charakter przyjmuje się, że nie mają negatywnego wpływu na środowisko.

W zakresie pkt 5 w pierwszej kolejności wspierane będą MŚP oraz przedsiębiorstwa społeczne.

Wsparcie zaplanowane w ramach niniejszego Priorytetu nie będzie powielalo działań zaplanowanych na poziomie krajowym, tj. w ramach m.in.: FERS, FENG i FERC.

Główne grupy docelowe

Cs (g)

- mieszkańcy województwa opolskiego
- przedstawiciele organizacji społeczeństwa obywatelskiego
- przedstawiciele partnerów społecznych
- psychologów
- wolontariusze

cs (f)

- uczniowie
- nauczyciele i kadra zarządzająca szkół i placówek systemu oświaty

cs (d)

- pracownicy i kadra zarządzająca podmiotów leczniczych
- pracownicy i kadra zarządzająca jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek organizacyjnych
- przedstawiciele służb ratowniczych (Policja, PSP, OSP, WOPR)
- przedsiębiorcy i pracownicy przedsiębiorstw
- przedstawiciele organizacji klastrów przemysłowych
- przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu
- przedstawiciele partnerów społecznych

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Wsparcie będzie realizowane z poszanowaniem fundamentalnych praw człowieka określonych w Karcie Praw Podstawowych UE, w tym m.in.: niedyskryminacją, równością kobiet i mężczyzn, integracją osób niepełnosprawnych. Ponadto będzie zgodne z zasadami transparentności i niedyskryminacji, a także z warunkami określonymi w art. 9 Rozporządzenia UE 2021/1060, tj. w zakresie równości szans kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji, a także zrównoważonego rozwoju oraz Zał. III do Rozporządzenia UE 2021/1060.

Potencjalne kryzysy w szczególny sposób mogą dotknąć kobiety lub osoby podatne na zagrożenia, w tym np. dzieci, osoby starsze i osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby doświadczające dyskryminacji, ubóstwa lub wykluczenia społecznego, gdyż w przypadku tych grup mogą nasilać istniejące już wcześniej nierówności. W związku z powyższym w działaniach związanych z gotowością cywilną regionu należy uwzględnić kwestie równości zgodnie z zapisami strategii unii równości, w szczególności w kontekście planu działania na rzecz praw kobiet.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Wsparciem zostanie objęty cały obszar województwa opolskiego

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wszystkie interwencje zaplanowane w ww. cs będą przyczyniać się do poprawy bezpieczeństwa i jakości życia poprzez zwiększanie dostępności do usług edukacyjnych oraz wysokiej jakości miejsc pracy. Działania te nie mogą być realizowane w oderwaniu od inwestycji mających wpływ na rozwój przedsiębiorstw, gospodarki zrównoważonej i neutralnej dla klimatu oraz usług niezbędnych dla ludności takich jak transport czy też turystyka. Z tego względu wsparcie zaplanowane w CP4 będzie uzupełniać się, a zarazem powodować efekt synergii, z interwencją wskazaną w programach

współpracy transgranicznej Interreg Czechy-Polska 2021-2027 oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, w tym w zakresie: wzmacniania konkurencyjności MŚP, zwiększenia odporności i przystosowania do zmian klimatu, rozwoju bioróżnorodności, a także transgranicznej infrastruktury transportowej oraz zrównoważonej turystyki.

Z punktu widzenia wsparcia edukacji działania zaplanowane w FEO 2021-2027 będą uzupełniać się, dążąc do osiągnięcia efektu synergii z interwencją wskazaną w programie Erasmus+, którego celami są m.in.:

- promowanie mobilności edukacyjnej osób i grup, jak również współpracy, włączenia społecznego i równego dostępu, doskonałości, kreatywności i innowacji na szczeblu organizacji i polityki w dziedzinie kształcenia i szkolenia,
- promowanie pozaformalnej i nieformalnej mobilności edukacyjnej i aktywnego uczestnictwa wśród osób młodych, jak również współpracy, jakości, włączenia, kreatywności i innowacji na szczeblu organizacji i polityki w dziedzinie młodzieży.

Działania podejmowane w ramach Priorytetu wpisują się również w Obszar Tematyczny Edukacja Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach ww. cs nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Planowane przedsięwzięcia dotyczą podnoszenia poziomu wiedzy i świadomości społecznej oraz instytucjonalnej na temat nowych rodzajów zagrożeń. Będą to również inwestycje w kwalifikacje i kompetencje pracowników, tak więc będą z nich korzystać nie tylko pracodawcy, ale również uczestnicy (osoby fizyczne). Potencjalnie zwiększy to ich szanse na rynku pracy lub rozwój u danego pracodawcy. Nie będą to przedsięwzięcia prowadzone dla zysku.

2.1.17.1.2 () Wskaźniki

Tabela 2: Wskaźniki produktu								
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie i wzrost”) lub	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel (2029)
CP4	4d	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO01	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby	-	4 100
CP4	4f	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO01	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby	-	1 170
CP4	4g	EFS+	słabiej rozwinięte	EECO01	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby	-	1 170

Tabela 3: Wskaźniki rezultatów											
Priorytet	Cel szczegółowy (cel „Zatrudnienie	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka miary	Wartość bazowa lub	Rok referencyjny	Cel (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
C4	4d	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	bd	bd	3 694	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO01
C4	4f	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	bd	bd	1 053	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO01
C4	4g	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	bd	bd	1 053	IZ	Wskaźnik referencyjny: EECO01

2.1.17.1.3 () Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(d)	145a Wsparcie rozwoju umiejętności lub dostępu do zatrudnienia w technologiach cyfrowych i głębokich innowacjach technologicznych, biotechnologiach i technologiach obronnych	4 927 495
				151 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	3 284 997

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(d)	01 Dotacja	8 212 492

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(d)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	8 212 492

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(d)	01 Przyczynianie się do ekologicznych umiejętności i zielonych miejsc pracy oraz zielonej gospodarki	821 249
				02 Rozwój kompetencji cyfrowych i tworzenie miejsc pracy w sektorze cyfrowym	1 642 498
				07 Budowanie zdolności partnerów społecznych	410 625
				09 Nie dotyczy	821 249
				10 Działania podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	821 249
				11 Wspieranie umiejętności i miejsc pracy w technologiach cyfrowych i głębokich innowacjach technologicznych, czystych i zasobooszczędnych, technologii i biotechnologii obrony	3 695 622

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(d)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	8 212 492

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(f)	140 Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów na rynku pracy	586 606
				145a Wsparcie rozwoju umiejętności lub dostępu do zatrudnienia w technologiach cyfrowych i głębokich innowacjach technologicznych, biotechnologiach i technologiach obronnych	351 964
				149 Wsparcie na rzecz szkolnictwa podstawowego i średniego (z wyłączeniem infrastruktury)	1 407 856

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(f)	01 Dotacja	2 346 426

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(f)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	2 346 426

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(f)	02 Rozwój kompetencji cyfrowych i tworzenie miejsc pracy w sektorze cyfrowym	234 643
				09 Nie dotyczy	1 407 855
				10 Działanie podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	234 643
				11 Wspieranie umiejętności i miejsc pracy w technologiach cyfrowych i głębokich innowacjach technologicznych, czystych i zasobooszczędnych, technologii i biotechnologii obrony	469 285

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(f)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	2 346 426

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji					
Nr priorytetu	Fundusz z	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(g)	151 Wsparcie na rzecz kształcenia dorosłych (z wyłączeniem infrastruktury)	2 346 426

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(g)	01 Dotacja	2 346 426

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(g)	33 Brak ukierunkowania terytorialnego	2 346 426

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(g)	02 Rozwój kompetencji cyfrowych i tworzenie miejsc pracy w sektorze cyfrowym	469 286
				07 Budowanie zdolności partnerów społecznych	234 643
				08 Budowanie zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego	234 643
				09 Nie dotyczy	938 570

				10 Działanie podejmowane w odpowiedzi na wyzwania wskazane w ramach semestru europejskiego	234 642
				11 Wspieranie umiejętności i miejsc pracy w technologiach cyfrowych i głębokich innowacjach technologicznych, czystych i zasobooszczędnych, technologii i biotechnologii obrony	234 642

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Fundusz Spójności i FST					
Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
CP 4	EFS+	Słabiej rozwinięte	(g)	02 Projekty uwzględniające kwestię równouprawnienia płci	2 346 426

3. PLAN FINANSOWY

Tabela 10: Środki finansowe w rozbiu na poszczególne lata											
Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026 bez kwot elastyczności	2026 kwota elastyczności	2027 bez kwot elastyczności	2027 kwota elastyczności	Ogółem
EFRR	Stabiej rozwinięte	0	110 122 385	114 263 682	119 167 753	124 271 340	59 917 553	71 989 245	57 558 816	66 636 967	723 927 741
	Lepiej rozwinięte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	W okresie przejściowym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Najbardziej oddalone lub północne słabo zaludnione	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem		0	110 122 385	114 263 682	119 167 753	124 271 340	59 917 553	71 989 245	57 558 816	66 636 967	723 927 741
EFS+	Stabiej rozwinięte	0	44 099 055	45 757 528	47 720 289	49 764 947	15 960 083	3 888 391	22 220 907	13 142 756	242 553 956
	Lepiej rozwinięte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	W okresie przejściowym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	Najbardziej oddalone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem		0	44 099 055	45 757 528	47 720 289	49 764 947	15 960 083	3 888 391	22 220 907	13 142 756	242 553 956
Fundusz Spójności	nie dotyczy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EFMR	nie dotyczy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ogółem		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

W odniesieniu do celu „Zatrudnienie i wzrost”:

Numer celu polityki lub celu szczegółowego FST lub pomocy technicznej	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia unijnego (łącznie koszty kwalifikowalne lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii (a)=(g)+(h)	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy (b)=(c)+(d)	Indykatywny podział wkładu krajowego		Ogółem (e)=(a)+(b)	Stopa dofinansowania (f)=(a)/(e)
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności (g)	Kwota elastyczności (h)		publiczny ©	prywatny (d)		
CP 1	1 Fundusze Europejskie na rzecz wzrostu Innowacyjności i Konkurencyjności Opolskiego	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	80 108 050	72 860 813	7 247 237	14 136 718	7 533 010	6 603 708	94 244 768	85%
CP 2	2 Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony środowiska naturalnego w Województwie Opolskim	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	124 540 938	122 252 869	2 288 069	21 977 816	15 425 237	6 552 579	146 518 754	85%
	3 Fundusze Europejskie na zrównoważony transport	łącznie koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	120 500 000	101 093 186	19 406 814	21 264 706	14 885 294	6 379 412	141 764 706	85%

	miejski opolskiego											
CP 3	4 Fundusze Europejskie na rzecz spójności i dostępności komunikacyjnej opolskiego	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	112 700 000	93 744 134	18 955 866	19 888 237	19 005 884	882 353	132 588 237	85%
CP 4	5 Fundusze Europejskie wspierające Opolski rynek pracy i edukację	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięty	129 518 069	121 604 294	7 913 775	22 856 139	20 863 548	1 992 591	152 374 208	85%
	6 Fundusze Europejskie wspierające włączenie społeczne w Opolskim	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięty	37 104 933	37 104 933	0	6 547 930	5 893 137	654 793	43 652 863	85%
	7 Fundusze Europejskie wspierające usługi społeczne i zdrowotne w Opolskim	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięty	50 178 456	41 512 411	8 666 045	8 855 023	6 198 516	2 656 507	59 033 479	85%
	8 Europejski Budżet dla społeczeństwa Opolskiego	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięty	3 000 000	3 000 000	0	529 412	502 941	26 471	3 529 412	85%
	9 Fundusze Europejskie wspierające inwestycje społeczne w Opolskim	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	21 491 436	12 633 555	8 857 881	3 792 607	3 034 086	758 521	25 284 043	85%
CP 5	10 Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych Opolskiego	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	79 908 496	65 954 476	13 954 020	14 101 501	11 558 969	2 542 532	94 009 997	85%
PT	11 Pomoc Techniczna	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	28 719 030	23 100 891	5 618 139	5 068 065	5 068 065	0	33 787 095	85%

PT	12 Pomoc Techniczna	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięty	9 847 154	9 395 827	451 327	1 737 734	1 737 734	0	11 584 888	85%
CP2	13 Powódź	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	77 830 000	15 531 814	62 298 186	4 096 317	3 072 238	1 024 079	81 926 317	95%
CP1	14 Fundusze Europejskie na rzecz zdolności obronnych Opolskiego	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	11 452 672	11 452 672	0	602 773	0	602 773	12 055 445	95%
CP2	15 Fundusze Europejskie na rzecz ochrony i odbudowy ekosystemów i infrastruktury wodnej	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	16 905 709	16 905 709	0	889 775	889 775	0	17 795 484	95%
CP3	16 Fundusze Europejskie na rzecz wzmocnienia odporności infrastruktury cywilnej na zagrożenia militarne i kryzysowe	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięty	49 771 410	49 771 410	0	2 619 550	2 345 866	273 684	52 390 960	95%
CP4	17 Fundusze Europejskie na rzecz edukacji w budowaniu odporności Opolskiego	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięty	12 905 344	12 905 344	0	679 231	407 539	271 692	13 584 575	95%
		EFRR ogółem		Słabiej rozwinięty	723 927 741	585 301 529	138 626 212	108 438 065	82 818 424	25 619 641	832 365 806	-
		EFS+ ogółem		Słabiej rozwinięty	242 553 956	225 522 809	17 031 147	41 205 469	35 603 415	5 602 054	283 759 425	-
		Suma całkowita		-	966 481 697	810 824 338	155 657 359	149 643 534	118 421 839	31 221 695	1 116 125 231	-

*W odniesieniu do EFRR: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, szczególna alokacja dla najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych regionów północnych. W odniesieniu do EFS+: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, dodatkowa alokacja dla regionów najbardziej oddalonych. W odniesieniu do Funduszu Spójności: nie dotyczy. W przypadku pomocy technicznej zastosowanie kategorii regionu zależy od wyboru funduszu.

3.A PRZESUNIĘCIA I WKŁADY²⁵⁴

Nie dotyczy.

3.1 ŚRODKI FINANSOWE W ROZBICIU NA POSZCZEGÓLNE LATA

3.2 ŁĄCZNE ŚRODKI FINANSOWE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE FUNDUSZE ORAZ WSPÓŁFINANSOWANIE KRAJOWE²⁵⁵

²⁵⁴ Ma zastosowanie jedynie do zmian programu zgodnie z art. 10 i 21 RWP.

²⁵⁵ Przed przeglądem śródkresowym w 2025 r. w przypadku EFRR, EFS + oraz Funduszu Spójności, środki finansowe na lata tylko w przedziale 2021–2025.

4. WARUNKI PODSTAWOWE

Tabela 12: Warunki podstawowe

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFRR EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak Warunek podstawowy został spełniony na podstawie art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE) Urząd Zamówień Publicznych (dalej UZP)	Istnienie mechanizmów monitorowania obejmujących wszystkie umowy w sprawie zamówień publicznych oraz postępowania w sprawie tych zamówień w ramach Funduszy zgodnie z prawodawstwem Unii dotyczącym zamówień. Wymóg ten obejmuje: Kryterium 1 Rozwiązania mające zapewnić gromadzenie faktycznych i wiarygodnych danych dotyczących postępowań w sprawie zamówień publicznych o wartości powyżej unijnych progów zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi na mocy art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE	Tak	Warunek spełniony poprzez Ustawę z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019) oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania (Dz. U. 2016 poz. 2038). Zgodnie z Art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE) Urząd Zamówień Publicznych (UZP) przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z bazy TED (Tenders Electronic Daily będącej „Suplementem do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej”) oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.	Kryterium 1. Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z Platformy e-Zamówienia, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 2 Rozwiązania mające zapewnić, by dane obejmowały co najmniej następujące elementy: a) jakość i natężenie konkurencji: nazwiska/nazwy zwycięskich oferentów, liczba oferentów na początku postępowania oraz wartość umowy; b) informacja o ostatecznej cenie po zakończeniu postępowania i o udziale MŚP jako bezpośrednich oferentów, w przypadku gdy systemy krajowe podają takie informacje		UZP ma dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej łącznie z danymi dotyczącymi finalnej ceny po wykonaniu zamówienia. W przypadku podejrzenia zмовы przetargowej, UZP przekazuje informację w tym zakresie do UOKiK, z którym na podstawie odrębnego porozumienia realizowana jest współpraca obu instytucji i wymiana informacji. Link do ustawy: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Kryterium 2. UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających oraz bazy BZP
				Kryterium 3 Rozwiązania mające zapewnić monitorowanie i analizę danych przez właściwe organy krajowe zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE i art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE			Kryteria 3 Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP
				Kryterium 4 Rozwiązania mające zapewnić, by wyniki analiz były udostępniane publicznie zgodnie z art. 83 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 3 dyrektywy 2014/25/UE			Kryterium 4. UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne.
				Kryterium 5 Rozwiązania mające zapewnić, by wszelkie informacje wskazujące na przypadki podejrzananej umowy przetargowej były przekazywane właściwym organom krajowym zgodnie z art. 83 ust. 2 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE			Kryterium 5. W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że w postępowaniu mogło dojść do umowy przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKiK. Pomiędzy UZP i UOKiK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń. Niezależnie od powyższego instytucje oraz podmioty zamawiające mogą bezpośrednio zwrócić się do

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							UOKiK w przypadku podejrzenia zмовы przetargowej.
Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak Warunek podstawowy został spełniony, zgodnie z art. 31b pkt 2) Ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362).	Instytucje zarządzające dysponują narzędziami i zdolnościami umożliwiającymi im weryfikację zgodności z zasadami pomocy państwa: Kryterium 1 W odniesieniu do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji oraz objętych wymogiem odzyskania pomocy	Tak	Spełnienie warunku zapewnia: ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362) Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK (a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Zgodnie z ww. ustawą, Prezes UOKiK opiniuje projekty programów pomocowych i	Kryterium 1. Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 743 ze zm.) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, podmioty udzielające pomocy są zobligowane do zbadania warunków dopuszczalności pomocy publicznej. Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Co do zasady dotyczy to też sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						pomocy indywidualnej, w tym projekty finansowane w ramach środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przez Komisję oraz monitoruje pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom. Ustawa reguluje także obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej polskim przedsiębiorcom, tj.: gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji związanych z pomocą publiczną. Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	zgodnie z przepisami o rachunkowości, na podstawie których weryfikowana jest poprawność przedstawianych danych. W przypadku podmiotów objętych postępowaniem upadłościowym wszelkie zdarzenia w tych postępowaniach są obwieszczone, a dodatkowo przedsiębiorca obowiązany jest posługiwać się nazwą firmy wraz z oznaczeniem „w restrukturyzacji” lub „w upadłości”.
				Kryterium 2 Poprzez dostęp do specjalistycznych porad i wytycznych w kwestiach pomocy państwa udzielanych przez ekspertów ds. pomocy państwa z podmiotów lokalnych lub krajowych			Kryterium 2. Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK, a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prezes UOKiK opiniuje wytyczne dotyczące pomocy publicznej, projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym finansowane ze środków strukturalnych, notyfikuje je KE,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją oraz monitoruje udzielaną pomoc publiczną. Ustawa reguluje obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej przedsiębiorcom, tj. gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji w tym zakresie. UOKiK zapewnia pełną informację na stronie urzędu i zależnie od potrzeb prowadzi dla instytucji wdrażających programy warsztaty dotyczące stosowania pomocy publicznej. W ramach współpracy z UOKiK 2 grupy robocze ds. pomocy publicznej udzielanej w ramach funduszy strukturalnych polityki spójności (dla krajowych i regionalnych programów), koordynowane przez MFIPR, opracowują horyzontalne interpretacje dotyczące udzielania pomocy publicznej.
Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	Tak	Istnienie skutecznych mechanizmów służących zapewnieniu	Tak	W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych w	Kryterium 1. Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP na każdym etapie wdrażania programu, w tym od złożenia

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				zgodności z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej (zwaną dalej „Kartą”), które obejmują: Kryterium 1 Ustalenia mające zapewnić zgodność programów wspieranych z Funduszy i ich wdrażania z odpowiednimi postanowieniami Karty		zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje monitorowanie, przygotowanie i zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach wskazanych 8 funduszy. Procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w zakresie programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednich Rzecznika Funduszy). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności w celu zweryfikowania stanu faktycznego i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP w zależności od charakteru sprawy właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ Programu przygotowuje roczną zbiorczą informację o wszystkich	wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Procedury dotyczące podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP są w niej również uregulowane. Ponadto, dokument „samoocena...” opisuje system ochrony praw umocowanych w KPP w kontekście funduszy unijnych oraz obowiązki spoczywające na beneficjencie i na instytucjach.
				Kryterium 2 Rozwiązania dotyczące zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Kartą oraz skarg o nieprzestrzeganie Karty złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.		Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM,	Kryterium 2

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP, w celu rozpatrzenia przez KM Programu oraz prowadzi w politykę informacyjną w ww. obszarze. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków. Kryterium 1 W celu spełnienia warunku opracowano dokument pn. samoocena spełnienia warunku: skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce, który zawiera m.in. jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje wszystkie etapy realizacji programu i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach 8 funduszy objętych rozporządzeniem ogólnym (rozporządzenie PE i Rady nr 1060/2021 z dnia 24 czerwca 2021 r.). Kryterium 2 W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki	IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie wszystkich 8 programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP), wspomnianą w kontekście kryterium 1. Procedura obejmuje również zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP.	
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE ²⁵⁶	EFRR, EFS+	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	TAK	Istnienie krajowych ram zapewniających realizację Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, które obejmują: Kryterium 1 Cele ogólne obejmujące wymierne wartości docelowe, mechanizmy gromadzenia danych i monitorowania	TAK	Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjętej Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. oraz przyjętą w dniu 7.06.2022 r. Strategią rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Strategia rozwoju usług społecznych zakłada realizację procesu deinstytucjonalizacji, czyli przechodzenia od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Usługi społeczne będą koncentrować się na rodzinie i	Kryterium 1 Ramy polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania realizacji KPPON stanowi Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r., która określa cele i działania do osiągnięcia w oznaczonym czasie ze wskaźnikami i odpowiedzialnymi podmiotami, a także mechanizmy monitoringu realizacji celów i działań oraz gromadzenia danych w tym zakresie. Ponadto, w zakresie realizacji procesu

²⁵⁶

Decyzja Rady 2010/48/WE z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L z 23.1.2010, s. 35).

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						dzieciach, seniorach, osobach z niepełnosprawnościami oraz osobach z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie bezdomności. W ramach zapewnienia wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami zaplanowano działania z zakresu wspierania niezależności i zaplanowano wdrożenie systemowej usługi mieszkalnictwa wspomaganego (Cel szczegółowy nr 3). Rozwijane będą mieszkania wspomagane z koszykiem zróżnicowanych usług oraz będą podejmowane działania z zakresu rozwoju i upowszechniania Centrów Opiekuńczo-Mieszkalnych. Link do dokumentów: https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2021/218/M2021000021801.pdf https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf W zakresie zgodności przygotowania i wdrażania programów współfinansowanych w ramach 8 funduszy z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON), w tym zgłaszania komitetowi	deinstytucjonalizacji usług społecznych, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) odpowiednim dokumentem strategicznym jest również Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta przez Radę Ministrów 7.06.2022 r (SRUS). Przyjęcie i wdrożenie SRUS umożliwia zatem realizację celów w obszarze deinstytucjonalizacji wskazanych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz zapewni monitoring realizacji wskaźników dotyczących tego obszaru dla OzN.
				Kryterium 2 Rozwiązania mające zapewnić, by w ramach przygotowywania i wdrażania programów odpowiednio zostały odzwierciedlone polityka, prawodawstwo i normy w zakresie dostępności		W zakresie zgodności przygotowania i wdrażania programów współfinansowanych w ramach 8 funduszy z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON), w tym zgłaszania komitetowi	Kryterium 2 Kryterium zostanie spełnione poprzez zobowiązanie IZ do realizacji następujących działań: (1) wskazania konkretnych artykułów KPON związanych z zakresem wsparcia planowanym do realizacji w ramach programu, (2) zapewnienia zgodności z KPON wszelkich procesów i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych przez fundusze z KPON, przyjęto jednolitą procedurę na poziomie umowy partnerstwa oraz dla każdego z programów. Procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPON zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPON zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w zakresie programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednich Rzecznika Funduszy). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności w celu zweryfikowania stanu faktycznego i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPON w zależności od charakteru sprawy właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ Programu przygotowuje roczną	procedur realizowanych na każdym etapie wdrażania programu, tj. programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania i ewaluacji, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w treści procedur/wytycznych/regulaminów określających sposób realizacji poszczególnych procesów związanych z wdrażaniem programu, (3) oceny projektów pod kątem kryterium dotyczącego zgodności z KPON, (4) zapewnienia stosowania standardów dostępności poprzez Wytyczne określające standardy zapewniania dostępności w inwestycjach finansowanych w ramach polityki spójności, (5) realizacji działań informacyjnych/światomościowych związanych z przestrzeganiem KPON, (6) wprowadzenia do systemu realizacji programu procedury zgłaszania podejrzeń i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 3 Rozwiązania dotyczące sprawozdawania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych z Funduszy z Konwencją oraz skarg o nieprzestrzeganie Konwencji złożonych zgodnie z rozwiązaniami przyjętymi na mocy art. 69 ust. 7.		zbiorczą informację o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPON, w celu rozpatrzenia i akceptacji przez KM Programu oraz prowadzi w politykę informacyjną w ww. obszarze. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.	skarg dotyczących niezgodności interwencji/działań z KPON. Kryterium 3 Kryterium zostanie spełnione poprzez wprowadzenie obowiązkowego rocznego raportowania Komitetowi Monitorującemu o zgłoszonych przypadkach niezgodności interwencji/działań z KPON oraz skargach na nieprzestrzeganie KPON. KM będzie informowany o charakterze i liczbie skarg i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z zapisami KPON oraz o tym, jakie czynności w związku z ich wystąpieniem podjęły właściwe instytucje. W przypadku naruszeń systemowych lub powtarzających się, po przedstawieniu sprawozdania przez IZ, KM będzie mógł powziąć szereg działań, aby przeciwdziałać ich występowaniu w przyszłości. Zakres prerogatyw KM w tym względzie zostanie określony w regulaminie KM, w oparciu o

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							minimalne uprawnienia określone dla KM wszystkich programów, w tym: (1) możliwość powołania grupy roboczej do rozpatrzenia danego zagadnienia/zidentyfikowanego problemu, (2) przeprowadzenie dalszych analiz w celu opracowania szczegółowych zaleceń/rekomendacji dotyczących najbardziej powtarzalnych naruszeń, czy też (3) intensyfikacji prowadzonych działań świadomościowych i informacyjnych.
Tematyczne warunki podstawowe							
1.1.Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji (Poziom krajowy)	EFRR	Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej	Tak	Kryterium 1 Aktualna analiza wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją.	Tak	Na poziomie regionalnym spełnienie warunku wykazywane będzie wraz z przekazaniem programów regionalnych. Spełnieniem warunku są mechanizmy wskazane w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w celu dot. trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, a także w projekcie Strategii Produktyności 2030 oraz Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS) i Regionalnych	Kryterium 1. Spełnione poprzez: 1. Wyzwania w zakresie rozwoju innowacyjności zidentyfikowano w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz Strategii Produktyności (w ramach opisu celu dotyczącego trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną), a także w Strategii Produktyności 2030.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości				Inteligentnych Specjalizacjach (RIS) z uwzględnieniem procesu przedsiębiorczego odkrywania jako kluczowego elementu koncepcji inteligentnej specjalizacji. Minister wł. ds. gospodarki odpowiada za: opracowanie koncepcji, wdrażanie, proces przedsiębiorczego odkrywania, monitorowanie, ewaluację oraz koordynację i monitorowanie KIS i RIS. Jako element ciągłego procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz monitorowania inteligentnych specjalizacji prowadzone są prace związane z aktualizacją dokumentu kierunkowego KIS, kontynuowane są prace związane z rozbudową i zasilaniem danymi narzędzia interaktywnego do monitorowania krajowych i regionalnych inteligentnych specjalizacji oraz dedykowanej strony internetowej smart.gov.pl, a także przeprowadzane są analizy m.in. dot. zasobów i potencjału technologicznego w jednostkach naukowych, identyfikacji trendów rozwojowych w obszarze technologii, wypracowania metodologii przełożenia klasyfikacji kodów PKD na KIS oraz opracowania	2. Bieżąca identyfikacja i analiza barier odbywa się w ramach posiedzeń Rady ds. Innowacyjności 3. Analizy specjalistyczne w zakresie barier oraz potrzeb rozwojowych różnych podmiotów uczestniczących w procesie przedsiębiorczego odkrywania oraz w transferze i dyfuzji innowacji (np. resortów i agencji wykonawczych, Grup Roboczych ds. Krajowych Inteligentnych Specjalizacji, ośrodków innowacji, DIH) oraz analizy barier dotyczące poszczególnych zagadnień tematycznych jak np. dot. transformacji cyfrowej 4. Analiza barier przeprowadzana na poziomie regionalnym w celu uwzględnienia rozwiązań w działaniach podejmowanych na poziomie krajowym m.in. we współpracy z Urzędami Marszałkowskimi

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 2 Istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji.		metodologii w zakresie map drogowych w obszarach KIS. Za najważniejsze transformacje które musi skutecznie przejść polska gospodarka uznano: budowę gospodarki o obiegu zamkniętym, rozwój przemysłu 4.0, cyfryzację przedsiębiorstw i gospodarkę neutralną klimatycznie. W każdym z ww. obszarów podejmowanych jest szereg działań opisanych odpowiednio m.in. w SOR, Mapie GOZ, Polityce Przemysłowej Polski, ustawie o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości, programach Mój Prąd i Czyste Powietrze, koncepcji procesu standaryzacji Hubów Innowacji Cyfrowych, Polityce SI, Polityce Danych, koncepcji Szkoły Głównej Kompetencji Cyfrowych oraz Strategii Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie. Ponadto w celu spełnienia warunku promowana jest współpraca międzyregionalna i ponadnarodowa w obszarach inteligentnych specjalizacji (np. Partnerstwa S3 przy KE, Interreg, EIT, Horyzont 2020, Innovoucher, TravelGrants, projekty Grupy Wyszehradzkiej, TeamNet, bilateralne	Kryterium 2. Spełnione poprzez: - Minister wł. ds. gospodarki posiada kompetencje w zakresie zadań dot. inteligentnej specjalizacji- tworzenie koncepcji, wdrażanie, proces przedsiębiorczego odkrywania, monitorowanie, ewaluacja. - Minister wł. ds. gospodarki koordynuje i monitoruje krajowe i regionalne inteligentne specjalizacji oraz inicjuje współpracę zagraniczną w tym zakresie. - Prowadzenie przez Ministra wł. ds. gospodarki polityki innowacyjnej, technologicznej i przemysłowej, m.in. koordynacja prac Rady ds. Innowacyjności (program Start In Poland, koordynacja Rady Centrum Łukasiewicz, aprobaty sprawozdań, planów działalności strategii, kierunków działalności Sieci Badawczej Łukasiewicz, ulga na B+R, ulga IP Box, ulga na prototyp i na robotyzację, Akademia Menadżera

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						projekty akceleracyjne), a także internacjonalizacja polskich firm np.: Umiedzynarodowienie Krajowych Klastrow Kluczowych, Brand, Go to Brand, Poland Prize, Polskie Mosty Technologiczne, Granty na Eurogranty. Kryterium 1 Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju- Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju Strategia Produktynosci - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/strategia-produktywnosci-2031 Strategia Cyberbezpieczenstwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019-2024 – Ministerstwo Cyfryzacji https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/s-trategia-cyberbezpieczenstwa-rzeczypospolitej-polskiej-na-lata-2019-2024 Raport Organizacji Wspolpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD	Innowacji, Reforma nauki, doktoraty wdrozeniowe, testy i pilotaże instrumentów w projekcie InnoLAB, Mapa GOZ), wskazywanie kluczowych technologii dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz tworzenie technologicznych map drogowych i planów rozwoju technologii. • Wskazanie przez RM.Ministra wł. ds. gospodarki do koordynowania KIS w dokumencie Krajowa Inteligentna Specjalizacja. • •
				Kryterium 3 Narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii.			Kryterium 3. Spełnione poprzez: Staty monitoring inteligentnych specjalizacji w oparciu o dane z realizacji krajowych i regionalnych programów operacyjnych, Horyzont 2020/Europa, w tym z uwzględnieniem listy wskaźników wspólnych i listy wskaźników kluczowych, którego efektem jest informacja zarządcza m.in. o

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Economic Survey Poland z 2018 r., którego tematem przewodnim było wzmocnienie innowacyjności w Polsce - OECD https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-poland-2018_eco_surveys-pol-2018-en oraz z 2023 r., poświęconego w głównej mierze transformacji cyfrowej https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6fc99a4b-en.pdf?expires=1727721058&id=id&acname=guest&checksum=A63727B127B200DEFF10BE2C66C0B810 Smart Industry Polska 2016-2021 - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.siemens.com/pl/pl/o-firmie/raporty-siemens/raporty.html Analizy dot. digitalizacji i przemysłu 4.0 będące podstawą działań FPPP - Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości https://przemyslprzyszlosci.gov.pl/baza-wiedzy/biblioteka-4-0/ Analizy wskazujące bariery i potrzeby przedsiębiorstw w zakresie rozwoju	zgłaszanych i pozytywnie ocenionych projektach z poszczególnych KIS, o wskaźniku sukcesu oraz o zainteresowaniu poszczególnymi specjalizacjami. Wykorzystanie narzędzia informatycznego Smart Radar agregującego dane dot. inteligentnych specjalizacji Prowadzenie monitoringu realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (wskazujący na stopień osiągania celów S3 jakim jest wzrost innowacyjności) oraz Strategii Produktowności (w zakresie polityki technologicznej). Działalność Grup Roboczych ds. KIS, Grupy Konsultacyjnej ds. KIS wywiady z przedsiębiorcami, spotkania grup focusowych B-Labs, S-Labs, ewaluacja projektu Monitoring KIS, ewaluacje i analizy tematyczne wykonywane przez PARP oraz Ministra wł. ds. gospodarki w ramach projektu Monitoring KIS.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 4 Funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”).		innowacji i transformacji cyfrowej zlecane przez MRiT – Ministerstwo Rozwoju i Technologii Smart.gov.pl Kryterium 2 Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii https://smart.gov.pl Kryterium 3 Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://smart.gov.pl Strona internetowa dot. KIS - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://smart.gov.pl Narzędzie informatyczne SmartRadar - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://smartradar.smart.gov.pl/ Ewaluacja ex-ante i mid-term projektu pozakonkursowego - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://smart.gov.pl	Kryterium 4. Spełnione poprzez: Zapewnienie ciągłości prac Grup Roboczych ds. KIS z udziałem przedstawicieli przedsiębiorstw, jednostek naukowych, instytucji otoczenia biznesu, administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych, skutkujące zmianami na liście i w opisach KIS w związku z analizą trendów rozwojowych, identyfikacją barier w realizacji inwestycji w określonych obszarach B+R, Funkcjonowanie Grupy Konsultacyjnej ds. KIS składającej się z przedstawicieli administracji centralnej i samorządowej oraz Prezydiów GR ds. KIS, zajmujących się polityką innowacyjną i technologiczną oraz inteligentnymi specjalizacjami na poziomie krajowym i regionalnym. Ciągła organizacja wywiadów z przedsiębiorcami i spotkań

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Ewaluacja wsparcia w ramach PO IR w zakresie krajowych inteligentnych specjalizacji - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej https://www.ewaluacja.gov.pl/strony/badania-i-analizy/wyniki-badan-ewaluacyjnych/badania-ewaluacyjne/ewaluacja-wsparcia-w-ramach-po-ir-w-zakresie-krajowych-inteligentnych-specjalizacji/	fokusowych (tzw. B-labs i S-labs) z udziałem przedstawicieli przedsiębiorstw i jednostek naukowych, stanowiących element procesu przedsiębiorczego odkrywania. Planowane uruchomienie dedykowanych konkursów w ramach Ścieżki SMART w FENG.
				Kryterium 5 Działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach.		Kryterium 4 Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja- Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://smart.gov.pl Regulamin Grup Roboczych ds. krajowej inteligentnej specjalizacji z dnia 26 kwietnia 2024 r. - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://smart.gov.pl Analizy w zakresie identyfikacji trendów rozwojowych, potrzeb i barier rozwojowych w zakresie rozwoju branż i technologii m.in. analizy branżowe, analizy foresight, Business Technology Roadmaps – Ministerstwo Rozwoju i Technologii/	Kryterium 5. Spełnione poprzez: Przyjęcie rozwiązań legislacyjnych sprzyjających podejmowaniu i prowadzeniu działalności innowacyjnej, m.in. ustawy o innowacyjności, Konstytucja dla Biznesu, Ulga podatkowa na prace B+R, Prosta spółka akcyjna, Mały ZUS, Ulga podatkowa IP Box, ulga podatkowa na robotyzację, ulga podatkowa na prototyp, ustawa o Fundacji Platformy Przemysłu Przyszłości, zniesienie podwójnego opodatkowania funduszy VC. Przyjęcie rozwiązań legislacyjnych umożliwiających reformę nauki - m.in. ustawa Prawo o

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://smart.gov.pl Kryterium 5 Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie utworzenia Rady ds. Innowacyjności z późn. zm., - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160000063/O/M20160063.pdf Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw określających warunki prowadzenia działalności innowacyjnej - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160001933/T/D20161933L.pdf Ustawa z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego działalności innowacyjnej - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170002201/T/D20172201L.pdf	szkolnictwie wyższym i nauce, utworzenie Sieci badawczej Łukasiewicz (reforma instytutów badawczych). Działania koordynacyjne, zmierzające do zapewnienia synergii polityk na poziomie krajowym i regionalnym w ramach Rady ds. Innowacyjności.
				Kryterium 6 W stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową.			Kryterium 6. Spełnione poprzez: Transformację w kierunku: 1. gospodarki o obiegu zamkniętym: wdrożenie Mapy drogowej GOZ, prace KIS ds. GOZ, działania dot. rozszerzonej odpowiedzialności producenta oraz śladu środowiskowego i ekoprojektowania, gospodarowanie surowcami, GreenTech JST, działania w KPO Inwestycje we wdrażanie technologii środowiskowych, w tym związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym, reforma KPO dot. tworzenia ram dla rynku surowców wtórnych, Kredyt ekologiczny.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Program Ministra na lata 2019 – 2021 Przemysł 4.0 - ustanowiony na podstawie art. 21a ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 141, z późn. zm.) - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/przemysl-4-0 Ustawa z dnia 18 marca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce - Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001668/T/D20181668L.pdf Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190000534/T/D20190534L.pdf Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju	2. przemysłu 4.0 oraz transformacja cyfrowa: FPPP - standaryzacja i integracja działań szkoleniowo-doradczych, Ulga podatkowa na robotyzację, tworzenie DIH i standaryzacja usług, EDIH), Komitet techniczny ds. sztucznej inteligencji, Polityka dla rozwoju Sztucznej Inteligencji w Polsce do 2020 r., Projekt ustawy o systemach sztucznej inteligencji, Doktorat wdrożeniowy, Projekt AI4Youth, AI Tech, Polityka danych, Program Otwierania Danych (2021–2027), Narodowy Plan Szerokopasmowy. 3. gospodarki neutralnej klimatycznie: Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie, KPEiK 2021-2030, Program Czyste Powietrze i Program Mój Prąd, Plan Rozwoju Elektromobilności.
				Kryterium 7 Środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa			Kryterium 7. spełnione poprzez: 1. Współpraca instytucjonalna w zakresie partnerstw międzynarodowych - wymiana

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.		Strategia Produktowności - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/strategia-produktywnosci-2031 Krajowe Klasy Kluczowe – lista, konkurs na KKK - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj/lista-kkk Kierunki rozwoju polityki klastrowej po 2020 r.- Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/krajowe-klasy-kluczowe Konkurs dot. rozwoju potencjału koordynatorów KKK - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/rozwoj-potencjalu-koordynatorow-krajowych-klastrow-kluczowych Analiza potencjału Ośrodków Innowacji akredytowanych przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii do świadczenia usług w	wiedzy i dobrych praktyk, wsparcie tworzenia partnerstw międzynarodowych, wsparcie umiędzynarodowienia przedsiębiorstw - Partnerstwa S3 przy KE, Interreg, EIT, Horyzont 2020/ Horyzont Europa, Innovoucher, TravelGrants, bilateralne projekty akceleryacyjne, mechanizm IPCEI, program INNOGLOBO 2. Instrumenty wsparcia ukierunkowane na internacjonalizację polskich firm wspierające współpracę z partnerami zagranicznymi – m.in.: Promocja Marki Innowacyjnych MŚP, Poland Prize, Polskie Mosty Technologiczne, Granty na Eurogranty, Międzynarodowe Agendy Badawcze, StartUp Booster Poland

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						zakresie Industry 4.0 - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/raporty-dotyczace-instytucji-otoczenia-biznesu - Analiza potencjału ośrodków innowacji i ich wpływu na realizację założeń (koncepcji) inteligentnych specjalizacji w Polsce - Ministerstwo Rozwoju i Technologii/Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/raporty-dotyczace-instytucji-otoczenia-biznesu Dokument Krajowa Inteligenta Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://smart.gov.pl Kryterium 6 Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości www.fppp.gov.pl https://sip.lex.pl/akty-prawne/dz-dziennik-ustaw/fundacja-platforma-przemyslu-przyszlosci-18812863 Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						zamkniętym - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/rada-ministrow-przyjela-projekt-mapy-drogowej-goz https://www.gov.pl/web/ncbr/kpo-goz https://kpo.parp.gov.pl/component/content/article/86924:uzyskaj-dofinansowanie-na-rozwoj-ekoinnowacyjnosci-w-swoim-biznesie-parp-wspiera-inwestycje-w-goz Standaryzacja Hubów Innowacji Cyfrowych - Ministerstwo Rozwoju i Technologii https://www.gov.pl/web/rozwoj/mpi-t-oglasza-konkurs-dla-hubow-innowacji-cyfrowych Narodowy Plan Szerokopasmowy - Ministerstwo Cyfryzacji https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/narodowy-plan-szerokopasmowy---zaktualizowany Polityka SI - Ministerstwo Cyfryzacji https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20210000023	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Program Otwierania Danych na lata 2021 - 2027 - Ministerstwo Cyfryzacji https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/otwarte-dane-publiczne Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie - Ministerstwo Klimatu i Środowiska Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 - Ministerstwo Klimatu i Środowiska https://www.gov.pl/web/klimat/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu Moj prąd, Czyste powietrze - Ministerstwo Klimatu i Środowiska/Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej https://mojprad.gov.pl/, http://www.czystepowietrze.gov.pl/ Plan Rozwoju Elektromobilności - Ministerstwo Klimatu i Środowiska https://www.gov.pl/web/klimat/elektromobilnosc Mapa drogowa GOZ - Ministerstwo Rozwoju i Technologii	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/rada-ministrow-przyjela-projekt-mapy-drogowej-goz Kryterium 7 Informacja o udziale polskich podmiotów m.in. w partnerstwach ponadnarodowych S3 oraz projektach międzynarodowych w ramach programu Horyzont 2020/Europa - Komisja Europejska/Ministerstwo Rozwoju i Technologii/Krajowy Punkt Kontaktowy/Sieć Badawcza Łukasiewicz - Branżowe Punkty Kontaktowe PR Horyzont 2020/Horyzont Europa https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/tematic-platforms https://smart.gov.pl https://www.kpk.gov.pl/analizy-i-statystyki https://orgmasz.pl/branzowe-punkty-kontaktowe-bpk/ Konkursy dla przedsiębiorstw uruchamiane w ramach poszczególnych programów w zakresie internacjonalizacji i współpracy międzynarodowej	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej https://www.interregeurope.eu/in-my-country/poland/ Krajowy Punkt Kontaktowy PR Horyzont 2020/Horyzont Europa https://www.kpk.gov.pl/inne-programy/horyzont-2020 https://www.kpk.gov.pl/horyzont-europa Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/innovoucher https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/wsparcie-na-utworzenie-partnerstwa https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/startup-booster-poland---oferta-dla-startupow Polska Agencja Inwestycji i Handlu https://www.paih.gov.pl/pmt Ministerstwo Edukacji i Nauki https://www.gov.pl/web/nauka/granty-na-granty-promocja-jakosci-iii	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Fundacja na rzecz Nauki Polskiej https://www.fnp.org.pl/oferta/miedzynarodowe-agendy-badawcze-mab/	
CP1 1.1.Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji (poziom regionalny)	EFRR	Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	Tak	Kryterium 1 Aktualna analiza wyzwań dla dyfuzji innowacji oraz cyfryzacją	Tak	W okresie 2012-2014 – w ramach prac nad SRWO do 2020 r. oraz w RSIWO do 2020 r. analiza wyzwań i barier związanych z dyfuzją innowacji była obszarem poddanym weryfikacji. <i>Analiza wdrażania RSIWO 2020</i> W 2019 r.- aktualizacja wyzwań i barier w ramach prac nad SRWO 2030 oraz RSIWO 2030. https://www.opolskie.pl/region/rozwoj-regionalny/strategia-rozwoju-województwa-opolskiego-opolskie-2030/ https://www.opolskie.pl/region/rozwoj-regionalny/	Analiza wyzwań i wąskich gardeł na poziomie regionalnym jest prowadzona w woj. opolskim w trybie ciągłym (od roku 2014) w ramach prac nad opracowaniem kolejnych dokumentów strategicznych oraz działań monitoringowych procesu wdrażania RSIWO. Otrzymane rezultaty wykazały, że zdefiniowane wąskie gardła dyfuzji innowacji dotyczą zarówno specjalizacji inteligentnych, jak i pozostałych branż. Kontynuacja procesu weryfikacji wyzwań i barier w rozwoju innowacji będzie prowadzona w ramach wdrażania i monitorowania RSIWO 2030 i bieżącego prowadzenia PPO. Szczególnie istotne będzie dalsze zaangażowanie aktorów regionalnego systemu innowacji, m.in. w ramach prac Grup Roboczych, Zespołów Zadaniowych, Komitetu

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Sterującego IOB, które pełnią rolę opiniodawczo–doradczą dla ZWO. Pozwoli to na dostęp do bieżących informacji o stanie regionalnej gospodarki, w tym ewentualnych nowych kierunków i wyzwań mogących się pojawić w kolejnych latach.
				Kryterium 2 Istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub organu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji	Tak	Regulamin organizacyjny UMWO https://bip.opolskie.pl/wp-content/uploads/2022/01/Regulamin-organizacyjny-Urzedu-załącznik-do-Uchwały-nr-6969-2022-z-4-maja-2022-r..pdf Regulamin organizacyjny OCRG https://ocrg.opolskie.pl/media/system/bip/2022-01-01-REGULAMIN-ORGANIZACYJNY.pdf	ZWO jest organem odpowiedzialnym za opracowanie i przyjęcie RSWO oraz za kreowanie polityki innowacyjnej. Zarząd sprawuje nadzór nad wdrażaniem celów RSIWO. W procesie zarządzania i wdrażania RSIWO zaangażowane są także Departamenty UMWO takie jak: Departament Infrastruktury i Gospodarki (opracowywanie i wdrażanie sektorowej strategii oraz programów dot. rozwoju infrastruktury, wykonywanie czynności nadzoru wobec OCRG, Departament Polityki Regionalnej i Przestrzennej (koordynacja i realizacja zadań w ramach opracowania, monitorowania i upowszechniania strategii rozwoju woj. opolskiego)

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Departament Funduszy Europejskich (koordynacja i opracowanie regionalnych programów woj. opolskiego dla perspektyw finansowych UE oraz dokumentów niezbędnych do ich zarządzania i wdrażania. W procesie zarządzania RSIWO zaangażowane jest w trybie ciągłym szerokie grono interesariuszy tj.: - Grupy robocze, - Klub150, - Zespół Ekspertów ds. RSIWO. Do połowy 2023r. powołane zostaną również Zespoły Zadaniowe, gdzie koordynacja prac zostanie powierzona opolskim uczelniom oraz IOB w celu rozwoju współpracy interesariuszy.
				Kryterium 3 Narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii.	Tak	Analiza wdrażania RSIWO 2020 (2016) Analiza trendów rozwojowych w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa opolskiego (2017) Analiza stanu innowacyjności gospodarki województwa opolskiego (2018)	Proces monitorowania RSIWO 2020, w tym inteligentnych specjalizacji jest prowadzony w regionie opolskim w trybie ciągłym w oparciu o usystematyzowane metody. Opis systemu monitorowania i ewaluacji został zawarty w

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Efekty wsparcia konkurencyjności, innowacyjności i internacjonalizacji MŚP i rozwój potencjału jednostek naukowo-badawczych w województwie opolskim w perspektywie 2014-2020 https://ocrg.opolskie.pl/opracowanie-przez-beneficjenta-dokumentu-strategicznego-wskazujacego-kierunki-rozwoju-wojewodztwa-opolskiego-dla-polityki-badawczo-rozwojowej-w-latach-2020-2026/	dokumencie Strategii przyjętym przez ZWO w lipcu 2014 r. Struktura systemu zakłada weryfikację: a. stopnia realizacji celów określonych w Strategii; b. realizacji poszczególnych projektów w ramach Planu Działań do RSIWO 2020 oraz projektów wpisujących się w cele Strategii realizowanych w ramach innych programów pomocowych dostępnych w perspektywie finansowej 2014-2020. W okresie 2014-2020 prowadzono stały monitoring wykorzystując do tego celu dane pochodzące z RPOWO 2014-2020, PO IR, PO WER, PO IŚ, statystyki publicznej, badań i analiz oraz pozyskane w ramach realizacji działań własnych (Grupy Robocze, ankiety). Monitoring stopnia realizacji celów RSIWO prowadzony jest w ujęciu rocznym. System monitorowania i ewaluacji RSIWO 2030 zakłada

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							opracowywanie raportów z monitoringu co 2 lata oraz badań ewaluacyjnych co 4 lata. Monitoring będzie ściśle skorelowany z prowadzeniem PPO, co ma na celu pozyskanie danych z dodatkowych źródeł.
				Kryterium 4 Funkcjonowanie współpracy interesariuszy („proces przedsiębiorczego odkrywania”)	Tak	Analiza wdrażania RSIWO 2020 (2016) Analiza trendów rozwojowych w obszarach inteligentnych specjalizacji województwa opolskiego (2017) Analiz stanu innowacyjności gospodarki województwa opolskiego (2018) Analiza potencjału opolskich Instytucji Otoczenia Biznesu w regionalnym systemie innowacji (2020) https://ocrg.opolskie.pl/opracowanie-przez-beneficjenta-dokumentu-strategicznego-wskazujacego-kierunki-rozwoju-wojewodztwa-opolskiego-dla-polityki-badawczo-rozwojowej-w-latach-2020-2026/	Opis Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania znajduje się w dokumencie RSIWO 2030 w formie załącznika i zawiera szczegółowy opis planowanego systemu. Uaktualnione założenia PPO zostały opracowane w oparciu o doświadczenia płynące z jego realizacji w ramach perspektywy 2014-2020 i oceny jego skuteczności. Proces PPO jest prowadzony w trybie ciągłym i obejmuje szereg równolegle realizowanych inicjatyw mających na celu zaangażowanie jak najszerszych grup interesariuszy. W ramach PPO pojawiły się oddolne inicjatywy koordynowane przez Uniwersytet Opolski, Wyższą Zawodową Szkołę Medyczną w Opolu i Park Przemysłowy METLACHEM, które

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							zgrupowały w efekcie liczne grono podmiotów zainteresowanych zacieśnieniem współpracy w ww. obszarach.
				Kryterium 5 Działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach.	Tak	RSIWO 2030 https://www.opolskie.pl/region/rozwoj-regionalny/	Zarząd Województwa Opolskiego od kilkunastu lat prowadzi systemowe wsparcie regionalnego systemu innowacji wykorzystując zarówno środki z RPO WO 2007-2013, RPO WO 2014-2020, INTERREG jak również środki własne. W ramach tych działań należy wymienić, m.in.: a) Wspieranie potencjału usługowego regionalnych IOB, b) Rozwijanie inicjatyw klastrowych i powiązań kooperacyjnych, c) Uruchomienie systemu instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych adresowanych do lokalnych MSP, d) Inicjowanie współpracy nauka-biznes,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							e) Animowanie działań na rzecz umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw, f) Sieciowanie współpracy regionalnych IOB, uczelni, organizacji badawczych i firm, g) Wykonywanie analiz opolskiego systemu innowacji i potencjału innowacyjnego regionalnej gospodarki. Działania na rzecz rozwijania RSI będą nadal kontynuowane i rozwijane przez ZWO w kolejnych latach.
				Kryterium 6 W stosownych przypadkach, działania wspierające transformację przemysłową.	Tak	Strategia rozwoju województwa opolskiego – Opolskie 2030 https://www.opolskie.pl/region/rozwoj-regionalny/strategia-rozwoju-wojewodztwa-opolskiego-opolskie-2030/ RSIWO 2030 https://www.opolskie.pl/region/rozwoj-regionalny/ Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego	W odpowiedzi na główne wyzwania rozwojowe określone przez KE oraz trendy dominujące w gospodarce światowej ZWO inicjuje kierunki zmian w gospodarce regionu wpisujące się w szeroko rozumiane procesy transformacji gospodarczej. W Strategii Opolskie 2030 zaprogramowane zostały działania, które wychodzą

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://bip.opolskie.pl/2020/01/program-ochrony-powietrza-2020-r/	naprzeciw tym wyzwaniom, a mianowicie: - Zielona Gospodarka - Gospodarka Obiegu Zamkniętego - Przemysł 4.0 i Transformacja Cyfrowa W perspektywie finansowej 2021-2027 planuje się następujące kierunki działań: - działania w zakresie efektywności energetycznej, - promowanie odnawialnych źródeł energii, - działania w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe, - zrównoważona gospodarka wodna, - wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, - sprzyjanie bioróżnorodności i rozwojowi zielonej infrastruktury w środowisku

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							miejskim oraz zmniejszanie zanieczyszczenia, - wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej.
				Kryterium 7 Środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.	Tak	RSIWO 2030 https://www.opolskie.pl/region/rozwoj-regionalny/	ZWO w dotychczasowych persp. fin. UE był zaangażowany we wspieranie inicjatyw międzynarodowych na rzecz rozwijania innowacyjności gospodarki. Analiza SWOT dla RSIWO 2030 jako jedną z szans rozwojowych wskazuje <i>Współpracę naukowo-technologiczną oraz gospodarczą w wymiarze międzynarodowym</i>. W persp. 2014-2020 można wymienić działania ZWO wspierające umiędzynarodowienie opolskich firm: - Bieżąca współpraca SWO z regionami partnerskimi: organizacja targów, misji, giełd, forów gospodarczych - Kooperacyjne Opolskie – profesjonalne otoczenie

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							biznesu, Etap I i II (od 2016 do teraz) - projekt SWO - Wdrażanie projektu Invest in Opolskie - Współpraca w ramach S3 Platform - Współpraca z Bankiem Światowym - Działania na rzecz zacieśniania współpracy międzynarodowej realizowane przez Biuro Województwa Opolskiego w Brukseli - Międzynarodowy projekt INDUCULT 2.0 - Międzynarodowy projekt E-COOL „Postawy przedsiębiorcze i kreatywne u młodych ludzi poprzez dynamizację kompetencji, metod nauczania i ekosystemu przedsiębiorczości” Planowane są działania na rzecz zwiększania aktywności opolskich przedsiębiorstw na rynkach międzynarodowych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
1.2.Krajowy lub regionalny plan sieci szerokopasmowej	EFRR	Udoskonalanie łączności cyfrowej	Tak	Istnienie krajowego lub regionalnego planu w zakresie sieci szerokopasmowej, który obejmuje: Kryterium 1 1. ocenę luki inwestycyjnej, którą należy zlikwidować, aby zapewnić wszystkim obywatelom Unii dostęp do sieci o bardzo dużej przepustowości przeprowadzoną w oparciu o: a) aktualną mapę istniejącej prywatnej i publicznej infrastruktury oraz jakości usług, z wykorzystaniem standardowych wskaźników mapowania infrastruktury szerokopasmowej; b) konsultacje w sprawie planowanych inwestycji zgodnie z wymogami dotyczącymi pomocy państwa;	Tak	Spełniony. Spełnieniem warunku jest Narodowy Plan Szerokopasmowy (NPS) przyjęty uchwałą nr 27/2020 RM z dnia 10 marca 2020 r. NPS zgodnie z kryteriami zawiera: oszacowanie luki inwestycyjnej w dostępie do sieci o bardzo dużej przepustowości z uwzględnieniem 3 scenariuszy: 1) bazowego - utrzymanie w latach 2018-2025 dotychczasowego potencjału inwestycyjnego w sieci szerokopasmowej 2) optymistycznego - zwiększenie w latach 2018-2025 komercyjnych nakładów na inwestycje w sieci szerokopasmowe i intensyfikację inwestycji komercyjnych 3) pesymistycznego - spadek w latach 2018-2025 komercyjnych nakładów na inwestycje w sieci szerokopasmowe i stopniową stagnację inwestycji komercyjnych,	Kryterium 1. <i>Narodowy Plan Szerokopasmowy w zakresie zapewnienia stacjonarnego dostępu do internetu wskazuje lukę inwestycyjną i finansową spełnienia w Polsce następujących celów Europejskiej Agendy Cyfrowej oraz Komunikatu ws. społeczeństwa gigabitowego (rozdział 3):</i> a) powszechny dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 30 Mb/s do roku 2020, b) dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 100 Mb/s, z możliwością modernizacji do przepustowości mierzonych w Gb/s, dla wszystkich gospodarstw domowych do roku 2025, c) dostęp do internetu o przepustowości co najmniej 1 Gb/s dla wszystkich miejsc

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						- modele interwencji publicznych uzasadnionych różnymi modelami inwestycyjnymi, które zapewniają m.in. dostępność usług w sensie ekonomicznym i otwartość sieci, a także są dostosowane do różnych form i źródeł pomocy finansowej, adekwatnej do zidentyfikowanych zawodności rynku, - opis środków służących podaży i popytowi, w tym bezpośrednio usprawniających inwestycje szerokopasmowe oraz wzmacniające wykorzystanie usług dostępu do sieci wysokich przepustowości, - informacje o sposobach eksperckiego wsparcia interesariuszy inwestycji szerokopasmowych,	stanowiących główną siłę napędową rozwoju społeczno-gospodarczego do roku 2025; d) dostęp do w pełni rozwiniętych komercyjnych usług w sieciach 5G w co najmniej 1 głównym mieście do 2020 roku oraz dostęp do usług w sieciach 5G we wszystkich głównych obszarach miejskich oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych do roku 2025 (rozdział 4).
				Kryterium 2 2. uzasadnienie planowanej interwencji publicznej w oparciu o modele zrównoważonych inwestycji, które: a) poprawiają przystępność cenową i dostęp do otwartych i perspektywicznych usług i infrastruktury wysokiej jakości;		opis monitoringu postępów realizacji planu szerokopasmowego ze standardowymi wskaźnikami monitoringowymi, który prowadzi koordynator NPS we współpracy z	Kryterium 2. NPS zawiera (rozdział 5) zapisy spełniające kryterium w zakresie modeli interwencji publicznych uzasadnionych różnymi modelami inwestycyjnymi, które zapewniają m.in. dostępność usług w sensie ekonomicznym i otwartość sieci, a także są dostosowane do różnych form i źródeł pomocy finansowej, adekwatnej do zidentyfikowanych zawodności rynku. Modele interwencji

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				b) pozwalają dostosować formy pomocy finansowej do zidentyfikowanych niedoskonałości rynku; c) umożliwiają komplementarne stosowanie różnych form finansowania ze źródeł unijnych, krajowych lub regionalnych;		UKE jako regulatorem rynku telekomunikacyjnego. Link do dokumentu: https://mc.bip.gov.pl/programy-realizowane-w-mc/narodowy-plan-szerokopasmowy.html	publicznej zostały zdelimitowane w odniesieniu do źródła pochodzenia środków przeznaczonych na wsparcie inwestycji szerokopasmowych (środki europejskie/środki krajowe i quasi-komercyjne) oraz na formę wsparcia (bezwrotna dotacja, instrumenty zwrotne i pomoc zwrotna, partnerstwo publiczno-prywatne oraz inwestycje kapitałowe).
				Kryterium 3. 3. działania wspierające popyt na sieci o bardzo dużej przepustowości i ich wykorzystanie, w tym działania mające na celu ułatwienie ich wprowadzania, w szczególności przez skuteczne wdrożenie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/61/UE;			Kryterium 3. NPS w rozdziale 5 i 6 zawiera opis środków służących podaży i popytowi, w tym bezpośrednio usprawniających inwestycje szerokopasmowe oraz wzmacniające wykorzystanie usług dostępu do sieci wysokich przepustowości. Działania wspierające inwestycje szerokopasmowe zostały skupione wokół eliminowania barier administracyjno-prawnych w telekomunikacyjnym procesie inwestycyjnym i działań o charakterze wykonawczym (od odpowiedzialnej aktywności regulacyjnej krajowego organu

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							regulacyjnego dla rynku telekomunikacyjnego – Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej – oraz organu ochrony konkurencji – Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – do ogólnokrajowych kampanii informacyjnych dotyczących inwestycji szerokopasmowych). Z kolei działania wspierające popyt na usługi dostępu do szybkiego internetu polegać będą m.in. na udostępnianiu narzędzi agregujących popyt, kampaniach społecznych wzmacniających świadomość korzyści płynących z korzystania z szybkiego internetu oraz ewentualnych działaniach finansowych, wspierających potrzebujących użytkowników końcowych w zapewnieniu możliwości korzystania z tych usług.
				Kryterium 4. 4. mechanizmy pomocy technicznej i doradztwa specjalistycznego, takie jak biura kompetencji w zakresie łączności			Kryterium 4. Departament Telekomunikacji funkcjonujący w strukturze urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw informatyzacji pełni funkcję

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				szerokopasmowej, w celu wzmocnienia zdolności lokalnych zainteresowanych stron i udzielania doradztwa projektodawcom;			Broadband Competence Office i krajowego punktu kontaktowego do spraw rozwoju sieci szerokopasmowych.
				Kryterium 5 5. mechanizm monitorowania oparty na standardowych wskaźnikach mapowania infrastruktury szerokopasmowej.			Kryterium 5 Monitoring będzie prowadzony przez koordynatora NPS we współpracy z regulatorem rynku telekomunikacyjnego – Prezesem Urzędu Komunikacji Elektronicznej przy użyciu standardowych wskaźników monitoringowych.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.1 Ramy strategicznej polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR, FS	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	Tak	Kryterium 1 Przyjęcie krajowej długoterminowej strategii renowacji na rzecz wsparcia renowacji krajowych zasobów budynków mieszkalnych i niemieszkalnych, zgodnie z wymogami dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/8441; strategia ta: a) zakłada szacunkowe cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050; b) przedstawia indykatywny zarys zasobów finansowych na wspieranie realizacji strategii; c) określa skuteczne mechanizmy promowania inwestycji w renowację budynków.	Tak	Spełniony. Spełnienie warunku stanowi Długoterminowa strategia renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. W zakresie kryterium 2 dotyczącego działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii warunek należy uznać za spełniony w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Link do dokumentu: https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2	Kryterium 1. Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę wsparcia renowacji budynków (rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 2 Działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii.	Tak		wypełnieniem wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE. Kryterium 2 Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. <i>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030</i> . Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii (DG ENER) Komisji Europejskiej dokument pn. <i>Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej</i> - zawierający opis

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.
2.2 Zarządzanie w sektorze energii	EFRR, FS	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i	Tak	Przedłożenie Komisji Zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 3 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i z zapewnieniem spójności z określonymi w porozumieniu paryskim długoterminowymi założeniami dotyczącymi redukcji emisji gazów	Tak	Uznany za spełniony przez PL. Przekazanie Komisji Europejskiej dn. 30 grudnia 2019 r. Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK), przyjętego przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu 18 grudnia 2019 r., wypełnia obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i	Kryterium 1 i 2. KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. :

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		Rady (UE) 2018/2001 ²⁵⁷ , w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju		cieplarnianych; plan ten obejmuje: - wszystkie elementy wymagane we wzorze przedstawionym w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2018/1999 - zarys planowanych zasobów i mechanizmów finansowych w odniesieniu do środków promujących energię niskoemisyjną.		działaniami w dziedzinie klimatu. Informacja o przekazaniu KPEiK Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r., została przyjęta przez Radę Ministrów dnia 28 czerwca 2021 r. KPEiK pozostaje spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Polityką ekologiczną Państwa 2030, Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 oraz uwzględnia założeniami Polityki energetycznej Polski do 2040 r. KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. .m.in.: 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS	7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. - wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, - redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział

²⁵⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						w porównaniu do poziomu w roku 2005, • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej. Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
2.3. Skuteczne wspieranie		Wspieranie energii odnawialnej	Tak	Kryterium 1.	Tak	Spełnieniem warunku jest osiągnięcie w Polsce udziału energii z OZE w	Kryterium 1.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej Unii	EFRR, FS	zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju		Zgodność z wiążącym krajowym celem dotyczącym energii odnawialnej na 2020 r. i z udziałem bazowym energii odnawialnej do 2030 r. lub podjęcia dodatkowych środków• w przypadku gdy udział bazowy nie jest utrzymywany przez okres jednego roku zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 i rozporządzeniem (UE) 2018/1999		końcowym zużyciu energii brutto w 2020 r na poziomie 15% lub podjęcie dodatkowych działań zaradczych dla utrzymania ścieżki osiągnięcia celu. Cel z 2020 roku stanowi poziom odniesienia do wyznaczenia celu na 2030 r. i obejmuje obszary: elektroenergetyki, transportu, ciepła i chłodu. Cel udziału OZE w elektroenergetyce ma być osiągnięty głównie w dzięki aukcjom OZE z lat 2018-2020 a także produkcji energii pozyskanej z realizacji programów "Mój Prąd", „Moja elektrownia wiatrowa” i "Energia Plus" i „Agroenergia”, „Energia dla wsi” a także „Czyste powietrze”. W ramach przeprowadzonych środków zaradczych trzeba wymienić przede wszystkim: - znaczny wolumen energii przeznaczony i zakontraktowany w ramach aukcji, w szczególności w latach 2019-2020, - wprowadzony w 2018 roku bardzo korzystny i unikalny system net-meteringu dla rozliczania prosumentów, tzw. system opustów.	Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE: • Główny mechanizm to aukcyjny system wsparcia. Na aukcjach OZE zakontraktowano w I. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW, w 2021 r. - ok. 3900 MW. W I. 2022-2023 – ok. 1350 MW. Nowelizacja ustawy OZE przedłużyła udzielanie pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach FIT/FIP do 30.06.2047 r. • Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FIP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej, biometanowej oraz hydroenergetycznej • Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w ramach net-meteringu, a także w oparciu o system wartościowy (tzw. net-billing)

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						W celu osiągnięcia wymaganego poziomu udziału energii z OZE w elektroenergetyce kontynuowane będą obowiązujące mechanizmy wsparcia systemowego, takie jak system aukcyjny, systemy FiT/FiP oraz programy wsparcia inwestycyjnego źródeł OZE, zmodyfikowany zostanie dedykowany prosumentom model, co pozwoli na jego dostosowanie do wymagań regulacji wchodzących w skład pakietu „Czysta Energia dla Wszystkich Europejczyków”. Link do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2020 r. poz. 261, z późn. zm.): http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf Kryterium 1. Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dalej: „ustawa OZE”): http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf Ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o odnawialnych	- Program "Mój Prąd" dotąd zapewnił wsparcie dla instalacji o mocy 3166 MW. We wrześniu 2024 r. rozpoczął się nabór do jego 6. edycji wraz z nowymi elementami - magazyny energii i „Moja elektrownia wiatrowa”. - Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców oraz „Agroenergia” i „Energia dla Wsi” dla rolników. - Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii stanowić centralny element osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych.
				Kryterium 2 Zgodnie z wymogami dyrektywy (UE) 2018/2001 i rozporządzenia (UE) 2018/1999 – zwiększenie udziału energii odnawialnej w sektorze ciepłownictwa i			Kryterium 2. Promowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą: Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				chłodnictwa zgodnie z art. 23 dyrektywy (UE) 2018/2001.		źródeł energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1873) Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. 2024 poz. 182) Kryterium 2. Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz warunków przyłączenia instalacji do sieci (Dz. U. 2017 poz. 1084), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001084/O/D20171084.pdf	w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE. • Program „Czyste Powietrze” umożliwiający wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków- kontynuacja do 2029 r. • W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w zakresie niskoemisyjności i będzie stanowić podstawę dla

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							działań podejmowanych w tym obszarze w najbliższych latach. Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program „Czyste powietrze” oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
2.4.Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami.	EFRR, FS	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	Tak	Istnienie krajowego lub regionalnego planu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami i, opracowanego na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu i istniejących strategii na rzecz przystosowania się do zmian klimatu; plan ten obejmuje: Kryterium 1. opis kluczowych ryzyk,	Tak	Spełnieniem warunku jest krajowy plan zarządzania ryzykiem opracowany na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu oraz istniejących strategii adaptacji do zmian klimatu oraz istniejące strategie adaptacji do zmian klimatu. Polska opracowała w celu spełnienia kryteriów w ramach warunku: Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka oraz Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem odpowiadające im zakresem przedmiotowym.	Kryterium 1. Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące: 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) matrycę ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				ocenionych zgodnie z art. 6 ust. 1 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE1, odzwierciedlający bieżący profil ryzyka i jego ewolucję w orientacyjnym okresie 25–35 lat. Ocena opiera się – w przypadku ryzyk związanych z klimatem – na prognozach i scenariuszach dotyczących zmian klimatu			6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego;
				Kryterium 2. opis środków w zakresie zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom oraz gotowości i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy podejmowanych w odpowiedzi na zidentyfikowane kluczowe ryzyka. W odniesieniu do wspomnianych środków zostaną określone priorytety w zależności od danych ryzyk i ich wpływu na gospodarkę, braków w zakresie zdolności oraz skuteczności i wydajności, z uwzględnieniem			Kryterium 2. i 3. Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera: 1) cele strategiczne, 2) działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka 3) część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				ewentualnych rozwiązań alternatywnych			kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie
				Kryterium 3. informacje na temat zasobów i mechanizmów finansowania dostępnych na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania związanych z zapobieganiem klęskom żywiołowym i katastrofom oraz gotowością i reagowaniem na klęski żywiołowe i katastrofy			4)część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa 5)wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości: - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju -procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, - procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, -zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							-procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej -finansowanie.

2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-ściekowym	EFRR, FS	Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej	Tak	Dla każdego sektora lub obu tych sektorów istnieje krajowy plan inwestycji, który obejmuje: Kryterium 1. ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy Rady 91/271/EWG1 i dyrektywy Rady 98/83/WE2;	TAK/NIE Tak Program inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi Tak Krajowy Program Oczyszczania Ścieków komunalnych	Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: 1. VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) 2. Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi Dokumenty obejmują m.in.: • określenie i planowanie, w tym indykatywne szacunkowe dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych: a) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE; c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184, w szczególności w odniesieniu do zmienionych parametrów jakości określonych w załączniku I do tej dyrektywy; • oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej infrastruktury wodno-ściekowej oraz wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego o ile są one niezbędne Link: https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Kryterium 1. Spełnione Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Program Inwestycyjny) oraz VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2022). Ocena obecnego stanu wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG przedstawiona jest w AKPOŚK 2022 w rozdziale 10. Ocena inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK 2022 w aspekcie wypełnienia warunków dyrektywy 91/271/EWG oraz w zał. 3 (kolumny 31-34). Plan Inwestycyjny zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wyznaczeniem kluczowych potrzeb inwestycyjnych wymaganych do wdrożenia tej dyrektywy oraz do spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r.
				Kryterium 2. określenie i planowanie, w tym			Kryterium 2. Spełnione

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				indykatywne szacunkowe dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych: a) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, wraz z określeniem priorytetów ze względu na wielkość aglomeracji i wpływ na środowisko oraz z podziałem inwestycji na poszczególne aglomeracje b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE; c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184			W AKPOŚK 2022 priorytetyzację aglomeracji niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG opisano w rozdziale 6.2. (oraz w kolumnie 14 załącznika nr 3), planowane inwestycje w rozdziale 7, ocenę potrzeb finansowych na realizację inwestycji ujęto w rozdziale 11. Program Inwestycyjny identyfikuje 14 obszarów działań służących zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa oraz przedstawia priorytety zidentyfikowane na poziomie regionalnym ze wskazaniem kategorizacji inwestycji w sektorze zaopatrzenia w wodę (Tabela 14 w Programie Inwestycyjnym, s. 51). Wykaz inwestycji zgłoszonych przez gminy i przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w procesie ankietyzacji zawierają Załączniki 1 i 2 do Programu inwestycyjnego).
				Kryterium 3. oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej			Kryterium 3. Spełnione Informacje dotyczące odnowienia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej ujęte są w AKPOŚK

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				infrastruktury wodno-ściekowej, w tym sieci, w zależności od ich wieku i planów amortyzacji			w rozdziale 7. Omówienie inwestycji zaplanowanych na lata 2021-2027 w aglomeracjach (oraz w kolumnie 44-45, 49-50 oraz 52 załącznika nr 3). Z planów inwestycyjnych wynika, że w ramach AKPOŚK 2022 planowane jest zmodernizowanie 3 173 km sieci kanalizacyjnej, w tym 1 036 km w aglomeracjach niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG. W Programie Inwestycyjnym zawarto szacunkowe koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji oraz oszacowano nakłady finansowe na odnowienie infrastruktury. Szacunkowe koszty całkowite oszacowane na podstawie danych statystycznych ekstrapolowanych na obszary priorytetowe za pomocą wyznaczonego na podstawie ankietowania PWiK i gmin wskaźnika przeliczeniowego wyniosły ok. 44 mld złotych, w tym ok. 26 mld zł na inwestycje

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							związane z siecią dystrybucji (w tym modernizacji sieci).
				Kryterium 4. wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego, jeżeli są potrzebne w celu uzupełnienia opłat pobieranych od użytkowników			Kryterium 4. Spełnione Informacja o źródłach finansowania ujęta w rozdziale 12. (oraz w kolumnach 114-122 załącznika nr 3) przewiduje, że głównymi źródłami finansowania inwestycji ujętych w AKPOŚK 2022 będą: 1. środki unijne w ramach programów polityki: • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, • Programy Regionalne, 2. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 3. krajowe fundusze ekologiczne: NFOŚGW i WFOŚGW 4. środki własne gmin. W Planie Inwestycyjnym oceniono możliwości finansowania inwestycji z zysków

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano możliwe źródła finansowania ze środków krajowych i zagranicznych. Publiczne fundusze krajowe pochodzą głównie z funduszy zarządzanych przez NFPŚGW i WFOŚGW oraz budżetów JST i budżetu centralnego. Głównymi środkami finansowania z zagranicznych źródeł są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Inne zagraniczne źródła to środki np.: Mechanizmu finansowego EOG czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
2.6. Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR, FS	Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	Tak	Istnienie planu (planów) gospodarowania odpadami, jak określono w art. 28 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE, obejmujący (obejmujące) całe terytorium państwa członkowskiego; plan ten obejmuje (plany te obejmują):	Tak	Warunek należy uznać za spełniony w oparciu o aktualny stan prawny oraz dokument strategiczny, tj. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami. Do 12 lipca 2023 r. obowiązywał Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 wraz z załącznikiem zawierającym ocenę luki inwestycyjnej. Obecnie od dnia 13 lipca 2023 r.	Kryterium 1. KPGO 2028 wraz z oceną luki inwestycyjnej zawartą w załączniku nr 2 zawiera aktualną w odniesieniu do obszaru całego kraju analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla poszczególnych rodzajów odpadów z uwzględnieniem ilości, składu morfologicznego i źródeł ich powstawania.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 1. analizę bieżącej sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami na danym obszarze geograficznym, w tym rodzaj, ilość i źródło powstających odpadów oraz ocenę kształtowania się tych danych w przyszłości, z uwzględnieniem spodziewanych skutków środków określonych w programie (programach) zapobiegania powstawaniu odpadów opracowanym (opracowanych) zgodnie z art. 29 dyrektywy 2008/98/WE		obowiązuje Krajowy plan gospodarki odpadami 2028. KPGO 2028 stanowi aktualizację KPGO 2022. Do opracowania KPGO 2028 punkt wyjścia stanowiły cele zawarte w dyrektywach Parlamentu Europejskiego w zakresie ciągłego ulepszania zasad gospodarki odpadami oraz zapobiegania powstawaniu odpadów. KPGO 2028 wskazuje kierunki polityki dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania odpadami oraz określa środki i działania służące osiągnięciu wyznaczonych celów. Wobec czego ciągłość spełnienia warunku została bezwzględnie zapewniona dla perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027. Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702 Kryterium 1. Spełnienie kryterium zapewnia : KPGO 2028, wraz z m.in. załącznikiem 2 do KPGO 2028.	W zakresie analizy luki inwestycyjnej oceniono istniejący potencjał instalacji gospodarki odpadami i PSZOK oraz określono zapotrzebowanie na inwestycje mające na celu zapewnienie osiągnięcia celów UE dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania odpadami.
				Kryterium 2. ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym materialnego i terytorialnego zakresu selektywnego zbierania oraz środków służących poprawie jego funkcjonowania oraz potrzeby stworzenia nowych systemów zbierania		Kryterium 2 KPGO 2028 zawiera ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym zakresu rzeczowego i terytorialnego selektywnego zbierania oraz środków usprawniających jej działanie, a także potrzeby nowych systemów zbiórki. Już w KPGO 2022 wskazano potrzebę wprowadzenia jednolitych standardów selektywnego	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702 Kryterium 2. Spełnienie kryterium poprzez KPGO 2028 Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702 Link do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000019/O/D20170019.pdf Link do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000906/O/D20210906.pdf	zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju. Określono je w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 29 grudnia 2016 r. ws. szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. W 2021 r. nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w tej sprawie wprowadziło zmiany nazw frakcji odpadów, które gminy są zobowiązane zbierać selektywnie. Nowe rozporządzenie dostosowuje terminologię tj. frakcję „odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów zastąpiono terminem „bioodpady”. Sposób selektywnego zbierania odpadów nie różni się od już obowiązującego. Załącznik do KPGO 2028, na podstawie analizy potrzeb dot. systemu selektywnego zbierania, wskazuje, że w kolejnych latach powinien nastąpić rozwój PSZOK wraz z punktami napraw i wymiany rzeczy używanych oraz określa potrzeby w tym zakresie.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 3. ocenę luki inwestycyjnej uzasadniającą potrzebę zamknięcia istniejących obiektów gospodarowania odpadami oraz wprowadzenia dodatkowej lub zmodernizowanej infrastruktury gospodarowania odpadami, z informacją o źródłach dostępnych dochodów na pokrycie kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania;		Kryterium 3. Spełnione poprzez przyjęcie nowego załącznika do KPGO 2022 Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf Kryterium 4. Spełnione poprzez art. 35 ust. 1 pkt 4 lit. c) ustawy o odpadach, KPGO 2028, załącznik nr 2 do KPGO 2-28, WPGO Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702	Kryterium 3. W załączniku nr 2 do KPGO 2028 zawarto ocenę potrzeb inwestycyjnych w skali kraju w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, infrastruktury selektywnego zbierania odpadów oraz instalacji do przetwarzania odpadów. Po przeprowadzonych analizach zidentyfikowano jako priorytetowe instalacje do recyklingu oraz działania inwestycyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. W załączniku przedstawiono również informacje o źródłach finansowania kosztów eksploatacji i utrzymania instalacji w kraju.
				Kryterium 4. informacje dotyczące kryteriów lokalizacji do celów identyfikacji przyszłych lokalizacji obiektów oraz dotyczące wydolności przyszłych			Kryterium 4 . Uchwalanie i obowiązywanie planów gospodarki odpadami reguluje ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zgodnie z którą plany gospodarki odpadami opracowuje się na poziomie

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				instalacji przetwarzania odpadów.			krajowym i wojewódzkim. WPGO powinien być zgodny z KPGO i służyć realizacji zawartych w nim celów, które należy uznać jako uniwersalne w skali całego kraju. Wobec tego Załącznik nr 2 do KPGO 2028 – ocena luki inwestycyjnej - zawiera oszacowanie potrzeb na moce przerobowe instalacji w skali kraju. Funkcjonująca i planowana infrastruktura wraz z lokalizacją i przepustowością dotyczące odpadów komunalnych określone są natomiast wprost w planach inwestycyjnych (załącznik do WPGO), w których procesie przyjmowania bierze udział minister do spraw klimatu, aby zapewnić jednolite zasady planowania w gospodarce odpadami dla całego kraju. W uzasadnionych przypadkach KPGO 2028 określa kryteria lokalizacji instalacji i obiektów gospodarki odpadami, tj. w zakresie: lokalizacji PSZOKów; instalacji dla odpadów medycznych i weterynaryjnych; składowania odpadów w podziemnych wyrobiskach

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							górnictwa, np. z grupy 01, 06 i 10 i innych również niebezpiecznych np. z procesów oczyszczania spalin.
2.7. Ramy działań priorytetowych w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących dofinansowanie unijne	EFRR, FS	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	Tak	Kryterium 1. W przypadku interwencji wspierających środki ochrony przyrody w związku z obszarami Natura 2000 objętymi zakresem dyrektywy Rady 92/43/EWG: istnienie ram działań priorytetowych na podstawie art. 8 dyrektywy 92/43/EWG, które obejmują wszystkie elementy wymagane we wzorze ram działań priorytetowych na lata 2021–2027 uzgodnionym przez Komisję i państwa członkowskie, w tym określenie środków priorytetowych i oszacowanie potrzeb w zakresie finansowania.	Tak	Spełnieniem warunku jest przyjęcie dokumentu: „Priorytetowe Ramy Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2021-2027”. (ang: Prioritised Action Framework, PAF). Dokument zawiera informacje nt. działań priorytetowych niezbędnych do zrealizowania na terenie obszarów sieci Natura 2000 po 2020 r. oraz wskazanie potencjalnych źródeł ich finansowania w zakresie: planowania ochrony, ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmioty ochrony, badań naukowych, monitoringu przyrodniczego, działań edukacyjnych i promocyjnych oraz rozwoju zielonej infrastruktury, a także podsumowanie dotychczasowych działań podejmowanych na rzecz sieci Natura 2000 finansowanych z dostępnych środków krajowych i funduszy UE w latach 2014 – 2020. W dokumencie na podstawie danych przekazanych przez sprawujących nadzór nad obszarami	Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in. : • zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, w tym: - ekstensywna gospodarka rolna, rybna i leśna uwzględniająca ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych - wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków: - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Natura 2000 określono odrębnie dla każdego obszaru Natura 2000 działania niezbędne do wykonania na jego terenie, w celu poprawy lub zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, w tym ptaków, stanowiących ich przedmiot ochrony. Dodatkowo zaplanowano działania związane z zarządzaniem obszarami sieci Natura 2000 (w tym aktualizacją dokumentów planistycznych), edukacją i promocją, potrzebami w zakresie prowadzenia dalszych badań, monitoringiem, oraz turystycznym udostępnieniem obszarów. W dokumencie ujęto również działania realizowane poza granicami sieci Natura 2000 zaliczane do tzw. zielonej infrastruktury. Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/gdos/wytyczne-i-poradniki2	- przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych - udrożnienie ciągłości korytarzy ekologicznych - utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt. • wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: - opracowanie/aktualizacja planów zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000 - monitoring sieci Natura 2000 - badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000 - budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprowadzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR Fundusz Spójności	Rozwój odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej, bezpiecznej, zrównoważonej i intermodalnej sieci TEN-T Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do sieci TEN-T oraz mobilności transgranicznej	Tak	Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szczebla lokalnego – do 2030 r., które: Kryterium 1 1. zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;	Tak	Spełnienie warunku zapewnia przyjęcie pakietu następujących narzędzi oraz dokumentów na poziomie krajowym: • Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., która zakłada aktualizację obecnie obowiązujących programów sektorowych. • Zintegrowanego (multimodalnego) modelu ruchu • Opracowanie lub aktualizacja planów sektorowych w zakresie transportu w tym zapewnienie środków na realizację i utrzymanie istniejącej i planowanej infrastruktury: 1) Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. z perspektywą do 2033 r. 2) Krajowy Program Kolejowy do 2030 r. 3) Program rozwoju polskich portów morskich do 2030 r.	Kryterium 1. Zgodnie z przekazanym raportem, w Polsce funkcjonuje spójny system kompleksowego planowania rozwoju transportu na poziomie krajowym. Kierunki rozwoju infrastruktury transportu wynikają wprost (1) ze Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., która stanowi główny element systemu dokumentów związanych z kreowaniem polityki transportowej w Polsce. Natomiast w (2) planach sektorowych dla poszczególnych gałęzi transportu (drogowego, kolejowego, morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego) uszczegóławiane są niezbędne do podjęcia działania. Wynikające z ww. dokumentów plany i zamierzenia inwestycyjne zostały objęte (3) oceną ekonomiczną, opartą o analizę zapotrzebowania dokonaną przy użyciu (4) modelowania ruchu. .

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 2 2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu		4) Krajowy Program Żeglugowy do 2030 r. 5) Polityka rozwoju lotnictwa cywilnego w Polsce do 2030 r. (z perspektywą do 2040) 6) Plan zamierzeń państwa oraz zatwierdzonych do realizacji przedsięwzięć w związku z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego – w perspektywie obejmującej Strategię Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku 7) Kierunki rozwoju transportu intermodalnego w Polsce do 2030 r. z persp. do 2040 r. 8) 9) Program Budowy 100 Obwodnic na lata 2020 – 2030 oraz aktualizacji tego dokumentu do 2030 r. Bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o Krajowy Plan Wdrożenia TSI Sterowanie w Polsce o statusie i harmonogramie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej Krajowe ramy polityki	Kryterium 2. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu jest spójny z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej oraz wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r., w tym m.in. 14% udział OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. w transporcie. Kluczowe działania w tym zakresie podejmowane są w sektorze wytwarzania i dystrybucji energii. Działania w sektorze transportu (ujęte w Strategii oraz planach sektorowych) będą przyczyniać się do: obniżenia emisyjności, efektywności energetycznej, bezpieczeństwa energetycznego oraz rozwoju badań naukowych, innowacji i konkurencyjności.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 3 3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;		rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych przyjęte przez RM 29 marca 2017 r. • Program Wzmocnienia Krajowej Sieci Drogowej do 2030 roku oraz Program Bezpiecznej Infrastruktury Drogowej na lata 2021-2024 • Narodowy Program Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na l. 2021-2030. Na poziomie regionalnym spełnienie warunku wykazywane będzie wraz z przekazaniem programów regionalnych. Spełnieniem warunku na poziomie regionalnym jest przyjęcie 16 Regionalnych Planów Transportowych. Kryterium 1. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2	Kryterium 3. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia wynikające z przepisów unijnych zobowiązanie do ukończenia do 2030 r. sieci bazowej TEN-T. Plany prac korytarzy sieci TEN-T opracowywane są przez Koordynatorów Europejskich w zgodzie i w oparciu o cele transeuropejskiej sieci transportowej, do których należą: przyczynianie się do zwiększenia spójności, wydajności, zrównoważonego charakteru transportu, a także zwiększanie korzyści dla użytkowników oraz priorytety, m.in. dotyczące zapewnienia optymalnej integracji różnych rodzajów transportu i interoperacyjności w obrębie rodzajów transportu, uzupełniania brakujących ogniw i rozwiązania problemu wąskich gardeł, w szczególności na odcinkach transgranicznych, promowania efektywnego i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy https://www.gov.pl/web/gospodarka/morska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030	zrównoważonego wykorzystywania infrastruktury oraz, w razie konieczności, zwiększania przepustowości. Polskie plany obejmują m.in. inwestycje na odcinkach korytarzy sieci bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk i Morze Północne-Bałtyk.
				Kryterium 4 4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;		https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020--2031 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/warunkowosc-podstawowa	Kryterium 4. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu zapewnia łączność regionów i lokalnych społeczności, w tym Obszarów Strategicznej Interwencji z siecią bazową TEN-T. W celu poprawy dostępności transportowej poszczególnych regionów, jak i w ramach tych regionów, podejmowane będą inwestycje łączące miasta i regiony, działania wpływające na poprawę komunikacji transportowej pomiędzy stolicami województw, pomiędzy

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Kryterium 2. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke Kryterium 3. https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy https://www.gov.pl/web/gospodarka-morska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030	najbliższymi dużymi ośrodkami miejskimi oraz powiązania ich z obszarami pozamiejskimi. W zadanie zwiększania dostępności wpisują się takie projekty, jak np. projekt Via Carpatia, projekt Via Baltica, inwestycje krajowe, łączące część ośrodków miejskich wschodniej Polski z Warszawą czy tzw. „Wschodnia Magistrała Kolejowa”. Realizowane będą również inwestycje polegające na budowie, przebudowie oraz remontach poszczególnych rodzajów dróg, obwodnic i mostów. Inwestycje w transport kolejowy prowadzone na liniach o znaczeniu krajowym będą uzupełnione komplementarnymi projektami na liniach o znaczeniu regionalnym oraz lokalnym.
				Kryterium 5 5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z			Kryterium 5. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia kwestie interoperacyjności sieci kolejowej.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/61;		https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku Kryterium 4. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Linki do dokumentów: https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy	Głównym dokumentem w zakresie wdrażania ERTMS na liniach kolejowych w Polsce dotychczas były Krajowy Plan Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie” (z 2017 r.) wraz z Suplementem do Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie” (z 2018 r.). Zgodnie z wymaganiami najnowszej TSI Sterowanie (rozporządzenie wykonawcze Komisji 2023/1695) do dnia 15.06.2024 r. Polska opracowała i przekazała do KE nową wersję Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie”. Kwestia wdrażania ERTMS została również uwzględniona w KPK do 2030 r., a system ten będzie wdrażany także w ramach Inwestycji Podprogramu Kolejowego CPK. Polska będzie monitorować stan wdrażania ERTMS na sieci kolejowej zgodnie z planowanymi

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/gospodarka/morska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku	zmianami w przepisach w tym zakresie.
				Kryterium 6 6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;		https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku Kryterium 5. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.	Kryterium 6. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu wspiera rozwój transportu intermodalnego – m.in. identyfikuje potrzeby rozbudowy odpowiedniej infrastruktury punktowej i liniowej oraz inne niezbędne działania. Kwestie zapewnienia odpowiedniej łączności międzygałęziowej znajdują swoje odzwierciedlenie również w poszczególnych dokumentach wdrożeniowych, w których zwraca się uwagę na działania integrujące różne gałęzie transportu, np. w portach morskich, lotniskach, terminalach intermodalnych.
				Kryterium 7 7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania			Kryterium 7. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;		Polska zapewnia interoperacyjność sieci i będzie monitorować stan wdrożenia ERTMS zgodnie ze zmianami wprowadzanymi aktualnie w przepisach dotyczących sieci TEN-T. Kryterium 6. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Linki do dokumentów: https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni Kryterium 7. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Link do dokumentu: https://www.gov.pl/attachment/c3db2c7c-adc7-4b56-9bae-be4ec1e48683	rozwoju transportu uwzględnia kwestię promowania paliw alternatywnych. Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (z 2017 r.) określają m.in. cele dotyczące rozbudowy infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i do tankowania gazu ziemnego w postaci CNG i LNG (czyli paliw alternatywnych, które już funkcjonują na rynku paliw transportowych; przy jednoczesnym poparciu dla innych paliw alternatywnych) oraz rynku pojazdów napędzanych tymi paliwami, a także instrumenty wspierające osiągnięcie tych celów. Natomiast sektorowe dokumenty programowe w odniesieniu do poszczególnych gałęzi transportu (w szczególności na drogach krajowych, w portach lotniczych na sieci bazowej TEN-T, w portach morskich czy śródlądowych) uwzględniają kwestie promocji paliw alternatywnych i tworzą otoczenie niezbędne do rozwoju i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r	funkcjonowania paliw alternatywnych.
				Kryterium 8 8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;		https://www.gov.pl/web/gddkia/vi-plan-lokalizacji-ogolnodostepnych-stacji-ladowania-stacji-gazu-ziemnego-oraz-punktow-tankowania-wodoru https://www.gov.pl/web/klimat/porzumienie-sektorowe-gospodarka-wodorowa https://www.gov.pl/web/klimat/polska-strategia-wodorowa-do-roku-2030 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r https://www.gov.pl/web/gospodarka/morska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego	Kryterium 8. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu spełnia wymogi ujęte w kryterium. Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2021-2030 stanowi szczegółowe i wieloaspektowe podsumowanie oceny zagrożeń dla bezpieczeństwa ruchu drogowego. W odniesieniu do każdego z pięciu filarów bezpieczeństwa ruchu drogowego (tj. Filaru I – System zarządzania bezpieczeństwem ruchu drogowego, Filaru II – Bezpieczny człowiek, Filaru III – Bezpieczne drogi, Filaru IV – Bezpieczny pojazd oraz Filaru V – Ratownictwo i opieka powypadkowa) identyfikuje czynniki zagrożenia oraz grupy ryzyka (tam, gdzie to dotyczy), a także wskazuje działania niezbędne do podjęcia.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Kryterium 8. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Linki do dokumentów: https://www.krbrd.gov.pl/narodowy-program-brd-2021-2030/ https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-bezpiecznej-infrastruktury-drogowej-na-lata-2021-2024 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031	Natomiast dokumenty wdrożeniowe obejmujące kwestie bezpieczeństwa ruchu drogowego stanowią plan działań – zarówno inwestycyjnych, jak i legislacyjnych oraz dotyczących kampanii społecznych. Ponadto w ramach funkcjonującego systemu zarządzania bezpieczeństwem infrastruktury drogowej prowadzona jest cykliczna ocena ryzyka i ocena bezpieczeństwa sieci.
				Kryterium 9 9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.		Kryterium 9. Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Link do dokumentu:	Kryterium 9. Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu obejmuje informacje na temat finansowania realizacji inwestycji oraz utrzymania infrastruktury transportowej. Kwestia finansowania planowanych działań inwestycyjnych zasadniczo jest uregulowana w dokumentach

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-wsparcia-zadan-zaradcow-infrastruktury-kolejowej-w-tym-w-zakresie-utrzymania-i-remontow-do-2028-roku2 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-bezpiecznej-infrastruktury-drogowej-na-lata-2021-2024 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030 https://www.ums.gov.pl/programy-wieloletnie/09-04-58_WPR_S3975_2017_plik3.pdf	wdrożeniowych, niemniej jednak zakres tych informacji jest różny w zależności od dokumentów. Opracowano programy utrzymaniowe dla infrastruktury transportu, za której utrzymanie odpowiada państwo, tj. infrastruktury kolejowej (z wyłączeniem dworców), drogowej oraz wodnej śródlądowej i morskiej. Są również takie dokumenty, które z uwagi na ogólny charakter dokumentu czy cechy danej gałęzi transportu nie zawierają szczegółowych danych finansowych. Sytuacja taka dotyczy transportu lotniczego oraz transportu intermodalnego (ich funkcjonowanie opiera się w głównej mierze na podmiotach prywatnych, zatem nie przewiduje się finansowania realizacji tych inwestycji z budżetu państwa).

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie (poziom regionalny)	EFRR Fundusz Spójności	Rozwój i udoskonalenie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do sieci TEN-T oraz mobilności transgranicznej	Tak	Funkcjonowanie multimodalnego mapowania istniejącej i planowanej infrastruktury – z wyjątkiem szereblu lokalnego – do 2030 r.	-	https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy https://www.gov.pl/web/gospodarka/morska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zezlugowy-do-roku-2030 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031	Regionalny plan transportowy jest zgodny i uwzględnia wszystkie dokumenty dotyczące planowania transportu na szereblu krajowym, a mianowicie:

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/infrastruktura/warunkowosc-podstawowa	
				Kryterium 1 1. zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;	Tak	Plan transportowy województwa opolskiego 2030 (wersja nr 2 z 04.11.2024 r.) Decyzja Komisji Europejskiej z dnia 26 listopada 2024 r. nr C(2024)8580 <i>Plan Transportowy Województwa Opolskiego 2030</i> . Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-wojewodztwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	PTWO 2030 zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych. Zaprezentowano wyniki analizy popytu przedstawiające prognozowany ruch w przewozach pasażerskich i towarowych, drogowych i kolejowych do 2030 r. Dokument rozparzył trzy scenariusze planistyczne rozwoju systemu transportowego województwa. Wykonanie zróżnicowanej analizy miało znaczenie dla oceny proponowanych rozwiązań oraz wyboru preferowanego. Scenariusze planistyczne poddane zostały analizie i ocenie, których celem było poznanie najistotniejszych cech danego rozwiązania. Przeanalizowano istotne z punktu widzenia rozwoju transportu w regionie kryteria: transportowe,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							środowiskowe oraz ekonomiczne (ocenę ekonomiczną). Zadania przypisane do poszczególnych rozwiązań wynikają z dokumentów strategicznych i danych pozyskanych od zarządców/organizatorów. Pkt. 1 TOM II PTWO 2030 Pkt. 2.2 TOM II PTWO 2030
				Kryterium 2 2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu	Tak	Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-województwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	Po przeanalizowaniu krajowych planów na rzecz energii i klimatu, w zakresie dotyczącym transportu można stwierdzić, iż wszystkie planowane w PTWO 2030 działania inwestycyjne wpisują się w przewidywane cele i realizują podstawowe założenia. Każde z nich ma na względzie ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko. Plan dąży do podniesienia konkurencyjności transportu publicznego, jako środka komunikacji, wskazując na konieczność m.in. budowy węzłów przesiadkowych czy kontynuację odnowy taboru.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							PTWO 2030 jest jednym z narzędzi służących do osiągnięcia celu redukcyjnego. Jednym z celów szczegółowych planu jest ochrona środowiska. Cel ten zawiera w sobie działania dot. m.in. redukcji emisji gazów cieplarnianych i łagodzenie zmian klimatu. W ramach pracy nad dokumentem, dokonano m.in. oceny wpływu scenariuszy na środowisko na podstawie porównania emisji zanieczyszczeń CO2. Pkt. 2.2 TOM II PTWO 2030 Pkt. 6 TOM II PTWO 2030
				Kryterium 3 3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi korytarzy sieci bazowej TEN-T;	Tak	Linki do dokumentów: https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy	Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia wynikające z przepisów unijnych zobowiązanie do ukończenia do 2030 r. sieci bazowej TEN-T. Plany prac korytarzy sieci TEN-T opracowywane są przez Koordynatorów Europejskich w zgodzie i w oparciu o cele transeuropejskiej sieci transportowej, do których należą przyczynianie się do zwiększenia

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/gospodarka/morska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030 https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-wojewodztwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	spójności, wydajności, zrównoważonego charakteru transportu, a także zwiększanie korzyści dla użytkowników oraz priorytety, m.in. dot. zapewnienia optymalnej integracji różnych rodzajów transportu i interoperacyjności w obrębie rodzajów transportu, uzupełniania brakujących ogniw, rozwiązania problemu wąskich gardeł, w szczególności na odcinkach transgranicznych, promowania efektywnego i zrównoważonego wykorzystywania infrastruktury oraz, w razie konieczności, zwiększania przepustowości. Polskie plany obejmują m.in. inwestycje na odcinkach korytarzy sieci bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk i Morze Północne-Bałtyk. PTWO 2030 obejmuje swym zakresem inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T – dla dróg, kolei oraz dróg wodnych śródlądowych. Pkt. 6 TOM II PTWO 2030

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 4 4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;	Tak	Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-wojewodztwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	Przedstawiona infrastruktura transportowa obejmuje nie tylko istniejącą infrastrukturę, lecz również przyszłe inwestycje infrastrukturalne planowane do rozpoczęcia przed rokiem 2030. Lista projektów (tzw. 'project pipeline') została opracowana i przedstawiona w formie map załączonych do PTWO2030. Przeanalizowano lokalizację istniejących węzłów przesiadkowych i przeładunkowych. Sprawdzono możliwość korzystania z różnych form transportu w różnych konfiguracjach, zapewniających sprawne przemieszczanie się. Brano pod uwagę relację odległość/czas. Wskazano centra przesiadkowe, planowany węzeł intermodalny, czy stacje tankowania paliw alternatywnych. Ukazano wzajemne oddziaływania poszczególnych środków transportu oraz uwzględniono przeniesienie pasażerów lub przewożonych towarów

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							między różnymi gałęziami transportu. Pkt. 6 TOM II PTWO 2030 Załącznik 1, 2, 3, 4 do PTWO 2030
				Kryterium 5 5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/61;	Tak	Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie. Polska zapewnia interoperacyjność sieci i będzie monitorować stan wdrożenia ERTMS zgodnie ze zmianami wprowadzanymi aktualnie w przepisach dotyczących sieci TEN-T. Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-województwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia kwestie interoperacyjności sieci kolejowej. Głównym dokumentem w zakresie wdrażania ERTMS na liniach kolejowych w Polsce jest Krajowy Plan Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie” (z 2017 r.) wraz z Suplementem do Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie” (z 2018 r.). Zgodnie z wymaganiami najnowszej TSI Sterowanie (rozporządzenie wykonawcze Komisji 2023/1695) do dnia 15.06.2024 r. Polska opracuje i przekaze KE nową wersję Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie”.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Kwestia wdrażania ERTMS została również uwzględniona w KPK do 2030 r., a system ten będzie wdrażany także w ramach Inwestycji Podprogramu Kolejowego CPK. Polska będzie monitorować stan wdrażania ERTMS na sieci kolejowej zgodnie z planowanymi zmianami w przepisach w tym zakresie. Pkt. 7.3 TOM II PTWO 2030
				Kryterium 6 6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;	Tak	Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-wojewodztwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	W dokumencie wskazano centra przesiadkowe, planowany węzeł intermodalny. Na załącznikach graficznych zaprezentowano wzajemne oddziaływania poszczególnych środków transportu oraz uwzględniono przeniesienie pasażerów lub przewożonych towarów pomiędzy różnymi gałęziami transportu. Jako jeden z głównych kierunków rozwoju transportu ujętych w PTWO 2030 wskazano zapewnienie dogodnego transportu drogowego i kolejowego w dojeździe do

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							znaczących węzłów multimodalnych, przesiadkowych, zlokalizowanych w województwach ościennych (Wrocław, Katowice, Gliwice oraz Łódź), a także wzmocnienie transportu intermodalnego oraz dążenie do powstanie węzła multimodalnego na terenie województwa opolskiego. Jako potencjalne miejsca takich węzłów wytypowano Park Przemysłowy Metalchem oraz Port Kędzierzyn-Koźle. Pkt. 6 TOM II PTWO 2030 Pkt. 7.2 TOM II PTWO 2030
				Kryterium 7 7. obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;	Tak	Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-województwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	Wraz z wymianą taboru, konieczny jest rozwój infrastruktury do tankowania gazu ziemnego, biopaliw ciekłych i innych paliw alternatywnych oraz do ładowania pojazdów elektrycznych. Rozbudowana sieć punktów do tankowania, ułatwi przemieszczanie się i zwiększy wydajność. Budowa stacji do ładowania pojazdów zapewni również lepszą dostępność dla

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							transportu publicznego i indywidualnego. Pkt. 7.6 TOM II PTWO 2030
				Kryterium 8 8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;	Tak	Link do dokumentu: https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-województwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	W PTWO 2030 – aktualizacja zamieszczono wykaz dróg służących dla połączeń regionalnych, które są dotknięte zagrożeniami bezpieczeństwa ruchu drogowego. Określono aktualny poziom bezpieczeństwa na drogach wojewódzkich. W Planie Transportowym zawarto działanie, jakie należy wdrożyć celem podniesienia poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym w województwie opolskim. Wskazano ponadto listę planowanych inwestycji infrastrukturalnych, ukierunkowanych na usunięcie zagrożeń zidentyfikowanych. Pkt. 4.8. TOM I PTWO 2030 Pkt. 7.8. TOM II PTWO 2030 Załącznik 5 Bezpieczeństwo Ruchu Drogowego PTWO 2030
				Kryterium 9	Tak	Link do dokumentu:	W PTWO 2030 zawarto opis potrzeb finansowych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.		https://bip.opolskie.pl/2024/08/plan-transportowy-województwa-opolskiego-2030-aktualizacja/	niezbędnych do utrzymania obecnej i planowanej infrastruktury. Analiza obejmowała porównanie kosztów realizacji projektów oraz utrzymania planowanej nowej infrastruktury badanych scenariuszy. Przeanalizowano zakresy inwestycji, planowanych do realizacji na sieci dróg wojewódzkich w województwie opolskim. Na podstawie informacji o kosztach poszczególnych inwestycji oraz metody wskaźnikowej średniego kosztu budowy i utrzymania jednostki systemu transportowego oszacowano koszty inwestycji, a następnie dokonano oceny wpływu poszczególnych scenariuszy na sieć transportową regionu. Środki finansowe corocznie ulegają zwiększeniu i nie przewiduje się zagrożeń w stosunku do utrzymania obecnej i planowanej infrastruktury. Planowane w PTWO 2030-aktualizacja zadania są dostosowane do możliwości budżetowych.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Pkt. 2.2 TOM II PTWO 2030 Pkt. 6.12 TOM II PTWO 2030
4.1.Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy	EFRR EFS+	EFRR Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i wspieranie ekonomii społecznej EFS+ Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób	Tak	Istnienie ram strategicznych polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia; ramy te obejmują: Kryterium 1 Rozwiązania w zakresie sporządzania profili osób poszukujących pracy i oceny ich potrzeb	Tak	Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy stanowi ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475 z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi. Ustawa jest aktem prawnym szczegółowo definiującym rolę poszczególnych szczebli Publicznych Służb Zatrudnienia ((PSZ): minister właściwy ds. pracy, samorząd województwa, samorząd powiatu, urząd wojewody) i instytucji rynku pracy oraz współpracę z podmiotami zewnętrznymi (np. instytucje szkoleniowe, agencje zatrudnienia). Ustawa i akty wykonawcze stanowią obligatoryjne wytyczne dla poszczególnych procesów związanych z działaniami na rzecz aktywnej polityki rynku pracy, w szczególności w zakresie usług rynku pracy, stosowanych instrumentów i form pomocy. Ustawa zawiera także wytyczne w odniesieniu do procedur badania efektywności zadań PSZ (wskaźniki efektywności kosztowej i zatrudnieniowej oraz urzędów pracy na rzecz aktywizacji bezrobotnych).	Kryterium 1. Spełnione Urząd pracy ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. Urząd pracy ustalając sytuację bezrobotnego i dostosowując dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników, m.in. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, umiejętności i uprawnienia zawodowe, dyspozycyjność, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania, zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy i możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. Ww. informacje pozyskiwane są podczas rejestracji bezrobotnego oraz w wywiadzie (w tym z wykorzystaniem kwestionariusza udostępnianego w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw pracy). Powiatowy urząd pracy w okresie realizacji IPD ma obowiązek kontaktować się z

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz		Kryterium 2 Informacje o wolnych miejscach pracy i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem potrzeb na rynku pracy		Link do dokumentów: https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/akty-prawne Warunek jest spełniony poprzez przygotowanie m.in. następujących narzędzi: • Indywidualnego Planu Działania • Centralnej Bazy Ofert Pracy • Aplikacji mobilnej ePraca • Systemu rad rynku pracy (przy ministrze właściwym do spraw pracy, marszałku województwa i staroście) • Realizację badania "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym na podstawie informacji z urzędów pracy w jednolitym systemie informatycznym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na poszczególne formy aktywizacji. Na podstawie powyższych danych MRPiPS	bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w IPD. Ww. kontakt może być realizowany przez powiatowy urząd pracy w formie spotkania, rozmowy telefonicznej lub wymiany informacji drogą elektroniczną / pocztową. Kryterium 2. Spełnione Powiatowe urzędy pracy (PUP) przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności i równego dostępu do ofert pracy. Każda przyjęta i realizowana oferta pracy przez urząd pracy jest automatycznie przekazywana do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra wł. ds. pracy, której rolę pełni Centralna Baza Ofert Pracy (CBOP). CBOP i aplikacja mobilna ePraca to nieograniczony dostęp do aktualnej informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, upowszechnionych przez sieć EURES. CBOP i aplikacja mobilna ePraca udostępniają informacje o

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy				przygotowuje raporty i analizy. - Analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa. - Realizacja projektu pt. „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy”(POWER 2014-2020) - Planu realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce" zaktualizowany w sierpniu 2022 r. - Rozwój usług elektronicznych realizowanych na rzecz klientów PUP, w tym umożliwiających wnioskowanie o formy	organizowanych przez PUPy stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, a także organizowanych przez PUP i WUP szkoleniach, targach i giełdach pracy, praktykach studenckich organizowanych w instytucjach publicznych oraz wyszukiwanie praktyk i staży zgłaszanych przez pracodawców. CBOP jest zintegrowana z systemami: Wortal PSZ (psz.praca.gov.pl), praca.gov.pl, Syriusz Std (wykorzystywanym przez PUP), WUP Viator (wykorzystywanym przez WUP). CBOP jest dostępna z komputera, tabletu i smartfona. Aplikacja mobilna ePraca dostępna jest na platformie iOS i Android.
				Kryterium 3 Rozwiązania służące zapewnieniu, by opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z			Kryterium 3. Spełnione Kluczowe działania na rzecz aktywnej polityki rynku pracy : radę rynku pracy, działającą przy ministrze wł. ds pracy, marszałku województwa (WUP) i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				odpowiednimi zainteresowanymi stronami		pomocy a także korzystanie z usług pośrednictwa pracy poprzez zapewnienie pełnego dostępu do ofert pracy w bazie ofert pracy, umożliwienie przygotowania i udostępnienia CV w bazie CV, wdrożenie mechanizmów automatycznego doboru ofert pracy. Uruchomienie wybranych usług w ramach aplikacji mobilnej – mObywatel. Link do ustawy: http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Kryterium 1. Spełnienie kryterium zapewnienia Indywidualny Planu Działania (IPD) -art. 34a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Kryterium 2.	staroście (PUP).Tworzą je m.in. przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych, KWRiST, samorządu terytorialnego i nauki. Konsultacje społeczne aktów prawnych regulujących całokształt funkcjonowania PSZ prowadzone są na każdym etapie prac nad projektem. 2. Rola Rady Dialogu Społecznego. Przegląd otoczenia prawnego rynku pracy, kształt i stan są przedmiotem prac RDS, a zmiany prawa dotyczące aktywnych polityk rynku pracy przed wdrożeniem są przedmiotem konsultacji w ramach tego ciała. 3. Rola Konwentu Dyrektorów WUP i Rada Forum Dyrektorów PUP.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. e) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Centralna Baza Ofert Pracy http://oferty.praca.gov.pl/ Kryterium 3. Spełnienie kryterium zapewnia: Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 5, rozdział 8, art. 22), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych	Minister wł. ds. pracy publikuje corocznie na stronie www katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej rozumianych jako usługi i instrumenty finansowane ze środków Funduszy Pracy, dla których w danym roku są określane wskaźniki, o których mowa w art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c ustawy. Opiniowanie planów i sprawozdań Funduszu Pracy należy do kompetencji rad rynku pracy, a monitoring i ocenę polityk rynku pracy realizuje RDS.
				Kryterium 4 Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu aktywnych polityk rynku pracy		Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych	Kryterium 4. Spełnione Minister wł. ds. pracy, z Prezesem GUS prowadzi badanie "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na formy aktywizacji. Minister wł. ds. pracy co rok dokonuje analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf Kryterium 4, Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 8, art.22) i Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej . http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane Kryterium 5. Spełnienie kryterium zapewnia: Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Rozdział V, art. 50 ust. 1,art. 53)	przez PUP, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa. W ramach POWER 2014-2020 zrealizowany został projekt „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy”.
				Kryterium 5 W odniesieniu do interwencji na rzecz zatrudnienia ludzi młodych – sprawdzone empirycznie, ukierunkowane ścieżki kariery przeznaczone dla ludzi młodych niepracujących, niekształcących się ani nieszkolących się, w tym działania informacyjne i oparte na wymogach jakościowych			Kryterium 5. Spełnione Wsparcie osób młodych, w tym młodzieży NEET, w aktywizacji zawodowej odbywa się w ramach GdM. Plan realizacji GdM w Polsce, zatwierdzony 1.08.2022, osadzony jest na 4 filarach – urzędach pracy, ochotniczych hufcach pracy, projektach centralnych i programie pożyczkowym. W wyniku diagnozy sytuacji osób młodych na rynku pracy, opartej o dane z

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				uwzględniających kryteria wysokiej jakości przygotowania zawodowego i staży, w tym w kontekście realizacji programów gwarancji dla młodzieży		http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy (Dz. U. z 2011 r., poz. 920) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz. U. z 2009 r., poz. 1160) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20091421160/O/D20091160.pdf Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych (Dz. U. z 2014 r., poz. 497)	GUS i Eurostatu, wyróżniono 4 grupy priorytetowe: (1) Osoby w wieku 15–17 lat, które porzucają naukę lub zaniedbują obowiązek szkolny lub edukację; (2) Osoby w wieku 18–29 lat: • zarejestrowane jako bezrobotne; • młodzież NEET; • osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby kończące naukę lub absolwenci uczelni wyższych; (3) Osoby, które opuściły opiekę zastępczą; (4) Kobiety poniżej 30 roku życia wychowujące dzieci. W Planie zawarto priorytety wsparcia np. wysoka jakość ofert, w tym staży, jako kluczowych form aktywizacji osób młodych i rozwoju ich umiejętności. Standardy jakości staży, obowiązujące przy wdrażaniu GdM regulowane są ustawą o promocji zatrudnienia (Dz.U. z

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000497/O/D20140497.pdf	2024 r. poz.475) i rozp. MPiPS z 20.08.2009 w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz.U.z2009r.poz.1160).
4.2.Krajowe ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia płci	EFRR EFS+	EFRR Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i promowanie ekonomii społecznej EFS+ Wspieranie zrównoważonego	Tak	Istnienie krajowych ram strategicznych polityki na rzecz równouprawnienia płci, które obejmują: Kryterium 1 Identyfikacja w oparciu o rzetelne podstawy wyzwań związanych z równouprawnieniem płci	Tak	Spełnieniem warunku jest przyjęty przez Radę Ministrów 24 maja 2022 r. Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 (KPDRT).KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antydyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Priorytety, działania i zadania określone w Programie są spójne z priorytetami i kierunkami działań państwa określonymi w innych dokumentach rządowych w zakresie równego traktowania m.in. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Programie Dostępność Plus 2018-2025,	Kryterium 1. Spełnione KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antydyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami: 1. Niższy poziom zatrudnienia kobiet 2. Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet 3. Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach 4. Niski poziom kobiet w STEM

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu				projekcie Strategii na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030, Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022, Programie integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030. Link do dokumentu : https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Jeżeli chodzi o przemoc wobec kobiet, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424), działania przeciw przemocy są uregulowane w Rządowym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej, który jest przyjmowany przez Radę Ministrów.
				Kryterium 2 Środki na rzecz rozwiązania problemu zróżnicowania sytuacji kobiet i mężczyzn w zakresie zatrudnienia, płac i emerytur oraz na rzecz promowania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym przez poprawę dostępu do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, wraz z celami końcowymi, przy jednoczesnym poszanowaniu roli i autonomii partnerów społecznych		Kryterium 1 Link do dokumentów : Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673) i Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232, z 2024 r. poz. 823): https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2024/pozycja/424	Kryterium 2. Spełnione Priorytet II – Praca i zabezpieczenia społeczne - obejmuje działania na rzecz: równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2023/pozycja/1232 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2024/pozycja/823 Kryterium 2. Link do dokumentów: Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Kryterium 3. Link do dokumentów : Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673) i Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232, z 2024 r. poz. 823): https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2024/pozycja/424	działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii, dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości, wyeliminowanie różnic w płacach i emeryturach ze względu na płeć, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. W programie wskazane są ramy czasowe dla każdego z zadań, instytucje odpowiedzialne i współpracujące, a także wskaźniki z wartością bazową i docelową.
				Kryterium 3 Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki i metod gromadzenia danych w oparciu o dane segregowane ze względu na płeć			Kryterium 3. Spełnione Ministra ds. Równości opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów do 31 marca każdego roku, sprawozdanie za poprzedni rok, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągania zakładanych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2023/pozycja/1232 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2024/pozycja/823 Kryterium 4 Link do dokumentów : Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 424) i Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. z 2023 r. poz. 1232, z 2024 r. poz. 823): https://dziennikustaw.gov.pl/DU/rok/2024/pozycja/424 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2023/pozycja/1232 https://monitorpolski.gov.pl/MP/rok/2024/pozycja/823	wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiąganych zmian w życiu społecznym i gospodarczym. Dane segregowane ze względu na płeć będą cyklicznie zbierane. Przewidziano też działania na rzecz rozbudowy systemu gromadzenia danych równościowych, w tym w rozbiciu na płeć. Zgodnie z art. 11 ustawy, sprawozdanie z realizacji Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej jest składane corocznie, w terminie do 30 września, Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Radę Ministrów.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 4 Rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym podmiotami ds. równości, partnerami społecznymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.			Kryterium 4. Spełnione Realizacja działań przewiduje współpracę z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i samorządami. Współpraca ta będzie przebiegała w różnoraki sposób, w zależności od sposobu obranego przez instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Odpowiednie podmioty ds. równości, partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego wchodzi w skład zespołów, których zadaniem jest m.in. monitorowanie realizacji obu programów. Oba sprawozdania wymienione w kryterium 3 podlegać będą szerokim konsultacjom z wszystkimi interesariuszami. .
4.3.Ramy strategiczne polityki na rzecz	EFRR EFS+	EFRR Poprawa równego dostępu do	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki	Tak	Spełnienie warunku zapewnia Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030:	Kryterium 1. Spełnione Ramy strategiczne zostały określone w

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach		wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online EFS+: Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację		w zakresie systemu kształcenia i szkolenia, które obejmują Kryterium 1 Oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności; Kryterium 2 Mechanizmy oparte na rzetelnych danych systemy przewidywania i prognozowania umiejętności;		- część ogólna (przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 12/2019 w dniu 25.01.2019 r.) - część szczegółowa (przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 195/2020 w dniu 28.12.2020 r.). Raport „Strategia umiejętności OECD: Polska” stanowi istotny wkład do części szczegółowej Strategii, zwłaszcza w obszarze rozwijania umiejętności w miejscu pracy. (raport ogłoszono 11.12.2019 r.). Spełnieniem warunku jest ponadto system narzędzi funkcjonujących w obszarze kształcenia, m.in.: - system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, - monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych, - prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na	1.Strategiia rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2.Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3.Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, corocznie ustalana jest prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania umiejętności kluczowych, w tym w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i				krajowym i wojewódzkim rynku pracy, reforma systemu oświaty (kształcenie ogólne, kształcenie zawodowe), • reforma szkolnictwa wyższego, • ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, • Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie i ZSK, • Rada Interesariuszy ZSK, • Rada Programowa do spraw kompetencji, • Sektorowe Rady do spraw kompetencji, • Program Senior+, • Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji, • projekt „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych”, • program "Doktorat wdrożeniowy", • finansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli,	Kryterium 2. Spełnione Ramy strategiczne zostały określone w 1.Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, funkcjonuje system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej				szkolenia branżowe dla nauczycieli kształcenia zawodowego.	monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych.
		Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad		Kryterium 3 Środki na rzecz zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości, przystępnego cenowo, odpowiedniego, wolnego od segregacji kształcenia i szkolenia sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz uczestnictwa w takim kształceniu i szkoleniu i ukończenia go, a także nabywania kluczowych kompetencji na wszystkich poziomach, w tym na poziomie szkolnictwa wyższego		Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf Kryterium 1. Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf Kryterium 2. Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf Kryterium 3. Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf	Kryterium 3. Spełnione Ramy strategiczne określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju 2. ZSU 2030 (cz. ogólna) – Priorytet 1, Priorytet 6, 3. ZSU 2030 (cz. szczegółowa) – Obszar oddziaływania I Ponadto: a) akty prawne dot. równego dostępu do kształcenia: Prawo oświatowe, ustawa o systemie oświaty, Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, rozporządzenie MEN ws. ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach [...], tworzona ustawa o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin (wykaz prac legisl. RM UD319) b) przedsięwzięcie MEN: „Włączeni w edukację”

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami				https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf Kryterium 4. Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf Kryterium 5. Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf Kryterium 6. Link do dokumentów: https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	(wdrożenie edukacji włączającej wysokiej jakości, zapewniającej wszystkim dzieciom i uczniom warunki do rozwijania potencjału oraz nabywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym i włączenia społecznego; obejmuje prace legisl. i działania wdrożeniowe, w tym projekty: • Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży • Szkoła dostępna dla wszystkich • Przygotowanie kompleksowego wsparcia poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego • Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukację Włączającą

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 4 Mechanizm koordynacji obejmujący wszystkie poziomy kształcenia i szkolenia, w tym szkolnictwo wyższe, oraz jasny podział obowiązków między odpowiednimi organami krajowymi lub regionalnymi			Kryterium 4. Spełnione Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności, 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – wszystkie Obszary oddziaływania poprzez wskazanie podmiotów kluczowych dla realizacji Tematu działania. Dodatkowo ma zastosowanie w szczególności rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”, 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji), 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto: projekt MEiN: „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”, projekt FRSE/MEN „Rozwój współpracy i koordynacji w zakresie uczenia się przez całe życie”.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 5 Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu ram strategicznych polityki			Kryterium 5. Spełnione Ramy zostały określone w: 1. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. oraz rozdział 10. 2. ZSU 2030 (część szczegółowa) – rozdział 3. 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto: a) funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, b) projekt MEiN „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”. Przegląd śródkresowy i ewaluacja wdrażania ZSU 2030, w tym ewaluacja koordynacji jej wdrażania na poziomie krajowym i wojewódzkim, zostały przewidziane do realizacji przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Planowana data przeglądu śródkresowego i ewaluacji: III kw. 2025 – I kw. 2026). b.
				Kryterium 6 Środki skierowane do osób dorosłych o niskich umiejętnościach zawodowych i niskich kwalifikacjach i osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz ścieżki poprawy umiejętności;			Kryterium 6. Spełnione Ramy zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych; 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							ciągły rozwój umiejętności; 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności; 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności. 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; V Rozwijanie umiejętności w miejscu pracy; VI Doradztwo zawodowe; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto: a) funkcjonowanie Uniwersytetów Drugiego i Trzeciego Wieku

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							b) przedsięwzięcie MEiN: „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji” c) projekt FRSE: „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych” d) program Senior+.
				Kryterium 7 Środki na rzecz wspierania nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i kadry akademickiej w odniesieniu do odpowiednich metod nauczania, oceny i walidacji kompetencji			Kryterium 7. Spełnione Ramy zostały określone w: 1. ustawie Karta Nauczyciela – Rozdział 7a: Finansowanie kształtowania i doskonalenia zawodowego nauczycieli, 2. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe, 3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – Dział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni (m.in. „Doktorat wdrożeniowy”),

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...); 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (...), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. 1.
				Kryterium 8 Środki na rzecz wspierania mobilności osób uczących się i kadry oraz transnarodowej współpracy podmiotów świadczących			Kryterium 8. Spełnione Ramy zostały określone w: 1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. postępowania w celu uznania

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				usługi w zakresie kształcenia i szkolenia, w tym przez uznawanie efektów uczenia się i kwalifikacji.			świadczenia lub innego dokumentu (...), 2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, 3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (...), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2 Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5 Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto funkcjonowanie: a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, b) Narodowego Centrum Nauki, c) Sieci Badawczej Łukasiewicz, d) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, e) Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji
4.4.Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa	EFRR, EFS+	EFRR Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki lub ram ustawodawczych na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa, które obejmują: Kryterium 1 Opartą na rzetelnych danych diagnozę ubóstwa i wykluczenia społecznego, w	Tak	Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030” (KPPUiWS) oraz w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) KPPUiWS przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 17 sierpnia 2021 r. to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, w którym	Kryterium 1. Spełnione Diagnoza w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (KPPUiWS) dotyczy ubóstwa i wykluczenia społecznego,. Dokument zawiera analizę danych ogólnokrajowych oraz według makroregionów, stopnia urbanizacji, typów gospodarstw domowych. W diagnozie uwzględnione zostały takie problemy jak ubóstwo dzieci,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne EF5+ 4(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji		tym ubóstwa dzieci, w szczególności pod względem równego dostępu do dobrej jakości usług dla dzieci znajdujących się w trudnej sytuacji, a także pod względem bezdomności, segregacji przestrzennej i edukacyjnej, ograniczonego dostępu do podstawowych usług i infrastruktury oraz szczególnych potrzeb osób w każdym wieku znajdujących się w trudnej sytuacji;		przedstawiono działania do realizacji celów związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz celu szczegółowego w tym obszarze wskazanego w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) -tj.: redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wśród krajowych dokumentów strategicznych o szczególnym znaczeniu dla polityki walki z ubóstwem i wykluczeniem należy wymienić, poza SRKL:, Narodowy Program Mieszkaniowy, Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego oraz opracowywaną Politykę Migracyjną. 7 czerwca br. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.).	bezdolność, ograniczony dostęp do usług społecznych oraz specyficzne potrzeby grup zagrożonych wykluczeniem. Diagnoza zawiera również informacje dotyczące dostępu do edukacji, w tym edukacji wczesnej i opieki. Opisany został obszar wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wykluczenia mieszkaniowego, ubóstwa osób pracujących i osób starszych oraz przedstawiona została sytuacja cudzoziemców - tytuły pobytowe, dostęp do usług. Diagnoza obejmuje również usługi w ramach pomocy społecznej - usługi w miejscu zamieszkania a domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania treningowe/wspomagane. Przy opracowaniu diagnozy opierano się m.in. na danych Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz sprawozdaniach resortowych.
				Kryterium 2			Kryterium 2. Spełnione

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Środki na rzecz zapobiegania i zwalczania segregacji we wszystkich dziedzinach, w tym ochrony socjalnej, rynków pracy sprzyjających włączeniu społecznemu i dostępu do wysokiej jakości usług dla osób w trudnej sytuacji, w tym migrantów i uchodźców		https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf Razem z obowiązującymi aktami prawnymi: - ustawą 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 438 ze zm.); - ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2025 r. poz. 49); - ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 ze zm.); - ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818 ze zm.); - ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 296 ze zm.) - ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2024 r. poz. 1848 ze zm.) - ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w	KPPUiWS koncentruje się na : • przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, • przeciwdziałaniu bezdomności, • rozwijaniu usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • wspieraniu osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej, • wspieraniu integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy. We wszystkich obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.
				Kryterium 3		o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w	Kryterium 3. Spełnione

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Środki na rzecz przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej;		pierwszych latach najmu mieszkania (Dz.U. z 2024 r. poz. 506), - ustawą z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. poz. 620 ze zm.) tworzą krajowe ramy strategiczne i prawne. Link do dokumentu: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20210000843	Opracowywano Strategię rozwoju usług społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) . Zawiera ona diagnozę obszarów procesu DI wraz z wnioskami, wizję, cele strategiczne oraz kierunki interwencji i zasady realizacji polityki publicznej w danym obszarze. Strategia będzie realizowana w obszarach: opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, nad osobami starszymi, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia osób w kryzysie psychicznym i w kryzysie bezdomności. Strategia rozwoju usług społecznych obejmuje np: 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku 2. rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną 3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							rozwoju nowych usług środowiskowych 4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej, jako ostatni i najmniej pożądany element systemu 5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane z koszykiem usług 6. system koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych 7. systemową usługę asystencji osobistej.
				Kryterium 4 Rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym partnerami społecznymi i odpowiednimi			Kryterium 4. Spełnione Oba dokumenty opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, z

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.			niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane do zaplanowania działań w KPPUiWS i Strategii DI. Monitorowanie działań odbywać się będzie w partnerstwie i z udziałem interesariuszy, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych bezpośrednio w obszarach objętych dokumentami W resorcie właściwym ds. rodziny i zabezpieczenia społecznego powołane zostaną Zespoły z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych, administracji centralnej, samorządów wojewódzkich i lokalnych. Dane do monitorowania realizacji działań będą zbierane zgodnie z przyjętym harmonogramem w ramach każdego z Priorytetów (KPPiUWS) i opracowanego zestawu wskaźników rezultatu (Strategia DI).

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
4.5. Krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz integracji Romów	EFS+	Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie	Tak	Istnienie krajowych strategicznych ram polityki na rzecz integracji Romów, które obejmują: Kryterium 1 Środki na rzecz przyspieszenia integracji Romów oraz zapobiegania i eliminowania segregacji, uwzględniające aspekt płci oraz sytuację młodych Romów, oraz określające podstawowe, wymierne cele pośrednie i cele końcowe	Tak	Spełnieniem warunku jest Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030 przyjęty 21 grudnia 2020 r. przez Radę Ministrów. Dokument obejmuje działania przyspieszające integrację Romów, zapobiegające i eliminujące wykluczenie, z uwzględnieniem płci i sytuacji młodych Romów oraz wyznacza podstawowe etapy oraz cele do osiągnięcia. Realizacja Programu integracji została uruchomiona w dniu 3 lutego 2021 r., tak, aby zachować ciągłość działań prowadzonych w 2020 r., w ramach poprzedniego wieloletniego Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020.	Kryterium 1. Spełnione <i>Program integracji kontynuuje poprzednie, szeroko zakrojone działania na rzecz wyrównania szans Romów i ich integracji społecznej i obywatelskiej. Wskazuje cztery tzw. szczególne grupy wsparcia (rozdz. 4.5.3.), w tym m.in.: kobiety i dziewczęta romskie oraz młodzież romską. Dokument opisuje mierniki i wskaźniki (rozdz. 4.4.), służące monitorowaniu osiągnięcia założonych celów (rozdz. 4.2.).</i>
				Kryterium 2 Rozwiązania dotyczące monitorowania, ewaluacji i przeglądu środków na rzecz integracji Romów		Systemowe działania Polski na rzecz poprawy sytuacji Romów są podejmowane nieprzerwanie od 2001 r., obejmując szerokie spectrum działań i przy zapewnieniu stałego finansowania z budżetu państwa. Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/rada-ministrow-uchwalila-nowy-program-	Kryterium 2. Spełnione Program integracji zapewnia narzędzia monitorowania osiągnięcia celów (rozdz. 4.6.4.) i ewaluacji (rozdz. 4.6.5.). Jednocześnie, zapewnia możliwość ewentualnej modyfikacji metod i środków służących realizacji celów Programu integracji. Poza standardową sprawozdawczością, Program integracji kładzie nacisk

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<u>integracji-spoecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030</u>	na zbieranie danych, „mapujących” sytuację społeczności romskiej i umożliwiających pogłębioną analizę pojawiających się problemów.
				Kryterium 3 Rozwiązania dotyczące uwzględniania problematyki włączenia Romów na poziomie regionalnym i lokalnym			Kryterium 3. Spełnione Włączenie problematyki romskiej do realizowanych polityk publicznych zostało opisane w Programie integracji (rozdz. 3), w tym zwłaszcza w odniesieniu do polityki społecznej, rynku pracy, przestępstw z nietolerancji, nienawiści i ksenofobii, bezpłatnej pomocy prawnej oraz podtrzymania tożsamości kulturowej. Podczas gdy Program Integracji pełni rolę wspierającą, władze lokalne powinny również wypełniać swoje obowiązki wobec wszystkich obywateli, zgodnie z zasadą pomocniczości.
				Kryterium 4 Rozwiązania dotyczące zapewnienia, aby			Kryterium 4. Spełnione Włączenie właściwych interesariuszy zostało

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				opracowanie tych ram, ich wdrożenie, monitorowanie i przegląd były prowadzone w ścisłej współpracy z romskim społeczeństwem obywatelskim i wszystkimi innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w tym na poziomie regionalnym i lokalnym.			zapewnione na etapie projektowania założeń Programu integracji, m.in. przez system konsultacji społecznych – projekt został skierowany do 53 organizacji pozarządowych, głównie romskich, biorących dotychczas udział w realizacji poprzedniego Programu integracji, a także do jednostek samorządu terytorialnego. Ponadto, MSWiA w trybie roboczym na bieżąco monitoruje prowadzone działania, co dało możliwość takiego skonstruowania Programu, który uwzględnił pojawiające się problemy. Dla zapewnienia udziału Romów w procesie tworzenia zadań Program integracji podtrzymał wymóg prowadzenia przez jednostki samorządu terytorialnego corocznych konsultacji na poziomie lokalnym z przedstawicielami społeczności romskiej. Partycypacja Romów na poziomie regionalnym jest zapewniona poprzez udział w komisjach oceniających wnioski w urzędach wojewódzkich, a na poziomie centralnym poprzez

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							udział przedstawicieli Romów w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych (mechanizmy te zostały opisane w rozdz. 4.5.2.).
4.6. Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFRR EFS+	EFRR: Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej EFS+: Zwiększanie równego i szybkiego dostępu	Tak	Istnienie krajowych lub regionalnych ram strategicznych polityki na rzecz zdrowia, które obejmują: Kryterium 1 Mapowanie potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym pod względem personelu medycznego i pielęgniarskiego, w celu zapewnienia zrównoważonych i skoordynowanych środków;	Tak	Spełnienie warunku zapewni przyjęcie (odpowiednio dla każdego z kryteriów): - mapy potrzeb zdrowotnych (MPZ) w nowej formule, zgodna z nowelizacją ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, wraz z krajowym planem transformacji (KPT) i wojewódzkimi planami transformacji (WPT) oraz Strategii Rozwoju Usług Społecznych (SRUS) opracowywana przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych (wykraczającym poza opiekę zdrowotną)., - polityki publicznej <i>Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony</i>	Kryterium 1. Spełnione Spełnienie kryterium zapewnia publikacją Mapy Potrzeb Zdrowotnych (MPZ) w formule obejmującej analizy oraz wyzwania systemu opieki zdrowotnej, a także krajowy oraz wojewódzkie plany transformacji, które wdrażają rekomendacje zawarte w MPZ. MPZ obejmują cały system, czyli wszystkie poziomy opieki opisane rodzajami świadczeń (od POZ po opiekę paliatywną i hospicyjną), z uwzględnieniem zasobów w systemie. W proces mapowania opieki długoterminowej wpisuje się także Strategia Rozwoju Usług Społecznych (SRUS) oraz Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji. SRUS

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
		do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej				<i>zdrowia na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 r. (Zdrowa Przyszłość) oraz SRUS,</i> polityk publicznych <i>Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi, SRUS.</i> Kolejne wymienione wyżej dokumenty dostępne pod adresem: http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3304 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf https://edzienniki.duw.pl/legalact/2021/6115/ http://edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/legalact/2021/6818/ http://edziennik.lublin.uw.gov.pl/legalact/2021/6121/	prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji zakładającą przechodzenie od instytucjonalnej do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i lokalnym dla obszarów usług społecznych (osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, rodziny oraz dzieci i młodzież w pieczy zastępczej, osoby z problemami zdrowia psychicznego, osoby bezdomne). Na szczeblu lokalnym i regionalnym plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług zawierają diagnozy potrzeb w obszarach objętych deinstytucjonalizacją oraz stanowią uporządkowaną koncepcję zmiany na poziomie regionalnym.
				Kryterium 2 Środki na rzecz zapewnienia efektywności, trwałości, dostępności i przystępności cenowej usług opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej, w tym ze szczególnym			Kryterium 2. Spełnione Spełnieniem kryterium jest głównie dokument strategiczny „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.” Jego celem jest zapewnienie

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				uwzględnieniem osób wykluczonych z systemów opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej oraz osób, do których najtrudniej jest dotrzeć;		https://bip.lubuskie.uw.gov.pl/ochrona_zdrowia/wojewodzki-plan-transformacji-województwa-lubuskiego http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2021/6669/akt.pdf http://edziennik.malopolska.uw.gov.pl/legalact/2021/7877/ https://edziennik.mazowieckie.pl/legalact/2021/12691/ https://duwo.opole.uw.gov.pl/WDU_O/2022/44/akt.pdf https://edziennik.bialystok.uw.gov.pl/legalact/2021/5202/ http://edziennik.rzeszow.uw.gov.pl/legalact/2021/4777/ http://edziennik.gdansk.uw.gov.pl/legalact/2021/5058/ http://dzienniki.slask.eu/legalact/2021/8394/ http://edziennik.kielce.uw.gov.pl/legalact/2021/4764/ http://edzienniki.olsztyn.uw.gov.pl/legalact/2021/5087/ http://edziennik.poznan.uw.gov.pl/WDU_P/2021/9999/akt.pdf	obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Dokument określa ramy strategiczne działań koniecznych do podjęcia na podstawie diagnozy z MPZ. Przy projektowaniu tego dokumentu w centrum został postawiony pacjent, a wszelkie działania są podporządkowane przede wszystkim konieczności zapewnienia równej dostępności do świadczeń zdrowotnych. Ponadto, środki mające na celu zapewnienie wydajności, trwałości, dostępności i przystępności usług zdrowotnych zawarte są w Krajowym Planie Transformacji na lata 2022-2026 i Wojewódzkich Planach Transformacji na lata 2022-2026. Z kolei Strategia Rozwoju Usług Społecznych prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji społecznych usług opiekuńczych. Jednym z zadań wskazanych w SRUS do realizacji na szczeblu

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				Kryterium 3 Środki na rzecz wspierania usług środowiskowych i opartych na rodzinie poprzez deinstytucjonalizację, w tym profilaktyki i podstawowej opieki zdrowotnej, opieki w domu i usług środowiskowych.		http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/legalact/2021/5716/ https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030 Kryterium 1. Mapa potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026 (wyzwania systemu opieki zdrowotnej i rekomendowane kierunki działań) http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf Mapa potrzeb na lata 2022-2026 (analizy) https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/ Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/	lokalnym i regionalnym są plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług. Kryterium 3 Spełnione Kryterium to w zakresie opieki wypełniają dwa dokumenty o charakterze strategicznym: a) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, b) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi. Stanowią one załączniki do dokumentu „Zdrowa Przyszłość”. Ponadto, również opracowany Krajowy Plan Transformacji oraz Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 zawierają środki mające na celu promowanie usług środowiskowych i rodzinnych poprzez deinstytucjonalizację – zawarte w nich działania obejmują wzmocnienie profilaktyki i opieki podstawowej.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetailes.xsp?id=WMP20220000767 Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Kryterium 2. Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030 Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)	Ponadto, Strategia Rozwoju Usług Społecznych adresuje kwestie związane z polityką społeczną, a na poziomie województw przygotowane zostały plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług społecznych. Dokumenty te są wobec siebie komplementarne, tak aby zapewnić najwyższą jakość kompleksowej opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawność, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, uzyskaną w efekcie koordynacji opieki zdrowotnej i społecznej.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetailes.xsp?id=WMP20220000767 Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji Kryterium 3. Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030 Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetailes.xsp?id=WMP20220000767 Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/	

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji	

5. INSTYTUCJE PROGRAMU

Na podstawie art. 22 ust. 3 lit. k); art. 71 i 84 rozporządzenia w sprawie przepisów ogólnych określa się podmioty zaangażowane w realizację FEO 2021-2027.

Tabela 1: Instytucje programu

Instytucje programu	Nazwa instytucji [500]	Imię i nazwisko osoby do kontaktów [200]	E-mail [200]
Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Opolskiego obsługiwany przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, 1. Departament Programowania Funduszy Europejskich 2. Departament Wdrażania Funduszy Europejskich 3. Departament Finansów	Szymon Ogłaza - Marszałek Województwa Opolskiego tel.: (+48) 77 54 16 521, fax: (+48) 77 54 16 512	e-mail: marszalek@opolskie.pl
Instytucja Audytowa	Ministerstwo Finansów, Departament Audytu Środków Publicznych	Minister właściwy ds. finansów publicznych tel. +48 (22) 694 55 55 fax: +48 (22) 694 36 84	e-mail: kancelaria@mf.gov.pl
Organ otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych tel. +48 (22) 694 55 55 fax: +48 (22) 694 36 84	e-mail: kancelaria@mf.gov.pl
W stosownych przypadkach, podmiot lub podmioty otrzymujące płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych tel. (+48) 22 694 55 55	e-mail: kancelaria@mf.gov.pl
Instytucja Pośrednicząca (wybrane obszary)	Opolskie Centrum Rozwoju Gospodarki	Michał Wojcyszyn - Dyrektor Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki tel.: (+48) 77 403 36 00 fax: (+48) 77 403 36 00	e-mail: biuro@ocrg.opolskie.pl

Instytucje programu	Nazwa instytucji [500]	Imię i nazwisko osoby do kontaktów [200]	E-mail [200]
Instytucja Pośrednicząca (wybrane obszary)	Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu	Maciej Kalski - Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu tel.: (+48) 77 441 67 01 fax: (+48) 77 441 67 02	e-mail: wup@wup.opole.pl

6. PARTNERSTWO

Zgodnie z pkt. (2) Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE)²⁵⁸ zasada partnerstwa oznacza ścisłą współpracę między instytucjami publicznymi, partnerami gospodarczymi i społecznymi oraz podmiotami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym w trakcie całego cyklu programowania obejmującego przygotowanie, wdrożenie, monitorowanie.

W celu zapewnienia efektywnego i skutecznego wdrażania Programu IZ dokona wszelkich starań, by na każdym etapie realizacji Programu (wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja) współpraca z partnerami odbywała się zgodnie z poszanowaniem zasady partnerstwa. IZ RPO WO 2014-2020 począwszy od 2018 r. zorganizowała, bądź brała udział w ponad trzydziestu spotkaniach dot. programu regionalnego pn. *Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027*, w których uczestniczyli przedstawiciele m.in. Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, JST, 5-ciu subregionów woj. opolskiego, wyższych uczelni, lokalnych grup działania, Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego, Wojewódzkiej Rady Pożytku Publicznego i organizacji pozarządowych oraz Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy. Zarówno w trakcie spotkań, jak też po spotkaniach każdy z przedstawicieli ww. podmiotów miał możliwość zgłoszenia uwag, postulatów oraz zadawania pytań.

Ponadto w ramach nowej perspektywy działa Grupa doradcza ds. podejścia terytorialnego dla SRWO 2030 oraz programu regionalnego. W jej skład wchodzi m.in. przedstawiciele 5 subregionów województwa opolskiego, Miasta Opola, Konwentu Powiatów Województwa Opolskiego, ROPS w Opolu, WUP w Opolu oraz Opolskiego Centrum Rozwoju Gospodarki. Powołanie Grupy miało na celu uspołecznienie procesu opracowania Strategii oraz Programu poprzez włączenie do prac nad dokumentami przedstawicieli społeczności lokalnych. Przedstawiciele Grupy byli odpowiedzialni za zwoływanie i prowadzenie spotkań, a także ukierunkowanie dyskusji na zagadnienia kluczowe z punktu widzenia ustaleń diagnozy strategicznej przygotowanej na potrzeby SRWO 2030. Efektem prac były propozycje najważniejszych kierunków działań, które przekazane zostały do zespołów działających w trzech obszarach: Społeczeństwo, Gospodarka, Środowisko. Kontynuowane będą dobre praktyki stosowane w woj. opolskim z okresu 2007-2013 oraz 2014-2020, które zostały pozytywnie ocenione na poziomie kraju. W 2012 roku KM RPO WO uznano za najbardziej partnerski KM w konkursie organizowanym przez Krajową sieć tematyczną ds. partnerstwa wraz z MRR. KM FEO 2021-2027, zgodnie z art. 38 ust 1 Rozporządzenia ogólnego zostanie powołany w ciągu 3 miesięcy od daty decyzji dot. przyjęcia Programu przez KE. Proces ustalania składu KM będzie prowadzony w porozumieniu z instytucjami reprezentującymi odpowiednie typy partnerów z poszanowaniem zasady zrównoważonej reprezentacji i przejrzystości. W skład KM planuje się zaangażować przedstawicieli strony rządowej samorządowej, partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacji pozarządowych działających na rzecz reprezentantów mniejszości, w tym etnicznych. W pracach będą brać również udział obserwatorzy i przedstawiciele KE. Obywatelska część KM będzie realizowana poprzez przeprowadzenie przejrzystego i bezstronnego procesu wyłaniania swoich przedstawicieli między sobą, co zagwarantuje szeroki udział organizacji. Liczba przedstawicieli części obywatelskiej nie powinna być mniejsza niż liczba partnerów społecznych i gospodarczych łącznie. Przestrzeganie Karty praw podstawowych będzie monitorowane przez cały okres programowania. Pomoc techniczna będzie finansować działania w celu zapewnienia skutecznej realizacji zasad horyzontalnych. W trakcie wyłaniania składu KM zostanie zapewnione zaangażowanie organizacji społecznych zajmujących się problematyką równości w prace KM dla każdego z warunków określonych w rozporządzeniu ogólnym.

Szczegółowe zadania KM FEO 2021-2027 zostaną określone w jego regulaminie prac.

²⁵⁸ Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) Nr 240/2014 z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U.UE.L.2014.74.1).

W regionie przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Programu oraz konsultacje projektu Prognozy oddziaływania na środowisko FEO 2021-2027. Zgodnie z wymogami KE państwa członkowskie są zobowiązane do zapewnienia partnerstwa w procesie m.in. przygotowania programów finansowanych z funduszy europejskich, co zostało szczegółowo wskazane w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE)²⁵⁹. Konieczność przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu programu regionalnego z JST oraz partnerami społecznymi i gospodarczymi została określona w ustawie²⁶⁰. Realizując ten zapis oraz zasadę partnerstwa ZWO przyjął, że zapisy Programu powinno współtworzyć, a następnie oceniać, jak najwięcej środowisk zainteresowanych rozwojem regionu. Konsultacje społeczne miały charakter otwarty. Do aktywnego udziału w tym procesie zaproszono m.in.: przedstawicieli administracji rządowej, europosłów, posłów oraz senatorów RP, radnych woj. opolskiego, przedstawicieli JST, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym: działające na rzecz ochrony środowiska, organizacje pozarządowe (w tym m.in.: lokalne grupy działania), a także podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, równouprawnienia płci oraz niedyskryminacji, reprezentantów środowisk nauki, kultury, spraw społecznych, partnerów gospodarczych, przedsiębiorców, instytucji wspierających biznes, mieszkańców woj. opolskiego.

Do konsultacji został skierowany projekt programu FEO 2021-2027 (wersja nr 1) przyjęty Uchwałą nr 5575/2021 ZWO z 27 września 2021 r. Konsultacje trwały od 30 września do 7 listopada 2021 r. W ramach procesu zorganizowano spotkania konsultacyjne, które stały się okazją do zaprezentowania dokumentu szerokiego gronu zainteresowanych. Odbyły się spotkania z przedstawicielami m.in. JST z całego regionu, Wojewódzkiej Rady Działalności Pożytku Publicznego, Wojewódzkiej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych w Opolu, Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy w Opolu, organizacji pozarządowych oraz odrębnie z Lokalnymi Grupami Działania. W ramach konsultacji odbyły się również spotkania konsultacyjne w formule online z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz z Ministerstwem Zdrowia. Założenia FEO 2021-2027 zostały zaprezentowane również podczas m.in.: Forum Seniorów Województwa Opolskiego, V Opolskich Targów Ekonomii Społecznej, Forum Ludzi Kultury i Edukacji.

W trakcie procesu konsultacji społecznych projektu FEO 2021-2027 wpłynęło ogółem 471 uwag, które były zgłoszone przez 49 podmiotów. Największą aktywność w procesie konsultacji wykazały jednostki samorządu terytorialnego, organy administracji rządowej i organizacje pozarządowe. Zgłaszane uwagi dotyczyły większości rozdziałów projektu FEO 2021-2027, w tym typów przedsięwzięć, grup docelowych, rodzajów beneficjentów, alokacji środków. Znaczna część zaproponowanych zmian odnosiła się do diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej woj. opolskiego. Uwagi zgłoszone zostały głównie przez partnerów społecznych i gospodarczych oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, m.in. Fundację Razem dla Środowiska. Kampanię przeciw Homofobii, Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Dobra Rodzina” (17 podmiotów), JST (9 podmiotów), przedstawicieli środowisk przyrodniczych (8 podmiotów) oraz środowisk naukowych (4 podmioty). W projekcie FEO 2021-2027 uwzględniono 185 uwag, 67 uwag uwzględniono częściowo, a 44 uwagi pozostawiono do rozważenia na dalszym etapie prac.

Dodatkowo, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko konsultacjom społecznym poddana została Prognoza oddziaływania na środowisko projektu programu FEO 2021-2027. Proces konsultacji, który trwał od 30 września do 29 października 2021 r. miał otwarty i partnerski charakter, do udziału zaproszono wszystkich zainteresowanych, w tym radnych woj. opolskiego, JST, przedstawicieli instytucji nauki i kultury, jednostek naukowo-badawczych, podmiotów społeczno-gospodarczych, biznesu, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców.

²⁵⁹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 240/2014 (...) op.cit., s. 1.

²⁶⁰ Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

O opinie do treści Prognozy wystąpiono do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu oraz Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Łączna liczba uwag do Prognozy wyniosła 38. Przeważająca część uwag dotyczyła zmian merytorycznych lub uzupełnień w Prognozie.

Wszystkie zgłoszone podczas konsultacji uwagi były indywidualnie rozpatrywane przez ZWO i uwzględniane w pracach nad dokumentem. Dla zachowania przejrzystości procesu tworzenia FEO 2021-2027 wyniki prowadzonych konsultacji społecznych w formie sprawozdania z każdego z wyżej opisanych procesów (w tym odniesienie się do zgłoszonych propozycji), przekazane zostały do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej IZ RPO WO.

IZ powołało Grupę ds. realizacji zasady Partnerstwa, w skład której wchodzi przedstawiciele parterów społeczno-gospodarczych i podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, co jest zgodne z art. 8 rozporządzenia ogólnego oraz art. 8 Kodeksu Partnerstwa.

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia EFS+:

- w ramach cs (d) zaplanowano wsparcie doradcze dla związków zawodowych i organizacji pracodawców w zakresie m.in. wdrażania elastycznych form zatrudnienia,
- w ramach cs (f), (g), (h), (i), (j), (k) oraz (l) planuje się budowanie zdolności i potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego poprzez przede wszystkim wsparcie szkoleniowe i doradcze służące podniesieniu kompetencji do realizacji zadań w ramach danego cs,

Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności partnerów społeczeństwa obywatelskiego w celu (d), (f), (g), (h), (i), (j), (k) oraz (l) zakres merytoryczny działań w cs (h) będzie szerszy i będzie mógł dotyczyć budowy zdolności partnerów społeczeństwa obywatelskiego w obszarach wszystkich pięciu celów Polityki Spójności 2021 – 2027.

Ponadto w ramach EBO i EMBO realizowane będą działania z zakresu cs (a), (c), (f), (g), (h), (i), (k) oraz (l). Przedsięwzięcia te będą miały charakter inicjatywy oddolnej, służącej wzmocnieniu dialogu społecznego, ze znaczącym zaangażowaniem zarówno organizacji społeczeństwa obywatelskiego, jak i samych mieszkańców województwa opolskiego. Planuje się budowanie ich potencjału do realizacji działań na rzecz obszaru edukacji, włączenia i integracji społecznej oraz usług społecznych i zdrowotnych.

Na poziomie programu krajowego zostanie spełniony warunek zapewnienia przez państwo członkowskie minimum 0,25% alokacji EFS+ na wsparcie systemowe partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych.

Oszacowano, iż łącznie, we wszystkich ww. obszarach alokacja na budowanie potencjału społeczeństwa obywatelskiego stanowić będzie 5,09 % całej kwoty przeznaczonej na EFS+.

Ponadto obecnie trwają prace nad projektem Programu Współpracy SWO z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

7. KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ

Informowanie o Programie stanowi element krajowego systemu komunikacji marki FE, który podkreśla cele i znaczenie UE. Działania komunikacyjne wiążą cele Programu z głównymi celami PS, które są zgodne z celami UE. W komunikacji akcentowane są strategie UE, w które wpisują się projekty. Korzyści rozwojowe są podkreślane nie tylko na poziomie regionalnym, ale także w kontekście celów rozwojowych UE. Komunikacja uwzględnia zasady dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu.

Narzędziami systemu komunikacji są wspólna strategia komunikacji polityki spójności określająca reguły i schematy prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych. Strategia komunikacji programu Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 doprecyzowująca wizję komunikacji i główne założenia przedstawione w tym rozdziale. Sposób realizacji działań informacyjnych i promocyjnych będzie określany w rocznych planach działań, a postępy w realizacji działań komunikacyjnych będą analizowane przez Komitet Monitorujący FEO. Obowiązki informacyjno-promocyjne beneficjentów są załącznikiem do umowy. Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

W celu uniknięcia podwójnych standardów komunikacji obowiązkiem właściwej komunikacji objęte są również inne organy właściwych władz publicznych, jeżeli ich zakres odpowiedzialności obejmuje planowanie, finansowanie, realizację lub nadzór nad realizacją projektów otrzymujących dofinansowanie UE.

Działania komunikacyjne prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w ramach określonych celów z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób oraz działań o charakterze politycznym.

Wymiar europejski komunikacji jest zapewniony poprzez m. in. zaproszenia przedstawicieli KE na wydarzenia związane z projektami, uwzględnienie wystąpień KE w scenariuszu wydarzeń, włączanie cytatu KE do informacji prasowej.

Cel strategiczny

Pomoc w wykorzystaniu FE dla rozwoju Polski, podnoszenie świadomości znaczenia FE i roli UE w rozwoju całego kraju i jego regionów.

Cele szczegółowe

- aktywizacja do sięgania po FE
- wsparcie realizacji projektów
- zachowanie transparentności źródła otrzymanego wsparcia z UE
- zapewnienie powszechnej akceptacji dla wsparcia udzielanego w ramach Programu i FE oraz wysokiej świadomości ogółu społeczeństwa o celach, podejmowanych działaniach i oczekiwanych efektach Programu, wspólnych wartościach UE, w tym równości, niedyskryminacji, włączenia społecznego w celu zwalczania negatywnych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację.

Grupy docelowe

- grupy docelowe FEO
- beneficjenci, potencjalni beneficjenci, uczestnicy projektów
- ogół społeczeństwa, w szczególności osoby o niskim poziomie wiedzy o FE, osoby młode, seniorzy
- media, środowiska opiniotwórcze

Kanały komunikacji

- sieć PIFE
- Internet i formy tradycyjne (np.: wydawnictwa, materiały audio-video, ogólnopolski portal FE, serwis internetowy FEO, media społecznościowe (kanały własne), newslettery, prasa, radio)
- wydarzenia info.-promo. dla ww. grup docelowych, także dostępnych dla mieszkańców regionu, (np.: kampanie, eventy, spotkania informacyjne)

W działaniach wykorzystuje się kanały i narzędzia znane na etapie zatwierdzenia FEO oraz nowe, które mogą się pojawić w trakcie jego realizacji. Stosowane są regionalne rozwiązania, które zakładają m.in. podniesienie świadomości i powszechnej akceptacji dla działań realizowanych z FEO, z udziałem FE w oparciu o osoby aktywne zawodowo, społecznie w swoich środowiskach szczególnie lokalnych.

Budżet

Szac. budżet na dział. komunikacyjne IZ i IP wynosi 1,70 mln EUR, w tym 1,45 mln EUR wsparcia z UE. Podział ww. budżetu pomiędzy grupy docel. (w mln EUR): ogół społeczeństwa: 0,85; beneficjenci: 0,13; potencjalni beneficjenci: 0,72. Podział uwzgl. konieczność wzmocnienia działań dla ogółu społeczeństwa. Ww. budżet może zostać zmniejszony w przypadku osiągnięcia założonych wskaźników przy niższych nakładach finans.

Szac. udział kwot w poszczególnych latach (w mln EUR):

- 2022 – 0,00
- 2023 – 0,25
- 2024 – 0,33
- 2025 – 0,25
- 2026 – 0,23
- 2027 – 0,23
- 2028 – 0,22
- 2029 – 0,19

Suma: 1,70

Monitoring i ocena

Działania komunikacyjne podlegają ocenie i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych.

Badania społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy i świadomości, rozpoznawalności FE i dostarczenia użytecznych rekomendacji dla prowadzonych działań realizowane są na poziomie krajowym, których uzupełnieniem są badania regionalne.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób pomiaru: bad. społ., częstot. pomiaru: co 2 lata ,wb. na 2020 r.) m.in.:

- odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 73%)
- znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 21%)
- odsetek mieszkańców regionu uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 48%).

8. STOSOWANIE KOSZTÓW JEDNOSTKOWYCH, PŁATNOŚCI RYCZAŁTOWYCH, STAWEK RYCZAŁTOWYCH I FINANSOWANIA NIEPOWIĄZANEGO Z KOSZTAMI

Tabela 14: Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	TAK	NIE
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 1 -Niniejszy aneks nie jest wymagany w przypadku stosowania uproszczonych metod rozliczania kosztów na poziomie Unii (SCO) ustanowionych w akcie delegowanym, o którym mowa w art. 94 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.		X
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 2 - Niniejszy aneks nie jest wymagany w przypadku stosowania kwot finansowania niepowiązanego z kosztami na poziomie Unii ustanowionych w akcie delegowanym, o którym mowa w art. 95 ust. 4 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów.		X

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1 WYKAZ PLANOWANYCH OPERACJI O ZNACZENIU STRATEGICZNYM WRAZ Z HARMONOGRAMEM

ZAŁĄCZNIK NR 1

FUNDUSZE EUROPEJSKIE

DLA OPOLSKIEGO

2021-2027

Aneks 3: Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym wraz z harmonogramem (art. 22 ust. 3 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)

1. Cel Polityki 2, cel szczegółowy (viii); Cel Polityki 3, cel szczegółowy (ii):

„Opolskie na rowery do centrów usług i miejsc pracy”

Realizacja: II kwartał 2025 r. – II kwartał 2027 r.

2. Cel Polityki 4, cel szczegółowy (I):

Bliżej rodziny i dziecka – wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej - etap II

Realizacja: II kwartał 2023 r. – II kwartał 2025 r.